
CIKK

JOGI TECHNOLÓGIA, POLGÁRI ELJÁRÁS ÉS A KONTRADIKTÓRIUM JÖVŐJE

DAVID FREEMAN ENGSTROM† & JONAH B. GELBACH†

A "jogi technológia" átalakítja a pereskedést és a joggyakorlatot, és folyamatos fejlődése a jogi szakma jövőjével kapcsolatos aggodalmak gazdag éráját csapolta meg. Az ebből fakadó vita nagy része szűken arra összpontosít, hogy a jogi technológia mit jelent az ügyvédek szakmai tekintélyére és jövedelmezőségére nézve. A vita egyben mélyen futurisztikus is, tele van "robotügyvédekre" és "robotbírákra" való utalásokkal. Az ügyvédek és robotizált helyettesítőik jövőjének megjósolásában elveszett az, aminek ugyanilyen fontosnak és közvetlenebbnek kellene lennie: Milyen hatással lesz a jogi technológia folyamatos előretörése a polgári igazságszolgáltatási rendszerünk alapvető jellemzőire, és különösen az azt felépítő eljárási szabályokra? E kérdéssel foglalkozva ez a cikk a jogi technológia jogra és pereskedésre gyakorolt hatásairól szóló bimbózó vitát igyekszik gazdagítani - és helyenként átirányítani - azáltal, hogy a közeli és középtávra összpontosít, nem pedig a távoli, ködös horizontra. Ezt három esettanulmányon keresztül teszi, amelyek mindegyike azt vizsgálja, hogy a jogi technológia egyes eszközei (elektronikus felderítési eszközök, eredmény-előrejelző eszközök és fejlett jogi elemzést végző eszközök) hogyan változtathatják meg a pereskedést jó és rossz irányban, a költségek és az információ rendszeren belüli elosztásának megváltoztatásával. Ezután minden esettanulmány azt követi nyomon, hogy a polgári eljárásjogi szabályok egy konkrét csoportja - a Twombly/Iqbal vádindítványi szabványától és a munka termékéről szóló doktrínától a fórumválasztást szabályozó szabályokig és doktrínáig - hogyan tud, illetve hogyan kell alkalmazkodnia a válaszlépéshez. Ha ezeket a változott dinamikákat felsorakoztatjuk és együtt nézzük, nem túlzás azt feltételezni, hogy a jogi technológia át fogja alakítani a kontradiktórius rendszert, de nem úgy, hogy az ügyvédeket és a bírákat robotokkal helyettesíti, hanem inkább úgy, hogy megingatja, sőt újraindítja a rendszer számos eljárási sarokkövét. A bíróságok - és idővel a szabályalkotók és a jogalkotók - előtt álló kihívás az lesz, hogy

---

† Jogászprofesszor és dékánhelyettes, Stanford Law School. Mindkét szerző köszönetet mond Alex Evelsonnak, Elena Goldsteinnek, Reed Sawyersnek és Liza Starnak a kiváló kutatási segítségért, valamint a Texasi Egyetem jogi karán megrendezett ötödik éves polgári eljárásjogi workshop résztvevőinek, a 2019-es CodeX FutureLaw konferencián a jogi technológia, a polgári eljárásjog és a kontradiktórius rendszer jövője című panelnek, valamint a CodeX Fall Lunchtime Speaker Seriesnek a hasznos beszélgetésekért.

† Jogászprofesszor, Berkeley jogi kar.

hogyan lehet a legjobban alkalmazkodni egy digitalizált peres rendszerhez, amely egy egészen más, analóg korszakra épített polgári eljárási szabályokat alkalmaz. E cikk célja, hogy elindítsa a gondolkodást erről a folyamatról azáltal, hogy azonosítja a jogi technológia által a "kontradiktóriumunkat" átformáló főbb módokat, és feltérképezi a jövőre vonatkozó reform- és kutatási menetrendet.

BEVEZETÉS	1002
I. A JOGI TECHNOLÓGIAI KÖRNYEZET	1008
A. <i>A jogi technológia ízei</i>	1009
B. Műszaki korlátok és a röppálya rejtélye	1018
C. <i>Következmények</i>	1030
1. A jogi technológia és a jogi szakma	1031
2. Jogi technológia és jogállamiság	1035
3. Jogi technológia és forgalmazás	1037
II. JOGI TECHNOLÓGIA ÉS POLGÁRI ELJÁRÁS: HÁROM ESETTANULMÁNY	1041
A. <i>Előrejelző kódolás, arányosság és hihetőségi érvelés</i>	1042
1. A felfedezés	új világa 1043
2. Az arányosság visszavonulása a súrlódásmentes világban	1051
3. <i>Twombly</i> és <i>Iqbal</i>	új béli közép-pontba állítása 1056
B. <i>Prediktív analitika és fórumválasztás</i>	1059
1. A szövetségi bíróságokon történő fórumkeresés és a prediktív analitika ígérete	1060
2. "Működni fog"	a prediktív fórumválasztás? 1062
3. A fórumválasztás és a polgári eljárás jövője	1068
C. <i>A kölcsönzött észjárástól a kölcsönzött bitekig: A jogi technológia és a munka Terméktan</i>	1071
1. Információ és ellenségeskedés: A jogi technológia elosztási költségeinek átfogalmazása	1072
2. Hickman munkadíjalkuja	1077
3. Munkadarabok a digitális korban	1080
III. JOGI TECHNOLÓGIA ÉS "KONTRADIKTÓRIUMUNK"	1086
A. <i>Egy IP a polgári eljáráshoz</i>	1087
B. <i>A jogi technológia és a német (disz)előny</i>	1092
KÖVETKEZTETÉS	1099

BEVEZETÉS

A "jogi technológia" - ebben a legtöbbben egyetértenek - átalakítja a pereskedést és az ügyvédi gyakorlatot, és folyamatos fejlődése a jövővel kapcsolatos aggodalmak gazdag vénáját csapolta meg.

jogi szakma. ¹ Olyan-e a jog, mint egy vezető nélküli autó, vagy redukálhatatlanul összetett és dinamikus emberi ítélőképességen alapul? Hogyan egyeztethető össze az online vitarendezés és az automatizált jogi tanácsadás a jogosulatlan ügyvédi tevékenységre vonatkozó szabályokkal? Túlélheti-e a BigLaw? Mindezek nagy része szakmacentrikus, sőt védekező jellegű, mivel szűken arra összpontosít, hogy a jogi technológia mit jelent az ügyvédek szakmai tekintélyére és jövedelmezőségére nézve. A legtöbb írás mélyen futurisztikus is - tele van "robotügyvédekről" ², "robotbírákról" ³ vagy "robotbírákról" szóló jóslatokkal.

---

¹ *Lásd pl.*, BENJAMIN H. BARTON, *GLASS HALF FULLY: THE DECLINE AND REBIRTH OF THE LEGAL PROFESSION* (2015); RICHARD SUSSKIND, *TOMORROW'S LAWYERS: AN INTRODUCTION TO YOUR FUTURE* (2013); RICHARD SUSSKIND & DANIEL SUSSKIND, *THE FUTURE OF THE PROFESSIONS: HOW TECHNOLOGY WILL TRANSFORM THE WORK OF HUMAN EXPERTS* (2015); Daniel Martin Katz, *Quantitative Legal Prediction-or-How I Learned to Stop Worrying and Start Preparing for the Data-Driven Future of the Legal Services Industry*, 62 EMORY L.J. 909 (2013); John O. McGinnis & Russell G. Pearce, *The Great Disruption: How Machine Intelligence Will Transform the Role of Lawyers in the Delivery of Legal Services*, 82 FORDHAM L. REV. 3041 (2014); Dana Remus & Frank Levy, *Can Robots Be Lawyers? Computers, Lawyers, and the Practice of Law*, 30 GEO. J. LEGAL ETHICS 501 (2017); Tanina Rostain, *Robots versus Lawyers: A User-Centered Approach*, 30 GEO. J. LEGAL ETHICS 559 (2017); Eric L. Talley, *Is the Future of Law a Driverless Car? Assessing How the Data Analytics Revolution Will Transform Legal Practice*, 174 J. INST. & THEORETICAL ECON. 183 (2018); David C. Vladeck, *Machines Without Principals: Felelősségi szabályok és mesterséges intelligencia*, 89 WASH.

L. REV. 117 (2014); Bruce H. Kobayashi és Larry E. Ribstein, *Law's Information Revolution*, 53 ARIZ. L. REV. 1169 (2011); William D. Henderson, *A Blueprint for Change*, 40 PEPP. L. REV. 461 (2013). A népszerű és ügyvédi szakjótóban megjelent feldolgozásokhoz lásd Mark A. Cohen, *'Legal Innovation' Is Not an Oxymoron-It's Further Along Than You Think*, FORBES (2017. március 14., 8:59 AM), <https://www.forbes.com/sites/markcohen/2017/03/14/legal-innovation-is-not-an-oxymoron-its-farther-along-than-you-think> [https://perma.cc/85TT-XZY4]; Jason Koebler, *Rise of the Robolawyers*, ATLANTIC, 2017. ápr., <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2017/04/rise-of-the-robolawyers/517794> [https://perma.cc/QN8P-NLK4]; Steve Lohr, *AI Is Doing Legal Work. But It Won't Replace Lawyers, Yet*, N.Y. TIMES (2017. márc. 19.), <https://www.nytimes.com/2017/03/19/technology/lawyers-artificial-intelligence.html> [https://perma.cc/Z7ZX-V3WB]; John Markoff, *Armies of Expensive Lawyers, Replaced by Cheaper Software*, N.Y. TIMES (2011. márc. 4.), <https://www.nytimes.com/2011/03/05/science/05legal.html> [https://perma.cc/JD4T-JK3B]; Debra Cassens Weiss, *Will Technology Create a Lawyer 'Jobs-Pocalypse'? Doomsayers Overstate Impact, Study Says*, A.B.A. J. (2016. jan. 5., 6:45), <http://www.abajournal.com/news/article/does-technology-presage-a-lawyer-jobs-pocalypse-naysayers-overstate-impact> [https://perma.cc/36AT-R7L3]; John G. Browning, *Will Robot Lawyers Take Our Jobs?*, D CEO MAG. 2019. márc. 2019, <https://www.dmagazine.com/publications/d-ceo/2019/march/will-robot-lawyers-take-our-jobs> [https://perma.cc/W6EZ-A4Q9].

² *Lásd pl.*, Asa Fitch, *Would You Trust a Lawyer Bot with Your Legal Needs?*, WALL. ST. J. (Aug. 10, 2020, 10:00 AM), <https://www.wsj.com/articles/would-you-trust-a-lawyer-bot-with-your-legal-needs-11597068042> [https://perma.cc/72LX-B72J]; Gary Marchant & Josh Covey, *Robo-Lawyers: Your New Best Friend or Your Worst Nightmare?*, LITIGATION, 2018. ősz, 27. o.; Koebler, *supra* note 1. Nem mindenki ennyire magabiztos. *Lásd* Milan Markovic, *Rise of the Robot Lawyers?*, 61 ARIZ. L. REV. 325, 325 (2019) (megkérdőjelezve azt a felfogást, hogy az ügyvédek kizorítja a mesterséges intelligencia).

³ Gyorsan növekszik az a szakirodalom, amely a robotbírák által benépesített jövőt jósolja vagy más módon feltételezi. *Lásd pl.*, Eugene Volokh, *Chief Justice Robots*, 68 DUKE L.J. 1135 (2019) (a robotbírákkal teli jövőt jósolva); Aziz Z. Huq, *A Right to a Human Decision*, 106 VA. L. REV. 611 (2020) (ugyanaz); Frank Pasquale, *A Rule of Persons, Not Machines: The Limits of Legal Automation*, 87 GEO. WASH. L. REV. 1 (2019) (a gépi vezérlésű jog esetleges hibáinak vizsgálata); Kiel Brennan-Marquez & Stephen E. Henderson, *Artificial Intelligence and Role-Reversible Judgment*, 109 J. CRIM. L. & CRIMINOLOGY 137 (2019) (a mesterséges intelligencia által irányított jogi döntéshozatal előnyeinek vizsgálata); Rebecca Crootoff, *"Cyborg Justice" and the Risk of Technological-Legal Lock-In*, 119 COLUM. L. REV. F. 233 (2019) (a mesterséges intelligenciával történő bíraskodás fellendülésének tárgyalása); Eric Niiler, *Can AI Be a Fair Judge in Court? Estonia Thinks So*, WIRED (2019. március 25., 7:00), <https://www.wired.com/story/can-ai-be-fair->

akár a "jogi szingularitás" állapotát⁴ is, amikor a gépek már az ügyek kimenetelét is tökéletesen meg tudják jósolni, még mielőtt azok benyújtásra kerülnének.

Az ügyvédek és robotizált helyettesítőik jövőjének megjósolásában elveszett az, ami ugyanolyan vagy még fontosabb aggodalomra ad okot: milyen hatással lesz a jogi technológia folyamatos fejlődése a polgári igazságszolgáltatási rendszerünk alapvető jellemzőire, és különösen az azt strukturáló eljárási szabályokra? És hogyan lehet vagy kell ezeket a szabályokat az igazságszolgáltatás céljainak előmozdítása érdekében átalakítani? Ez a cikk arra törekszik, hogy gazdagítsa - és helyenként át is irányítsa - a sokak által a jogi technológia közelgő forradalmának tekintett vitát. Egyszerűen fogalmazva, ha a jog és a jogi szakma tíz vagy tizenöt év múlva másképp fog kinézni, akkor a polgári eljárás és a kontradiktórius rendszer belső működése és felépítése is másképp fog kinézni. Valójában, bár a jogi technológia lehetséges hatásairól szóló élénk, de nagy magasságú új szakirodalomban gyakorlatilag említésre sem került, a polgári eljárásjogi szabályok és a kapcsolódó doktrínák azok, amelyek az új jogi technológiai eszközök első vonalbeli szabályozói lesznek, és kritikusan alakítják majd azok fejlődését rövid- és középtávon. Ennek eredményeképpen a bírácoknak, a szabályalkotóknak és a jogalkotóknak el kell kezdeniük gondolkodni azon, hogy a polgári eljárásjogot hozzá kell-e igazítaniuk az új peres valósághoz, és ha igen, hogyan, ahogy a jogi technológia a polgári igazságszolgáltatási rendszer középpontjába kerül. Célunk, hogy konkrét gondolkodásra készítsük a polgári eljárás e közvetítő szerepéről, azáltal, hogy a közeljövőre összpontosítunk - nem pedig a robotbírókkal és robotügyvédekkel tarkított ködös horizontra -, majd feltesszük a kérdést, hogy a jogi technológia hogyan fogja megváltoztatni a pereskedést, és ennek megfelelően hogyan tud vagy kell az eljárásnak alkalmazkodnia erre válaszul.⁵ Érvelésünk lényege abból indul ki, hogy a jogi technológia elterjedése

---

judge-court-estonia-thinks-so [https://perma.cc/ES5C-G9W6] (arról, hogy Észtország hogyan alkalmazza a mesterséges intelligenciát a bírósági eljárásokban); Christopher Markou, *Are We Ready for Robot Judges?*, DISCOVER MAGAZINE (2017. május 15., 20:00), <https://www.discovermagazine.com/technology/are-we-ready-for-robot-judges> [https://perma.cc/E7AM-PWCH] (az AI bírák iránti fokozott érdeklődés vizsgálata); AirTalk Podcast, *Can a Robot Make a Fair Verdict?*, 89.3 KPCC, <https://www.sepr.org/programs/airtalk/2019/04/01/64335/can-a-robot-judge-make-a-fair-verdict> [https://perma.cc/855F-VMWH] (az AI képességeit tárgyalja az ítékezésben); Victor Tangemann, *Estonia is Building A "Robot Judge" to Help Clear Legal Backlog*, FUTURISM (2019. március 25.), <https://futurism.com/the-byte/estonia-robot-judge> [https://perma.cc/P3YV-TJ4U] (Észtország új AI-használatának vizsgálata az ítékezésben); H.W.R. (Henriette) Nakad-Weststrate, Ton Jongbloed, H.J. (Jaap) van den Herik, Abdel-Badeeh M. Salem, *Digitally Produced Judgements in Modern Court Proceedings*, 6 INT'L J. DIGIT. SOC. 1102 (2015) (a mesterséges intelligencia által hozott ítéletek választottbíráskodásban való felhasználásának vizsgálata); lásd még Richard M. Re & Alicia Solow-Niederman, *Developing Artificially Intelligent Justice*, 22 STAN. TECH. L. REV. 242, 242 (2019) ("[T]he prospect of 'robot judges' suddenly seems plausible-even imminent.").

⁴ Lásd Benjamin Alarie, *A törvény útja*: 66 U. TORONTO L.J. 443, 443 (2016).

⁵ Egyre több vélemény szerint a rövid és középtávú fejlesztésekre és problémákra való szigorú összpontosítás szükséges és egyben alulellátott. Lásd pl. Edward Parsons, Alona Fyshe & Dan Lizotte, *Artificial Intelligence's Societal Impacts, Governance, and Ethics*, UCLA: THE PROGRAM ON UNDERSTANDING LAW, SCIENCE, AND EVIDENCE (PULSE) (2019), <https://escholarship.org/uc/item/2gp9314r> [https://perma.cc/5X7Y-TEWZ] (megjegyezve a kutatás "kétmodális" eloszlását, egyesek a "végpontos, szingularitással kapcsolatos kérdésekről" szóló "spekulatív" gondolkodáshoz vonzódnak, mások pedig inkább a "jelenlegi aggodalmak és történelmi precedensek" felé hajlanak,

és "a hatások és kihívások nyugtalanítóan üres [és] nagy középső területét hagyják meg, amely a végpontok között fekszik").

valószínűleg megváltoztatja bármely peres eljárás rendszerének két alapvető szempontját: a perköltségek és az információk elosztását. Dióhéjban összefoglalva, jó okunk van azt hinni, hogy a magas és aszimmetrikus perköltségek miatti aggodalom, amely több évtizedes perjogi reformokat táplált, az új és hatékony elektronikus felderítési eszközök elterjedésével fokozatosan elhalványul. Ezzel szemben valószínűsíthető, hogy a jogi technológiai eszközök - beleértve az elektronikus felderítési eszközöket, de a jogi kutatást és elemzést végző, valamint az ügyek kimenetelét előre jelző eszközöket is - növekvő elterjedése aggasztóan növelni fogja az információk aszimmetriáit a rendszeren belül, a bírák és a peres felek között, valamint a peres felek és a peres felek között - különösen a peres ügyek "birtokosai" és "nem birtokosai" között.

A jogi technológia hatásainak elkülönítése a rendszer e mély dimenzióira gyakorolt hatásai szükséges elemzési vonzerőt biztosítanak, és konkrét ítéleteket alapoznak meg arról, hogy a polgári eljárásjogi szabályok és doktrínák - köztük a *Twombly* és *Iqbal* által meghatározott plauzibilitási hivatkozási szabvány, a fórumvásárlással kapcsolatos eljárási szabályok, doktrínák és státútumok, valamint a munkadokumentum-doktrína - hogyan tudnak, vagy hogyan kell alkalmazkodniuk válaszul. Ha ezeket a válogatott dinamikákat felsorakoztatjuk és együttesen nézzük, nem túlzás azt állítani, hogy a jogi technológia idővel át fogja alakítani a kontradiktórius rendszert, de nem úgy, hogy az ügyvédeket és a bírákat robotokkal helyettesíti, hanem inkább úgy, hogy megingatja, sőt újraállítja annak számos eljárási sarokkövét.

Ezek nagy követelések, és mind a jogi technikai eszköztár technikai ismeretét, mind a kortárs polgári eljárásjog ismeretét igénylik. Tekintettel ezekre az összetettségekre, érvelésünket tudatosan, három lépésben építjük fel.

Az I. rész teljes körű és kvázi-technikai áttekintést nyújt arról, hogy hol tart jelenleg a jogi technológia, és hová fog várhatóan fejlődni a közeljövőben és középtávon, mivel a természetes nyelvfeldolgozás (NLP) és más gépi tanulási technikák, amelyek a legjelentősebb jogi technológiai eszközöket működtetik, tovább javulnak. Ennek során szkeptikusan, de egy nagy adag alázattal is nekilátunk a munkánknak. Mint minden feltörekvő technológia, a jogi technológia is gyorsan változó terület, és minden olyan erőfeszítés, amely a sokrétűségének megragadására irányul, azzal a kockázattal jár, hogy szinte azonnal elavulttá válik, amint megszárad a tinta. Ezt az eshetőséget úgy kezeljük, hogy három részre bontva vizsgáljuk meg a jogi technológiai tájat. Az I.A. szakasz áttekinti a jogi technológia ízeit, és felajánl néhány módot arra, hogy hogyan szelektáljuk és kockázzuk fel őket. Az I.B. szakasz a jogi technológia technikai pályájával foglalkozik. Megmutatja, hogy a határvonal gyorsan túllép az e-discovery-n és a digitális hivatkozási eszközökön (gondoljunk csak a Westlaw-ra vagy a Lexisre), és olyan eszközök felé mozdul el, amelyek automatikusan összegyűjtik a jogi anyagokat, előre jelzik az ügyek kimenetelét, sőt, még jogi dokumentumokat is készítenek. Ugyanakkor jogos kérdések is felmerülnek azzal kapcsolatban, hogy meddig és milyen gyorsan fejlődhet a jogi technológia. Milyen előrelépést lehet elérni a kimenetel előrejelző eszközök terén, tekintve a bizalmas egyezségek elterjedtségét és a jól címkézett adatok hiányát, vagy a természetes nyelvi feldolgozás (NLP) jelenlegi technikai korlátait a jogi érvelés kivonatolásában és elemzésében? Az I.C. szakasz összefoglalja a jogi technológia néhány kulcsfontosságú következményét - a jogi szakmára, a

jogrendszerbeli hatalommegosztásra és magára a jogra nézve -, ahogyan azt egy kialakulóban lévő, a jogtudományok és a jogtudományok terén is megfogalmazza.

tudományos irodalom, amely bár nagyon elvont, mégis elkezdte kijelölni egy gazdag vita pólusait. A jogi technológiai tájkép alapos áttekintése alapanyagot szolgáltat az elkövetkezendő, célzottabb esettanulmányokhoz.

Felfegyverkezve az I. rész kiterjesztett beszámolójával a jogi technológia innovációs és elterjedési útjairól, a II. részben három konkrét vágást kínálunk arra vonatkozóan, hogy a jogi technológia előretörése hogyan alakítja át az amerikai pereskedést, és hogyan közvetíthetik az eljárási szabályok ezeket a hatásokat.

A II.A. szakasz ismerős terepen indul: az elektronikus felderítés, pontosabban a "technológia által támogatott felülvizsgálat" (TAR) és a "prediktív kódolás" eszközei, amelyek gyorsan a komplex peres eljárások gyakorlatának szerves részévé válnak. Alapvető állításunk az, hogy egyesek nézeteivel ellentétben a polgári peres eljárásokban a teljes feltárási költségek folyamatosan csökkennek, és ezáltal a perköltségek aszimmetriája is csökkenhet, ami évtizedekig tartó perjogi reformokat motivált, kezdve az 1990. évi polgári igazságügyi reformtörvénytől a 26. szabály arányossági korlátját átrendező 2015-ös módosításokig. Előrejelzésünk szerint egy alacsonyabb sűrűdésű világban az arányossággal kapcsolatos csatározások nagyrészt elmaradnának vagy perifériára szorulnának. A perköltség-aszimmetriák szűkülése a polgári eljárás egy egészen más és ellentmondásos részének normatív alapját is megváltoztathatja, vagy legalábbis destabilizálhatja: a *Twombly* és *Iqbal* által meghatározott plauzibilis hivatkozási doktrínát. Ez a doktrína két egymással versengő aggály metszéspontjában helyezkedik el: a perköltségek aszimmetriája, ami a jogtalan megegyezési befolyással és az alacsony vagy akár negatív értékű ügyek pozitív dolláros megegyezéssé alakításával kapcsolatos aggályokkal jár, valamint az információs aszimmetria azokban az esetekben, amikor csak a felfedezés képes eloszlatni a jogsértéssel kapcsolatos, magánjellegű információkat. A perköltség-aszimmetriák szisztematikus szűkítésével a TAR alááshatja az új plauzibilitási hivatkozási rendszer pozitív alapját.

A II.B. szakasz az ügyek kimenetelét előrejelző jogi technikai eszközökkel foglalkozik. Nyilvánvaló aggodalomra ad okot, hogy a kimenetel-előrejelző eszközök folyamatos fejlődése elősegíti a forum shoppingot, nyomást gyakorolva azokra a szabályokra, státúumokra és doktrínákra - helyszín, eltávolítás, Erie-doktrína -, amelyek korlátozni vagy alakítani próbálják ezt a törekvést. Itt szkeptikusabb hangot ütünk meg a jogi technológia polgári eljárásra gyakorolt hatásaival kapcsolatban. A jelenlegi eljárási szabályok és doktrínák, amelyek a forum shoppingot érintik, megengedő pózban vannak, így az egyik első kérdés az, *hogyan* a prediktív analitika sikeres alkalmazása megváltoztatja-e ezt a pózt. További okot adnak a szkepticizmusra a kimenetel-előrejelző eszközök technikai és gyakorlati korlátai, amelyek nem biztos, hogy elég jól "működnek" ahhoz, hogy a fórumvásárlás jelentőségét egyáltalán növeljék. Még ha a technikai akadályok át is ugorhatók, két másik jelentős akadály áll a jogi technológia útjában. Az első az a hatalmas költség, amely ahhoz szükséges, hogy elegendő mennyiségű ügyirat- és dokumentumadatot gyűjtsenek össze, hogy a kortárs előrejelzési módszerekhez kellően nagy és reprezentatív mintákat kapjanak. A második egy pár endogenitási probléma, amelyek mélyreható kérdéseket vetnek fel akár a nagy adatmintákon alapuló előrejelzések kezdeti, akár későbbi hasznosságát illetően.

Mégis hasznosnak tartjuk feltenni a kérdést: ha a prediktív analitika "működne",
és ha a gépi segítséggel történő

fórum vásárlás kiesik, mi következik? Itt van néhány a legmeghökkenőbb eljárési lehetőségek közül. A hatékony kimenetel-előrejelző eszközök és a fórumvásárlás felerősödése folyamatosan növelheti a peres felek és a bírák rendelkezésére álló információk mennyisége és minősége közötti aszimmetriákat. Ez indokolhatja a fórumválasztási motívumok kezelésének megváltoztatását, a munkadokumentumok felderíthetőségét, vagy mindkettőt. Kérdéseket vetne fel azzal kapcsolatban is, hogy a fórumválasztásról döntő, illetve az elutasítás és a gyorsított eljárásban történő ítélethozatal iránti kérelmeket elbíráló bírának fel kellene-e hatalmazni a feleket arra, hogy elrendeljék a gépi teljesítményük nyilvánosságra hozatalát, vagy esetleg fel kellene-e szerelni őket ugyanazokkal az előrejelző eszközökkel, amelyeket a peres felek használnak. Mindkét forgatókönyv a "vezetői bíráskodás" jelenlegi felfogásának határait és a bíró és az esküdtszék közötti megfelelő hatáskörmegosztást feszegetné.

A II.C. szakasz felteszi azt a kulcskérdést, amely a többi esettanulmány, sőt, az egész jogi technológia háttérében is ott húzódik: hogyan kell esetleg megváltoztatni a munkadokumentum-doktrínát egy olyan világhoz, amelyben az ügyvédi munka nem elhanyagolható része, beleértve nemcsak a felfedezést és az eredmény előrejelzését, hanem a jogi kutatást, a beadványok írását és a stratégiai peres ítélezést is, gépi úton generált kimenetek formájában történik? A *Hickman kontra Taylor* ügyben hozott *Hickman-szabály* híres módon zárójelbe teszi az elosztási szempontokat - vagyis azt, hogy egyes felek jobb ügyvédet engedhetnek meg maguknak, mint mások -, és ehelyett a "másik féltől kölcsönzött észjárástól" véd, ahogy Jackson bíró fogalmazott, hogy a felek és a rendszer is részesülhessen a jó ügyvédi munka előnyeiből. Ezzel a munkadokumentum-szabály biztosítja a jól működő kontradiktórius rendszerhez szükséges feltételeket azáltal, hogy biztosítja a jogi tehetség megtérülését, és így a jogi tehetségbe való befektetést. De ahogy a jogi technológiai eszközök egyre erősebbé válnak, és ha a "rendelkezők" rendelkeznek velük, a "nem rendelkezők" pedig nem, a jogi technológia elmozdíthatja a normatív alapot az amerikai eljárési rendszer egyik sarokköve alól. Ebben az új, gépvezérelt világban - Jackson bíró *Hickman-ügyben* tett fordulatát idézve - ugyanúgy kellene-e védekeznünk a "kölcsönzött bitek" ellen, mint ahogyan a "kölcsönzött ész ellen" védekeznünk?

A III. rész visszalép és felvázol néhány összefüggést az esettanulmányok között. Különösen azt mutatjuk be, hogy a jogi technológia folyamatos fejlődése hogyan helyezi a polgári eljárást új, eddig ismeretlen helyzetbe. Különösen a bírák - és idővel a szabályalkotók és a jogalkotók - fognak egyfajta árnyék-innovációs politikát irányítani, mivel eljárési döntéseik alakítják majd a jogi technológia használatának feltételeit, a peres felek számára nyújtott értékét és az előállítási piacot. Ugyanilyen fontos, hogy a jogi technológia előretörése arra kényszeríti majd a bírakat és a politikai döntéshozókat, hogy explicit vagy implicit módon döntsenek a polgári eljárások bírósági ellenőrzésével szemben a kontradiktórium optimális egyensúlyáról. E döntések meghozatalával az amerikai kontradiktórius eljárás jövőjét fogják alakítani.

Mielőtt elindítanánk, néhány figyelmeztetés: Először is, a bűnügyi kontextust teljesen zárójelbe tesszük, annak ellenére, hogy a prediktív analitika használatával kapcsolatban gazdag és növekvő irodalom áll

Elektronikusan elérhető a következő címen:

<https://ssrn.com/abstract=3551589>

rendelkezésre.

az óvadékkal és az ítélethozatallal kapcsolatos döntések alátámasztására.⁶ Másodsor, nem állítjuk, hogy átfogóak lennének, és a mi megközelítésünk nem esettanulmány a szigorúan összehasonlító értelemben, hogy ok-okozati ítéleteket hozunk a jogi technológia eljárásra gyakorolt hatásáról, vagy fordítva. Célunk inkább az, hogy feltérképezzük a jogi technológia fogalmi tájképét, és az általa érintett kulcsfontosságú eljárási kérdések azonosításával további termékeny vizsgálati irányvonalakat jelöljünk ki. Végül pedig arra törekszünk, hogy egyszerre legyünk előrelátóak és konkrétak, így elérve az absztrakció egy üdvözítő, középső szintjét, amely a tényleges, nem pedig a hipotetikus jogi technológiai eszközökön alapul, amelyeket a meglévő, nem pedig a hipotetikus eljárási szabályok közvetítenek. Más szóval, célunk, hogy átvágjuk a jogi technológiával, illetve tágabb értelemben a mesterséges intelligenciával és a joggal foglalkozó szakirodalmat megfertőző "AI-lázat" anélkül, hogy elveszítenénk az általánosságot vagy a lendületet. Ez nem jelenti azt, hogy a jogi technológiáknak ne lennének a polgári eljáráson túlmutató hatásai a polgári igazságszolgáltatási rendszerre. Vajon a jogi technológia még inkább eltünteti az eltűnőben lévő tárgyalást, tompítja a magánperes felek ösztönzését a társadalmilag értékes felfedezések elvégzésére, vagy gátolja a jogi normák dinamikus fejlődését? A cikk során ezeket és más, szélesebb körű kérdéseket csak érintőlegesen tárgyaljuk. A hangsúly azonban továbbra is azon van, hogy az eljárás hogyan tudja, illetve hogyan kell közvetítenie a jogi technológia forradalmát rövid- és középtávon.

I. A JOGI TECHNOLÓGIAI KÖRNYEZET

A Law's Empire című könyvében Ronald Dworkin a jogértelmezés befolyásos elméletét egy mitikus túlbíró, Herkules köré építi, akinek emberfeletti képessége van arra, hogy minden rendelkezésre álló jogi anyagot elolvasson és megértsen, és így minden esetben egyedi, helyes válaszra jusson.⁷ Dworkin projektje H. L. A. Hart jogi pozitivizmusának kritikája volt, és így intellektuális értelemben távol áll a jogtechnika világtól. De Dworkin Herkulese a közelmúltban újból aktualitást nyert, mivel a jogi technológia fejlődése lehetővé tette számunkra, hogy bepillantsunk egy olyan világba, amelyben gépek, nem csak mitikus bírák, képesek tévedhetetlenül elbírálni ügyeket, vagy akár megjósolni egy ügy kimenetelét, még mielőtt azt benyújtják. Ahogy Michael Livermore és Daniel Rockmore nemrégiben megfogalmazta, a bírákat, ügyvédeket és az általunk ismert jogrendszer nagy részét egy napon "villogó számítógépes Herculi" válthatja fel, amelyek "inkább szerverfarmokon, mint ügyvédi irodákban" ülnek.⁸

A bírósági épületeket felváltó szerverfarmok képe érzelmeket ébreszt, és a többnyire tudományos kommentátorokból álló háziipar megragadta ezt a képet, és futurisztikus végpontokat képzel el - egyfajta eseményhorizontot, ahol a törvények

---

⁶ Az algoritmikus eszközök növekvő használatát vizsgáló hatalmas és egyre bővülő szakirodalom két kiváló írását lásd Aziz Z. Huq, *Racial Equity in Algorithmic Criminal Justice*, 68 DUKE L.J. 1043 (2019) és Sandra G. Mayson, *Bias In, Bias Out*, 128 YALE L.J. 2218 (2019).

⁷ *Lásd általában* RONALD DWORKIN, *LAW'S EMPIRE* (1986).

⁸ *Lásd* Michael A. Livermore & Daniel N. Rockmore, *Bevezetés: In: LAW AS DATA:*

COMPUTATION, TEXT, & THE FUTURE OF LEGAL ANALYSIS xii, xiv (Michael A. Livermore & Daniel Rockmore szerk., 2019) [a továbbiakban LAW AS DATA].

és a technológia találkozik. A pislogó Herculi, mondják, a "jogi szingularitás" állapotát hozza el, amikor minden jogi eredmény tökéletesen kiszámítható lesz ex ante, és minden bizonytalanság ki lesz száműzve a rendszerből.⁹ Maga a jog fokozatosan átalakul "pontosan szabott törvények katalógusává" vagy "mikroirányelvekké"¹⁰, amelyek "másodpercre pontos" és "személyre szabott"¹¹ szabályokból állnak, amelyek valós időben alkalmazkodnak - például egy adott vezetési körülmények között, adott mennyiségű tapasztalattal rendelkező, adott vezetési körülmények között dolgozó járművezető számára személyre szabott sebességkorlátozás -, és amelyeket automatikus büntetésekkel hajtanak végre.¹² Amint ez az új és "zökkenőmentes jogrend" a helyére kerül, nincs többé szükség, illetve nincs többé hely a jogalkalmazásra, az ítélezésre, a bírákra vagy a bírói mérlegelésre. A jog "önvezetővé" válik¹³.

De vajon mennyire valószínű, hogy eljutunk oda, és ha egyáltalán eljutunk, milyen hamar? És ami még fontosabb, mire számíthatunk addig? Ez a rész ezekkel a kérdésekkel foglalkozik. Ennek során leeresztjük tekintetünket egy hasznos középső távolságba - a szemünk nem a hajóban van, és nem is sodródik a távoli, Herculi villogó horizontra -, és szisztematikusan számba vesszük, hogy jelenleg mit tudunk, és mit nem tudunk a jogi technológia helyzetéről. Foglalkozunk a jogi technológia jelenlegi alkalmazási körével (I.A. szakasz); a jogi technológia fejlődési pályájával, amelyet különösen a szövegalapú analitika technológiai lehetőségei és korlátai alakítanak (I.B. szakasz); valamint a jogi szakmára, a jogrendszerre és magára a jogra gyakorolt hatásaival (I.C. szakasz). Az így kapott összetett portré biztosítja a szükséges nyersanyagot a II. rész azon konkrét módok feltárásához, amelyekkel a polgári perrendtartás szabályai közvetíteni fogják a jogi technológia kontradiktórius rendszerbe való beépülését a közeli és középtávú időszakban.

A. *A jogi technológia ízei*

Az egyik első feladat a jogi technológia kiterjedt tájegységének felmérése. Milyen módon és milyen célok érdekében alkalmaznak jogi technológiai eszközöket a polgári igazságszolgáltatási rendszerben?

Egy kis, de egyre növekvő szakirodalom felosztja a jogi technológiák területét, és felajánl néhány lehetőséget az összetevők feldarabolásához és feldarabolásához.¹⁴ Az egyik megközelítés tiszteletben tartja a jogi technológia

---

⁹ Lásd: Alarie, *Supra* note 4, 445. o.

¹⁰ Lásd Anthony J. Casey & Anthony Niblett, *The Death of Rules and Standards*, 92 IND. L.J. 1401, 1402-03 (2017).

¹¹ Brian Sheppard, *Warming Up to Inscrutability: How Technology Could Challenge Our Concept of Law*, 68 U. TORONTO L.J. 36, 38 (Supp. 1, 2018); lásd még Casey & Niblett, *Supra* note 10, at 1404-06 (a mikroirányelvek magyarázata); Anthony J. Casey & Anthony Niblett, *Self-Driving Contracts*, 43 J. CORP. L. 1, 7-10 (2017) (példákat hozva a mikrodirektívákra).

¹² Lásd Sheppard, *Supra* 11. lábjegyzet, 40. o. (a forgalmi torlódások csökkentése érdekében a forgalom szabályozásának példáját hozva fel); Casey & Niblett, *Supra* 10. lábjegyzet, 1404. o.; Casey & Niblett, *Supra* 11. lábjegyzet, 7-10. o. (ugyanaz).

¹³ Lásd Anthony J. Casey & Anthony Niblett, *Self-Driving Laws*, 66 U. TORONTO L.J. 429, 430. (2016) ("A jog minden szempontból "önvezető" lesz.").

¹⁴ Lásd pl. KEVIN D. ASHLEY, *ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND LEGAL ANALYTICS: NEW TOOLS FOR LAW PRACTICE IN THE DIGITAL AGE* (2017) (elmagyarázza, hogy a számítástechnikai folyamatok hogyan

a vállalkozói hajlamot, és az értékesítési csatornára összpontosít, az eszközöket a végfelhasználók (pl. ügyvédek, ügyfelek/felek, vállalkozások) alapján kategorizálva.¹⁵ E megközelítés előnyei közé tartozik, hogy elkülöníti a jogi képviselőt helyettesítő eszközöket (pl. online jogi tanácsadási eszközök) azokról, amelyek az ügyvédek ellenőrzési jogkörében maradnak (pl. elektronikus felderítési eszközök). Egy másik megközelítés az elvégzett feladatra összpontosíthatna: többek között a jogi kutatásra, a dokumentumkezelésre és -készítésre, valamint a dokumentum- és ügyszintű elemzésekre. Egy másik megközelítés a peres eljárás idejére összpontosíthat, kezdve az ügy elejétől, amikor egy eszközt használnak, és haladva előre: ügyvéd-ügyfél egyeztetés, jogi kutatás és elemzés, felfedezés, beadványok és dokumentumok szerkesztése, tárgyalás. Egy végső megközelítés a jogi technológiai eszközöket tárgykörök alapján kategorizálhatná. Ez a megközelítés kiemelné a szaporodó szakterület-specifikus eszközöket, különösen a szerződések területén, de a szabadalmak (pl. a szabadalmak és szabadalmi portfóliók értékelésére szolgáló eszközök), a válás (a jogi dokumentumok teljesen automatizált generálásához legközelebb álló terület), a kártérítési ügyek (ahol az esetértékelési eszközöket a legszabályosabban használják) és az adózás (ahol a jogi elemző és előrejelző eszközök a legfejlettebbnek tűnnek) területén is, a többi pedig egy maradék, "általános" kategóriába sorolható.

A valóság az, hogy e megközelítések egyike sem zárja ki egymást, és együttesen nem lesz kimerítő. Ehelyett az 1. táblázat a megközelítések összeválogatását kínálja, hogy egy pillantással megragadja a jogi technológiák területének főbb körvonalait. Az eredmény kilenc eszközkategória.

---

megváltoztatja a joggyakorlatot, lebontva a várható változások számos területét); Benjamin Alarie, Anthony Niblett & Albert H. Yoon, *How Artificial Intelligence Will Affect the Practice of Law*, 68 U. TORONTO L.J. 106 (2018. 1. sz.); Daniel Ben-Ari, Yael Frish, Adam Lazovski, Uriel Eldan & Dov Greenbaum, *Mesterséges intelligencia az ügyvédi gyakorlatban: An Analysis and Proof of Concept Experiment*, 23 RICH. J.L. & TECH., 2. szám, art. 3, 2017, <https://jolt.richmond.edu/files/2017/03/Greenbaum-Final-2.pdf> [<https://perma.cc/NXY3-7GZ2>] (a területet két összetevőre osztja: erős és gyenge); Kathryn D. Betts & Kyle Jaep, *A teljesen automatizált szerződés-szerkesztés hajnala: Machine Learning Breathes New Life Into a Decades-Old Promise*, 15 DUKE L. & TECH. REV. 216 (2017) (a szerződés-szerkesztés technológiai innovációjának vizsgálata); Maura R. Grossman & Gordon V. Cormack, *Technology-Assisted Review in E-Discovery Can Be More Effective and More Efficient Than Exhaustive Manual Review*, 17 RICH. J.L. & TECH. sz. 3, art. 11, 2011, <http://jolt.richmond.edu/jolt-archive/v17i3/article11.pdf> [<https://perma.cc/7CEE-S7FN>]; David Lat & Brian Dalton, *How Artificial Intelligence Is Transforming Legal Research*, ABOVE THE L. (2018. július 16. 9:35), <https://abovethelaw.com/2018/07/how-artificial-intelligence-is-transforming-legal-research> [<https://perma.cc/VL27-2VWZ>]. Az iparágon belüli tájképet lásd: THOMSONREUTERS, ALTERNATIVE LEGAL SERVICE PROVIDERS 2019, <https://legal.thomsonreuters.com/en/insights/reports/alternative-legal-service-provider-study-2019>.

¹⁵ Lásd Daniel W. Linna Jr., *What We Know and Need to Know About Legal Startups*, 67 S.C. L. REV. 389, 402-03 (2016).

1. táblázat: A "jogi technológia" áttekintése

Kategória	Végfelhasználó	Leírás	Pereskedési idő	Példák
Ügyvéd Piac és a Matching	ügyvédek, peres felek, vállalkozások	Az ügyvédek és az ügyfelek egymásra találását, illetve a leendő ügyfelek a lehetséges tanácsadók értékelése és kiválasztása. Ebbe a kategóriába tartozik továbbá olyan eszközök, amelyek segítik az ügyvédeket az üzlet- és ügyfélfejlesztésben az alábbiak révén a jelenlegi vagy potenciális ügyfél múltbeli jogi összefonódásainak értékelése vagy jelenlegi jogi kitettség.	pre-filing	Avvo, Atticus, Priori Jogi
Jogi (újra)keresés	ügyvédek	Olyan eszközök, amelyek segítenek az ügyvédeknek a releváns nyersanyagok (esetjog, jogszabályok, szabályzatok) felkutatásában és összegyűjtésében.	a benyújtás előtt, a per során	CaseText, Ross Intelligence
Eredmény Előrejelzés	ügyvédek, vállalkozások (beleértve a pereskedés)	Az esetek kimenetelét előrejelző eszközök. Az előrejelzések lehetnek joghatósági vagy bírói specifikusak, és a fórumok összehasonlítására és az esetek minőségének értékelésére szolgálnak a felvételkor, bejelentés (azaz, forum-shopping), vagy, ha a peres eljárás már folyamatban van, tájékoztatni a stratégiai peres és egyezségi számítások a valószínűsíthető károk előrejelzésével, hogyan fog dönteni a kijelölt bíró, valamint az ügy várható szakasza és időkerete a felbontásért.	pre-filing, végig pereskedés	Colossus, Ravel, Lex Machina, Gavelytics, Kék J Jogi
Jogi analitika	ügyvédek, vállalkozások	Olyan eszközök, amelyek a jogi keresésen és az eredmény előrejelzésén kívül más elemzési feladatokat is ellátnak, beleértve az idézetek leképezését, a bírói szintű elemzést (például, az érvek testre szabása egy adott bíró számára) és a dokumentumszintű analitika (pl. rövid értékelés).	a peres eljárás során	Ravel, FastCase, Gavelytics, Lex Machina
Discovery	ügyvédek	Olyan eszközök, amelyek támogatják vagy helyettesítik a releváns dokumentumok azonosításának és a kiváltságok megjelölésének folyamatát.	felfedezési szakasz	Everlaw, Relativity, OpenText, Exterro, CS Disco

20
21
]
Jo
gi
Te
ch,
pol
gá
ri
elj
ár
ás,
és
a
jöv
ő a
ko
ntr
adi
któ
riu
s
elj
401
1sr
en
d

El
ek
tr
on
ik
us
an
el
ér
tő
a
kö
ve
tk
ez
ő
cí
m
en
:
htt
ps
://
ss
rn
.c
o
m/
ab
str
ac
t=
35
51
58
9

1. táblázat: "Jogi technológia" áttekintése (folytatás)

Kategória	Végfelhasználó	Leírás	Pereskedési idő	Példák
Dokumentum	ügyvédek,	Jogi dokumentumokat szerkesztő eszközök, az egyszerű beadványoktól (válaszoktól) a	előzetes bejelentés és	Legalmáció,
Összeszerelés és Teremtés	peres felek	bonyolultabb beadványok és iratok (felderítési kérelmek, indítványok, és még az egyszerű rövidnadrágok is).	a peres eljárás során	RocketLawyer, CaseText, Lawyaw
Gyakorlatmenedzsment	ügyvédek	peres eljárások lebonyolítására szolgáló eszközök, beleértve az ügyfélfelvételt kezelő, az ügy legfontosabb tényeit és dokumentumait rendszerező, valamint a számlázást támogató műszerfalakat vagy egyéb adminisztratív feladatokat.	a peres eljárás során, a pereskedés után	Tűk, Clio, Jogi szerver
Szerződéskezelés és elemzés	ügyvédek, vállalkozások	Olyan eszközök, amelyek tárolják, elemzik, létrehozzák és nyomon követik a szerződések teljesítését.	per előtti	Kira Systems, Ravn, eBrevia, LexCheck, UnitedLex, LawGeex, Ironclad, Knowable, Evisort
DIY vita	ügyvédek,	A jogviták peren kívüli rendezését megkönnyítő eszközök; olyan eszközök, amelyek	pre-filing, végig	LegalZoom,
Felbontás,	vállalkozások	automatizált (gyakran online) jogi tanácsadást nyújtanak, vagy segítenek a képvisellel nem rendelkező ügyfeleknek	pereskedés	RocketLawyer, Modria,
Online jogi Tanácsok, Bíróság Forgalmazó Szolgáltatások		peres felek jogi eljárásokkal.		Intraspexion, Nolo, Matterhorn, Houston.AI, FairShake, DoNotPay
Dokumentum	ügyvédek,	Jogi dokumentumokat szerkesztő eszközök, az egyszerű beadványoktól (válaszoktól) a	előzetes bejelentés és	Legalmáció,
Összeszerelés és létrehozás	peres felek	bonyolultabb beadványok és iratok (felderítési kérelmek, indítványok és akár egyszerű beadványok).	a peres eljárás során	RocketLawyer, CaseText, Lawyaw

10
12

Un
ive
rsi
ty
of
Pe
nn
sylv
va
ni
a
La
w
Re
vie
w
[1
69.
köt
et:
10
01

További feladat a jogi technológiai eszközök azon részhalmazának azonosítása, amelyek a legnagyobb valószínűséggel központi szerepet játszanak majd a jövőben a jogrendszerben, és különösen a kontradiktórius struktúrára és az eljárási szabályokra gyakorolnak majd a legnagyobb nyomást. Ehhez többre van szükség, mint az alkalmazások listájának összeállítására. Meg kell értenünk, hogy a meglévő jogi technológiai eszközök hogyan kapcsolódnak a rendszerhez, és be kell néznünk a motorháztető alá is, hogy megértsük a technikai és működési részleteiket. Ennek érdekében fontolja meg a terület felosztásának három további módját.

Először is, a jogi technikai eszközök attól függően változnak, hogy a peres rendszeren belül vagy kívül működnek-e, és hogy eljárási szabályokat, illetve más szabályokat vagy politikákat érintenek-e. Az elektronikus felderítés, a jogi kutatás, a jogi analitika és a kimenetel-előrejelző eszközök mind a peres eljárásokon *belül* működnek, mivel a jogviták bírósági rendezésére törekvő ügyvédek vagy peres feleket segítik. Amint a II. rész érvelni fog, ezek így számos polgári eljárásjogi szabályra nyomást gyakorolnak, sőt, akár át is alakíthatják azokat. Más jogi technológiai eszközök azonban nagyrészt a peres eljárásrendszeren *kívül* működnek - sőt, akár annak kiszorítására is törekedhetnek. ¹⁶ Az 1. táblázatban szereplő barkácsolt vitarendezési rendszerek egyértelműen ebbe a formába illeszkednek. Az automatizált (és jellemzően online) jogi tanácsadási rendszerek is ide tartozhatnak, tekintettel a viták nagy tömegére, amelyeket jelenleg kevés bírósági eljárás mellett vagy anélkül, a károsult felek biztosítótársaságokkal folytatott közvetlen tárgyalásai, a bíróság által elrendelt alternatív vitarendezés (pl. közvetítés) vagy választottbírói eljárás révén oldanak meg. ¹⁷ Az biztos, hogy ez utóbbi eszközök hatással vannak a peres rendszerre. Csökkentik annak területét. A vitarendezés alternatív módjainak ösztönzésével pedig nyomást gyakorolnak a peres rendszerre, hogy alkalmazkodjon, és így alakíthatják annak belső eljárási működését. Ezek az eszközök mégis közvetlenebbül érintik a fogyasztóvédelemre vonatkozó jogi-etikai szabályokat, mint például a jogosulatlan ügyvédi tevékenység és az ajánlattétel korlátozását, mint az eljárást. ¹⁸

¹⁶ A képvisellel nem rendelkező személyeket szolgáló jogi eszközök közelmúltbeli áttekintését lásd: REBECCA L. SANDEFUR, LEGAL TECH FOR NON-LAWYERS: REPORT OF THE SURVEY OF US LEGAL TECHNOLOGIES (2019) (a nem ügyvédek számára elérhető eszközök felmérése). Lásd még J. J. Prescott, *Improving Access to Justice in State Courts with Platform Technology* (Az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés javítása az állami bíróságokon platformtechnológiával), 70 VAND. L. REV. 1993 (2017) (az új online vitarendezési (ODR) technológiák hatásának vizsgálata); Amy J. Schmitz, *Expanding Access to Remedies Through E-Court Initiatives*, 67 BUFF. L. REV. 89, 101 (2019); Amy L. Schmitz, *Dangers of Digitalizing Due Process*, (Univ. Mo. Sch. L., Working Paper No. 2020-01, 2020) (a számítógépesített jog lehetséges buktatóinak vizsgálata).

¹⁷ Lásd NAT'L CTR. FOR STATE CTS. & STATE JUST. INST., THE LANDSCAPE OF CIVIL LITIGATION IN STATE COURTS v (2015), <https://www.ncsc.org/~media/Files/PDF/Research/CivilJusticeReport-2015.ashx> [<https://perma.cc/W4B4-YG3H>] (megállapítva, hogy a legtöbb forrással rendelkező peres fél "már elhagyta a polgári igazságszolgáltatási rendszert" szerződés vagy magán alternatív vitarendezés útján). Még az intelligens szerződéskötés is alkalmas lehet, tekintettel arra, hogy egyáltalán szükségtelenné teheti az ítélezést. Kevin Werbach & Nicolas Cornell, *Contracts Ex Machina*, 67 DUKE L.J. 313, 339 (2017).

¹⁸ Más eszközök, különösen a bírósági szállító cégek, jelentős hatással vannak az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésre, de kevesebb eljárási vonatkozással bírnak. Lásd *Courts & Judiciary*, THOMSON REUTERS, <https://legal.thomsonreuters.com/en/solutions/government/courts-judiciary> [<https://perma.cc/3F7R-FMJJ>] (bírói célú technológiákat kínál); *Courts & Justice*,

TYLER TECHS., <https://www.tylertech.com/solutions/courts-public-safety/courts-justice>[\[https://perma.cc/5VPV-WBY2\]](https://perma.cc/5VPV-WBY2) (bíróságok és igazságügyi szervek számára kínál technológiákat). Kivételt képeznek az online vitarendezési (ODR) platformok, amelyek számos eljárási kérdést vetnek fel, többek között a peres felek mozgatására vonatkozó "közlekedési szabályokat".

Másodszor, a jogi technikai eszközök nyilvánvalóan különböznek technikai fejlettségükben és az analóg jogi gyakorlathoz képest elért fejlődésük mértékében. Az 1. táblázat "Ügyvédi piactér és partnerkereső" kategóriájában szereplő üzletfejlesztési eszközök közül sok nem több, mint egy megdicsőült jegyzékfigyelés.¹⁹ Hasonlóképpen, a "Jogi (újra)keresés" kategóriába tartozó egyes eszközök csupán az olyan keresőplatformok, mint a Westlaw és a Lexis funkciógazdagabb változatai, amelyek már régóta az ügyvédi munkapad részét képezik. Ezek az eszközök továbbfejlesztett szűrési lehetőségeket kínálnak - például bíró vagy eljárásjogi helyzet szerint - vagy továbbfejlesztett felhasználói felületeket, de egyébként nagyjából ugyanazt az alapszolgáltatást nyújtják, mint a hagyományos eszközök.²⁰ Más eszközök azonban jóval túlmutatnak az ügyvéd által irányított digitális hivatkozásokon, lehetővé téve az ügyvéd számára, hogy húzza és tegye le a panaszt vagy a beadványt, és megkapja az "on point" ügyeket (azaz a tényekben, jogi kérdésekben és joghatóságban megegyező ügyeket). Megint más eszközök más jellegűek. Miután egy speciális adó- vagy munkaügyi perben csak a beadványokat és az addig a pontig keletkezett iratokat vették fel, egyes fejlett jogi technológiai eszközök egy gombnyomással képesek egyszerű indítványtervezetet vagy beadványt, illetve egy ügynökség polgári nyomozati kérésére adott választ generálni.²¹ Az 1. táblázat megpróbálja megragadni ezt a különbséget a "Jogi (újra)keresés" és a "Jogi analitika" kategóriák között, ahol az előbbi az ügyvéd által ellenőrzött eszközök felé hajlik, amelyek a jogi anyagok kevésbé emésztett kosarát adják vissza - egyfajta "vadászat és gyűjtögetés" -, az utóbbi pedig a fejlettebb jogi megismerést foglalja magában, és arra törekszik.²²

---

az ODR-platformokba és onnan ki, valamint a "tájékoztatási szabályok", amelyek szabályozzák, hogy a vitás felek milyen információkat kapnak a platformon a lehetőségeikről és a kilátásokról, hogy a rendezés felé tereljék őket. *Lásd* David Freeman Engstrom, *Digital Civil Procedure*, 169 U. PA. L. REV. (megjelenés: 2021).

¹⁹ *Lásd* Patrick Flanagan & Michelle H. Dewey, *Where Do We Go from Here? Átalakulás és a jogi analitika felgyorsítása a gyakorlatban*, 35 GA. ST. U. L. REV. 1245, 1253 (2019).

²⁰ Erre példa a Judicata, amely kiemeli, hogy képes szűrni a fellebbező fél, a kereset oka, a bíróság és az eljárási helyzet alapján. *Lásd* *Introducing Clerk, JUDICATA*, <https://www.judicata.com> [<https://perma.cc/7YCW-4PJJ>] (megjegyzí a "fejlett szűrőket"); *lásd még* ROSS INTELLIGENCE, <https://www.rossintelligence.com> [<https://perma.cc/2KDX-VFGZ>] (azt állítja, hogy "könnyebben használható, mint a Westlaw és a LexisNexis", és az egyedi ügy tényállása és eljárási helyzete alapján funkciógazdag keresőeszközt biztosít).

²¹ *Lásd* Susan Beck, *Inside ROSS: What Artificial Intelligence Means for Your Firm*, LAW.COM (2016. szeptember 28.), <http://www.law.com/sites/almstaff/2016/09/28/inside-ross-what-artificial-intelligence-means-for-your-firm> [<https://perma.cc/W3P6-VHWT>] (a ROSS indítványok megfogalmazására való képességének tárgyalása); Rob Carty, *Computer-Written Legal Briefs Are Closer Than You Think*, ARTIFICIAL LAWYER (2019. április 11.), <https://www.artificiallawyer.com/2019/04/11/computer-written-legal-briefs-are-closer-than-you-think> [<https://perma.cc/FJ9Z-Y49L>] (az M.I. segítségével írt briefek jelenlegi képességeinek áttekintése).

²² *Lásd pl.* Faraz Dadgostari, Mauricio Guim, Peter A. Beling, Michael A. Livermore & Daniel N. Rockmore, *Law Search as Prediction, A.I. & LAW* (2020) (matematikai modell megfogalmazása összetettebb keresési folyamattal); Kevin D. Ashley, *Automatically Extracting Meaning from Legal Texts: Opportunities and Challenges*, 35 GA. ST. U. L. REV. 1117, 1133-35 (2019) (azzal érvelve, hogy a "QA" eszközök, amelyek lehetővé teszik, hogy az ügyvéd természetes nyelven tegyen fel kérdéseket, a jogi technológia egyik kulcsfontosságú határterületét jelentik); Kingsley Martin, *Deconstructing Contracts: Contract Analytics and Contract Standards*, in *DATA-DRIVEN LAW: DATA ANALYTICS AND THE NEW LEGAL SERVICES* 37 (Ed Walters szerk., 2018) (az automatizált szerződéskötés leírása); Albert H. Yoon, *The Post-Modern Lawyer: Technology and the Democratization of Legal Representation*, 66 U. TORONTO L.J. 456, 457 (2016) (megjegyezve, hogy a legígéretesebb

Elektronikusan elérhető a következő címen:

<https://ssrn.com/abstract=3551589>

eszközök középpontjában "nem a

A technikai fejlettséggel kapcsolatos további általánosítás az, hogy a potenciálisan legmegváltoztatóbb jogi technológiai eszközök előrejelzési feladatokat látnak el, és a gépi tanulás (ML) egy vagy több elemét tartalmazzák. Ennek első része - az előrejelzésre való összpontosítás - nem meglepő. A pereskedés a "jog árnyékában" zajlik, ahogyan Mnookin és Kornhauser fogalmazott²³, és az ügyvédi munka nagy része az ebben az árnyékban történő előrejelző ítéletalkotásból áll. ²⁴ Mely ügyek a nyertesek és melyek a vesztesek? Mely dokumentumok relevánsak, és melyeket lehet védhetően visszatartani titoktartási okokra hivatkozva? És mely jogi érveket és precedenseket fogja ez a bíró a legmeggyőzőbbnek találni? A gépi előrejelző eszközök célja ezeknek az alapvetően előrejelző felismeréseknek a megisméltése.

Az sem meglepő, hogy a legígéretesebb jogi technológiai eszközök ML-t alkalmaznak. A beavatatlanok számára a gépi tanulás olyan algoritmus-alapú technikák családja, amelyek statisztikai modellek segítségével "tanulnak" az adatokból bizonyos kontextusokban, ahelyett, hogy strukturáltabb szabályokra támaszkodnának, amelyeket egy elemző közvetlenül programoz. ²⁵ Ezen a magas szintű közös vonáson túl azonban az ML-módszerek sokfélék, és ez alól a jogi technológiát működtető technikák sem kivételek. Először is, számos jogi technológiai eszköz "felügyelt" ML-módszereket használ, amelyek elemzik a korábban és jellemzően ember által címkézett adatbevitelt - a továbbiakban "képzési adatok" - annak érdekében, hogy előrejelző következtetéseket vonjanak le az emberek által az új és még nem látott esetekhez rendelt címkékre vonatkozóan. ²⁶ Legalábbis jelenleg kevesebb jogi

---

az ügyvédek rutinszerű feladatainak helyettesítésére, hanem inkább a jogi anyagok megértésének és elemzésének megkönnyítésére"). Jó példa erre a CaseText CARA, amely lehetővé teszi a felhasználók számára, hogy beírjanak egy beadványt, és visszakapják az ügyek listáját és összefoglalóját. *Lásd* Valerie McConnell, *What is CARA A.I. and How Do I Use It?*, CASETEXT, <https://help.casetext.com/en/articles/1971642-what-is-cara-a-i-and-how-do-i-use-it> [https://perma.cc/94L6-73ER]. A számítógépes jogi keresés fejlődésének érdekfeszítő történetét lásd John O. McGinnis & Steven Wasick, *Law's Algorithm*, 66 FLA. L. REV. 991, 991 (2014).

²³ *Lásd* Robert N. Mnookin & Lewis Kornhauser, *Bargaining in the Shadow of the Law*: YALE L.J. 950, 950 (1979).

²⁴ *Lásd* Mark K. Osbeck, *Lawyer as Soothsayer: A kimenetel-előrejelzés fontos szerepének feltárása az ügyvédi gyakorlatban*, 123 PA. ST. L. REV. 41, 43-44 (2018) (megjegyezve, hogy az ügyvédek egyik fő szerepe - az ügyvédi tevékenység mellett - a kimenetel-előrejelzés mint tanácsadó és előrejelző, mind az ügyfél érdekeinek megfelelően történő cselekvésre vonatkozó bizalmi kötelezettség miatt, mind pedig az ügyvéd saját anyagi haszna érdekében az ügyválasztás során). A kimenetel-előrejelzés tudományos vizsgálatának kútfője Stuart Nagel két korai cikke: Stuart S. Nagel, *Applying Correlation Analysis to Case Prediction*, 42 TEX. L. REV. 1006 (1964); Stuart Nagel, *Using Simple Calculations to Predict Judicial Decisions*, AM. BEHAV. SCIENTIST (1960).

²⁵ Ezt úgy szokták megfogalmazni, hogy a gépi tanulási modellek "inkább példákából, mint utasításokból" tanulnak. *Machine Learning*, IBM (May 2019), <https://www.ibm.com/design/ai/basics/ml> [https://perma.cc/BGB4-Q7VD].

²⁶ A gépi tanulás teljes körű bemutatása meghaladja e cikk kereteit. A kulcsfogalmak (tréning-teszt felosztás, k-szoros validáció, torzítás és variancia optimalizálása, túlillesztés) jogászok számára hozzáférhető áttekintését lásd Ryan Copus, Ryan Hübert & Hannah Laqueur, *Big Data, Machine Learning, and the Credibility Revolution in Empirical Legal Studies*, in LAW AS DATA, *supra* note 8, at 25. o. (A jog mint adat, 8. lábjegyzet, 25. o.). A vezető tankönyvi feldolgozás: GARETH JAMES, DANIELA WITTEN, TREVOR HASTIE & ROBERT TIBSHIRANI, AN INTRODUCTION TO STATISTICAL LEARNING 183 (2017). Az oksági következtetések statisztikában való közérthető feltáráshoz lásd: JOSHUA D. ANGRIST & JÖRN-STEFFEN PISCHKE, MOSTLY HARMLESS ECONOMETRICS: AN EMPIRICIST'S COMPANION (2008).

A technikai alkalmazások "felügyelet nélküli" módszereket használnak, amelyek előre címkézett példák nélkül találnak mintákat az adatokban, és az emberekre bízják annak utólagos meghatározását, hogy melyek azok, amelyek számítanak. ²⁷ Másodsor, számos jelenlegi jogi technológiai eszköz a hagyományos ML-technikákat használja, amelyek rendkívül rugalmas statisztikai modellekre vagy modellkombinációkra épülnek. Ezek a megközelítések azért hatékonyak, mert nélkülözik az adatok funkcionális formájára vonatkozó merev, általános feltételezéseket, amelyek a hagyományos adattudományi módszereket jellemzik és korlátozzák, de a kvantitatív képzéssel rendelkezők számára felismerhetőek. ²⁸ A jövőben azonban a legfejlettebb jogi technológiai eszközök valószínűleg "neurális hálózatokat" fognak használni - amelyeket az emberi agy neuronjainak szerkezete inspirált, és amelyek az ML egy fejlett formájának legelterjedtebb példája, a "mélytanulás" néven emlegetett "mélytanulás" -, hogy rendkívül finom, többretegű elemzéseket végezzenek. ²⁹ A szakasz

I.B. az alábbiakban kvázi-technikai elszámolást kínálunk a természetes nyelvi feldolgozásra (NLP) alkalmazott mélytanulás lehetőségeiről és korlátairól, a szövegelemzést végző technikák családjáról, amely a legígéretesebb egy olyan tudományág számára, mint a jog, amely szavakkal kereskedik. ³⁰ Egyelőre elég annyit megjegyezni, hogy az ML minden formája potenciálisan képes nagy pontosságú előrejelzéseket generálni ott, ahol a hagyományos adattudomány nem, és így ez a következőtesebb jogi technológiai eszközök technikai alapja - és valószínűleg ez lesz a jövőben is. ³¹

Harmadszor, az 1. táblázat belépőinek áttekintése olyan technikai és működési különbségeket tár fel, amelyek a jogi technológia pályáját és következményeit fogják meghatározni. A jogi technológiai eszközök például abban különböznek, hogy milyen mértékben támaszkodnak műszaki vagy jogi szakértelemre, és ehhez kapcsolódóan abban is, hogy ez a szakértelem milyen szakaszban kapcsolódik be az eszköz fejlesztésébe és használatába. Egy olyan eseti szintű kimenetel-előrejelző eszköz, amely a peres fél fórumválasztási kalkulációját segíti a múltbeli esetek tengerének elemzésével, hogy megbecsülje a relatív esélyeit a rendelkezésre álló joghatóságok között, nagyrészt az adattudomány problémáit vetheti fel. Amint azt a II.B. szakaszban részletezzük, a legfontosabb kihívások az empirikus mérés (pl. a bírói ideológia számszerűsítése), az ügyek jellemzőinek kivonása az ügyiratlapokból vagy más szövegekből, valamint a kellően nagy adathalmazok beszerzése. Ezenkívül a szükséges technikai szakértelem

---

²⁷ JAMES ET AL., 26. lábjegyzet, 26., 373. o.; lásd még ASHLEY, 14. lábjegyzet, 246. o.

²⁸ A rugalmas ML-modellre példa a döntési fa modell. Lásd JAMES ET AL., 26. lábjegyzet, 303. o.; Copus et al., 26. lábjegyzet. A kevésbé rugalmas módszerek, amelyek gyorsabbak vagy könnyebben érthetőek lehetnek, a számítógépet arra kéri fel, hogy a jóslatok előre meghatározott módozatai között keressen. *Id.*

²⁹ A neurális hálózatok közzérthető bevezetését lásd Victor Zhou, *Machine Learning for Beginners: An Introduction to Neural Networks*, TOWARDS DATA SCI. (2019. március 5.), <https://towardsdatascience.com/machine-learning-for-beginners-an-introduction-to-neural-networks-d49f22d238f9> [<https://perma.cc/E4EQ-BGWN>].

³⁰ Lásd Mireille Hildebrandt, *Law as Computation in the Era of Artificial Legal Intelligence: Speaking Law to the Power of Statistics*, 68 U. TORONTO L.J. 12, 27 (Supp. 1, 2018) (megjegyezve az NLP központi szerepét a jogi technológiában); Frank Fagan, *Natural Language Processing for Lawyers and*

Elektronikusan elérhető a következő címen:

<https://ssrn.com/abstract=3551589>

Judges, 119 MICH. L. REV. (megjelenés: 2021) (kézirat 9. o.) (ugyanez).

³¹ Az ML előrejelző fölényéről lásd Jon Kleinberg, Jens Ludwig, Sendhil Mullainathan & Ziad Obermeyer, *Prediction Policy Problems*, 105 AM. ECON. REV. PAPERS & PROCEEDINGS 491, 492-93 (2015).

egy ilyen eszköz létrehozásához nagymértékben hozzájárulhat a szoftverfejlesztés előzetes folyamatához. A szoftverplatform megépítése után az ügyvédnek csak be kell adnia az ügy legfontosabb jellemzőit - vagy a technológia fejlődésével talán csak a panaszt és a beadványokat -, hogy beindítsa azt.

Más jogi technológiai eszközök ezzel szemben jelentős ügyvédi közreműködést igényelnek a tervezési és végrehajtási folyamat során. Például egy olyan jogi elemző eszköz, amely megmondja az ügyvédeknek, hogy egy adott bíró előtti ügyben mely érveket kell előremozdítani vagy elkerülni, valószínűleg - legalábbis a jelenlegi technológia mellett - jelentős ügyvédi közreműködést igényel a doktrinális tesztek vagy jogi tényezők logikai modelljeinek megalkotásához, amelyeket a múltbeli bíróságok alkalmaztak annak érdekében, hogy a gép irányítsa, majd iteratívan felülvizsgálja a releváns esetjog azonosítását és elemzését.³² Egy másik példa, és az imént ismertetett eredmény-előrejelző eszközzel való legszembetűnőbb ellentétben a nagy és összetett ügyekben a felfedezés során egyre gyakrabban alkalmazott technológia-asszisztált felülvizsgálati (TAR) és előrejelző kódolási eszközök sorozata.³³ Amint azt a II.A. szakasz részletesebben tárgyalja, a TAR-eszközök közös protokollt követnek, amelyben az ügyvédek először kézzel vizsgálják a dokumentumok egy részhalmazát - amelyet néha "gyakorlómalmaznak" vagy "maghalmaznak" neveznek -, hogy "címkézett" adatokat szolgáltatassanak, amelyekre a felügyelt gépi tanulási eszközök támaszkodnak.³⁴ Ezt követően, ahogy a gép felszínre hozza a dokumentumokat, az ügyvédek újra bevetik, hogy felülvizsgálják a gép által megjelölt dokumentumokat, és hozzáadják azokat a tanulómalmazhoz, miközben a rendszer a legjobb modell felé halad.³⁵

Az biztos, hogy egy adott eszköz alkalmazásához szükséges szakértelem nem feltétlenül kizárólag technikai vagy jogi jellegű. A TAR-eszközök - legalábbis jelenleg - jogászoktól függenek, de jelentős műszaki szakértelmet is igényelnek, mind a bevezetés, mind a végrehajtás során. A közhiedelemmel ellentétben a gépi tanulási modelleket nem egyszerűen csak ráeresztik az adatokra; a programozók inkább számtalan döntést hoznak arról, hogy hogyan osszák fel az adatokat, milyen modell típusokat és adatjellemzőket válasszanak, és mennyire hangolják a modellt.³⁶ Egyelőre a take-

³² Lásd Kevin D. Ashley & Stefanie Bruninghaus, *A Predictive Role for Intermediate Legal Concepts*, in: LEGAL KNOWLEDGE AND INFORMATION SYSTEMS: JURIX 2003 153 (Daniele Bourcier szerk., 2003). További vitát lásd a 163-166. lábjegyzetben és a kísérő szövegben.

³³ A "TAR" az általánosabb kifejezés; a "prediktív kódolás" csak néhány gyártó által használt marketing kifejezés. A következőkben a "TAR" kifejezést használjuk, mint az átfogóbbat.

³⁴ A TAR közérthető áttekintését lásd a *Sedona Conference Glossary (A Sedona-konferencia szójegyzéke)* című dokumentumban: *E-Discovery and Digital Information Management (4. kiadás)*, 15 SEDONA CONF. J. 305, 357 (2014); Seth Katsuya Endo, *Technological Opacity & Procedural Injustice*, 59 B.C. L. REV. 821, 822-24 (2018); Dana A. Remus, *The Uncertain Promise of Predictive Coding*, 99 IOWA L. REV. 1691, 1701-06 (2014); Gideon Christian, *Predictive Coding: Adopting and Adapting Artificial Intelligence in Civil Litigation*, 97 CANADIAN BAR REV. 486, 492-93 (2019).

³⁵ Lásd a 34. lábjegyzetet. A technikai jellegű elszámolást lásd a 116-118. lábjegyzetben és a kísérő szövegben.

³⁶ Lásd Deven R. Desai & Joshua A. Kroll, *Trust But Verify: A Guide to Algorithms and the Law*, 31 HARV. J.L. & TECH. 1, 28 (2017) ("[W]hile the control algorithm is not developed by a human, the learning algorithm, the data, and any necessary guiding tips are."); David Lehr & Paul Ohm, *Playing with the Data: What Legal Scholars Should Learn About Machine Learning*, 51 U.C. DAVIS L.

A hazai álláspont - amelyre alább részletesebben visszatérünk - az, hogy egy eszköz technikai és ügyvédi szakértelem aránya, valamint az a pont, ahol ez a szakértelem beépül a tervezésébe és használatába, alakíthatja az eszköz hatását az ügyvédek szerepére és státuszára a rendszerben, az általános bírák képességére, hogy felügyeljék a használatát, valamint az elosztó hatását a peres ügyek "rendelkezői" és "nem rendelkezői" között.

Egy utolsó figyelemre méltó működési különbség, hogy a jogi technológiai eszközök az adatbemenetükben különböznek, és különösen abban, hogy ezek a bemeneti adatok széles körben, kis költséggel vagy ingyenesen hozzáférhetők-e, vagy ehelyett védettek, és így csak a rendszer bizonyos szereplői rendelkeznek velük. Természetesen a jogi rendszer nagy része teljes nyilvánosság előtt működik, és azt gondolhatnánk, hogy a folyamatosan frissülő és kurátori adatok kincsesbányáját nyújtja, ahogy a pereskedők és bírák serege termékeket mozgat rajta keresztül. Az adatkorlátozások azonban jelentősen alakítják a jogi technológia jövőjét. A kimenetel-előrejelzés és a jogi elemző eszközök számára az egyik fő kihívást a "titkos egyezségek" elterjedtsége jelenti, valamint az a tény, hogy a legtöbb elintézt ügy a 41. szabály szerinti, nem részletezett önkéntes elutasítással kerül ki a perrendtartásból.³⁷ Fontos azonban, hogy ezek a korlátozások egyes rendszer szereplőit jobban érinthetik, mint másokat. A múltbeli képviseletek a nagy ügyvédi irodák számára kész adatforrást biztosítanak - beleértve az ügyek kimenetelét, de a dokumentumok előállítását és a szerződések tárolását is - a jogi technológiai eszközök fejlesztéséhez és optimalizálásához, és csak az ügyfelek hozzájárulásától függ, hogy azokat használják-e. ³⁸ A rendszer egyéb szereplői, akik nagy ügymennyiséggel kereskednek - köztük a biztosítótársaságok és a peres ügyek finanszírozói - szintén kiváltságos hozzáféréssel rendelkezhetnek az adatokhoz, és nem hajlandók megosztani azokat.

A teljes tájkép ilyen módon történő feltérképezése a jogi technológiáról való gondolkodás teljesen más kereteit sugallja, mint a jelenlegi vita

a jogi szakma jövőbeli egészségére való összpontosítás. Ezáltal segít a jogi technológia fejlődési pályájáról és következményeiről való szélesebb körű gondolkodásban - az I.B. és I.C. szakaszok tárgya -, és végső soron a II. rész esettanulmányaiából tájékozódhatunk arról, hogy a polgári eljárás hogyan alkalmazkodhatna erre válaszul.

B. Műszaki korlátok és a pályarajz rejtélye

A jogi technológia mérésének második kulcsfontosságú feladata, hogy reálisan és konkrétan megjósoljuk annak jövőbeli pályáját. Az 1. táblázat eszközei mennyire fognak előrehaladni.

REV. 653, 683-700 (2017) (a statisztikák felülvizsgálatában, az adatok felosztásában, a modellválasztásban és a modellképzésben részt vevő emberi interakciót tárgyalja).

³⁷ Lásd Osbeck, *Supra* note 24, 99. o. (megjegyezve, hogy a megegyezésre vonatkozó információk nem állnak rendelkezésre, kivéve a speciális területeken - pl. értékpapírperek -; Nora Freeman Engstrom, *Legal Ethics: The Plaintiffs' Lawyer* (2019) (kiadatlan kézirat) (a titkos megegyezéseket becsülő források összegyűjtése). Még egy akadály számos kereskedelmi jogi adatbázis hiányossága. *Lásd általában* Merritt McAlister, *Missing Decisions*, 169 U. PA. L. REV. 1101 (2021).

³⁸ *Vö.* Flanagan & Dewey, *Supra* 19. lábjegyzet, 1261. o. (megjegyzzi a "belső ügyvédi irodai

információk" potenciális felhasználhatóságát, de részletezi az akadályokat is, beleértve az "ügyfélbizalmasságot"); *lásd még* Re & Solow-Niederman, *Supra* 3. lábjegyzet, 259-60. o. (megjegyzi a "védett adatkészletek" problémáját).

rövid- és középtávon? Bár ez ellentétes a meglévő szakirodalom nagy részének futurista irányultságával, a legjobb módja ennek nem a robotok végpontjainak elképzeltetésével, hanem inkább a jogi technológia jelenlegi képességeinek felmérésével, majd a további fejlődés akadályainak józan értékelésével érhető el.

Egy egyre növekvő szakirodalom kezdi meg ezt az utat a jogi technológia jövőjét meghatározó akadályok feltárásával. Jelentős szabályozási korlátot jelent a Model Rule of Professional Conduct 5.4 és az állami megfelelői, amelyek tiltják a jogosulatlan joggyakorlást (UPL). Mivel a "joggyakorlás" fogalma tágan értelmezett, az UPL-szabályok potenciálisan hátráltatják a peres rendszeren kívül működő jogi technológiai eszközöket, például az ügyvéd-ügyfél párosítást, az automatizált jogi tanácsadást és a barkácsolt vitarendezést.³⁹ Ennek ékes példája az állami ügyvédi kamarák és az Avvo ügyvéd-ügyfél párosító rendszer közötti lövészárkharc.⁴⁰ E küzdelmekre hivatkozva egyes kommentátorok arra fogadnak, hogy az ügyvédek céhszerű képessége még a leghatásosabb technológiai innovációkat is képes lesz visszaverni,⁴¹ míg mások a technológiát még egy erős szakmai monopólium számára is megállíthatatlan erőnek tekintik.⁴² Megint mások a következőkre összpontosítanak

³⁹ Egyesek szerint az UPL-szabályok alkalmazhatók a prediktív kódolásra. *Lásd* Remus, *Supra* note 34, 1708. o. ("[A] felfedezés prediktív kódolásos megközelítése ... új kérdéseket vet fel azzal kapcsolatban, hogy mi minősül jogosulatlan ügyvédi tevékenységnek - olyan kérdéseket, amelyekre a jogosulatlan ügyvédi tevékenységre vonatkozó szabályok jelenlegi keretei között nem könnyű választ adni.").

⁴⁰ *Lásd* Benjamin H. Barton & Deborah L. Rhode, *Access to Justice and Routine Legal Services: New Technologies Meet Bar Regulators*, 70 HASTINGS L.J. 955 (2019) (részletes beszámoló az Avvo jogi kihívásairól).

⁴¹ *Lásd pl.* Gillian K. Hadfield, *Az innováció jogi akadályai: The Growing Economic Cost of Professional Control over Corporate Legal Markets*, 60 STAN. L. REV. 1689, 1724-25 (2008) (kifejtve, hogy a szabályozás hogyan zárja ki az innovatív jogi eszközök hatékony piacát, és így visszafogja a fejlesztési ösztönzőket); Larry E. Ribstein, *The Death of Big Law*, 2010 WIS. L. REV. 749, 807-08 ("Az engedélyezési törvények is korlátozzák a jogi információs termékek fejlesztését anélkül, hogy ez a szabályozásnak köszönhetően a cégek ösztönözve lennének arra, hogy beruházzanak például olyan szoftverekbe és adatokba, amelyek automatizálhatják a szerződészerkesztést vagy a peres eljárások egyes aspektusait").

⁴² *Lásd* McGinnis & Pearce, *supra* note 1, 3057-64. o. (leírja, hogy "a jogi szolgáltatások piaca nagyrészt de facto deregulált", és "még a jogosulatlan gyakorlat fokozott érvényesítése" sem akadályozná meg a jogi szolgáltatások gépi intelligenciával történő nyújtását az amerikai fogyasztóknak); *lásd még* Ray Worthy Campbell, *Rethinking Regulation and Innovation in the U.S. Legal Services Market*, 9 N.Y.U. J.L. & BUS. 1, 1 (2012) (kifejtve, hogy miért történik innováció a szabályozás ellenére); BARTON, *supra* note 1, at 3 (2015) (megjegyezve, hogy számos új jogi technológia "olyan nagyra nőtt és elterjedt, hogy lejárt az idő, hogy csendben csírájában elfojtjuk őket"). E vita egy része arra irányult, hogy a jogi technológiák fokozott elfogadása a 2009-es gazdasági visszaesés okozta gazdasági nyomást vagy egy szélesebb körű és mélyebb tendenciát tükröz-e. *Lásd* William D. Henderson, *From Big Law to Lean Law*, 38 INT'L REV. L. & ECON. 5, 14 (2014) ("Az elkövetkező években a túlélés és a gyarapodás érdekében a cégek egyre inkább a Lean Law elveit fogják követni - jobb, gyorsabb, olcsóbb az együttműködés, a folyamatfejlesztés és a technológia révén - a Big Law modell helyett."); Linna, *supra* note 15, 393. o. ("A 2008-as U.S. recesszió felgyorsította a jogi szolgáltatások iránti kereslet változását."); SUSSKIND, *supra* note 1 (a jogi változások mozgatórugóinak tárgyalása); Yoon, *supra* note 22, 462. o. (a peres felek recesszióra adott választát úgy írja le, hogy "keményebb vonalat húznak a jogi kiadásaira"); *lásd még* Alarie et al, *supra* note 14, 110-11. o. (kifejtve, hogy a recesszió utáni ügyféligények "hogyan adták meg a szükséges lendületet" az ügyvédi irodák számára a technológiai fejlődés felkarolásához); Eli Wald, *Foreword: The Great Recession and the Legal Profession*, 78 FORDHAM L. REV. 2051, 2061-62 (2010) ("Az egyre inkább versenyhelyzetbe kerülő ügyvédi praxis feltételei a

a szélesebb körű szakmai és kulturális akadályokra, hangsúlyozva az ügyvédek, mint szakma eredendő konzervativizmusát,⁴³ a "matematikusságtól" való idegenkedésüket,⁴⁴ vagy a számos jogi technológiai eszköz kifejlesztéséhez szükséges súlyos, előzetes, fix költségek és a jogi szolgáltatási ágazat közötti szakadékot, amely gazdaságilag továbbra is a kiszámítható órák és az eseti költségek ügyfeleknek történő áthárítása köré szerveződik.⁴⁵

Ezek az akadályok valóságos és jelentősek. A jogi technológia pályájának legjelentősebb meghatározója azonban valószínűleg technikai jellegű lesz, és ez egy megkerülhetetlen tényből fakad: a jog "központjában a nyelv áll".⁴⁶ Ennek eredményeképpen számos jogi technológiai eszköz a szövegelemzéstől, pontosabban a korábban természetes nyelvi feldolgozásnak (NLP) nevezett ML-technikák családjától függ.⁴⁷ Az NLP célja magas absztrakciós szinten az emberi nyelvben található minták azonosítása a problémamegoldást elősegítő módon. De ahogy a gépi tanulásnak általában, az NLP-nek is számos mellékága van.

A legkorábbi NLP-technikák egyszerű szakértői rendszerek voltak - azaz kézzel írt szabályok, amelyek például reguláris kifejezéseket használtak a szöveg elemzésére.⁴⁸ A második generáció a dokumentumok egy korpuszában megjelenő szavak gyakoriságára alapozott statisztikai elemzésre támaszkodott, hogy következtetéseket vonjon le a dokumentumok tartalmára vonatkozóan.⁴⁹ A jelenlegi, gyorsan fejlődő kutatási terület a következők keveréke

---

a vállalati jogi szolgáltatások piaca, amelyet a gazdasági visszaesés még inkább felerősített, átalakítja ... a nagy ügyvédi irodák gyakorlatát, szervezetét és struktúráját").

⁴³ Lásd Flanagan & Dewey, *Supra* 19. lábjegyzet, 1256. o. (megjegyezve az ügyvédek "szakmailag csiszolt kockázatkerülését").

⁴⁴ Lásd Remus & Levy, *supra* note 1, 540. o. (idézve a "jól dokumentált ellenszenvet, amelyet sok ügyvéd tanúsít a technológiával és a "matematikussággal" szemben").

⁴⁵ Lásd Flanagan & Dewey, *Supra* 19. lábjegyzet, 1260-61. o. ("Ha az ügyfelek nem fogják viselni [az új technológiák] költségeit, vagy ha a szállítók árképzési modellje nem teszi lehetővé az áthárított számlázást, akkor a költségek még jelentősebb akadályt képeznek az elfogadásnak.")

⁴⁶ Lásd Robert Dale, *Törvény és szórend*: T5WY-XZNU]; lásd még ALFRED DENNING, THE DISCIPLINE OF LAW (1979) ("A szavak az ügyvédek szakszerszámai.")

⁴⁷ Lásd a fenti 30-31. lábjegyzetet és a kísérő szöveget; Hildebrandt, *Supra* note 30, 27. o. (megjegyezve az NLP központi szerepét a jogi automatizálásban).

⁴⁸ Az NLP kanonikus áttekintései közé tartozik CHRISTOPHER D. MANNING & HINRICH SCHÜTZE, FOUNDATIONS OF STATISTICAL NATURAL LANGUAGE PROCESSING (1999) és DANIEL JURAFSKY & JAMES H. MARTIN, SPEECH AND LANGUAGE PROCESSING (2d ed. 2008).

⁴⁹ Az alapfeltevés az, hogy minden dokumentum témák keverékéből, és minden téma szavak keverékéből jött létre. A szógyakoriságok statisztikai elemzésével az elemző következtethet az új dokumentumok témájára (témáira) és alkalmazhatja ezeket a következtetéseket. Lásd Joakim Nivre, *On Statistical Methods in Natural Language Processing*, 13 PROC. NORDIC CONF. COMPUTATIONAL LINGUISTICS (2001) (a korpuszadatokból származó következtetések felhasználásáról a természetes nyelv feldolgozásához); David M. Blei, *Probabilistic Topic Models*, COMM. ACM, Apr. 2012, <https://cacm.acm.org/magazines/2012/4/147361-probabilistic-topic-models/fulltext> [<https://perma.cc/498U-VUPE>] (a témamodellezés fejlődésének részletezése). Megjegyzendő, hogy a "term-dokumentum mátrixban" szereplő gyakoriságok nem csak egyszerű számlálások. Számos statisztikai NLP-alkalmazás függ a TF-IDF- rövidítve a term-frequency/inverse-document frequency-értékektől, amelyekben a kifejezés gyakoriságát egy dokumentumban a teljes korpuszban lévő gyakoriságával csökkentjük, hogy elkerüljük a pusztán a leggyakoribb szavak alapján történő osztályozást. ASHLEY, 14. lábjegyzet, 218. pont. A statisztikai NLP lehet felügyelt vagy nem felügyelt. A

a nyelvészet és a "mély tanulási" (azaz neurális hálózati) technikák.⁵⁰ Dióhéjban összefoglalva, a mélytanuló NLP-gépek a nyelvet számítással kezelhetővé teszik azáltal, hogy a szavakat, mondatokat, dokumentumokat vagy - jogi kontextusban - teljes ügyeket egyedi vektorokká, úgynevezett "beágyazásokká" alakítják. Minden egyes vektor úgy képzelhető el, mint egy nyíl a kiindulópontból egy pontba, amely egy nagy, n dimenziós térben képviseli az adott elemet, és amelynek nagysága a szavak, ügyszerűzetek, indexelési fogalmak vagy más jellemzők jelenlétének függvénye.⁵¹ Miután ezt a hatalmas vektortérrel felépítettük, és az ember által jegyzett címkéket a képzési anyagokhoz (ismét szavak, mondatok, dokumentumok, esetek) illesztettük, egy kifinomult gépi tanulási modell nagyszámú (milliárdos nagyságrendű) számítással matematikailag manipulálhatja a vektorokat a köztük lévő kapcsolatok modellezésére.⁵² Elegendő adat és számítási teljesítmény esetén a rendszer kimenetei számos jogi feladatot tesznek lehetővé, például a releváns vagy kiváltságos dokumentumok, a múltbeli, esetleg irányadó jogi döntések, vagy - bár látni fogjuk, hogy ez jóval trükkösebb - egy ügy győztes érvelésének azonosítását.

A jogi technológia pályáját alakító specifikusabb technikai kihívások közül sok általános NLP-kihívás. Mint adattudományi módszer, a gépi tanulás a számítási teljesítmény és a "nagy adatok" növekedésével párhuzamosan fejlődött - amelyet nagyobb adatmennyiségként, de *magasabb dimenziójú* adatokként (azaz több prediktorral rendelkező adatokként) határoztak meg -, ami gazdag elemzési lehetőségeket mutatott be, miközben feltárta a hagyományos ökonometriai módszerek hiányosságait.⁵³ De a szöveges adatok

---

Ez utóbbira jó példa a Latent Dirichlet allokáció, vagy LDA, egy témamodellező eszköz, amelyet a szavak és dokumentumok témákba való csoportosítására használnak előzetes útmutatás nélkül. *Lásd általában* CHRIS TUFTS, THE LITTLE BOOK OF LDA: A LATENS DIRICHLET ALLOKÁCIÓ ÉS A GIBBS ÁTTEKINTÉSE SAMPLING, <https://ldabook.com/index.html> [<https://perma.cc/DG68-8GTS>] (az LDA leírása); David M. Blei, Andrew Y. Ng & Michael I. Jordan, *Latent Dirichlet Allocation*, 3 J. MACHINE LEARNING RES. 993 (2003) (ugyanaz).

⁵⁰ *Lásd* Christopher D. Manning, *Computational Linguistics and Deep Learning*, 41 COMPUTATIONAL LINGUISTICS 701-02 (2015) (a mélytanulás NLP-re gyakorolt "cunami"-szerű hatásának leírása). Egy tankönyvhosszúságú feldolgozás a Jurafsky & Martin, *supra* note 48.

⁵¹ *Lásd* Ashley, *Supra* 22. lábjegyzet, 1121. o. (a vektor fogalmának magyarázata). Technikai és alkalmazott példákért lásd Benjamin R. Baer, Skyler Seto & Martin T. Wells, *Exponential Family Word Embeddings: An Iterative Approach for Learning Word Vectors*, 32d CONF. NEURAL INFO. PROCESSING SYS., MONTRÉAL, CAN. (2018). *Lásd még* Elliott Ash, Daniel L. Chen & Arianna Ornaghi, *Gender Attitudes in the Judiciary: Evidence from U.S. Circuit Courts* (Warwick Econ. Rsch. Papers, Paper No. 1256, 2020), https://warwick.ac.uk/fac/soc/economics/research/workingpapers/2020/twerp_1256_-_ornaghi.pdf [<https://perma.cc/9BZM-H9VK>] (szóbeágyazás segítségével vizsgálja, hogy a nemi sztereotípiák hogyan befolyásolják az amerikai fellebbviteli bíróság bíráinak viselkedését).

⁵² Egy jó, de technikai áttekintést találunk Tomas Mikolov, Kai Chen, Greg Corrado & Jeffrey Dean, *Efficient Estimation of Word Representations in Vector Space* (Sept. 7, 2013) (kiadatlan kézirat), <http://arxiv.org/abs/1301.3781> [<https://perma.cc/6CZF-WYNK>]. A vektortér-hasonlóság az n -dimenziós vektortérben lévő vektorok végpontjai közötti euklideszi távolságok mértékét használja. Egy vektorpár közötti szög koszinuszának kiszámításával számszerűsíthető a vektorpárok hasonlósága. Minél kisebb a koszinusz/szög, annál nagyobb a hasonlóság. *Id.* 5. pont.

⁵³ *Lásd* Marion Dumas & Jens Frankenreiter, *Text as Observational Data*, in LAW AS DATA, *supra* note. 8, 61. o. (megjegyezve, hogy a számítógépes eszközök lehetővé teszik a szövegek "nagydimenziós vektorokként" való megjelenítését).

további egyedi kihívásokat jelent. A legkönnyebben beláthatóak az emberi nyelv gazdagságából adódnak. ⁵⁴ A szarkazmus, az implicit jelentések, a több azonos jelentésű szó (szinonímia) és ugyanazon szó több jelentéssel (poliszémia) csak a kezdet. ⁵⁵ Az eredmény az, hogy a fejlett NLP a nyers szövegek kiterjedt manipulációját igényli, mielőtt az elemzések elvégezhetőek lennének. Az NLP-gépeknek először manipulálható darabokra kell bontaniuk a szöveget, normalizálva és tokenizálva (azaz a szavak felszínes variációinak eltávolításával a "törzselés", valamint az írásjelek és a "stop szavak" ⁵⁶ eltávolítása révén), elemezve (azaz a szavak beszédrészek és más szintaktikai struktúrák, köztük a nyelvtani szerepek alapján történő megjelölésével), és reprezentálva (azaz a redukált "tokeneket" vektoralapú beágyazásokká alakítva, amelyek lehetővé teszik a szemantikai összehasonlításokat). ⁵⁷ Ez utóbbi lépés egy olyan kódoló-dekódolóra támaszkodik, amely a kontextus - azaz az előtte és utána megjelenő szavak - alapján szemantikai értéket rendel egy szóhoz, hogy azt egyértelművé tegye, és szinonimákkal kapcsolja össze, hogy reprezentációja közelebb kerüljön a szándékolt emberi jelentéshez. ⁵⁸

---

⁵⁴ Adam Zachary Wyner, *Weaving the Legal Semantic Web with NLP*, CORNELL LEGAL INFO. INST. (2010. május 17., 14:27), <https://blog.law.cornell.edu/voxpath/2010/05/17/weaving-the-legal-semantic-web-with-natural-language-processing> [<https://perma.cc/N84L-84V5>] (a természetes nyelv bonyolultságának tárgyalása).

⁵⁵ Egy technikai keretezés szerint a nyelv nagy lexikona, gazdag nyelvtana és közel végtelen szemantikai megvalósításai miatt a szövegelemzés egy ritka és aluldeterminált probléma.

⁵⁶ A megállító szavak nagy gyakoriságú, "alacsony információtartalmú" szavak, például cikkek vagy névmások. Lásd Peter D. Turney & Patrick Pantel, *From Frequency to Meaning: Vector Space Models of Semantics*, 37 J. A.I. RSCH. 141, 154 (2010) (az NLP-gépek által a kiejtés, a nyelvtan és a szintaxis feldolgozására használt módszerek ismertetése).

⁵⁷ Az első két lépés áttekintését lásd: Elvis Saravia, *Fundamentals of NLP-Chapter 1- Tokenization, Lemmatization, Stemming, and Sentence Segmentation*, NOTEBOOKS BY DAIR. AI, https://dair.ai/notebooks/nlp/2020/03/19/nlp_basics_tokenization_segmentation.html [<https://perma.cc/XA46-WWTG>].

⁵⁸ A figyelem az, ahol a közelmúltban a leggyorsabb előrelépések történtek az NLP-ben, különösen a Google BERT modelljének 2018-as közzététele. Lásd Jacob Devlin, Ming-Wei Chang, Kenton Lee & Kristina Toutanova, *BERT: Pre-training of Deep Bidirectional Transformers for Language Understanding* (May 24, 2019) (publikálatlan kézirat), <https://arxiv.org/abs/1810.04805> [<https://perma.cc/V5S7-2GEF>] (a BERT által a "kétirányú reprezentációkat címkézetlen szövegből" elérő eszközök megvitatása); Ashish Vaswani, Noam Shazeer, Niki Parmar, Jakob Uszkoreit, Llion Jones, Aidan N. Gomez, Lukasz Kaiser & Illia Polosukhin, *Attention Is All You Need* (2017. december 6.) (publikálatlan kézirat), <https://arxiv.org/abs/1706.03762> [<https://perma.cc/E2HV-WCPS>] (egy új hálózati architektúrát javasol, amely a figyelemmechanizmusokat használja fel a jobb minőségű nyelvi reprezentációk eléréséhez). A vektorizáció mint kontextualizáció és a szinonímia stb. megoldásának közérthető, nem matematikai magyarázata: Noah A. Smith, *Contextual Word Representations: Putting Words into Computers*, COMM. OF THE ACM, 2020. június, 66. o. A közelmúlt másik jelentős előrelépése az Open AI GPT-3 modellje. A BERT-hez hasonlóan ez is egy önfelügyelt tanulási modell, amely egy alapmodellt előzetesen betanít egy szónak egy mondatból való elfedésével és a modell betanításával az adott szó előrejelzésére. Bizonyos értelemben az emberi nyelv hatalmas korpusza, nem pedig a címkézésben kifejezetten részt vevő emberek adják a címkéket. Ha az alapmodell be van tanítva, akkor kisebb adathalmazokon "finomhangolható" vagy "előkészíthető" specifikusabb feladatokra. Az önfelügyeletről és a GPT-3 sajátos megközelítéséről lásd: Longlong Jing & Yingli Tian, *Self-supervised Visual Feature Learning with Deep Neural Networks: A Survey* (Feb. 16, 2019) (publikálatlan kézirat), <https://arxiv.org/abs/1902.06162> [<https://perma.cc/D5GS-68SE>]; Tom B.

Ehhez kapcsolódó kihívás, hogy a fejlett NLP számítási igényes. A legmodernebb alkalmazások óriási számítási teljesítményt igényelnek a látszólag egyszerű feladatokhoz szükséges több milliárd számítás elvégzéséhez. Bizonyos értelemben az NLP költségei az utóbbi időben csökkentek a nyílt forráskódú eszközök (pl. a Google TensorFlow szoftvere⁵⁹ és annak BERT kódoló-dekódoló rendszere⁶⁰, a Stanford CoreNLP⁶¹ és a Facebook PyTorch⁶²) elérhetőségének köszönhetően. Van azonban egy lehetséges kompromisszum. A nyílt forráskódú, készleten kívüli NLP-modelleket általános szövegtörzsekön (pl. Wikipedia, az úgynevezett Google Books "corpus"⁶³, IMDb filmkritikák) képzik ki, és nyelvi reprezentációik nem biztos, hogy jól "átvihetők" a szakterület-specifikus, technokrata területekre, különösen a "jogi nyelvre".⁶⁴ Számos diszkrét jogi feladat esetében az NLP teljes körű kihasználása tehát az előzetesen képzett modellek jelentős mértékű újratanítását igényelheti - és olyan adatokat és számítási teljesítményt is, amelyek általában a legfontosabb ipari szereplőknél, például az ügyvédi irodákban és a technológiai vállalatoknál összpontosulnak.⁶⁵ Míg az informatikában a tartományi alkalmazkodóképesség továbbra is nyitott kutatási kérdés marad, a benchmark NLP-feladatok javításához szükséges újratanítás jelentős korlátot jelenthet.

A jogi technológia előtt álló legégetőbb kihívás inkább jogspecifikus: Az NLP még nem képes megbízhatóan "olvasni" a jogi szövegeket abban az értelemben, hogy jogi fogalmakat vonjon ki belőlük.

Brown et al., Language Models Are Few-Shot Learners (2020. július 22.) (kiadatlan kézirat), <https://arxiv.org/abs/2005.14165> [<https://perma.cc/8MAT-WCCN>].

⁵⁹ Lásd TENSORFLOW, <https://www.tensorflow.org> [<https://perma.cc/NK2V-G4ZM>].

⁶⁰ Lásd Devlin et al., 58. lábjegyzet.

⁶¹ Lásd CORENLP, <https://stanfordnlp.github.io/CoreNLP/> [<https://perma.cc/EE3D-G22W>]; lásd még Christopher D. Manning, Mihai Surdeanu, John Bauer, Jenny Finkel, Steven J. Bethard & David McClosky, *The Stanford CoreNLP Natural Language Processing Toolkit*, 52 PROC. ANN. MEETING ASS'N COMPUTATIONAL LINGUISTICS: SYSTEM DEMONSTRATIONS 55 (2014).

⁶² Lásd: *Eszközök*: <https://ai.facebook.com/tools/pytorch> [<https://perma.cc/3UJS-R8PR>].

⁶³ Eitan Adam Pechenick, Christopher M. Danforth & Peter Sheridan Dodds, *Characterizing the Google Book Corpus: Strong Limits to Inferences of Socio-Cultural and Linguistic Evolution*, PLOS ONE (2015. október 7.), <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0137041> [<https://perma.cc/6EUS-PZ6W>].

⁶⁴ Lásd Ilias Chalkidis, Manos Fergadiotis, Prodromos Malakasiotis, Nikolas Aletras & Ion Androutsopoulos, LEGAL-BERT: The Muppets Straight Out of Law School (Okt. 6, 2020) (kiadatlan kézirat), <https://arxiv.org/abs/2010.02559> [<https://perma.cc/4Z6Q-23T3>] (részletezve a jogi környezetben használt modell viszonylag gyenge teljesítményét a megfelelő modell-előképítés nélkül). A más szakértői területeken jelentkező transzfer tanulási kihívásokról lásd Iz Beltagy, Kyle Lo & Arman Cohan, SciBERT: A Pretrained Language Model for Scientific Text (2019. szeptember 10.) (publikálatlan kézirat), <https://arxiv.org/abs/1903.10676> [<https://perma.cc/57Y5-GPHA>] (megállapítva, hogy a tudományos szövegek felett egy domainspecifikus modell felülmúlta az általános szövegeken képzett modellt); Emily Alsentzer, John Murphy, William Boag, Wei-Hung Weng, Di Jindi, Tristan Naumann & Matthew McDermott, *Publicly Available Clinical BERT Embeddings*, 2 PROC. CLINICAL NAT. LANGUAGE PROCESSING WORKSHOP 72 (2019), <https://www.aclweb.org/anthology/W19-1909> (megállapítva, hogy a klinikai szövegek feletti domain-specifikus modell felülmúlta az általános szövegeken képzett modellt).

⁶⁵ Lásd Flanagan & Dewey, *Supra* 19. lábjegyzet, 1259. o. (a jogi kontextusban az átvitel problémáját említve); Remus & Levy, *Supra* 1. lábjegyzet, 522. o. (a nyelvi elemző eszközök hozzáférhető áttekintése). A peres ügyek "birtokosainak" a szükséges adatokhoz való privilegizált hozzáféréséről lásd a 106-109. lábjegyzeteket és a kísérő szöveget.

vagy jogi szabályok logikai formában. ⁶⁶ Ennek egyik oka az, hogy bár a tapasztalt jogászok számára másodlagos, a jogi érvelés az analitikus lépések szédítő sokaságából áll. Az ügyek kimenetele gyakran a szabályalapú érvelés és az esetalapú érvelés sűrű keverékén múlik, beleértve a következőket: nyelvi érvek egy törvényi vagy szabályozási kifejezés "rendes" jelentéséről; rendszerszintű érvek a törvényi szakaszok közötti harmonizációról; analóg érvek a korábbi esetjogból; bizonyítási érvek a kulcsfontosságú tényekről; és teleológiai érvek a jogalkotási célokból vagy más érdemi értékekből. ⁶⁷ A gépnek nemcsak a jogi érvek különböző típusait - nyelvi, rendszerszerű, analóg, bizonyító erejű, teleologikus - kell azonosítania és kezelnie, hanem közlekedési szabályokat is ki kell dolgoznia a közöttük való navigáláshoz. ⁶⁸

Az biztos, hogy az NLP gyorsan fejlődött a jogi érvek elemzésére való képességében. Az NLP ma már képes azonosítani a bírósági határozatokban szereplő mondatok retorikai szerepét (pl. jogi szabályok kijelentése, ténymegállapítások), valamint azt, hogy a lehetséges beszélők (bíró, peres felek, tanúskodó szakértő, bizonyító dokumentum) közül ki tesz állítást. ⁶⁹ Az ilyen jellegű osztályozás és attribúció

---

⁶⁶ Lásd Ashley, *supra* note 22, at 1120, 1136("A számítógépes programok még nem tudnak úgy olvasni jogi szövegeket, mint az ügyvédek. Különösen a számítógépes programok nem tudnak úgy olvasni szerződéseket, mint az ügyvédek."); lásd még ASHLEY, 14. lábjegyzet, 3. o. (megkülönböztetve a "jogi információkeresést" és az "érveléskeresést").

⁶⁷ ASHLEY, *fentebb* 14. lábjegyzet, 88. o.

⁶⁸ *Id.* A jog azért is határozatlan, mert a jogi nyelv szemantikailag (pl. az "ésszerű" és a "diszkrimináció", amelyek mindketten bizonytalanok a fogalmak határait illetően) és szintaktikailag (a logikai kötőszavak - az "és" és a "vagy" -, amelyek a mondatokat strukturálják) többértelmű. Edward Levi, *An Introduction to Legal Reasoning*, 12 U. CHI. L. REV. 501 (1948). A számítógépes modellezés megköveteli a jogi szabályok "proposicionalizálását" oly módon, hogy a kétértelműség mindkét formáját csökkentse, majd súlyozza az egyes tételeket.

⁶⁹ Lásd pl. , Vanessa Wei Feng & Graeme Hirst, *Classifying Arguments by Scheme*, 49 PROC. ANN. MEETING ASS'N FOR COMPUTATIONAL LINGUISTICS 987 (2011) (bemutatja egy kísérlet viszonylagos sikerét a közös érvelési struktúrák azonosításában); Ben Hachey & Claire Grover, *Extractive Summarization of Legal Texts*, 14 A.I. & L. 35 (2006) (az Egyesült Királyság Lordok Háza ítéleteinek automatikus szöveges összegzésével kapcsolatos kutatási projekt részletezése); Marie-Francine Moens, Erik Boiy, Raquel Mochales Palau & Chris Reed, *Automatic Detection of Arguments in Legal Texts*, 11 PROC. INT'L CONF. A.I. & L. 225 (2007) (a jogi szövegekben található érvek felismerésével kapcsolatos kísérletek eredményeinek részletezése); M. Saravanan, B. Ravindran & S. Raman, *Improving Legal Information Retrieval Using an Ontological Framework*, 17 A.I. & L. 101 (2009) (az ontológiai keretrendszerek előnyeinek ismertetése a jogi ítéletek kinyerése során); Vern R. Walker, Parisa Bagheri & Andrew J. Lauria, *Argumentation Mining from Judicial Decisions: The Attribution Problem and the Need for Legal Discourse Models* (2015) (publikálatlan, lektorált kézirat, amelyet a 2015 Workshop on Automated Detection, Extraction & Analysis of Semantic Info. in Legal Texts című konferencián mutattak be), <https://sites.hofstra.edu/vern-walker/wp-content/uploads/sites/69/2019/12/WalkerEtAl-AttributionAndLegalDiscourseModels-ASAIL2015.pdf> [<https://perma.cc/5E4P-5ALJ>] (részletezve az augmentációs struktúrák automatizált módszerekkel történő azonosításának kiemelkedő kihívásait). Ennek egyik oka, hogy ez azért nehéz, mert a jogi szövegek más típusú szövegekhez képest nem rendelkeznek egységes szerkezettel és formátummal. Egy olyan javaslat esetében, amely szerint a bírák "strukturált, géppel olvasható" véleményeket írnának, és a "tényeket, kérdéseket, hivatkozott eseteket" ..... tartalmazó kulcselemeket jelölnének meg vagy az ügy egyéb elemei, mint adatdarabok", lásd Jameson Dempsey & Gabriel Teninbaum, *May It Please the Bot?*, MIT COMPUTATIONAL L. REP. (Aug. 14, 2020), <https://law.mit.edu/pub/mayitpleasethebot/release/1> [<https://perma.cc/2DM8-G2AC>].

kanonikus NLP-feladatok, és a jogi szövegek elemzésének kritikus lépése. ⁷⁰ Az NLP azonban még nem tette meg az ugrást ezekről az egyszerűbb feladatokról a teljes körű érvelésig - azaz a diskurzus szerkezetének és az érvekkel kapcsolatos információk, köztük a tételek, premisszák, következtetések és kivételek automatikus feltárása -. ⁷¹ Ez azért fontos, mert az érvelési reprezentációk hidat képeznek a jogi szövegek és a jogi megismerések széles köre között, amelyekre a jogi technológia törekszik, az információkereséstől és a jogi elemzéstől kezdve a kimenetel előrejelzéséig. ⁷² E feladatok mindegyikénél csak az érdemi jogi érvek teljes mértékben számítógépes elemzésére való átugrással képes a jogi technológia robusztus érveléssel ellátni a feladatokat, és így olyan módon *magyarázni a gépi kimeneteket*, amelyet egy ügyvéd hasznosítani tud, vagy egy ügyfél vagy bíró elvárhat. ⁷³ Egy gépi előrejelzés, amely szerint egy ügynek 80 százalékos esélye van a győzelemre, segíthet az ügyvédnek eldönteni, hogy nyújtson-e be keresetet vagy keressen-e korai egyezséget; azonban pontosan semmit nem mond neki arról, hogy hogyan nyerje meg az ügyet. ⁷⁴

Ennek egyik következménye, hogy a jogi technológiai eszközöket jelenleg korlátozza a felügyelt jellegük - azaz a címkézett, jellemzően *ügyvédi címkével ellátott* adatok iránti igényük. ⁷⁵ Jelenleg még a legmodernebb jogi analitikai eszközök is két kritikus és erőforrás-igényes feladat elvégzését igénylik az ügyvédektől. Először is, az ügyvédeknek egy operatív doktrinális tesztet *le* kell *fordítaniuk* előre meghatározott elemek hierarchikus struktúrájára - például azon tényezők listájára, amelyek a múltbeli ügyekben jelentek meg, amelyekben mondjuk az alkalmazottak és a függetlenek közötti határvonalat ítélték meg.

⁷⁰ A szövegösszefoglalási technikákról lásd: Mehdi Allahyari, Seyedamin Pouriyeh, Mehdi Assefi, Saeid Safaei, Elizabeth D. Trippe, Juan B. Gutierrez & Krys Kochut, *Text Summarization Techniques: A Brief Survey* (2017. július 28.) (kiadatlan kézirat), <https://arxiv.org/pdf/1707.02268.pdf> [<https://perma.cc/B4Y5-KXY2>].

⁷¹ *Lásd* Ashley, *Supra* 22. lábjegyzet, 1117. o. (arra utalva, hogy az NLP-nek még el kell érnie, hogy a jogi információk visszakeresése "a dokumentumok szerkezetét, fogalmait és érvelési szerepeit a felhasználók által megoldani kívánt problémák szempontjaival egyeztesse"); *lásd még* Remus & Levy, *Supra* 1. lábjegyzet, 538. o. (az érvelésbányászat még mindig embriószerű területének leírása).

⁷² *Lásd* Faraz Dadgosari, Mauricio Guim, Peter A. Belling, Michael A. Livermore & Daniel N. Rockmore, *Modeling Law Search as Prediction*, A.I. & L. (2020) (az érvek fontosságát tárgyalja az információkeresésben a jogi feladatok elvégzéséhez).

⁷³ *Lásd* ASHLEY, 14. lábjegyzet, 18. o.; Ashley, 22. lábjegyzet, 1138. o. *Lásd általában* Frederick Schauer, *Giving Reasons*, 47 STAN. L. REV. 633 (1995) (a magyarázkodásról a jogban).

⁷⁴ ASHLEY, *Supra* note 14, 23. o. (megjegyezve, hogy a teljesen működőképessé számítógépes jogi elemzéshez "az érvelés magyarázatának képessége szükséges, és ennek az érvelésnek érthetőnek kell lennie a jogi szakemberek számára...").
gyakorló szakemberek"); Remus & Levy, *Supra* note 1, 550. o. (megjegyezve, hogy a legtöbb előrejelző program "anélkül ad a felhasználónak eredményeket, hogy megmutatná a tényezők pontos kombinációját, amely ezeket az eredményeket eredményezte").

⁷⁵ *Lásd* ASHLEY, *Supra* note 14, 5. o. (megjegyezve, hogy a számítástechnika még nem tanult meg "automatizálni a tudás reprezentációs folyamatát"). *Lásd még* Talley, *supra* note 1, 185. o. (megjegyzik a jog "redukálhatatlan komplexitását", és arra a következtetésre jut, hogy "hosszabb távon szükségszerűen jelentős emberi ráfordítással jár"). A big tech felügyeletbe való befektetéseiről és a "címkéző" ipar felemelkedéséről lásd Madhumita Murgia, *AI's New Workforce: The Data-Labeling Industry Spreads Globally*, FIN. TIMES (2019. július 23.), <https://www.ft.com/content/56dde36c-aa40-11e9-984c-fac8325aaa04> [<https://perma.cc/7DKJ-UJQZ>].

vállalkozók. ⁷⁶ Másodszor, a jogászoknak *kommentálniuk kell a jogi szövegeket*, hogy a gépeket be tudják tanítani arra, hogy azonosítsák ezeket az érvekkel kapcsolatos elemeket - itt ismét jogi tényezőket vagy más diskurzusstruktúrákat - a régi ügyekben, hogy összehasonlíthassák azokat az új ügyekkel. ⁷⁷ A fordítás és a jegyzetelés e jogászok által intenzíven végzett folyamatának eredményei nagyhatásúak lehetnek. A jól címkézett adatokkal táplált gépi tanulási eszközök megállapíthatják, hogy X tényező vagy egy egész ügy, amelyről sokáig úgy gondolták, hogy az ügy kimenetelét meghatározza, irrelevánssá vált, vagy mindig is az volt. ⁷⁸ Másképpen fogalmazva, a jogi technológiai eszközök jól teljesítenek a jogi tényezők súlyozásában, még akkor is, ha egyelőre nem képesek önmagukban felfedezni ezeket a tényezőket. ⁷⁹ Az eredmény azonban még mindig messze van a jogi technológiáról szóló futurisztikusabb beszámolókból szereplő teljesen automatizált robotügyvédektől és robotbíráktól. ⁸⁰ Csak az NLP további jelentős fejlődésével érhető el a jogi technológia szent grálja: egy olyan jogi alkalmazás, amely teljesen automatizált módon képes egy jogi terület "ontológiájának" felépítésére, az érdemi jogi

---

⁷⁶ ASHLEY, *Supra* note 14, at 11, 209 (megjegyezve a jogi technológia "ismeretszerzési szűk keresztmetszetét" és a "kézzel készített tudás reprezentációk" szükségességét); Osbeck, *Supra* note 24, at 54 (leírva az "elem-központú elemzést" és a "faktorteszteket", amelyek általában sok jogi érvelést strukturálnak).

⁷⁷ Az érvelési struktúrák felismerése még így sem tökéletes. *Lásd például*, Kevin D. Ashley & Stefanie Bruninghaus, *Automatically Classifying Case Texts and Predicting Outcomes*, 17 A.I. & L. 125 (2009) (a SMILE interfész eredményeinek leírása az érveléssel kapcsolatos jogi tényezők jogi szövegekből történő kivonására, de megjegyzi a megbízhatósággal kapcsolatos aggályokat); Adam Wyner & Wim Peters, *Semantic Annotations for Legal Text Processing Using GATE Teamware*, 2012 PROC. LANGUAGE RES. & EVAL. CONF.: SEMANTIC PROCESSING OF LEGAL TEXTS WORKSHOP 34 (a bírósági határozatokban található jogi tényezők azonosítására szolgáló annotációs csővezeték leírása); Adam Wyner & Wim Peters, *Towards Annotating and Extracting Textual Legal Case Factors*, 2010 PROC. LANGUAGE RES. & EVAL. CONF.: SEMANTIC PROCESSING OF LEGAL TEXTS WORKSHOP 36 (ugyanaz).

⁷⁸ *Lásd Fagan, supra* note 30, 13. o. ("A fekete betűs joggal kapcsolatos régimódi pozitív tanulmányok, amelyeket

kifinomult NLP eszközökkel tisztázhatják a normákat és segíthetnek a jog pontosabbá tételében."); Wolfgang Alschner, *AI and Legal Analytics*, in *AI AND THE LAW IN CANADA* (Teresa Scassa & Florian Martin-Bariteau szerk., megjelenés: 2021) (kézirat a 4. oldalon) (megjegyezve a hálózatelemzési modellek lehetőségét, hogy "empirikusan alátámaszzák vagy megcáfolják a tankönyvi beszámolókat arról, hogy mely bírósági döntések bizonyultak a legbefolyásosabbnak"); Jens Frankenreiter & Michael Livermore, *Computational Methods in Legal Analysis*, 16 ANN. REV. L. & SOC. SCI. 39 (2020) (áttekintve az NLP felhasználását a doktrinális trendek "értelmezésére és leírására"). A közelmúlt konkrét példáit lásd Jonathan Macey & Joshua Mitts, *Finding Order in the Morass: The Three Real Justifications for Piercing the Corporate Veil*, 100 CORNELL L. REV. 99, 115 (2014); Frank Fagan, *From Policy Confusion to Doctrinal Clarity: Successor Liability from the Perspective of Big Data*, 9 VA. L. & BUS. REV. 391, 394-95 (2015); Frank Fagan, *Waiving Good Faith: A Natural Language Processing Approach*, 16 NYU J.L. & BUS. 633, 633 (2020); Nikolaos Aletras, Dimitrios Tsarapatsanis, Daniel Preotiuc-Pietro & Vasileios Lamos, *Predicting Judging Decisions of the European Court of Human Rights: A Natural Language Processing Perspective*, PEERJ COMPUT. SCI. (2016. október 24.), <https://peerj.com/articles/cs-93.pdf> [<https://perma.cc/AQ28-JYER>]. Az esetjogban bekövetkező "fogalmi változások" számításos modellezésére irányuló korai erőfeszítésekről lásd: Edwina L. Rissland & Timur M. Friedman, *Detecting Change in Legal Concepts*, 5 PROC. INT'L CONF. ON A.I. & L. 127 (1995).

⁷⁹ *Lásd ASHLEY, Supra* 14. lábjegyzet, 125. o. (a tényezők súlyozásának és feltárásának megkülönböztetése).

⁸⁰ *Lásd a fenti* 7-13. megjegyzéseket és a kísérő szöveget (felvázolva a lehetséges jövőt, amelyben a jog önzetű lesz); *lásd még* Remus & Levy, 1. megjegyzés, 521. o. (megjegyezve, hogy a legközelebbi jogi technológia a mögöttes érvek lekérdezéséhez a Ross Intelligence és mások által reklámozott Q/A-

, azaz kérdés-válasz-rendszerek, amelyek természetes nyelvi kérdésekre válaszolva állítólag lekérdezik az esetek szövegeit).

a releváns jogi szövegek jellemzőit, majd összekapcsolja ezeket a jellemzőket a számítási modellekkel, hogy kulcsfontosságú feladatokat hajtsanak végre, a jól szabott jogi anyagok visszakeresésétől az ügyek kimenetelének előrejelzéséig.⁸¹

Végül, még az NLP terén elért jelentős előrelépések ellenére is lehetséges, hogy a jogi technológiai eszközök nem, vagy legalábbis nem hamarosan nem lesznek képesek utánozni a tapasztalt ügyvédek jogi kognícióit. Nem lehet egyetlen módon megragadni azt, amit az ügyvédek csinálnak, de durva közelítésként elmondható, hogy a jó jogi ítélőképességnek egyszerre kell szinoptikusnak és finomnak lennie.⁸² Szinoptikusnak kell lennie, mivel egyszerre kell összekapcsolnia az ügy "belső" perspektíváját (a jog saját feltételei és saját logikája - azaz jogi "érdeme" - alapján történő kezelése) a "külső" perspektívával (hogyan kapcsolódik egy adott bíró vagy peres fél vagy számtalan más, az ügy belső logikáján vagy "érdemein" kívül eső jellemző az ügy kimeneteléhez).⁸³ A jogi ítélkezésnek finomnak kell lennie abban a képességében is, hogy elemezze a rendkívül egyénre szabott, közel végtelen tényállási mintákat, oda-vissza dolgozzon a kisebb tényárgyalatok és a jogi tételek között, szitázza az ítéleteket és a dicta-t, fogalmakat szállítson egyik jogterületről a másikra, és számot adjon a politikai alapú és méltányos "teleológiai" okokról.⁸⁴ A jogi ítélkezés továbbá attól a képességtől függ, hogy az idő múlásával bekövetkező finom változásokat, különösen a társadalmi (és így a bíró vagy esküdtszék által elfogadott) normákat előre lehessen jelezni.⁸⁵ Valójában a jog dinamizmusa azt jelenti, hogy a mérlegelés mind a "belső", mind a

⁸¹ ASHLEY, 14. lábjegyzet, 172., 354. o.

⁸² Egy másik hasznos keretezés a jogi megismerést két problémára redukálja: szénakazal-problémákra (azaz a releváns "tűk" összegyűjtése a szénakazalból) és erdei problémákra (általános trendek és témák kivonása és/vagy az egyes fák "súlyának" mérlegelése - egyfajta dimenziócsökkentés). Lásd Vlad Eidelman, Brian Grom & Michael A. Livermore, *Analyzing Public Comments*, in LAW AS DATA, *supra* note 8, 235., 257. o..

⁸³ Lásd Michael A. Livermore & Daniel N. Rockmore, *Distant Reading the Law*, in LAW AS DATA, *supra* note 8, at 8-9. Lásd még: ASHLEY, *supra* note 14, 107. o. (hasonló belső kontra külső elszámolás); Katz, *supra* note 1, 962. o. (ugyanaz). Egy fontos korai erőfeszítéshez, amely a predikció hasonló "belső" és "külső" elszámolását kínálja Holmes bíró és Karl Llewellyn ellentétes nézeteinek felhasználásával, lásd Frederick Schauer, *Prediction and Particularity*, 78 B.U. L. REV. 773 (1998).

⁸⁴ Lásd Remus & Levy, *supra* note 1, 549. o. (leírja, hogy míg a számítógépek szolgálhatnak prediktív funkciókat, még nem tudják kreatív módon előremozdítani a törvényt). Az ügyegyenlőségekről lásd még Frank Pasquale & Glyn Cashwell, *Four Futures of Legal Automation*, 63 UCLA L. REV. DISCOURSE 26, 45 (2015); Trevor Bench-Capon & Giovanni Sartor, *A Model of Legal Reasoning with Cases Incorporating Theories and Values*, 150 A.I. 97 (2003); Donald H. Berman & Carole D. Hafner, *Representing Teleological Structure in Case-Based Legal Reasoning: The Missing Link*, 4 PROC. INT'L CONF. ON A.I. & L. 50, 50-59 (1993); Alison Chorley & Trevor Bench-Capon, *AGATHA: Automated Construction of Case Law Theories Through Heuristic Search*, 10 PROC. INT'L CONF. ON A.I. & L. 45-54 (2005).

⁸⁵ Lásd Levi, *Supra* 68. lábjegyzet, 501-04. o. (a törvényt "mozgó osztályozási rendszerként" írja le). Ez különösen igaz az eseten alapuló érvelésre, ahol a precedensháttérrel szemben dolgozó bíróságoknak el kell dönteniük, hogy az új és közeli ténykörülmények vagy a változó társadalmi értékek kezelése érdekében korlátozzák, bővítsék vagy helyettesítsék a jogi fogalmakat - ez a folyamat gyakran teleológiai megfontolásokon alapul. Lásd ASHLEY, *supra* note 14, 80. o. ("A kognitív számítástechnika számára a kihívás az, hogy hogyan tervezzünk olyan számítógépes programokat, amelyek elméletek megfogalmazásával, azok analóg pozitív esetpéldákkal való összekapcsolásával és a negatív esetektől való megkülönböztetésével segítik a felhasználókat az ilyen érvek felépítésében."); lásd még KARL BRANTING, REASONING WITH RULES AND PRECEDENTS 9-25 (1999) (olyan megközelítés leírása, amely elkülöníti a bírói döntéseket irányító "kritériumok tényeit").

egy úgy "külső" meghatározó tényezőinek vizsgálata több, mint egy nyers analitikus feladat. Ez egy finom, trendérzékeny, előrejelző elemzés.

Ha a szinoptikáról van szó, a számítás talán jobbnak bizonyul az emberi megismerésnél. Valójában a számítás komparatív előnye az lehet, hogy képes a számtalan - akár "belső", akár "külső" - eseti tényező átfogó és átfogó elemzésére, és mindegyik tökéletes súlyozására.⁸⁶ A jogi technológia ígéretének e tekintetben való megragadásának egyik éleslátó módja, amelyet Livermore és Rockmore emelt ki, hogy az NLP egyfajta "távoli olvasást" tesz lehetővé - ez az irodalomkritikából átvett ötlet a nagy szövegtörzsek durva absztrakciós szintű elemzésének leírására szolgál, szemben az irodalomkritikusok és jogászok által végzett "közeli olvasással".⁸⁷

A nehezebb kérdés az lehet, hogy a gépek képesek-e ugyanolyan jól vagy jobban elvégezni a jogi ítélkezés finomabb elemzési feladatait, mint az emberek. Itt több okunk van kételkedni a gépi képességekben. A gépi alapú jogi analitika, amely a "távoli" vagy durva mintafelismerésre összpontosít, lehet, hogy csak a könnyű eseteket tudja kezelni, a nehezebbeket nem,⁸⁸ és nem veszi észre a finoman fejlődő belső (doktrinális) vagy külső (társadalmi) trendeket.⁸⁹ Az érvelés szerint az emberi megismerés a legerősebb a hiányos információkkal való takarékos érvelésre való képességében - pontosan a doktrinális határterületen lévő esetekben, ahol a finomabb ténymegkülönböztetések vagy a kevésbé követhető "teleológiai" érvek irányítanak.⁹⁰

A jogi technológia lehetőségeinek és korlátainak kvázi-technikai számbavételéből két következtetés következik. Először is, a jogi technológia előretörése nem lesz

---

⁸⁶ Lásd Alschner, *Supra* note 78 (kézirat 5.) (összehasonlítva egy számítási eszköz képességét a múltbeli esetjog átfogó figyelembevételére az emberi elemzés "kényelmi mintájával").

⁸⁷ Lásd Livermore & Rockmore, *Supra* note 83, 8-9. o.; lásd még FRANCO MORETTI, *GRAPHS, MAPS, TREES: ABSTRACT MODELS FOR A LITERARY HISTORY 1* (2005) (a kifejezés irodalomkritikai kontextusban történő megalkotása); Mireille Hildebrandt, *The Meaning and Mining of Legal Texts*, in *UNDERSTANDING DIGITAL HUMANITIES: THE COMPUTATIONAL TURN AND NEW TECHNOLOGY* 145, 153 (David. M. Berry szerk., 2012).

⁸⁸ Lásd Tim Wu, *Will Artificial Intelligence Eat the Law? The Rise of Hybrid Social-Ordering Systems*, 119 *COLUM. L. REV.* 2001, 2003 (2019) (megjegyezve az emberi bíráskodás talán egyedülálló "lehetőségét a 'nehéz esetek' számára"); lásd még Pasquale & Cashwell, *supra* note 84, 43. o. (leírva, hogy emberi ítéletre van szükség ott, ahol több komplexitás van jelen, például a meggyőző hatóság esetében).

⁸⁹ Remus és Levy ez utóbbit úgy fogalmazza meg, hogy az ML korlátozottan képes kezelni az "előre nem látható eseményeket". Remus & Levy, *Supra* note 1, 538., 541. o., 538., 541. o.

⁹⁰ Alarie, *Supra* note 4, 444. o.; lásd még ASHLEY, *Supra* note 14, 12. o. (a paradigmák magyarázata) az IR-ről, amelyek inkább segítik az ügyvédeket a probléma megoldásához szükséges információk elemzése során, mintsem helyettesítik az emberi gondolkodást); Frank Pasquale & Glyn Cashwell, *Prediction, Persuasion, and the Jurisprudence of Behaviourism*, 68 *U. TORONTO L.J.* 63, 68 (2018) (megjegyezve azt az érvet, hogy a tények többet számítanak, mint a jog az ügyek kimenetelében, ami gyengébbé teszi a prediktív AI-szoftvereket ezen a területen, mint az emberi kognitív képességeket). Az informatikusok ellenérve az, hogy a korlátozott információk mellett történő takarékos érvelés csupán a "dimenzionalitáscsökkentés" egy formája - a búa elválasztása a pelyvától -, és olyan feladat, amelyet a számítógépek jobban tudnak és fognak végezni, mint az emberek. Még a társadalmi dinamika tendenciáinak megragadása is a gépeknek kedvezhet, mivel a rendezetlen társadalmi folyamatok általában beszédben vannak rögzítve, amelyhez az NLP hatékonyabban hozzáférhet. Lásd Dumas & Frankenreiter, *supra* note 53, 67. o.

(vázolva, hogy a nagy mennyiségű adat milyen lehetőségeket kínál a társadalmi folyamatok tanulmányozására).

monolitikus. Inkább a polgári igazságszolgáltatási rendszerbe való beépítése silózott, fokozatos és megállítandó lesz - az előrejelzési feladatok és a tárgyi silók között. ⁹¹ Különösen nagy a valószínűsége annak, hogy a jogi technológiai eszközök hamarabb érkeznek és a leggyorsabban fejlődnek azokon a jogi területeken, ahol az adatok bőségesek, a szabályozott magatartás ismétlődő és sztereotip formákat ölt, a jogi szabályok természetüknél fogva stabilak, és az ügyek száma olyan, hogy egy ismételt szereplő anyagilag is nyerhet a befektetéssel. ⁹² Ez segít megmagyarázni, hogy a legfejlettebb jogi technológiai eszközök némelyike miért a jog technokrata és önállósult területein (pl. adózás, munkaügy és foglalkoztatás, szabadalmak), vagy a nagymértékben rutinszerű területeken (pl. autóbalesetek) található, de nem a nyitottabb jogi kontextusokban. ⁹³ A kérdés az, hogy a predikációs eszközök képesek-e, illetve milyen gyorsan tudnak-e túllépni ezeken az önmagukba zárt jogi területeken, és hogy milyen hamar fognak-e megbízhatóan elvégezni más magasabb rendű jogi megismeréseket, beleértve a jogi keresést és elemzést, amely túlmutat az egyszerű "vadászaton és

⁹¹ Remus & Levy, *supra* note 1, 511-37. o. (előrejelzéseket kínálva arról, hogy mely jogi feladatokra lesznek "könnyű, közepes vagy súlyos foglalkoztatási hatások").

⁹² Lásd Casey & Niblett, *Supra* 11. lábjegyzet, 5. o. (a szerződéses kapcsolatok szabályozására hitelesített számítógépes kódot nyújtó harmadik fél szolgáltatók piacának valószínűsíthető kialakulását jósolva); lásd még Remus & Levy, *Supra* 1. lábjegyzet, 538. o. (megállapítva, hogy egyes területeken, különösen az e-discovery területén "jelentős előrelépés" történt, de megállapítva, hogy más területeken, különösen a jogi analitikában a jogi technológiai eszközök továbbra is "embrionálisak"; John Armour & Mari Sako, *AI-Enabled Business Models in Legal Services: From Traditional Law Firms to Next-Generation Law Companies?*, 7 J. PROS. & ORG. 27, 30 (2020) (megjegyezve, hogy a jogi sikerek "eddig a nagy szervezetekre korlátozódtak, amelyeknél elegendő érték állt kockán ahhoz, hogy igazolják a befektetést"). Lásd általában ASHLEY, *supra* note 14, 72. o. (a "szabványosított rendszerek . . . megvitatása, amelyeket a jogszabályok és rendeletek eljárási és tartalmi szemantikai információkkal való megjegyzésére vagy megjelölésére fejlesztettek ki, amelyek aztán felhasználhatók a releváns rendelkezések keresésére").

⁹³ Vö. Alarie, *supra* note 4, 446. o. (a siker előrejelzése az adójog tekintetében), Benjamin Alarie, Anthony Niblett & Albert H. Yoon, *Using Machine Learning to Predict Outcomes in Tax Law*, 58 CANADIAN BUS. L.J. 231, 238 (2016) (sikerekről számol be az adóügyek terén), Benjamin Alarie & Abdi Aidid, *Predicting Economic Substance Cases with Machine Learning*, J. TAX PRAC. & PROC., Summer 2020, at 35, 36 (bemutatva, hogy a gépi tanulás "algoritmusai helyesen előre jelzik az ügyek kimenetelét, és lehetőséget adnak a gyakorló szakembereknek, hogy finomítsák a megértésüket, és végső soron jobb adótanácsadást nyújtsanak"), Blakeley McShane, Oliver P. Watson, Oliver P. Watson, Tom Baker & Sean J. Griffith, *Predicting Securities Fraud Settlements and Amounts: A Hierarchical Bayesian Model of Federal Securities Class Action Lawsuits*, 9 J. EMPIRICAL LEGAL STUD. 482 (2012) (ugyanaz az értékpapírokra vonatkozóan), Mihai Surdeanu, Tamesh Nallapati, George Gregory, Joshua Walker & Christopher D. Manning, *Risk Analysis for Intellectual Property Litigation*, 13 PROC. INT'L CONF. A.I. & L. 116 (2011) (64%-os előrejelzési pontosságról számolt be szabadalmi ügyekben), Hannes Westermann, Vern R. Walker, Kevin D. Ashley & Karim Benyekhlef, *Using Factors to Predict and Analyze Landlord-Tenant Decisions to Increase Access to Justice*, 17 PROC. INT'L CONF. ON A.I. & L. (2019) (jelentős sikerekről számol be a bérbeadó-bérlő vitákban), valamint Samuel Dahan, Jonathan Touboul, Jason Lam & Dan Sfedj, *Predicting Employment Notice Period with Machine Learning: Promises and Limitations*, 65 MCGILL L.J. (megjelenés előtt 2020) (kézirat 1-2. o.), <https://ssrn.com/abstract=3595769> (ugyanaz a munkaügyi jogvitákra vonatkozóan), Charlotte S. Alexander, Khalifeh al Jadda, Mohammad Javad Feizollahi & Anne M. Tucker, *Using Text Analytics to Predict Litigation Outcomes*, in LAW AS DATA, *supra* note 8, 310. o. (az előrejelzési kihívások leírása a foglalkoztatással kapcsolatos diszkrimináció összefüggésében). Az általános vitát lásd Ashley, *supra* 22. lábjegyzet, 1123. o. Az eredmények előrejelzésére irányuló, azóta erőteljes új módszerekkel felváltott, korszakalkotó erőfeszítéseket lásd: Theodore W. Ruger, Pauline T. Kim, Andrew D. Martin & Kevin M. Quinn, *The Supreme Court Forecasting Project: Jogi és politikatudományi megközelítések a Legfelsőbb Bíróság döntéshozatalának előrejelzésére*, 104 COLUM. L. REV. 1150, 1152 (2004).

gyűjtés", hogy az érvelési struktúra vagy a jogi analitika alapján visszaadja az ügyeket, amelyek képesek azonosítani a legjobb érvet, amelyet a bíró elé kell terjeszteni. ⁹⁴

Másodszor, a jogi technológia jelenlegi technikai korlátainak megértése azt sugallja, hogy rövid és középtávon még a legfejlettebb jogi technológiai eszközök is jelentős ügyvédi elkötelezettséggel járnak majd. A teljes automatizálás helyett a jogi technológia inkább egyfajta "fejlett ügyvédi tevékenységet" eredményezhet - a sakkmeister Gary Kasparov "fejlett sakk" fogalmának egyfajta fordulatát, amelyben az ember és a gép szövetkezik és versenyez más ember-gép csapatok ellen, szimbiózisban dolgozva, ahelyett, hogy pusztán az ember a gép ellen játszana. ⁹⁵ E nézet szerint az ügyvédek gyakran használhatnak olyan árucikké vált rendszereket, amelyek teljes mértékben helyettesítik az emberi ügyvédi munkát. ⁹⁶ A jogi technológia nagy része azonban belátható időn belül továbbra is testre szabott marad, és a "kognitív számítástechnika" paradigmáján belül fog működni, amelyet nem egyszerű billentyűleütések, hanem intenzív ember-gép együttműködés határoz meg, és amelyet egy újfajta "hibrid" jogi szakember felügyel. ⁹⁷

C. Következtetések

Bár a jogi technológia pontos technikai pályája nem ismerhető, a terület mégis elkezdett felvázolni egy sor - bár gyakran elvont és ellentmondásos - állítást a jogi technológia várható hatásairól az ügyvédekre, a jogra és a jogrendszerre. Három aggály dominál: (i) a jogi technológia hatása a jogi szakmára; (ii) a jogállamiság fogalmaira és megvalósítására gyakorolt hatása; és (iii) az elosztási hatásai. E vita nagy része jogtudományi jellegű, és a távoli horizontra tekint, amelyet robotbírák és robotügyvédek népesítenek be, és amely teljesen automatizált döntéshozatallal rendelkezik. De az I.A. szakasznak a jogi technológia eszköztáráról szóló áttekintésével és az I.B. szakasznak a technikai fejlődési pályáról szóló józan beszámolójával felvértezve elkezdhetjük a jogi technológia által a peres eljárások rendszerére a közeli és középtávon gyakorolt konkrét hatások meghatározását.

---

⁹⁴ Katz, *supra* note 1, 957. o. (hangsúlyozva, hogy a "legmagasabb szintű előrejelzéshez" szükség van az analóg hasonló esetek visszakeresésére).

⁹⁵ *Lásd pl.*, Mary (Missy) Cummings, *Ember kontra gép vagy ember + gép?*, IEEE INTELLIGENT SYS., Sept./Oct. 2014, at 62, 67 (felismerve, hogy bár a mérnökök inkább a gépekre bízzák az autonómiát, a kognitív gondolkodó gépek esetében, ahol "tudásalapú viselkedésre és szakértelemre van szükség", emberi ítélőképességre van szükség); Livermore & Rockmore, *supra* note 8, at xiv; Yoon, *supra* note 22, at 466 ("Intelligence augmentation . . . az ember és a technológia közötti szimbiózisra utal."); Wu, *Supra* 88. lábjegyzet, 2004. o. ("[F]or the foreseeable future, software systems that aim to replace systems of social ordering will be sure best as human-machine hybrids, mixing scale and efficacy with human adjudication for hard cases.").

⁹⁶ SUSSKIND, 1. lábjegyzet (az árucikkek és a testre szabott eszközök összehasonlítása).

⁹⁷ ASHLEY, *Supra* note 14, 35, 350, 355-56. o. (megjegyezve az olyan eszközök valószínűsíthető felemelkedését, amelyek "bevonják a felhasználókat a hipotézisek közös felállításába, tesztelésébe és felülvizsgálatába arról, hogy hogyan kell dönteni egy kérdésben"); Armour & Sako, *Supra* note 92, 29. o. (áttekintve a szakirodalmat arról, hogy a különböző üzleti modellek hogyan fogják elősegíteni a "hibrid szakemberek" és "szervező szakemberek" megjelenését az egyre inkább automatizált és digitalizált jogi rendszerben).

1. A jogi technológia és a jogi szakma

"A jogi iparágban bekövetkező strukturális változásokra vonatkozó előrejelzések" - jegyezte meg nemrégiben Michael Simkovic és Frank McIntyre - "legalább az írógép feltalálásáig nyúlnak vissza".⁹⁸ Ez azonban nem akadályozta meg a kommentátorokat abban, hogy a jogi technológia jogi szakmára gyakorolt hatásáról nyilatkozzanak. Az eredmény az egymással versengő állítások sokasága, amelyek a szokásos üzletmenet folytatásától kezdve - a hagyományos, számlázható óraszámú jogi szolgáltatásokat értékesítő ügyvédi irodák csak szerény elmozdulásával, a partner-társak hierarchiájában - az ügyvédek robotizált helyettesek általi majdnem teljes kiszorításáig terjednek. De bármilyen hatással is lesz a jogi technológia a jogi szolgáltatási ágazat gazdasági és szervezeti struktúrájára, a legtöbben egyetértenek abban, hogy elterjedése át fogja alakítani - sőt, már el is kezdte - az ügyvédek szakmai státuszát és tekintélyét.

Az ügyvédek jövőjéről szóló vita középpontjában - de egyben a vita bizonytalan jellegét is jelképezi - egy standard közgazdasági fogalompár alkalmazása áll: A jogi technológia és az analóg ügyvédi munka helyettesítő vagy kiegészítő elemek? Egyfelől nehéz tagadni, hogy a jogi technológia legalábbis bizonyos mértékig a hagyományos jogi szolgáltatások helyettesítőjeként fog működni, ezáltal zsugorítva a szakmát és csökkentve az ügyvédi összjövedelmet (még akkor is, ha növeli az ügyvédi irodák részvényeseinek jövedelmét). A nagy cégek jogászai ma már talán idejük kevesebb mint 5%-át fordítják a dokumentumok felülvizsgálatára - ami korábban a szakma felsőbb rétegeinek profitközpontja volt. A ⁹⁹ TAR ezt tovább csökkentheti. Másrészt a jogi technológia és az emberi ügyvédi munka egymást kiegészítve is működhet, növelve a magasabb szintű ügyvédi ítélőképesség iránti keresletet és ezáltal a prémiumot, a gépi úton előállított "forró dokumentumok" elemzésétől a peres stratégiák kidolgozásáig. Bár egyes ügyvédek kiszorulnak majd, a fennmaradó ügyvédi munka a többiek számára ösztönzőbb és jövedelmezőbb lehet. ¹⁰⁰ Végezetül, a kiszorulással kapcsolatos számos elemzés figyelmen kívül hagyja azt a tényt, hogy a jogi képviselet kínálata és kereslete endogén módon függ annak költségeitől. Minél olcsóbb a jogi képviselet, annál több peres fél engedheti meg magának, ami új és potenciálisan jövedelmező piacot nyit a jogi szolgáltatások számára azok számára, akiknek felismerhető követeléseik vannak, és akik jelenleg - készséges ügyvéd híján - a "lumpolást" választják.¹⁰¹ Néhány ügyvéd kiszorul, de mások is.

98

Michael Simkovic & Frank McIntyre, *The Economic Value of a Law Degree*, 43 J. LEG. STUD. 249, 275 (2014).

⁹⁹ Lásd Remus & Levy, *supra* note 1, at 508 tbl. 1 (megállapítva, hogy a nagyvállalati ügyvédek 2012-2015 között a számlázható órák 4,1%-át fordították dokumentumellenőrzésre).

¹⁰⁰ Casey & Niblett, *supra* note 10, 1446-47. o. (megjegyezve, hogy a hasonló korábbi technológiai fejlesztések úgy csökkentették a tranzakciós költségeket, mint ahogyan a mesterséges intelligencia bevezetése csökkentheti); Livermore & Rockmore, *supra* note 8, xiv. o.; Remus & Levy, *supra* note 1, 533-37. o. (vázolva a számítógépek fokozott használatának valószínű foglalkoztatási hatásait); lásd még Cummings, *supra* note 95, 62. o. (megjegyezve a mesterséges intelligencia lehetőségét, amely az emberek automatizálással való helyettesítését indokolja).

¹⁰¹ Lásd Yoon, *Supra* 22. lábjegyzet, 470. o. ("Az ügyfél számára előnyös, hogy kisebb jogi költségeket fizet, mint a technológia nélkül."); lásd még Remus & Levy, *Supra* 1. lábjegyzet, 535. o. (megjegyzzi, hogy a

teljesen új piacokat találnak képességeiknek. A PeopleLaw, a folyamatosan zsugorodó ágazat, amely inkább magánszemélyeket, mint vállalatokat szolgál ki, talán újra fellendülhet.¹⁰²

A jogi technológia jogi szolgáltatási ágazat szerkezetére gyakorolt hatásáról szóló viták pólusait külön szakirodalom jelöli ki.¹⁰³ Egyesek azt jósolják, hogy a jogi technológia a BigLaw tőkeáttételes üzleti modelljének végét jelenti, mivel lehetővé teszi a kisebb cégek számára, hogy ugyanolyan jól teljesítsenek, mint a nagyobbak, anélkül a tőkeáttétel - azaz a munkatársak kis seregei - nélkül, amellyel a BigLaw egyedülálló módon rendelkezett.¹⁰⁴ A jogi technológia a BigLaw méretgazdaságosságát is csökkentheti azáltal, hogy a kisebb cégek és a peres ügyek finanszírozói számára élesebbé teszi az ügyek felvételét és a kockázatkezelést.¹⁰⁵ Mások,

---

a jogi technológia "a korábban kiszolgáltatlan egyének lappangó piacát csapolja meg, vagy az ügyvédekől veszi el az üzletet"). Az igényérvényesítésről lásd William L.F. Felstiner Richard L. Abel & Austin Sarat, *The Emergence and Transformation of Disputes: Naming, Blaming, Claiming* . . . 15 LAW & SOC'Y REV. 631 (1980); DAVID

M. ENGEL, A PERESKEDŐ TÁRSADALOM MÍTOSZA: MIÉRT NEM PERELÜNK 20-36 (2016).

¹⁰² Bill Henderson, *The Decline of the PeopleLaw Sector*, LEGAL EVOLUTION (2017. november 19.), <https://www.legalevolution.org/2017/11/decline-peoplelaw-sector-037> [<https://perma.cc/B483-KGBJ>] (megjegyezve, hogy 2007 és 2012 között 7 milliárd dollárral csökkent a magánszemélyeknek, nem pedig szervezeteknek nyújtott jogi szolgáltatások száma); WILLIAM D. HENDERSON, STATE BAR OF CALIFORNIA LEGAL MARKET LANDSCAPE REPORT 17, 19 (2018), <http://board.calbar.ca.gov/Agenda.aspx?id=14807&tid=0&show=100018904&s=true#10026438> [<https://perma.cc/6WZ7-PAYM>] (megjegyzi a jog "elmaradt termelékenységének" problémáját, és azzal érvel, hogy a jogi technológia enyhítheti az "egyéni ügyfeleket kiszolgáló ügyvédek romló gazdaságosságát"). Az is lehetséges azonban, hogy a viszonylag egyszerű jogi feladatokat automatizáló jogi technológiai eszközök az alacsonyabb szintű jogi munka elvételével az egyéni ügyvédek és a kisebb cégeket sújtják majd a legsúlyosabban. Remus & Levy, 1. lábjegyzet, 518-19. o.

¹⁰³ A szervezeti formák, az üzleti modellek és a jogi technológiák elterjedése közötti kapcsolatról a legjobb átfogó beszámoló az Armour & Sako, 92. lábjegyzet.

¹⁰⁴ Alarie et al., *supra* note 14, at 121 (előrejelzés, hogy a jogi technológia "kevésbé fogja kötni az ügyvédek a nagy ügyvédi irodákban való munkához"); Yoon, *supra* note 22, at 457 (előrejelzés, hogy az ügyvédek "kevésbé fognak függeni az ügyvédi irodai méretgazdaságosságtól, ami lehetővé teszi az egyéni ügyvédek és a kis cégek ügyvédjeinek alkalmazását"). Áttekintésért lásd Luis Garciano & Thomas N. Hubbard, *Specialization, Firms, and Markets: The Division of Labor Within and Between Law Firms*, 25 J.L. ECON. & ORG. 339 (2009). Egy további érvelés szerint a technológiai innováció tőkeintenzív jellege nyomást gyakorol majd arra, hogy "a hagyományos szakmai társulási modelltől (P¹) a jobban irányított szakmai vállalkozások felé mozduljunk el". Armour & Sako, *Supra* 92. lábjegyzet, 3. o. Megjegyzendő azonban, hogy ehhez olyan reformokra lesz szükség, amelyek enyhítik a jogi etikai szabályokat, amelyek tiltják a díjmegosztást és a cégek nem ügyvédi tulajdonjogát, mindkettőt több mint tíz évvel ezelőtt fogadták el az Egyesült Királyságban. *Id.* Ez a folyamat azonban csak nemrég kezdődött el az Egyesült Államokban, és jövőbeli sikere még nem biztos. Lásd David Freeman Engstrom, *Post-COVID Courts*, 68 UCLA L. REV. DISCOURSE 246 (2020) (a dereguláció jelenlegi helyzetének áttekintése Utahban, Arizonában és Kaliforniában).

¹⁰⁵ John C. Coffee Jr., *a felperes ügyvédjének megértése: The Implications of Economic Theory for Private Enforcement of Law Through Class and Derivative Actions*, 86 COLUM. L. REV. 669, 706-12 (1986) (tárgyalja azokat a tényezőket, amelyek magyarázzák a felperesek cégeinek kis méretét, beleértve azt is, hogy nem képesek megfelelően bevinni a portfóliójukat diverzifikáló ügyeket); Nora Freeman Engstrom, *Re-Re Financing Civil Litigation: Lawyer Lending Might Remake the American Litigation Landscape, Again*, 61 UCLA L. REV. DISCOURSE 110, 112 (2013) (megjegyezve, hogy "az ügyvédek pénzügyi, társadalmi és üzleti struktúrájának változásai képesek befolyásolni az ügyek kimenetelét"). Ezen túlmenően a jogi technológia képessé teheti a vállalati ügyfeleket arra, hogy saját jogi munkájukat végezzék el azáltal, hogy azt "in-sourcing"-nak nevezik, és így a külső jogtanácsosoktól az általános jogtanácsosi irodákba helyezik át. Lásd Daniel N. Kluttz & Deirdre K. Mulligan, *Automated Decision Support Technologies and the Legal Profession*, 34 BERKELEY TECH. L.J. 853, 889 (2019) (arra a következtetésre jutva, hogy az ügyvédek már most is "a nem ügyvédi támogató személyzetre és a szállítói ítéletekre támaszkodnak számos feladat esetében"); HENDERSON, *supra* note 102, 15. o. (arra utalva, hogy az új eszközökhöz történő

beruházás

azonban kétségeik vannak. Valójában sok jogi technológiai eszköz nem a vállalkozók által kifejlesztett és az iparágban terjesztett, készen kapható eszközökből fog állni, hanem inkább az ügyvédi irodákon *belül* az ügyvédek és a technológusok együttműködésével tervezett, személyre szabott, testre szabott eszközökből. És itt a nagyobb cégek, amelyeknek kiváltságos hozzáférésük van az adatokhoz, ami a többszörös szereplői státuszukkal és a belső kapacitás kiépítésének képességével jár, döntő előnyre tehetnek szert.¹⁰⁶ Valóban, még a legbutább fehér cipős ügyvédi irodák - például a New York-i Cravath - is létrehoztak külön adatelemző csoportokat,¹⁰⁷ és mások aktívan belépnek a jogi technológiai térbe, és saját, saját fejlesztésű eszközeiket forgalmazzák.¹⁰⁸ Míg sokan

---

a változások gyorsabb ütemét eredményezik). A jogi technológia a kisebb cégek számára is több időt hagyhat a jogi képviselő alaptervekenységének elvégzésére. Egyes tanulmányok szerint a kisebb cégek idejük orozslánrészt adminisztratív feladatokkal és üzletfejlesztéssel töltik. *Lásd* HENDERSON, *Supra* note 102, 14. o. (megjegyezve, hogy az ügyvédek munkanapjának 33%-át jellemzően üzletfejlesztéssel töltik).

¹⁰⁶ *Lásd* Alschner, *Supra* 78. lábjegyzet (kézirat 1., 10. pont) (megjegyezve, hogy a nagy jogi szövegtörzsek felett monopóliumhelyzetben vannak az "adatbirtokosok", különösen a "nagy jogi szolgáltatók", mint a Westlaw és a Lexis). A Westlaw ezt a monopóliumot peres eljárásokkal védi a kisebb induló vállalkozásokkal szemben. Rhys Dipsan, *ROSS Rejects Westlaw Infringement Claims, Says Thomson Reuters Using Litigation as "Weapon"*, LAW. COM LEGALTECH NEWS (2020. május 7., 12:11), <https://www.law.com/legaltechnews/2020/05/07/ross-rejects-westlaw-infringement-claims-says-thomson-reuters-says-using-litigation-as-weapon> [<https://perma.cc/E7YM-EPLT>].

¹⁰⁷ *Lásd* Scott B. Reents, CRAVATH, <https://www.cravath.com/sreents> [<https://perma.cc/QZ6A-RRWF>] (megjegyezve, hogy az adatelemzési és e-discovery csapat vezetője "tanácsot ad az ügyfeleknek a digitális bizonyítékok megőrzésének, gyűjtésének, keresésének és elemzésének védhető megközelítéseiről"); *lásd még* Armour & Sako, 92. sz. lábjegyzet, 23. o. ("Eddig a mesterséges intelligenciával és a kapcsolódó technológiákkal való foglalkozás a nagyon nagy ügyvédi irodákra korlátozódott. Ez nyomon követi az AI-megoldások bevezetésének közgazdaságtanát a fix költségek és a növekvő méretarányos megtérülés tekintetében."); Josh Becker, *Legal Analytics and the Evolving Practice of Law*, LAW. COM (2020. június 25., 11:12), <https://www.law.com/2020/06/25/legal-analytics-and-the-evolving-practice-of-law> [<https://perma.cc/B8W7-URP9>] (megjegyezve a Winston & Strawn, DLA Piper hasonló fejleményeit); Knowledge@Wharton, *The Next Legal Challenge: Getting Law Firms to Use Analytics*, WHARTON (2019. november 22.), <https://knowledge.wharton.upenn.edu/article/getting-law-firms-to-use-analytics> [<https://perma.cc/W6T9-CG7W>] (ugyanaz a Cozen O'Connorál); Nicole Clark, *The Last Frontier: The Promise of AI-Powered Legal Analytics in Texas*, LAW. COM (2020. július 13., 17:23), <https://www.law.com/texaslawyer/2020/07/13/the-last-frontier-the-promise-of-ai-powered-legal-analytics-in-texas> [<https://perma.cc/UGC2-VSWR>] (ugyanaz, mint az Ogletree Deakinsnél); Roy Strom, *A Big Law Firm Aims to (Partly) Automate Big Law*, BLOOMBERG (2019. december 16., 5:00), <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-12-16/a-big-law-firm-aims-to-partly-automate-big-law-before-deadline> [<https://perma.cc/2QCX-QKBE>] (ugyanaz a Wilson Sonsini esetében); Rick Merrill, *Sheppard Mullin Embraces Cutting-Edge Legal Technology with Gavelytics Partnership*, MEDIUM (2018. május 30.), <https://medium.com/@gavelytics/sheppard-mullin-embraces-cutting-edge-legal-technology-with-gavelytics-partnership-471097eec089> [<https://perma.cc/QM86-TJHM>] (ugyanaz a Sheppard Mullin esetében). Még több példát és a belső adatelemzési kapacitást kiépítő ügyvédi irodák és házon belüli tanácsadók rangsorát lásd Kate Beioley, *Workplace Litigation: Why US Employers Are Turning to Data*, FIN. TIMES (2019. dec. 10.), <https://www.ft.com/content/865832b4-0486-11ea-a958-5e9b7282cbd1> [<https://perma.cc/VQ4U-SGH6>].

¹⁰⁸ *Lásd* Katz, 1. lábjegyzet, 945. o. A Littler Mendelson figyelemre méltó példája az egyik ilyen cégnek. *Lásd* Roy Strom, *Littler Mendelson Gambles on Data Mining as Competition Changes*, LAW. COM (2016. október 26., 18:21), <https://www.law.com/sites/almstaff/2016/10/26/littler-mendelson-gambles-on-data-mining-as-competition-changes> [<https://perma.cc/QNF3-Y9HP>]; MARKO MRKONICH, ET AL., LITTLER MENDELSON, THE LITTLER REPORT: THE BIG MOVE TOWARD BIG DATA IN EMPLOYMENT (2015), https://www.littler.com/files/wp_big_data_8-04-15.pdf.

vállalkozók beszélnek az iparág megzavarásáról, a jogi technológia nem biztos, hogy a BigLaw végzetét jelenti. Lehet, hogy egy új profitközpontot biztosít.¹⁰⁹

Mindkét vita - a helyettesítő és kiegészítő termékekről, valamint a jogi szolgáltatási ágazat szerkezetéről - a nyereségességre összpontosít, és így csak gyenge kapcsolatban áll azzal a kérdéssel, hogy a jogi technológia hogyan alakítja át a peres eljárások rendszerét vagy annak szabályait. A vita egy utolsó szála azonban a jogi technológiáknak az ügyvédek szakmai tekintélyére és irányultságára gyakorolt hatása felé fordul, és ezáltal közelebb kerül az eljárási aggályokhoz. Összefoglalva a szerteágazó szakirodalmat, két dinamika tűnik a legnagyobbaknak: az ügyvédek képzettségének csökkentése és az ügyvédek központosításának megszüntetése. Mindkettő abból indul ki, hogy a jogi technológia térnyerése nem pusztán *kiszorítja* az ügyvédeket, hanem inkább az ügyvédek, a bíróságok és az ügyfelek közötti kapcsolatok finomabb átformálását eredményezi azáltal, hogy újfajta szakembereket vezet be a pereskedésbe, és csökkenti az ügyvédek szakmai hatáskörét és készségeit.¹¹⁰

A leépítés a tanulási lehetőségek csökkentésén és az "automatizálási torzításon" keresztül valósul meg, ami a gépi eredményekre való kritikátlan hagyatkozásként definiálható.¹¹¹ Mindkét dinamika ahhoz vezet, hogy az ügyvédek kevesebbet fektetnek be, és kevesebb lehetőségük van befektetni¹¹² a gépi eredmények validálásához és ellenőrzéséhez szükséges készségekbe és ismeretekbe.¹¹³ A szerencsétlen eredmény egy szegregált szakma lehet, ahol a technológiában jártas szakterületi szakértők rendkívül hatékony, készségfejlesztő eszközöket fejlesztenek ki és használnak, a szakma többi része pedig fokozatosan elveszíti képességét arra, hogy megértse ezeket a felhasználási módokat, vagy ellenezze, illetve megkérdőjelezze használatukat.¹¹⁴ Általánosabban, a

---

[<https://perma.cc/QG2D-H67W>]; Littler CaseSmart, <https://www.littler.com/service-solutions/littler-casesmart> [<https://perma.cc/SE2W-5NFM>]; Sajtóközlemény, Littler Mendelson, *Introducing Littler OnDemand: A Data-Driven Solution for Employment Law Advice and Counsel* (2019. május 9.), <https://www.littler.com/publication-press/press/introducing-littler-ondemand-data-driven-solution-employment-law-advice-and> [<https://perma.cc/53GB-L2G7>].

¹⁰⁹ Ez különösen igaz lehet az ügyvédek szakmai monopóliumának enyhülésével és a cégek nem ügyvédi tulajdonának bővülésével, ami új tőkeforrásokat biztosít és az adatok hozzáférhetőségét központi kérdéssé teszi. *Lásd* Armour & Sako, 92. lábjegyzet, 13. pont.

¹¹⁰ *Lásd* Kluttz & Mulligan, *Supra* note 105, 853. o. (megjegyezve, hogy a csendes forradalom középpontjában nem az ügyvédek kiszorítása, hanem a szakmai szerep és státusz finomabb átalakítása állt).

¹¹¹ *Lásd* John D. Lee & Bobbie D. Seppelt, *Human Factors in Automation Design*, in SPRINGER HANDBOOK OF AUTOMATION 417 (Shimon Y. Nof szerk., 2009) (elemezve az automatizálás által okozott feladatátcsoportosítás, beleértve a munkakörök leépítését is).

¹¹² Az orvostudomány hasznos analógiát kínál erre, különösen a robotsebészet térhódítása, amely csökkentette a képzési lehetőségeket, és a sebész rezidenseket "árnyéktanulási" gyakorlatokba kényszerítette. *Lásd* Matthew Beane, *Shadow Learning: Building Robotic Surgical Skill When Approved Means Fail*, 64 ADMIN. SCI. Q. 87, 87 (2019) (az árnyéktanulást úgy definiálja, mint "a normák és irányelvek megváltoztatására irányuló, egymással összefüggő, kiterjedten, opportunisztikusan és viszonylag elszigetelten életbe léptetett gyakorlatok olyan összefüggő halmazát, amely csak a robotsebészeti gyakorlásokon keresztül lehetőséget teremt arra, hogy kompetenciához jusson").

¹¹³ Hildebrandt, *Supra* 87. lábjegyzet, 156. pont (ajánlva, hogy az "adatbányászati folyamat "belsejének" vizsgálata" az ügyvédi képzés részévé váljon).

¹¹⁴ Kluttz & Mulligan, *Supra* 105. lábjegyzet, 884. o. (arra utalva, hogy a legtöbb ügyvéd jelenleg nem érti a "tesztelési és validálási kifejezéseket és mérőszámokat"); Pasquale & Cashwell, *Supra* 90. lábjegyzet, 81. o. (azt ajánlva, hogy minden ügyvédnek hozzáféréssel kell

rendelkeznie ehhez a technológiához, ha az elég jelentős lesz ahhoz, hogy befolyásolja az ügyvédi tevékenységet).

a jogi szakma egyfajta "ítélőképesség elsorvadását" vagy egy kúszó "episztemikus szklerózist" tapasztalhat.¹¹⁵ Erre a gondolatra rövidesen visszatérünk, amikor a jogi technológia jogállamiságra gyakorolt hatását vizsgáljuk.

A decentralálás legkönnyebben az elektronikus felderítés kontextusában érhető tetten. Ahogy a TAR használata elterjed, a felfedezési viták szakértői csatákként fognak lejátszódni, amelyekben a párbajozó technológusok véleményt nyilvánítanak az adatmanipulációk, a modellezési döntések és a teljesítménymérések helyességéről.¹¹⁶ A TAR így beavatkozik a jogi szakma ellenőrzésébe a peres eljárás egyik alapvető területe felett, és - ahogyan a kommentátorok fogalmaztak - "a peres eljárást - amely hagyományosan a bírák és ügyvédek kizárólagos területe - olyan területté alakítja át, amelyet a számítástechnikusokkal, a kereskedelmi szállítókkal és másokkal osztanak meg".¹¹⁷ Másképpen fogalmazva, az ügyvédek fokozatosan átengedik a szakmai joghatóságot a technológusoknak. Még ha a jog szakma meg is marad a legtöbb jelenlegi jellemzőjével - részleges szakmai monopólium, önszabályozás, a tehetség jelentős megtérülése -, az eredmény a szakmai státusz és tekintély folyamatos elszívargása lesz.¹¹⁸

2. Jogi technológia és jogállamiság

A kialakulóban lévő szakirodalom egy másik ága a jogtechnológia jogállamiságról alkotott elképzelésekre és a jogállamiság megvalósítására gyakorolt hatását vizsgálja. A legdrámaibbak közül néhány a korábban említett futurista előrejelzésekből következik, amelyek a "jogi szingularitás" állapotáról és az "önvezető" jogrendről szólnak.¹¹⁹ Ezek a forgatókönyvek azonban rövid- és középtávon kevésbé érintik a peres ügyeket - és ha megvalósulnak, akkor a jogi technológia eszköztárának nagy része végül irrelevánssá válik, mivel az eljárások, a bírói mérlegelés és a jogrendszerek, ahogyan mi ismerjük őket, megszűnnek létezni.¹²⁰

A jogi technológia előretörése által felvetett jogállamisági aggályok jobban megfogható csoportja két kategóriába sorolható: *személyi alapú* aggályok (azaz az ügyvédek változó szerepében és státuszában gyökerező aggályok) és *folyamatalapú* aggályok (azaz a jogi igények elbírálásának folyamatában bekövetkező változásokban gyökerező aggályok).

---

¹¹⁵ Lásd Hildebrandt, 30. lábjegyzet, 32-33. o.

¹¹⁶ Lásd Remus, *Supra* note 34, 1711. o. (kifejtve, hogy az ügyvédek technológiai szakértelme hiánya miatt ma már szakértők igénybevételére van szükség bizonyos technológiák használatának védelmében).

¹¹⁷ *Id.*, 1710-11. o. (figyelmeztetés, hogy az ügyvédek "átengedik" az eljárás feletti ellenőrzést); lásd még Kluttz & Mulligan, 105. lábjegyzet, 889. o. (beszámoló arról, hogy az ügyvédek egyre inkább a "nem ügyvédi támogató személyzetre és a szállítói ítéletekre" támaszkodnak a rendszerek kiválasztása és konfigurálása, valamint a modell-tesztelés terén); Shannon.

H. Kitzer, *Garbage In, Garbage Out: Is Seed Set Disclosure a Necessary Check on Technology-Assisted Review and Should Courts Require Disclosure?*, 1 J.L. TECH. & POL'Y 197, 201 (2018) (ugyanez).

¹¹⁸ Lásd *pl.*, Armour & Sako, 92. sz. jegyzet, 10. o. (megjegyezve egy új és vitatott "szakértői munkamegosztás" kialakulását a jogrendszerben); Pasquale, 3. sz. jegyzet, 5. o. (azzal érvelve, hogy az automatizált jogrendszer "a személyes felelősséget az ügyvédektől, szabályozó hatóságoktól és bíraktól a bírák felé tolja el".

a leendő utódaik kódolása").

¹¹⁹ Lásd a fenti 9-13. megjegyzéseket és a kísérő szöveget.

¹²⁰ Lásd *pl.* Casey & Niblett, *Supra* note 10, 1436., 1440. o., 1436., 1440. o.

Mindegyik megértése rávilágít a jogi technológia polgári igazságszolgáltatási rendszerbe való beépítésének néhány olyan kompromisszumára, amely eljárási választ igényelhet.

A személyzeti alapú aggályok az ügyvédek "decentralizálásának" és "leépítésének" az imént említett kettős folyamatából erednek.¹²¹ Hildebrandt jól fogalmaz: A joggyakorlat fokozatos átadásával a technológusok kezébe egyre kevesebb olyan "jogi bennszülött" lesz, akinek "érdeke fűződik a jogállamiság kérdéseihöz vagy tapasztalata van azokkal kapcsolatban".¹²² Az ügyvédek helyére nem jogász szakértők sokasága lép, akiknek világnézete nagyon eltérő, és a technológia használatára és népszerűsítésére épül. Ahogy egy kommentátor fogalmaz, ezeknek az új jogi szakembereknek "nincs okuk felismerni, még kevésbé beépíteni véleményükbe az ügyvédek etikai kötelezettségeit az ügyfelekkel, a bíróságokkal és a nyilvánossággal szemben" - és ami még rosszabb, lehet, hogy "internalizálták a munkaadók profitorientáltságát".¹²³

A folyamat alapú aggályok ezzel szemben abból az alapvető felismerésből fakadnak, hogy a jogi technológiai eszközök aktívan alakítják a jogot, nem pedig csak annak alkalmazására szolgálnak. A jogi technológia gyorsan növekvő irodalma a jogtudomány mesterkurzusát kínálja Holmes-tól Harton át Hayekig, Langdellettől Long Fulleren át Llewelynig (és vissza), a common law hatékonyságát, a szabályok és normák, a jog dialogikus és instrumentálisabb megközelítései, sőt magáról a legalitásról alkotott elképzelések is szóba kerülnek. Ez nem a megfelelő hely és idő a számos mellékág áttekintésére. De e gondolkodás nagy része egyetlen kulcsfontosságú felismeréshez vezet vissza: A kimenetel-előrejelző eszközök - hogy a jogi technológiai eszköztár egyik részét válasszuk - nem csupán "egy kamera, amely az igazságszolgáltatási rendszerre irányul", ahogy Frank Pasquale és Glyn Cashwell művészien fogalmazott, hanem inkább "a befolyásolás motorja".¹²⁴ Az egyik könnyen belátható lehetőség, hogy a kimenetel-előrejelző eszközök - és valószínűleg a jogi technológiai eszköztár más részei is - fokozatosan megfosztják a rendszert rugalmasságától, alkalmazkodóképességétől és dialogikus magjától. A jogi automatizálás e nézet szerint "a releváns joghatás gyors és kifinomult előrejelzését"¹²⁵ hozza magával, és ezzel megvalósítja a jog egyik legfőbb (de korántsem egyetlen) célját: a jogviták gyors és olcsó rendezését. Ez azonban meredek árat követel

---

¹²¹ A személyzeti alapú aggályok közé tartozhat a jogi technológia hatása a bírói önképre, valamint a bíráskodás pszichológiájára és gyakorlatára. Az izraeli jogi hálózat rendszerének hosszú távú hatásairól szóló, nemrégiben készült, élelítő tanulmányt lásd általában Amnon Reichman, Yair Sagy & Shlomi Balaban, *From a Panacea to a Panopticon: The Use and Misuse of Technology in the Regulation of Judges*, 71 HASTINGS L.J. 589 (2020). Lásd még Orna Rabinovich-Einy & Ethan Katsch, *The New New Courts*, 67 AM. U. L. REV. 165, 165 (2017) (az alternatív és online vitarendezésnek az igazságszolgáltatási rendszerre gyakorolt hatásait elemezve). Különösen a jogi döntések előállításának számszerűsítésére irányuló minden erőfeszítés valószínűleg a hatékonyság irányába tereli a gondolkodást, és más értékektől (minőség, a peres felek méltósága stb.) távolabbra.

¹²² Hildebrandt, *Supra* 87. lábjegyzet, 149. o. (megjegyzi, hogy az ügyvédek hogyan támogatják a jogállamiságot); Hildebrandt, *Supra* 30. lábjegyzet, 12. o. (ugyanez). Történelmi áttekintést lásd: DANIEL R. ERNST, TOCQUEVILLE'S NIGHTMARE: THE ADMINISTRATIVE STATE EMERGES IN AMERICA, 1900-1940 (2014).

¹²³ Remus, *Supra* note 34, 1711. o. (a nem jogász informatikai szakértőkre való hivatkozás veszélyének leírása).

¹²⁴ Lásd Pasquale & Cashwell, *supra* 90. lábjegyzet, 67. o. (a prediktív modellek alkalmazásának az igazságszolgáltatási rendszerre gyakorolt hatását leírva).

¹²⁵ Hildebrandt, *supra* note 30, 21. o. (a mesterséges intelligencia pereskedésre gyakorolt pozitív hatásainak leírása).

költségekkel, megfosztva a jogot attól a képességétől, hogy alkalmazkodjon az új fejleményekhez, vagy hogy a jogi szabályokat formális, nyilvános értelmezési gyakorlatok keretében szellőztesse meg.¹²⁶ Szélsőséges esetben a jogi technológia még magáról a jogszerűségről alkotott felfogásunkat is megváltoztathatja, a meggyőzés és az érvelés helyébe a jóslás lép, és a jog normatív központját a megismerés Skinner-féle modellje felé tolja el, amelyben a jog csupán "a bemeneteknek a kimenetekké történő, fekete dobozba zárt átalakítása".¹²⁷ Az ebből eredő "redukcionizmus és funkcionalizmus", valamint a kiszámíthatóságnak a vitalitással szembeni, ezzel összefüggő felemelése nem csak a rendszer alkalmazkodóképességét rontja. A rendszer a társadalmi konfliktusok kezelésének módjaként is elveszíti legitimitását, amikor a kollektív értékítéletek érvényesítésének folyamata szerverfarmokon zajlik, nem pedig egy rendetlen tanácskozási és ítélkezési folyamatban, még akkor is, ha a gépi előrejelzések tökéletesen pontosnak bizonyulnak.¹²⁸

3. Jogi technológia és terjesztés

A jogi technológia harmadik és utolsó széleskörű következménye, amely kapcsolódik a másik kettőhöz, de különbözik attól, politikai, a kifejezés klasszikus elosztási értelmében - "ki" és "ki nem".

¹²⁶ *Id.* 21-23. o.; Re & Solow-Niderman, *Supra* note 3, 253-54. o. (azzal érvelve, hogy a jogi technológia a "kodifikált" igazságszolgáltatást" fogja előnyben részesíteni a "méltányos igazságszolgáltatással" szemben, és így a "szabványosítást" a "mérlegeléssel" szemben); McGinnis & Wasick, *Supra* note 22, 1046. o. (a számítás következményeit vizsgálva a jogban az "érthetőség" és a "kiszámíthatóság" közötti tartós feszültségre). Re és Solow-Niderman véleménye szerint a jogi technológia a kodifikált igazságszolgáltatást részesíti előnyben, amely a hatékonyságot és az egységességet részesíti előnyben a méltányos igazságszolgáltatással szemben, amely inkább diszkrecionális, kontextuális és dinamikus. A folyamat során elvesznek az irgalom, az enyhítés és az enyhítés értékei. Ami még rosszabb, a kodifikált igazságszolgáltatásra való áttérés "önlegitimáló erővel" fog bírni, mivel az adatosítás a rendelkezésre álló adatokhoz kapcsolódó értékeket fogja a középpontba állítani és előtérbe helyezni, amelyek maguk is elősegítik a további automatizálást. *Lásd* Re & Solow-Niderman, *supra* note 3, 270. o. (ezt ahhoz az emberhez hasonlítja, aki az utcai lámpa alatt keresi az elveszett kulcsokat); *lásd még* Kleinberg et al., *supra* note 31, 494. o. (megjegyezve az adatok azon tendenciáját, hogy a szervezeteket a számszerűsíthető és kiszámítható kérdések felé orientálják); Harry Surden, *The Variable Determinacy Thesis*, 12 COLUM. SCI. & TECH.

L. REV. 1, 8 (2011) (azzal érvelve, hogy a mesterséges intelligencia nyomást gyakorolhat a jogalkotókra és a szabályalkotókra, hogy a törvényt olyan módon igazítsák ki, amely a számítógépes elemzésre alkalmas). Ez azonban korántsem egyértelmű: egyesek a szabályok és a normák - vagy inkább a normák szabályokká válásának - összeomlását jósolják. Casey & Niblett, *Supra* note 10, 1405. o., 1405. o. A gazdag adathalmazokon fejlett analitikát alkalmazó, nagy teljesítményű gépek az emberi bírónál nem kevesebb, hanem több, finomabb különbségeket tudnak figyelembe venni az egyes ügyekben, mint egy emberi bíró. Ez azt sugallja, hogy létezhet egy időbeli dinamika, amelyet a mesterséges intelligencia által vezérelt ítélkezésnek át kell nyomnia, amit Re és Solow-Niderman bölcsen elismer. Re & Solow-Niderman, *supra* note 3, 260. o. ("At least in the near term, ... a mesterséges intelligencia alapú ítélkezés nem fog méltányos igazságszolgáltatást megtestesíteni."). Más szóval, a technológiai fejlődéssel a méltányosságot be lehetne kódolni a mesterséges intelligencia-bírákba vagy a jogi technológiai eszközökbe, és így a mesterséges intelligencia-bírászkodás végül *tökéletesebbnek* bizonyulhat. *Id.* 268. o.

¹²⁷ Pasquale & Cashwell, *supra* 90. lábjegyzet, 65. o. (leírva, hogy az algoritmikus előrejelző analitika használata igazságügyi kontextusban "a behaviorizmus kialakulóban lévő jogtudománya"); *lásd még* Sheppard, *supra* 11. lábjegyzet, 36. o.).

¹²⁸ *Lásd* Joshua P. Davis, *Törvény ész nélkül: AI, Ethics, and Jurisprudence*, 55 CAL. W. L. REV. 165 (2018) (indoklást ad arra, hogy jogi kérdésekben ne hagyatkozzunk a technológiára, mivel a gépek nem képesek erkölcsi ítéleteket hozni); Mireille Hildebrandt, *Law as Information in the Era of Data-Driven Agency*, 79 MOD. L. REV. 1, 7 (2016) (megjegyezve a mesterséges intelligencia "agyatlan ügynöki tevékenység" veszélyét). *Lásd általában* LON L. FULLER, THE MORALITY OF

LAW (1964) (a jogi erkölcs és a jog főbb témái közötti összefüggések leírása).

mit, mikor és hogyan" a politikatudományban¹²⁹, vagy Marc Galanter peres ügyekre vonatkozó megfogalmazásában, hogy a "rendelkezők" járnak-e és hogyan.¹³⁰ A jogi technológia ígérete az, hogy ha - ahogyan azt egyesek előre jelzik - az új technológiai eszközök csökkentik a BigLaw méretgazdaságosságát, és a kisebb cégek és egyéni ügyvédek számára lehetővé teszik, akkor a "rendelkezők" és a "nem rendelkezők" közötti játéktér kiegyenlítődéssé lehet számítani.¹³¹ Talán a legfontosabb mind közül, és hogy visszatérjek egy korábban vizsgált állításhoz, a kereslet és a kínálat endogén módon befolyásolja a jogi költségeket.¹³² A jogi szolgáltatások nyújtásának csökkenő költségei piacképesé tehetik azokat a követeléseket, amelyek jelenleg nem tudnak ügyvédet vonzani, különösen az olyan aggregációs mechanizmusok visszaszorulása miatt, mint a csoportos kereset.¹³³ Többek között a polgári jogok vagy a fogyasztóvédelem bajnokai számára ez a pereskedés aranykorát eredményezheti, amelyben a jelenlegi peres rendszerből kiszorultak megbízhatóbban érvényesíthetik jogaikat.¹³⁴ A jogi technológia e nézet szerint a legnagyobb hatást azokon a területeken fejtheti ki, ahol a minőségi igényekkel rendelkező potenciális peres felek jelenleg nem kerülnek kiszolgáltatásra.¹³⁵ Ha egyesek a jogi technológiában demokratizáló erőt látnak, másoknak kétségeik vannak. A közös téma az, hogy a jogi technológia a legjobb esetben is megismétli, a legrosszabb esetben pedig súlyosbítja a peres rendszerben meglévő hatalmi és erőforrásbeli egyenlőtlenségeket. Amint már említettük, kevés jogi technológiai eszköz kulcsrakész; a legtöbbjükhez jelentős testreszabásra van szükség a keresési eredmények gazdagításához, az ügy kimenetelének előrejelzéséhez vagy a dokumentumok relevanciájának és titkosságának iteratív címkézéséhez.¹³⁶ Ennek eredményeképpen a jogi technológiai eszközök pusztán a rendszeren belüli ügyvédi tevékenység mennyiségi és minőségi aszimmetriáit ismételtetik meg. Hasonló dinamika játszódhat le, ahogy a korábban említett ügyvédi decentralizáció folyamata folyamatosan átalakítja a hagyományos eljárási vitákat, különösen a felfedezés körüli

---

¹²⁹ HAROLD D. LASSWELL, POLITIKUS: (1990): KI MIT, MIKOR ÉS HOGYAN KAP (1990).

¹³⁰ Lásd általában Marc Galanter, *Why the "Haves" Come Out Ahead: Spekulációk a jogi változások korlátairól*, 9 L. & SOC'Y REV. 95 (1974) (elmagyarázza, hogy a peres eljárásokban miért kerülnek előnybe az ismétlődő szereplők, valamint a több erőforrással és hatalommal rendelkezők).

¹³¹ Lásd Paul Gowder, *Transformative Legal Technology and the Rule of Law*, 68 U. TORONTO L.J. 82, 83 (2018); Yoon, *Supra* 22. lábjegyzet, 457., 470. o. (az ügyvédi termelékenység növekedését és az ügyvédek és az ügyfelek számára egyaránt előnyös előnyöket írja le a feltörekvő technológiák eredményeként).

¹³² Lásd a fenti 101. lábjegyzetet és a kísérő szöveget.

¹³³ Például a Radvocate (ma FairShake) egy olyan internetalapú eszköz, amely segít az egyéni fogyasztóknak választottbírói követelések érvényesítésében, eseti díj ellenében. Lásd FAIRSHAKE, <https://fairshake.com> [<https://perma.cc/245V-P6KP>].

¹³⁴ Lásd a fenti 101-105. lábjegyzetet és a kísérő szöveget.

¹³⁵ Egyéb példák: A cégek olyan kérdés- és válaszadási rendszereket fejlesztenek ki, amelyek az adó- vagy adatvédelmi törvények betartásának olyan aspektusaira terjednek ki, amelyek nem valószinű, hogy indokolnák egy ügyvéd alkalmazását. Lásd: *Australian Privacy Compliance Packages*, NORTON ROSE FULBRIGHT (2018. december), <https://www.nortonrosefulbright.com/en/knowledge/publications/bcf33bd9/australian-privacy->

compliance-packages [<https://perma.cc/XC64-3N7A>] (példákat mutat be azokra a csomagokra, amelyeket az ügyfelek megvásárolhatnak, hogy megfeleljenek az új ausztrál szabályozásoknak).

¹³⁶ *Lásd a 75-81. lábjegyzetet és a kísérő szöveget.*

szakértői csatározások a technológusok között.¹³⁷ A jelenlegi rendszerben a tehetősebb peres felek jobb szakértőket engedhetnek meg maguknak, és így szisztematikusan győzedelmeskedhetnek a kevésbé tehetősek felett. A jogi technológia megismételheti vagy felerősítheti ezeket a hatásokat.

A sötétebb előrejelzések olyan világot képzelnek el, amely inkább fajtájában, mint mértékében különbözik. Amint az imént említettük, a legjobb jogi technológiai eszközök közül néhány a BigLaw házon belüli szakértelméből és a kiváltságos adathozzáféréseiből származhat, amivel a nagyobb ügyvédi irodák nagyobb valószínűséggel rendelkeznek.¹³⁸ Innen kezdve elképzelhető, hogy a jobb és rosszabb helyzetben lévők számára elérhető tanácsadásban még jelentősebb eltérések lesznek, a "rendelkezők" egy újfajta szuperügyvéd szolgáltatásait élvezhetik, akinek a kiváló képességeit és kapcsolatait a szoftverek tovább növelik, a "nem rendelkezők" pedig beérik a nem megerősített emberi ügyvédi munkával, vagy - ami talán még rosszabb - egy rosszabb, csak gépi verzióval.¹³⁹ Még ennél is sötétebb az a lehetőség, hogy a jogi technológia arányosan nagyobb arányban alkalmazza a jogot a "rendelkezők", mint a "nem rendelkezők" által.¹⁴⁰ Gondoljunk például a robotizált közeledési eljárások alkalmazására kilakoltatások, jelzáloghitel-árverések vagy fogyasztói hitelviták esetében,¹⁴¹ vagy a közelmúltban megjelent jelentésekre, amelyek szerint ügyvédi irodák, technológiai cégek, valamint nagy munkaadók és kiskereskedők (pl. a Walmart) fejlett analitikát használnak arra, hogy alacsony költséggel készítsenek válaszoló beadványokat és felfedési kérelmeket, és olyan előrejelzéseket készítsenek a végeredményről, amelyek irányíthatják a megegyezési számításait és peres stratégiájukat.¹⁴²

¹³⁷ Endo, *Supra* note 34, 862-68. o. (a gazdasági hatékonyság és a részvétel közötti normatív kompromisszum megvitatása); Remus, *Supra* note 34, 1711. o. (részletezve a nem ügyvéd informatikai szakértőkre való fokozott támaszkodást a technológia jogi ügyekben való fokozott használatával).

¹³⁸ *Lásd a fenti* 106-109. lábjegyzetet és a kísérő szöveget.

¹³⁹ *Lásd* Remus & Levy, *supra* note 1, 551. o. (hasonló "kétszintű rendszert" képzel el); *lásd még* Michael Livermore & Dan Rockmore, *France Kicks Data Scientists Out of Its Courts*, SLATE (2019. június 21., 7:30), <https://slate.com/technology/2019/06/france-has-banned-judicial-analytics-to-analyze-the-courts.html> [<https://perma.cc/C3LV-V35C>]. Livermore és Rockmore részletezi ezeket a lehetséges egyenlőtlenségeket:

A jogi szolgáltatásokhoz való hozzáférést már most is a fizetőképesség függvényében osztják el, és a pénzért magasabb színvonalú képviseletet lehet vásárolni. Az M.I. ezt a jelenséget felerősítheti, és csak a gazdagok vehetik meg a legújabb szoftvereket, míg a többieknek a korlátozott memóriájú és feldolgozási sebességű "wetware" emberekkel kell megküzdeniük. Vagy a szegényeknek nyújtott jogi szolgáltatások kormányzati megszorításai végül azt eredményezhetik, hogy a kormányzat túlságosan is az alacsony színvonalú M.I. eszközökre támaszkodik, és (esetleg) a fürgébb emberi ügyvédek és a testre szabott szoftverek a jómódúaknak vannak fenntartva.

Id.

¹⁴⁰ *Lásd* Gowder, *supra* note 131, at 90 (azzal érvelve, hogy a jogi technológia bővítheti a jogi szolgáltatásokat a alárendelt csoportok, rontva a "rendelkezők" és a "nem rendelkezők" közötti relatív helyzetet).

¹⁴¹ *Lásd* Danielle Keats Citron & Frank Pasquale, *The Scored Society: Due Process for Automated Predictions*, 89 WASH. L. REV. 1, 4 (2014) (az algoritmusok használatának az egyének kárára gyakorolt hatásait tárgyalja).

¹⁴² Bár a gyakorlat pontos határait nehéz meghatározni, jelentős bizonyíték van arra, hogy a BigLaw cégek (köztük az Oglethorpe Deakins és a Littler Mendelson) és jogi technológiai cégek (köztük a LegalMation) a Walmarttal és más nagyvállalatokkal együttműködve olyan automatizált eszközöket fejlesztenek ki, amelyek automatikusan készítik a válaszadó beadványokat és a felfedezési kérelmeket a nagy volumenű peres ügyekben, például a munkaügyi és személyi sérülései ("csúszás és esés") ügyekben, értékes időt takarítva meg az alpereseknek, és előre jelzik az ügy kimenetelét is ezekben az ügyekben. *Lásd például* a 33. epizódot: Thomas Suh (*LegalMation*).

E nézet szerint a jobb súllyal rendelkező peres felek - akik egyben a peres ügyek ismételt szereplői¹⁴³ is - lesznek azok, akik az eljárási racionalizálás és az adatelemzés előnyeit élvezni fogják. Ahelyett, hogy kiegyenlitené a versenyfeltételeket, a jogi technológia megkönnyítheti a munkáltatók, hitelezők és bérbeadók számára a munkavállalókkal, adósokkal és bérlőkkel szembeni eljárások lefolytatását.¹⁴⁴

Végül a legális technológia elosztási hatásai az ahhoz való hozzáférés gazdasági és jogi struktúrájától függenek. A jogtechnológiai eszközök, amelyek erőttöbbszörözőként működnek, nem tudják demokratizálni a pereskedést, ha az ügyvédek és az ügyfelek többsége nem tudja használni őket. Nem szolgálhatnak kiegyenlítő tényezőként sem, ha a fizetős falak mögötti fejlett verziók és az egyszerűbb, nyílt forráskódú verziók közötti lejtmenet túl meredek.¹⁴⁵ Azok számára, akik mindenekelőtt a jogi technológia elosztási hatásai miatt aggódnak, a legfontosabb feladat a jövőben annak biztosítása lesz, hogy a jogvitákban részt vevő valamennyi fél hozzáférjen a kulcsfontosságú technológiákhoz és az azok működtetéséhez szükséges adatokhoz.¹⁴⁶ Ezt a hozzáférést és a jogi technológia szélesebb körű beépülését a peres eljárások rendszerébe azonban a jogi struktúrák is befolyásolni fogják, beleértve a szellemi tulajdonjog és az üzleti titkok bizonyítási kiváltságának kettős működését, valamint a nem ügyvédi cégek tulajdonjogát szabályozó jogi-etikai szabályokat. A jogi technológiához való hozzáférés jogi struktúrája, valamint a jogi-etikai szabályok által megengedett és tiltott cégszervezési és üzleti modellek típusai alapvetően alakítják majd a jogi technológia költségszerkezetét és fejlődési útját, széles körű hozzáférést biztosítva a jogi technológia gyümölcseihez, vagy, a

---

Co-Founder), TECHNICALLY LEGAL PODCAST (2020. május 27.), <https://tlpodcast.com/episode-33-using-ai-in-litigation-thomas-suh-legalmation-co-founder> [<https://perma.cc/P6ZW-JGGA>]; Press Release, Ogletree Deakins, Ogletree Deakins and LegalMation Announce Innovative Partnership (2019. január 9.), <https://ogletree.com/media-center/press-releases/2019-01-09/ogletree-deakins-and-legalmation-announce-innovative-partnership> [<https://perma.cc/D99P-NY96>].

A

Walmart/Ogletree/LegalMation eszközt bemutató PowerPointtal kapcsolatban lásd Alan Bryan, Senior Assoc. Gen. Couns. Legal Operations, Walmart, Patrick DiDomenico, Chief Knowledge Officer, Ogletree Deakins, Tariq Abdullah, Senior Dir. Legal Operations and Data & Analytics, Walmart, & James Lee, Chief Exec. Officer, LegalMation, Using A.I. to Digitalize Lawsuits to Perform Actionable Data Analytics, Presentation at the 2019 Corporate Legal Operations Consortium Vegas Institute (május 15, 2019), [<https://perma.cc/B4C2-XY3K>]. Az érintett elemzést lásd Patricia Barnes, *Artificial Intelligence Further Exacerbates Inequality in Discrimination Laws*, FORBES (Aug. 26, 2019, 5:40 PM), <https://www.forbes.com/sites/patriciabarnes/2019/08/26/artificial-intelligence-further-exacerbates-inequality-in-discrimination-lawsuits> [<https://perma.cc/5WBU-XXVW>].

¹⁴³ Lásd Galanter, *Supra* 130. lábjegyzet, 107-114. o. (részletezve, hogy a szabályok hogyan kedveznek az ismétlődő játékosoknak, inkább mint az egylövötűek).

¹⁴⁴ Lásd Pasquale & Cashwell, *supra* 90. lábjegyzet, 65. o. (megállapítva, hogy a prediktív elemzést "a gazdagabb peres felek fogják használni, hogy előnyökhöz jussanak a szegényebbekkel szemben").

¹⁴⁵ Brian Sheppard, *Why Digitalizing Harvard's Law Library May Not Improve Access to Justice*, BLOOMBERG L. (Nov. 12, 2015, 2:21 PM), <https://news.bloomberglaw.com/business-and-practice/why-digitizing-harvards-law-library-may-not-improve-access-to-justice> [<https://perma.cc/77V9-T3VR>] (megjegyezve, hogy a Ravel Law szabadon hozzáférhetővé teszi az alapvető eszközöket, de a fejlettebb elemzési és kutatási eszközei fizetős fal mögött vannak).

¹⁴⁶ Lásd Pasquale & Cashwell, *Supra* 90. lábjegyzet, 81. o. (azzal érvelve, hogy a joghatóságoknak szabályokat kell kidolgozniuk a "versenyfeltételek kiegyenlítésére"). Az adatok hozzáférhetőségéről lásd Re & Solow-Niederman, *Supra* note 3, 285. o. (a "nyilvános opció" jogi

technológia és az adatok hozzáférhetősége mint "a tulajdonosi adatállományok intézményi ellensúlya").

Ellenkezőleg, biztosítva, hogy a jogi technológia a peres eljárások "birtokosainak" tulajdonában maradjon.¹⁴⁷ Ezekre a gondolatokra alább, különösen a II.C. szakaszban térünk vissza, mivel a polgári eljárásjogi szabályok, különösen a munkadokumentum-doktrína, erősíthetik vagy korlátozhatják ezeket a jogokat.

***

Több mint száz évvel ezelőtt Holmes bíró *A jog útja* című művében ezt írta: "A jog racionális tanulmányozásához a fekete betűs ember lehet a jelen embere, de a jövő embere a statisztika embere és a közgazdaságtan mestere."¹⁴⁸ A századfordulós, rozsdás dikciótól megtisztítva ez a kijelentés ugyanolyan könnyen származhatott volna egy jogi technológiai vállalkozó szájából, aki nem 1897-ben, hanem 2021-ben mondja ezt. És az NLP jelentős technikai kihívásainak fényében az ilyen állításokban bizonyára van némi puffogatás, akkor is és most is. Kétségtelen azonban, hogy jelentős változás van folyamatban, még ha ennek részletei továbbra is homályosak is. A következő két évtizedben valószínűleg jelentős változásnak fogunk tanúi lenni abban, ahogyan az ügyvédek a munkájukat végzik, néha a jobb, néha a rosszabb irányba. Valószínűleg az ügyvédek szakmai szerepének, tekintélyének és tekintélyének csökkenését is láthatjuk majd, de ugyanakkor egy új, nagy hatalommal bíró, a technológiához értő szuperügyvédekből álló csoportot is. És tanúi leszünk a peres ügyekben a demokratizálódás és a dominancia irányába történő elmozdulásnak is.

De mindezen eshetőségek között egyetlen, tagadhatatlan bizonyosság van: A jogi technológiát rövid- és középtávon jelentős mértékben az fogja alakítani, hogy a peres eljárások rendszere és különösen a polgári perrendtartás szabályainál alig többel felvértezett bírák miként kezelik és irányítják a technológiát. A következő részben a jogi technológiáról való jelenlegi gondolkodásmódot kívánjuk konkretizálni azzal a kérdéssel, hogy három esettanulmányon keresztül hogyan fogják az egyes jogi technológiai eszközök átalakítani a perrendszert, és hogyan tud, illetve hogyan kell a polgári eljárásnak erre reagálva alkalmazkodnia.

II. JOGI TECHNOLÓGIA ÉS POLGÁRI ELJÁRÁS: Ez a rész lemászik a jogi technológia hosszabb távú, a polgári perrendtartásról szóló gondolkodás magaslatáról.

a jogra és a jogrendszerre gyakorolt hatásait, és három konkrét vágást kínál a jogi technológia rövid- és középtávú fejlődésére. Mindegyikre vonatkozóan feltesszük a kérdést: Feltételezve, hogy

---

¹⁴⁷ *Lásd* Remus, *Supra* note 34, at 1715 ("[P]atent protection threatens to increase unequal access to predictive-coding technologies, which will entrench existing disparities in resources and power."); Armour & Sako, *Supra* note 92 (interrogating the relationship between lawyer regulation, available business models and firm structures, and legal tech innovation); HENDERSON, *Supra* note 102, at 20-24 (investigating how ethics rules regulate the market for legal services and legal tech); Gillian K. Hadfield, *A jog ára: Az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés előmozdítása a (nem) vállalati joggyakorlás révén*, 38 INT'L REV. L. & ECON. 43 (2014) (annak tárgyalása, hogy az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés kérdései hogyan merülnek fel a jogi szolgáltatások nyújtásának meglévő infrastruktúrája keretében).

148 Oliver Wendell Holmes, Jr., *The Path of the Law*, 10 HARV. L. REV. 457, 469 (1897).

a jogi technológiai eszközök folyamatos fejlődése a következő tíz-tizenöt évben, hogyan fogja a jogi technológia megváltoztatni a pereskedést, és hogyan alkalmazkodhat a polgári eljárás?

Úgy véljük, hogy ez a hozzáállás két előnnyel jár. Először is, mivel a közeli és középtávra összpontosítunk, el akarjuk kerülni a jog és a technológia metszéspontján végzett munka néhány buktatóját. A technológia teljesen váratlanul fejlődhet, és még a technológiai innovációval kapcsolatos rövid távú előrejelzések is mélyen tévesek lehetnek.¹⁴⁹ A mai technológiához való túl szoros ragaszkodás azonban olyan elemzést eredményezhet, mintha a Titanic fedélzeti székeit rendeznénk át, és a megváltozott peres valóságok szerény halmazát és a jogi eljárási válaszokat képzelnénk el, mielőtt az innovációs hullám felforgatná a rendszert. Ha vizsgálatunkat a jogi technológia rövid- és középtávú, előrelátható fejlődési pályájára korlátozzuk, e két szélsőség között próbálunk lavírozni.

Másodszor, azáltal, hogy elemzésünket a polgári eljárásra alapozzuk, vonzerőt nyerünk azáltal, hogy a pereskedés-központúbb jogi technológiai eszközök egy különálló csoportjára összpontosítunk. A fókusz azáltal tartjuk fenn, hogy minden esettanulmányt konkrét jogi technológiai eszközök köré építünk, a rendszerben a költségek vagy az információ elosztására gyakorolt hatásukra vonatkozó előrejelzéssel, valamint egy vagy több konkrét polgári eljárási szabály vagy doktrína lehetséges módosításával. Konkrétan, a II.A. szakasz összekapcsolja a TAR-eszközöket, a perköltségek rendszeren belüli megoszlását, valamint az arányosságra és a beadványozásra vonatkozó szabályokat. A II.B. szakasz összekapcsolja az eredmény-előrejelző eszközöket, az információk bírák és peres felek közötti megoszlását, valamint a forum-shoppingot szabályozó szabályokat és doktrínákat. A szakasz: II.C. a TAR-t és a különböző jogi elemző és eredmény-előrejelző eszközöket, valamint az információk peres felek közötti terjesztését összekapcsolja a munkadokumentum-doktrínával.

A. Előrejelző kódolás, arányosság és hihetőségi érvelés

A jogi technológia, a polgári eljárás és a kontradiktórius rendszer jövőjének elemzése nem lenne teljes anélkül, hogy ne foglalkoznánk a felfedezési gyakorlatban már javában zajló technológiai forradalommal. Ez a szakasz bepillantást nyújt a felfedezés új világába, ahogy az új technológiai eszközök elterjednek, majd a polgári eljárásra gyakorolt hatásait mutatja be, különös tekintettel a jogi technológia azon képességére, hogy a perköltségek elosztását a rendszeren belül eltolja.

---

¹⁴⁹ Lásd Ryan Calo, *Ingázás a Marsra: Rabin professzoroknak*, 105 VA. L. REV. ONLINE 84, 88-90 (2019) (megjegyezve, hogy a technológiai változás olyan társadalmi, kulturális és gazdasági erők háttérében történik, amelyek magának a technológiának a pályáját alakítják).

1. A felfedezés új világa

Az amerikai peres eljárások "szíveként", "gerinceként", "középpontjaként" és "alapjaként" szokták emlegetni a felfedezést, és erre jó okuk van. ¹⁵⁰ A feltárás alapvető célja végül is az igényt bizonyító vagy cáfoló lényeges tények azonosítása. Sőt, mivel a felderítés a hátere mindannak, ami utána következik - a kereseti kérelmek, a tárgyalás, a fellebbezés -, az ügyeket gyakran a felderítési szakaszban nyerik meg vagy veszítik el. És valóban, legalábbis az 1938-as Szövetségi Polgári Eljárási Szabályzat óta a feltárást szándékosan - egyesek szerint túlzottan is - úgy alakították ki, hogy megkönnyítsék a megegyezést, és így elkerüljék a tárgyalás szükségességét. ¹⁵¹ Bizonyos, hogy ez nem volt mindig így. A "nem peres eljárások" korszakában a tárgyalás a felfedezés volt, és ha új tények kerültek felszínre, újratárgyalást kértek. Még napjainkban is az ügyek nagy része - többek között a kis tétel bíró autóbalesetek - egyáltalán nem igényel feltárást. ¹⁵² Mégis, a peres eljárások rendszerének egyetlen része sem váltott ki hevesebb vitát a

---

¹⁵⁰ Diego A. Zambrano, *Discovery as Regulation*, 119 MICH. L. REV. 71, 72 (2020); Nora Freeman Engstrom, *The Lessons of Lone Pine*, 129 YALE L.J. 2, 67 (2019); Robin Page West, *Letters for Litigators*, 31 LITIGATION, 2005 tavasz, 21., 25. o..

¹⁵¹ J. Maria Glover, *The Federal Rules of Civil Settlement*, 87 N.Y.U. L. REV. 1713, 1752 (2012) (ismerteti a rendszer egyezsége összpontosító jellemzőit, de megjegyzi, hogy "[i]gy a modern peres eljárások összefüggésében felül kell vizsgálni azt az elképzelést, hogy a több felfedezés mindig elősegíti a követelések jobb, érdemi alapú megoldását"); John H. Langbein, *The Disappearance of Civil Trial in the United States*, 122 YALE L.J. 522, 526, 542 (2012) (leírva, hogy a felfedezés a legtöbb esetben a tárgyalás kiszorítását eredményezte); Stephen C. Yeazell, *The Misunderstood Consequences of Modern Civil Process*, 1994 WIS.

L. REV. 631, 647-48, 671 (1994) (azt állítva, hogy az 1938-as szövetségi polgári perrendtartás felhatalmazta a tárgyaló bírákat, hogy a feleket megegyezésre ösztönözzék). A polgári jog országaihoz, sőt a legtöbb common law országhoz képest az amerikai felfedezés sokkal szélesebb körű információcserét eredményez. *Lásd általában* Owen M. Fiss, Comment, *Against Settlement*, 93 YALE L.J. 1073 (1984) (a rendszer egyezsége való irányultságának kritikája); Judith Resnik, *Managerial Judges*, 96 HARV. L. REV. 374, 378 (1982) (megjegyezve, hogy a tárgyalás előtti felfedezési jogok megteremtése elősegítette a menedzserbírói bíráskodás térnyerését).

¹⁵² Az adatok zajosak. PAUL R. CONNOLLY, EDITH A. HOLLEMAN & MICHAEL J. KUHLMAN, FED. JUDICIAL CTR., JUDICIAL CONTROLS AND THE CIVIL LITIGATIVE PROCESS: DISCOVERY 28 (1978) (amely szerint az ügyek több mint felében kevés a felfedezés); EMERY G. LEE III & THOMAS E. WILLGING, FED. JUDICIAL CTR., NATIONAL CASEBASED CIVIL RULES SURVEY: PRELIMINARY REPORT TO THE JUDICIAL CONFERENCE ADVISORY COMMITTEE ON CIVIL RULES 8 (2009) (az esetek körülbelül tizenöt százalékában nem történik felfedezés); James S. Kakalik, Deborah R. Hensler, Daniel McCaffrey, Marian Oshio, Nicholas M. Pace & Mary E. Viana, *Discovery Management: Further Analysis of the Civil Justice Reform Act Evaluation Data*, 39 B.C. L. REV. 613, 636 (1998) (jelentés arról, hogy az általános polgári ügyek harmincnyolc százaléka nem a felfedezéssel töltött ügyvédi munkaórákból áll); Susan Keilitz, Roger A. Hanson & Henry W.K. Daley, *Is Civil Discovery in State Trial Courts out of Control?*, STATE CT. J., Spring 1993, at 9 (megjegyezve, hogy az általános peres ügyek negyvenkét százalékában nincs felfedezés, és a felfedezéssel rendelkező ügyek harminchét százalékában három vagy annál kevesebb felfedezés történt).

az elmúlt évtizedekben, beleértve a reformjavaslatok parádéját¹⁵³ és a szövetségi és állami szabályok gyakori módosítását.¹⁵⁴

A felfedezés nemcsak azért villámcsapás, mert központi szerepet játszik a modern peres eljárásokban, hanem azért is, mert a rendszer egyik legdinamikusabb része. Az elmúlt évtizedekben két szeizmikus fejlemény alakította át a feltárási folyamatot. Az első a társadalom mindent átható digitalizálódása, amely az 1990-es évektől kezdve folyamatosan növelte az elektronikusan tárolt információk (ESI) mennyiségét. Egyes becslések szerint a jelenlegi "Big Data" korszakban a digitalizált anyagok teljes mennyisége néhány évente megduplázódik - ez a digitális információ Moore-törvénye.¹⁵⁵ A második fejlemény az új, automatizált eszközök megjelenése az anyagok e tömegének azonosítására, visszakeresésére, feldolgozására és elemzésére. Kezdetben ennek kezelése azt jelentette, hogy a "lineáris kézi átvizsgáláson" túl, amelyben az ügyvédek minden dokumentumra szemet vetettek, olyan automatizáltabb megközelítésekre tértek át, amelyek a dokumentumokat gépi olvashatóvá (pl. OCR) és kereshetővé (pl. kulcsszavak) tevő feldolgozási technikákra összpontosítanak.¹⁵⁶

---

¹⁵³ Lásd Seth Katsuya Endo, *Discovery Hydraulics*, 52 U.C. DAVIS L. REV. 1317, 1343-50 (2019) (a reformjavaslatok összefoglalása). Lásd még ROBERT G. BONE, CIVIL PROCEDURE: THE ECONOMICS OF CIVIL PROCEDURE 216-19 (2003) (a felfedezési költségekkel kapcsolatos két fő panaszt vizsgálva: a túlzott felfedezés és a visszaélészerű felfedezés); Robert D. Cooter & Daniel L. Rubinfeld, *An Economic Model of Legal Discovery*, 23 J. LEGAL STUD. 435, 455 (1994) (egy "kétrészes szabályt" javasol a felfedezés reformjára és a költségek egy részének a kérelmező fölére való áthárítására); Frank H. Easterbrook, *Discovery as Abuse*, 69 B.U. L. REV. 635, 642, 646, 648 (1989) (több javaslatot vizsgálva, például "break[ing] the process [] into smaller chunks," to reform discovery); Martin H. Redish, *Electronic Discovery and the Litigation Matrix*, 51 DUKE L.J. 561, 608-14 (2001) (reformált költségátcsoportosítási modellt javasol az elektronikus felfedezéshez).

¹⁵⁴ Lásd Stephen B. Burbank, Sean Farhang & Herbert M. Kritzer, *Private Enforcement*, 17 LEWIS & CLARK L. REV. 637, 657 n. 79 (2013) (megjegyezve a szövetségi szabályok módosításait, amelyeket a felfedezéssel kapcsolatos panaszokra válaszul hoztak); Endo, *supra* note 153, at 1343-50 (a 2006 óta javasolt és végrehajtott számos felfedezési reformot ismertetve).

¹⁵⁵ Lásd JOHN GANTZ & DAVID REINSEL, A DIGITÁLIS UNIVERZUM 2020-ban: BIG DATA, BIGGER DIGITAL SHADOWS, AND BIGGEST GROWTH IN THE FARGAST EAST (2012) ("From [2012] until 2020, the digital universe will about double every two years."); PETER LYMAN & HAL R. VARIAN, HOW MUCH INFORMATION? (2003), <https://groups.ischool.berkeley.edu/archive/how-much-info-2003> [<https://perma.cc/7ZGS-V869>] ("Becsléseink szerint a papíron, filmen, mágneses és optikai adathordozókon tárolt új információk mennyisége az elmúlt három évben körülbelül megduplázódott."). A jogi kontextusban történő megvitatáshoz lásd: Jason R. Baron, *Law in the Age of Exabytes: Some Further Thoughts on 'Information Inf' ation' and Current Issues in E-Discovery Search*, 17 RICH. J.L. & TECH. 1, 4-5 (2011).

¹⁵⁶ Lásd pl. Remus & Levy, *Supra* note 1, 515. o. (a dokumentum-ellenőrzés fejlődésének leírása, amely kezdetben "deduktív utasításokra támaszkodott a dokumentumok kulcsszavakra történő keresésére", és újabban a prediktív kódolásra vált); lásd még Christian, *Supra* note 34, 496-97, 524. o. (a kulcsszavas keresések leírása és annak megjegyzése, hogy a TAR felé való fejlődés részben abból ered, hogy a kulcsszavas keresések nem alkalmasak a valóban tömeges dokumentumtermelésre). Lásd általában Symposium, *The Sedona Conference Best Practices Commentary on the Use of Search and Information Retrieval Methods in E-Discovery*, 8 SEDONA CONF. J. 189 (2007). Az automatizált felderítési formák elterjedtségére vonatkozóan nehéz pontos becsléseket készíteni. A szövetségi bírák körében nemrégiben végzett egyik felmérés szerint azonban a kerületi bírák mintegy negyvenöt százaléka és a magisztrátusi bírák ötvenkilenc százaléka elrendelte valamilyen számítógépes keresési módszer alkalmazását a terjedelmes anyagok, különösen az ESI feltárása során.

A közelmúltban az automatizált felfedezés a korábban ismertetett TAR (vagy "prediktív kódolás") eszközök megjelenésével ugrott előre, amelyek gépi tanulási osztályozókat használnak a releváns és privilegizált dokumentumok megjelölésére. E két tendencia együttesen - az ESI terjedése és az elemzés új, automatizált módszerei - fokozatosan átalakította a felfedezés világát, és biztosította, hogy a felfedezési eljárás, amely már amúgy is égető téma, továbbra is az eljárásról és a peres eljárásoknak az amerikai társadalomban betöltött szerepéről szóló viták forró középpontjában maradjon.

A felfedezések új világa kiszámítható aggodalmakat generált, amelyek egy része új, más része pedig a régi világba nyúlik vissza. Az első a felfedezés teljességétől való eltávolodás tendenciájának felgyorsulása.¹⁵⁷ A Szövetségi Polgári Eljárási Szabályzat 1930-as években történt megalkotásakor egyesek ujjongtak, hogy az új szabályok "szinte korlátlan felfedezést" tesznek lehetővé.¹⁵⁸ Nem sokkal később Murphy bíró ikonikus nyilatkozatot írt a teljeskörűségről: "Mindkét fél által összegyűjtött valamennyi releváns tény kölcsönös ismerete elengedhetetlen a megfelelő peres eljáráshoz."¹⁵⁹ Ez az utópisztikus eszmény azonban folyamatosan erodálódott, ahogy a peres eljárások egyre nagyobb méreteket öltöttek és egyre összetettebbé váltak. Az első horpadásokat az 1976-os Pound-konferencia okozta, amely egyesek szerint a költségmegszállott, pereskedésellenes irányzat kútfője volt, amely azóta is meghatározza az amerikai jogot és politikát.¹⁶⁰ A szabályalapú változat 1983-ban jelent meg, amikor a bírói konferencia módosította a szövetségi szabályok 26. szabályát, hogy arányosságot írjon elő a felfedési kérelmek és az ügy szükségletei között, majd 2006-ban ismét, amikor a szabályokat úgy módosították, hogy az elektronikus felderítést ehhez a célhoz igazítsák. Az ESI zúzása és az automatizálás növekvő használata volt az utolsó szög a koporsóban. Az összetett peres ügyekben már most is az a helyzet, hogy a kimerítő feltárással kapcsolatos *Hickman-féle* gondolkodásmódot egy sokkal kevésbé ambiciózus megközelítés szorította háttérbe, amelyben a feltárással inkább a mennyiségi hibátúrásról szóló tárgyalás - azaz a dokumentumok elfogadható százaléknak elfogadható pontossággal történő előállítás - , és a bizonyítékok valóban kimerítő feltárása csak ritkán indokolt költségekkel.

161

Lásd Paul W. Grimm, *Are We Insane? The Quest for Proportionality in the Discovery Rules of the Federal Rules of Civil Procedure*, 36 REV. LITIG. 117, 138 tbl. 3 (2017).

¹⁵⁷ Remus, *Supra* note 34, 1718. o. (kiemelve az arányosság irányába mutató tendenciát, ami "a dokumentumok egy bizonyos százaléknak egy bizonyos pontossági szinten történő előállítására vonatkozó megállapodást" jelent).

¹⁵⁸ Edson R. Sunderland, *Discovery Before Trial Under the New Federal Rules*, 15 TENN. L. REV. 737, 738 (1939).

¹⁵⁹ Hickman kontra Taylor, 329 U.S. 495 (1947) (kiemelés hozzáadva).

¹⁶⁰ STEPHEN B. BURBANK & SEAN FARHANG, JOGOK ÉS MEGSZORÍTÁSOK: (2017) ("Some scholars have 'characterized the . . . Pound-konferenciát az ellentámadás legfontosabb eseményének az értesítéssel és a széleskörű felfedezéssel szemben.")

¹⁶¹ Remus, *Supra* note 34, 1718. o. (az arányosság meghatározása a prediktív kódolási rendszerben); Geoffrey P. Miller, *On the Costs of Civil Justice*, 80 TEX. L. REV. 2115, 2117-18 (2002) (megállapítva, hogy az amerikai peres eljárások rendszere "nem hatékony ponton van", amikor a hibaköltségek és az eljárási költségek közötti kompromisszumokat hasonlítják össze). Ezen erőforrások lekötése ellenére senki sem tudott vagy tudna

A második, korábban már említett általános aggodalom az, hogy az elektronikus felderítési eszközök egyre kifinomultabbá válása aláássa az ügyvédek szakmai jogkörét és tekintélyét.¹⁶² A TAR azonban nem zárja ki teljesen az ügyvédek az egyenletből. Inkább hagyományos dokumentum-felülvizsgálatot végeznek a produkció egy részhalmazán, hogy létrehozzák a dokumentumok "címkézett" halmazát - vagy "maghalmazát" - a modell betanításához, majd további ilyen erőfeszítéseket tesznek, miközben a rendszer iteratív módon halad a legjobb modell felé.¹⁶³ De ezen az ügyvédközpontú adatszámítási szerepkörön túl a TAR egy erősen technikai feladat. Módszertani döntések egész sorát foglalja magában, amint azt a magkésztet kiválasztási stratégiákat,¹⁶⁴ a modellképzés iteratívabb szakaszában a "tanulási protokollok" közötti választást,¹⁶⁵ valamint a teljesítményméréseket,¹⁶⁶ értékelő egyre növekvő szakirodalom is bizonyítja, amelyek messze túlmutatnak az átlagos ügyvédek ismeretein. Az aggodalom szerint az ügyvédek fokozatosan átadják szakmai tekintélyüket a technológusoknak (a modelleket fejlesztő, hangoló és alkalmazó személyeknek) és a technológus szakértőknek (akik a bírák előtt a kérelmekkel kapcsolatos gyakorlatban véleményt nyilvánítanak ennek vagy annak a megközelítésnek a minőségéről) egy kulcsfontosságú eljárási területen.

---

ne várjon tökéletességet ettől a folyamatól. A csökkentett ambíció reprezentatív korabeli bírósági kijelentése a *Fed. Hous. Fin. Agency kontra HSBC N. Am. Holdings Inc.*, No. 11-6189, 2014 WL 584300, at *2 (S.D.N.Y. Feb. 14, 2014) ("A dokumentumok benyújtása az ehhez hasonló peres eljárásokban herkulusi vállalkozás, amely egy hadseregnyi személyzetet és rendkívüli mennyiségű dokumentum benyújtását igényli. Ezen erőforrások lekötése ellenére senki sem tudná vagy kellene, hogy

nem várhatunk tökéletességet ettől a folyamatól.")

¹⁶² *Lásd a* 110-118. lábjegyzetet és a kísérő szöveget.

¹⁶³ *Lásd a* 34-35. lábjegyzetet és a kísérő szöveget.

¹⁶⁴ *Lásd* Christian J. Mahoney, Nathaniel Huber-Fliflet, Haozhen Zhao, Jianping Zhang, Peter Gronvall & Shi Ye, *Evaluation of Seed Set Selection Approaches and Active Learning Strategies in Predictive Coding*, 1 PROC. INT'L WORKSHOP ON A.I. AND INTELLIGENT ASSISTANCE FOR LEGAL PROS. DIGIT. WORKPLACE 2 (2019) (a maghalmaz-kiválasztási stratégiák értékelése, beleértve a "véletlenszerű" mintavételt és az összetettebb, "ítélkező" mintavételt, amelyben az ügyvédek eset-specifikus tudást használnak).

¹⁶⁵ A második iteratív lépésben egy "aktív tanulási protokollt" választunk a magkésztet hozzáadandó további képzési dokumentumok kiválasztásához. A protokoll lehetőségei a következők: a legerősebb egyezések, a határesetek, a véletlenszerű egyezések vagy ezek keveréke. Mahoney et al, *supra* note 164, at 3; *lásd még* Gordon V. Cormack & Maura R. Grossman, *Autonomy and Reliability of Continuous Active Learning for Technology-Assisted Review* 4 (Apr. 26, 2015) (nem publikált kézirat, <https://arxiv.org/pdf/1504.06868.pdf> [<https://perma.cc/83TH-TM5V>] (az aktív tanulást a TAR kontextusában tárgyalja); Rishi Chhatwal, Nathaniel Huber-Fliflet, Robert Keeling, Jianping Zhang & Haozhen Zhao, *Empirical Evaluations of Active Learning Strategies in Legal Document Review*, 2017 IEEE INT'L CONF. ON BIG DATA 1428 (empirikus elemzést nyújt az aktív tanulás hasznosságáról a jogi területen).

¹⁶⁶ Ezek a mérőszámok azt is mérik, hogy mikor stabilizálódott a rendszer, és mikor nincs szükség további iterációra. Tartalmaznak teljesítménymérőket is, beleértve a visszahívást (az algoritmus által visszaadott célzott dokumentumok százalékos aránya); a pontosságot (a célkritériumoknak megfelelő visszahívott dokumentumok százalékos aránya); és az F1-pontszámot (a pontosság és a visszahívás harmonikus átlaga - azaz $2 \cdot (P \cdot R) / (P + R)$). *Lásd* ASHLEY, 14. lábjegyzet, 114. pont. Egy utolsó mérőszám a vevői működési jellegző alatti terület ("AUC"), amely a valós pozitív és hamis pozitív arányokat egy sor lehetséges küszöbértékhez viszonyítja, és így a pontosság és a visszahívás különböző szintjei esetén tájékoztatást ad arról, hogy mennyire lehetünk biztosak abban, hogy a modell a releváns dokumentumokat rögzíti. *Id.* 257. o. A 100%-os AUC-érték tökéletes; az 50%-os érték azt jelenti, hogy a véletlennél nem valószínűbb, hogy az összes releváns dokumentumot magasabbra sorolták, mint a nem relevánsakat. *Id.*

Elektronikusan elérhető a következő címen:

<https://ssrn.com/abstract=3551589>

A felfedezés régi és új világát összekötő talán legjelentősebb aggály a perköltségek kérdése. A liberális felfedezés amerikai megközelítése, amely egy olyan kontradiktórius rendszerbe ágyazott, amelyben a felek (többnyire) maguk viselik a saját költségeiket, számos erénnyel rendelkezik, de két égbekiáltó ösztönző problémát okoz. Először is, a kérelmező fél a felfedési kérelmek költségeinek nagy részét átháríthatja az ellenfelére, és csak a félnek a későbbiekben a megkeresés, majd a keletkezett anyag feldolgozása és felülvizsgálata során felmerülő költségei korlátozzák.¹⁶⁷ Másodsor, a válaszadó félnek a relevancia meghatározásával való megbízása "pártközi ügynöki költségeket" okoz.¹⁶⁸ A válaszadó fél egyrészt jobb információkkal rendelkezik a kérdéses felfedezés értékéről, másrészt erősen ösztönözve van arra, hogy a lehető legkevesebb releváns anyagot állítson elő. Azáltal, hogy korlátozottan *releváns* információt nyújt be, minimalizálhatja saját feltárási költségeit és jogi kitettséget, és azáltal, hogy az információt elássa a sok idegen anyag közé, növelheti ellenfele felülvizsgálati költségeit, vagy akár meg is akadályozhatja ellenfelét abban, hogy megtalálja a "tűt a szénakazalban".¹⁶⁹ A rendszer tulajdonképpen a félre bízta, hogy "ellenfele ügynökeként" járjon el, és "döntse el, hogy egy dokumentum hasznos-e ellenfele ügye szempontjából".¹⁷⁰ Az ellenfélnek a dokumentumra való hivatkozással nem kell a dokumentumot megküldenie.

Az ilyen rosszul összehangolt ösztönzők eredménye kétféle költségprobléma. Az egyik az, hogy a túlzott felfedezés magas összesített perköltségeket eredményezhet az ügy tétjéhez képest - azaz a (dis)arányossággal kapcsolatos aggály, amely régóta foglalkoztatja a bíróságokat és a szabályalkotókat. Az érvelés szerint az ilyen viták elbírálása olyan értékes társadalmi erőforrásokat von el, amelyeket máshol jobban lehetne hasznosítani. A másik, hogy a felfedezési költségek gyakran aszimmetrikusan oszlanak meg a felek között. Ennek eredményeképpen a peres ügyek egyik fele, gyakran az alperes viseli a perköltségek nagyobb részét, ami a másik félnek, gyakran a felperesnek, indokolatlanul nagy befolyást biztosít a megegyezésre, és talán még olyan ügyekben is megegyezéseket eredményez, amelyekben egyáltalán nincs érdem.¹⁷¹ A pereskedés e két típusa

¹⁶⁷ Lásd Jonah B. Gelbach & Bruce H. Kobayashi, *The Law and Economics of Proportionality in Discovery*, 50 GA. L. REV. 1093, 1103 (2016) (a költségek externalizációjának tárgyalása a modern felfedezési gyakorlatban).

¹⁶⁸ *Id.* at 1104 (azzal érvelve, hogy a válaszadó fél ügyvédje néha nagy mérlegelési jogkörrel rendelkezik annak eldöntésében, hogy egy dokumentum hasznos-e az ellenfél ügye szempontjából, így a válaszadó fél ügyvédjét arra kényszeríti, hogy ellenfele ügynökeként járjon el).

¹⁶⁹ Lásd Bruce H. Kobayashi, *Law's Information Revolution as Procedural Reform*: 5 U. ILL. L. REV. 1473, 1478, 1498- 1501 (2014) (a felfedezéssel összefüggésben vizsgálja a "felek közötti ügynökségi költségek természetét és hatását"); lásd még Gelbach & Kobayashi, *Supra* note 167, 1105. o. (megjegyezve, hogy amikor a válaszadó fél korlátozza erőfeszítéseit a releváns és nem releváns dokumentumok közötti pontos válogatásban, akkor ez a fél növeli ellenfele felfedezési költségeit, miközben egyidejűleg csökkentti saját költségeit).

¹⁷⁰ Gelbach & Kobayashi, *Supra* note 167, 1104. o.; lásd még Kobayashi, *Supra* note 169, 1478. o.

¹⁷¹ Lásd Martin H. Redish & Colleen McNamara, *Vissza a jövőbe: Discovery Cost Allocation and Modern Procedural Theory*, 79 GEO. WASH. L. REV. 775 (2011) (megkérdőjelezve azt a régóta fennálló feltételezést, hogy a felderítés költségeit a termelő fél viseli, azzal érvelve, hogy fontos különbségek vannak a felderítés költségei között a termelés és a jogi védelem előkészítésének szokásos költségei között);

a költségek természetesen nem feltétlenül eredményeznek gazdaságtalan rendszert. Még a költséges peres eljárások vagy a nagy költségaszimmetriákat mutató peres eljárások is a társadalmi költségek (túlzott pereskedés) és a társadalmi előnyök (elrettentés, további jogsértések felszínre kerülése) olyan keverékét eredményezik, amely a körülményektől függően összetett lehet. ¹⁷² Közgazdaságtani szempontból a magán- és a társadalmi motiváció olyan módon térhet el egymástól, amely vagy túl sok, vagy túl kevés pereskedéshez vezet.

Annak ellenére, hogy a jogi és politikai vitákban központi szerepet játszanak, a felfedezési költségek - különösen a közelmúltban - kevés alapos, szigorú empirikus vizsgálatot vontak maguk után. ¹⁷³ Valójában a legjobb empirikus bizonyítékok nagy része az 1970-es és 1980-as évekre nyúlik vissza, amikor a magánjogi pereskedés mint szabályozási mechanizmus jelentősége megnőtt, és a pereskedés hatékonyságának hiányosságai miatti aggodalom a tetőfokára hágott. ¹⁷⁴ Bár a peres rendszerek (szövetségi, állami) és peres eljárások típusai közötti különbségek megnehezítik az általánosításokat, három alapvető megállapítás empirikus alapot teremt a költségekkel kapcsolatos aggodalmakra vonatkozóan, miközben sok teret hagy a vitának a költségekkel kapcsolatos fontosságukat illetően. Először is, a felfedezés a perköltségek jelentős, bár valószínűleg nem domináns forrása - talán a teljes költség egynegyede-harmada. ¹⁷⁵ De a felfedezési költségek is

---

BONE, *supra* note 153, at 45-50 (az aszimmetrikus felfedezési költségeket egy hipotetikus példán keresztül tárgyalja, amely a felek közötti információs aszimmetriára összpontosít); Cooter & Rubinfeld, *supra* note 153, at 437 (megjegyezve, hogy a felfedezés aszimmetrikus tranzakciós költségei torzítják a megegyezés feltételeit, és az egyik félnek indokolatlan előnyt biztosítanak a másikkal szemben); David Rosenberg & Steven Shavell, *A Model in Which Suits Are Brought for Their Nuisance Value*, 5 INT'L REV. L. & ECON. 3, 4-5 (1985) (számszerű példákkal illusztrálva, hogy még azokban az esetekben is, amikor a felperes értelmetlen keresetet nyújt be, a megegyezés a legköltséghatékonyabb megoldás lehet az alperes számára).

¹⁷² Lásd Gelbach & Kobayashi, *supra* note 167, 1102. o. ("Mivel a túl sok pereskedés külső költségekkel, míg a túl kevés pereskedés külső társadalmi előnyökkel jár, mindkét irányban *bruttó* hatások érvényesülnek. Egyszerű számtani kérdésként tehát e *bruttó* hatások *nettó* hatása mindkét irányba mutathat."); lásd még Steven Shavell, *The Fundamental Divergence Between the Private and the Social Motive to Use the Legal System*, 26 J. LEGAL STUD. 575, 575 (1997) (azzal érvelve, hogy a pereskedők nem gondolnak a negatív vagy pozitív externáliákra - amelyek magukban foglalják a költségeket, illetve az elrettentő hatást -, ami "társadalmilag túlzott" vagy "nem megfelelő" pereskedést eredményez).

¹⁷³ Lásd *pl.*, Alexandra D. Lahav, *A Proposal to End Discovery Abuse*, 71 VAND. L. REV. 2037, 2052 (2018) (az empirizmus hiányát fájjalja, és a felfedezési kérelmek kötelező dokkolóba helyezését követeli); lásd még Judith A. McKenna & Elizabeth C. Wiggins, *Empirical Research on Civil Discovery*, 39 B.C.

L. REV. 785, 796-97 (1998) (hasonló panaszok a modern felfedezés költségeit övező empirizmus hiányáról).

¹⁷⁴ A pereskedésellenes tendenciáról lásd BURBANK & FARHANG, 160. lábjegyzet; Resnik, 160. lábjegyzet. 151. Az 1970-es és 1980-as években készült legfontosabb empirikus tanulmányok közé tartozik a CONNOLLY ET AL., 152. lábjegyzet; WILLIAM A. GLASER, PRETRIAL DISCOVERY AND THE ADVERSARY SYSTEM 162-77 (1968), Wayne

D. Brazília, *polgári felfedezés: Lawyers' Views of Its Effectiveness, Its Principal Problems and Abuses*, 1980 AM. BAR FOUND. RSCH. J. 787, Wayne D. Brazil, *Views from the Front Lines: Observations by Chicago Lawyers About the System of Civil Discovery*, 1980 AM. BAR FOUND. RES. J. 217; Susan Keilitz, Roger Hanson & Richard Semiatin, *Attorneys' Views of Civil Discovery*, JUDGES' J., Spring 1993, at 2; Keilitz et al., *supra* note 152; David M. Trubek, Austin Sarat, William L.F. Felstiner, Herbert M. Kritzer & Joel B. Grossman, *The Costs of Ordinary Litigation*, 31 UCLA L. REV. 72 (1983).

¹⁷⁵ Lásd LEE & WILLGING, *supra* note 152, 38-39. o. (2009) (a 2008-as egyes szövetségi ügyeket vizsgálva, beleértve azokat is, amelyek tárgyalásig jutottak, és arról számoltak be, hogy a teljes perköltségek medián része a felfedezéssel kapcsolatban felmerült költségek 20%-a volt a

felpereseknél és 27%-a az alpereseknél); Kakalik et. al., *supra* note 152, 637. o. (megállapítva, hogy az egy peres félre jutó ügyvédi munkaórák száma 232 óra volt, átlagban

ügy tűnik, hogy az egyes esetek között jelentős eltérések mutatkoznak.¹⁷⁶ Másodsor, bár sok ügyvéd úgy véli, hogy a felfedezés költségei gyakran nincsenek arányban az ügy tétjével,¹⁷⁷ a legfrissebb tanulmány szerint az ügyvédek becslése szerint a felfedezés aránya a teljes tét 1,6-3,3%-a a medián ügyekben, és nagyjából a teljes tét egynegyede-harmada a felső határon.¹⁷⁸ Harmadsor, a perköltségek aszimmetriája valós, de a rendszerben eltérő nagyságrendű. Régebbi tanulmányok például azt találták, hogy szabadalmi ügyekben a felfedezés több mint kétszer annyit emésztett fel az alperes költségeinek, mint a felperesé.¹⁷⁹ Újabb adatok azt sugallják, hogy az ügyek általánosabb körében az alperesi oldal feltárási költségei valamivel kisebbek - talán nem egészen a felperesek költségeinek kétszerese.¹⁸⁰

---

83 órát, azaz harminchat százalékot fordítottak a felfedezésre, beleértve az indítványozási gyakorlatot is); Trubek et al., *supra* note 174, at 90-91 (megállapítva, hogy az ügyvédi időnek csak 16,7%-át fordították felfedezésre, eltekintve a kiugró "mega-ügyektől"); Paula Hannaford-Agor, *Measuring the Cost of Civil Litigation: Findings from a Survey of Trial Lawyers*, VOIR DIRE, Spring 2013, 22, 26. o. (a felmérés eredményeit ismertetve arra a következtetésre jutott, hogy hat gyakori jogvitatípusban a felfedezés az ügyvédi és ügyvédi munkaórák huszonkét százalékát tette ki). A régebbi tanulmányok általában viszonylag magasabb feltárási költségeket találnak. *Lásd* Thomas E. Willging, Donna Stienstra, John Shapard & Dean Miletich, *An Empirical Study of Discovery and Disclosure Practice Under the 1993 Federal Rule Amendments*, 39 B.C. L. REV. 525, 531 (1998) (megállapítva, hogy a felfedezéssel járó ügyek esetében a perköltségek ötven százaléka a felfedezésből származott); *Judicial Conference Adopts Rules Changes, Confronts Projected Budget Shortfalls*, U.S. CTS. (1999. szeptember 15.), <https://www.uscourts.gov/news/1999/09/15/judicial-conference-adopts-rules-changes-confronts-projected-budget-shortfalls> [<https://perma.cc/KMR6-BJDY>] (hasonló számadatról számol be).

¹⁷⁶ *Lásd* LEE & WILLGING, *supra* note 152, 38-39. o. (beszámoló az ügyvédi becslésekről, amelyek szerint a teljes perköltségek 0,1%-át a felfedezés teszi ki, és akár nyolcvan százalékát is elérheti nagyjából 1000 ügyben); NICHOLAS M. PACE & LAURA ZAKARAS, RAND INST. FOR CIV. JUST., WHERE THE MONEY GOES: UNDERSTANDING LITIGANT EXPENDITURES FOR PRODUCING ELECTRONIC DISCOVERY 17-18 (2012), https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monographs/2012/RAND_MG1208.pdf [<https://perma.cc/KEA6-UXDR>] (a különböző ügytípusok esetében igen változó teljes felfedezési költségekről számol be).

¹⁷⁷ *Lásd* LEE & WILLGING, *Supra* 152. lábjegyzet, 28. o. (beszámoló arról, hogy az ügyek 25%-ában az ügyvédek úgy vélték, hogy a felfedezési költségek túl magasak az AIC-hez képest). Emellett a tanulmányok arról számolnak be, hogy a legtöbb ügyvéd tévesen úgy véli, hogy a felfedezés a perköltségek mintegy kétharmadát emészt fel, és becslések szerint az 50% megfelelőbb szám lenne. A.B.A., ABA SECTION OF LITIGATION MEMBER SURVEY ON CIVIL PRACTICE: DETAILED REPORT 98 (2009); REBECCA M. HAMBURG & MATTHEW C. KOSKI, NAT'L EMP. LAWS. ASS'N, SUMMARY OF RESULTS OF FEDERAL JUDICIAL CENTER SURVEY OF NELA MEMBERS 34 (2010).

¹⁷⁸ LEE & WILLGING, 152. lábjegyzet, 42-43. o.

¹⁷⁹ GLASER, *feniebb* 174. lábjegyzet, 166. o.

¹⁸⁰ A legátfogóbb friss szövetségi szintű tanulmány a Szövetségi Igazságügyi Központ 2009. évi jelentése, amely szerint a teljes perköltségeknek a felfedezéssel járó medián aránya a felperesek esetében a 15 000 dolláros teljes perköltség húsz százaléka, azaz 3000 dollár, az alperesek esetében pedig a 20 000 dolláros teljes perköltség huszonhét százaléka, azaz 5400 dollár volt; ezek a költségek mindkét fél esetében öt-tíz százalékponttal emelkedtek az ESI-t tartalmazó ügyekben. *Lásd* LEE & WILLGING, *Supra* 152. lábjegyzet, 2. o. Ezzel szemben egy 1998-as tanulmány, amely megállapította, hogy a teljes perköltség ötven százalékát a feltárássra fordították, nem mutatott különbséget a felperesek és az alperesek között. *Lásd* Willging et al., *Supra* 175. lábjegyzet, 531. o. Fontos megjegyezni, hogy a költségstatisztikák szükségszerűen a peres eljárásra kiválasztott ügyeken alapulnak. *Lásd* a 252-253. lábjegyzetet és a kísérő szöveget (a peres ügyek kiválasztásának elméleteit vizsgálva).

Még nehezebb empirikusan megvizsgálni azt a kérdést, hogy a mesterséges intelligencia által támogatott felfedezés új világában merre fognak csökkenni a költségek. ¹⁸¹ Az egyik gyakran hangoztatott nézet szerint a felderítési költségek tovább fognak emelkedni, mivel a felderíthető anyagok egyre növekvő univerzuma - a "végtelen ESI" - miatt, és mivel az egyre olcsóbb digitális tárolás lehetővé teszi, hogy mindezt megőrizzük. ¹⁸² Ennek egy része kiszámítható körökből származik - a Kereskedelmi Kamarából és más, a pereskedés ellenes szabványok hordozóiból, akik keményen és sikeresen dolgoztak azon, hogy a pereskedésről egy gyakran félrevezető "költség- és késleltetési narratívát" állítsanak fel. ¹⁸³ De érkezett ez hivatalosabb és kevésbé ellentmondásos körökből is, többek között a bírák¹⁸⁴ és a szabályalkotók¹⁸⁵ részéről is. ¹⁸⁶

Az adatok, a közgazdasági elmélet és a TAR és a kapcsolódó elektronikus felderítési eszközök technikai megértése azonban azt sugallja, hogy ennek majdnem az ellenkezője is igaz lehet. A vitából ugyanis nagyrészt hiányzik egy kulcsfontosságú és véleményünk szerint félreérthetetlen megfigyelés: Az elmúlt évtizedekben a digitalizálás az ESI mennyiségének jelentős növekedését eredményezte, míg a mennyiség kezeléséhez szükséges fejlett analitika lemaradt; a TAR folyamatos terjedésével és javulásával azonban a felderítési költséggörbék

---

¹⁸¹ Lásd Kluttz & Mulligan, *Supra* 105. lábjegyzet, 854. o. ("[P]rediktív kódolási módszerek ... kihívás a jelenlegi modell értékelése, hogy az eszközök alkalmasak-e és hogyan a jogi gyakorlatban."); NORTON ROSE FULBRIGHT, 2018 LITIGATION TRENDS ANNUAL SURVEY: PERSPECTIVES FROM CORPORATE COUNSEL 3 (2018) (a vállalati jogtanácsosok körében végzett felmérésről számol be, amely szerint a vállalatok ötvennégy százaléka használt TAR-t).

¹⁸² Lásd *pl.*, Andrew Jay Peck, *Előszó*, 26 REGENT U. L. REV. 1, 3 (2014) (megjegyezve a digitális információk robbanásszerű terjedését és a felfedezési módszerek képtelenségét, hogy felzárkózzanak); lásd még John H. Beisner, *Discovering a Better Way: The Need for Effective Civil Litigation Reform*, 60 DUKE L.J. 547, 550 (2010) (azzal érvelve, hogy az elektronikus dokumentumok "exponenciális növekedése" "visszaélészerű felfedezéshez" vezetett); Endo, *supra* note 153, 1338. o. (megjegyezve, hogy a költségekkel kapcsolatos aggályok a legtöbb felfedezési reformot ösztönzik).

¹⁸³ Danya Shocair Reda, *The Cost-and-Delay Narrative in Civil Justice Reform: Its Fallacies and Functions*, 90 OR. L. REV. 1085, 1085-86 (2012) (a vita áttekintése és kritikája). Az érdekcsoportok köréből érkező állításokra példaként lásd AM. COLL. OF TRIAL LAWYERS & INST. FOR THE ADVANCEMENT OF THE AM. LEGAL SYS., FINAL REPORT ON THE JOINT PROJECT OF THE AMERICAN COLLEGE OF TRIAL LAWYERS TASK FORCE ON DISCOVERY AND THE INSTITUTE FOR THE ADVANCEMENT OF THE AMERICAN LEGAL SYSTEM 2 (2009) [a továbbiakban: COLL. OF TRIAL LAWYERS] (következtetésük szerint a polgári igazságszolgáltatási rendszerben komoly problémák vannak, és a felfedezés struktúrája reformra szorul).

¹⁸⁴ Lásd *Zubulake v. UBS Warburg LLC*, 217 F.R.D. 309, 311 (S.D.N.Y. 2003) (a felfedezési anyagok "exponenciálisan" növekvő univerzumára utalva).

¹⁸⁵ Lásd David G. Campbell, a Polgári Jogi Tanácsadó Bizottság elnökének feljegyzését. Rules, on Report of Advisory Committee on Civil Rules to Jeffery S. Sutton, Chair, Comm. on Rules of Prac. & Proc. 24 (2014. május 2.) (megjegyzi az "információs robbanás" hatását a 26. szabály 1993-as módosításaira).

¹⁸⁶ Lásd *pl.*, PACE & ZAKARAS, *Supra* 176. lábjegyzet, 26. o. (a résztvevőknek a felfedezés felülvizsgálatának "magas költségeivel" kapcsolatos aggodalmait kifejezve); *The Sedona Principles, Third Edition: Best Practices, Recommendations & Principles for Addressing Electronic Document Production*, 19 SEDONA CONF. J. 1, 59 (2018) (az ESI növekedésének leírása).

valószínűleg gyorsabban hajlik lefelé, mint ahogy a digitalizációs görbe felfelé kanyarodik. ¹⁸⁷ Ennek - állításunk szerint - fontos következményei lesznek az eljárásra nézve, és a szövetségi és állami polgári eljárási szabályokba beépített arányossági korlátozások sokat veszíthetnek jelentőségükből. Továbbá, úgy tűnik, hogy a nagy teljesítményű új e-felfedezési eszközök folyamatosan szűkíteni fogják a perköltések aszimmetriáját, ami az elmúlt években egy másik kulcsfontosságú eljárási reformot motivált: A *Twombly/Iqbal* által a beadványozási szabályok megváltoztatását.

2. Az arányosság visszavonulása a súrlódásmentes világban

A perköltések miatti növekvő aggodalom az elmúlt évtizedekben reformötletek széles skáláját ¹⁸⁸ ösztönözte, de a bírák és a politikai döntéshozók vitathatatlanul minden más reformot megelőzően az arányossági korlátozások bevezetését részesítették előnyben a felfedezéssel kapcsolatban. Amint azt korábban említettük, az arányosság 1983-ban vált a szövetségi szabályok részévé, de 2006-ban jelentősen megerősítették, amikor a tanácsadó bizottság egy ESI-specifikus szabállyal egészítette ki, amelynek célja az "indokolatlan terhek és költségek" elleni védelem volt. ¹⁸⁹ 2015-ben a bizottság újra a középpontba helyezte az arányossági korlátozást, és a 26(b)(1) szabályban a felfedezés terjedelmére vonatkozó rendelkezések középpontjába helyezte, bár a rendelkező rész szövege alig változott. ¹⁹⁰ Jelenlegi formájában a 26(b)(1) szabály mostantól lehetővé teszi a felfedezést

bármely olyan nem titkos ügyre vonatkozóan, amely bármelyik fél követelése vagy védelme szempontjából releváns, és arányos az ügy szükségleteivel, figyelembe véve a perben felmerülő kérdések fontosságát, a vitatott összeget, a felek releváns információkhoz való viszonylagos hozzáférését, a felek erőforrásait, a felfedezés fontosságát a kérdések megoldása szempontjából, valamint azt, hogy a javasolt felfedezés terhe vagy költségei meghaladják-e annak valószínűsíthető előnyeit. ¹⁹¹

Számos állam követte a példát. ¹⁹²

Az újonnan központosított arányossági rendelkezéseknek a legtöbb beszámoló szerint jelentős hatásuk volt, kritikát és dicséretet egyaránt kiváltva. ¹⁹³ Vannak azonban

---

¹⁸⁷ Az egyre növekvő költségekre összpontosító kórusban csak néhány kommentátor ismerte el ezt a lehetőséget. *Lásd pl.* Grimm, *Supra* note 156, 167. o. (megjegyezve, hogy az új előreljelző technológiák csökkenthetik az ESI felderítésének költségeit).

¹⁸⁸ *Lásd a fenti* 153-154. lábjegyzetet és a kísérő szöveget.

¹⁸⁹ FED. R. CIV. P. 26(b)(2)(B).

¹⁹⁰ Az arányossági mandátum a FED-ből került át. R. CIV. P. 26(b)(2)(C)(iii) pontból a FED. R. CIV. P. 26(b)(1) bekezdésbe 2015-ben.

¹⁹¹ FED. R. CIV. P. 26(b)(1).

¹⁹² *Lásd pl.*, ARIZ. R. CIV. P. 26(b)(1); COLO. R. CIV. P. 26(b)(1); ILL. SUP. CT. R. 201(e)(3); MD. CODE ANN., CT. R. § 2-402(b)(1); KAN. STAT. ANN. § 60-226(b)(1) (2019); MINN. R. CIV. P. 1 & 26.02(b)(2)-(3); OKLA. STAT. tit. 12 § 3226(B)(1)(a)(2020); UTAH R. CIV. P. 26(b)(2); VT. R. CIV. P. 26(b)(1); WYO. R. CIV. P. 26(b)(1)).

¹⁹³ *De lásd* Richard L. Marcus, *Discovery Containment Redux*, 39 B.C. L. REV. 747, 773-74 (1998) (az állítások áttekintése, de azzal érvel, hogy a szabályok változása nem járt jelentős hatással); *lásd még* Ion

két okunk van azt hinni, hogy a jogi technológia ki fogja mozdítani a talajt az arányossági korlátozások alól, fokozatosan megszüntetve azok erejének nagy részét.¹⁹⁴ Először is, okunk van kételkedni a "végtelen" ESI-re vonatkozó, elterjedt állításokban, amelyek segítettek a reformtörekvések előmozdításában. A peres eljárásokban a felfedezés nagy része kommunikációból származik, amelyet fontos módon az emberi figyelem és megismerés korlátai korlátoznak, és csak gyenge kapcsolatban állhat a más típusú digitális anyagok növekedésével. Még a nagy, kiterjedt szervezetek által generálható e-mailek mennyisége is korlátozott.¹⁹⁵

Másodszor, és ami még fontosabb, egyre több a bizonyíték arra, hogy a TAR-eszközök folyamatos elterjedése csökkenteni fogja, talán jelentősen, a teljes feltárási költségeket. A közelmúltban a kommentátorok még kételkedtek a TAR pontosságában és hatékonyságában a kézi felülvizsgálathoz képest.¹⁹⁶ A tanulmányok egyre növekvő csoportja azonban azt bizonyítja, hogy a jól megvalósított TAR-eszközök a visszahívás tekintetében (azaz a dokumentumok azon részének aránya a teljes dokumentumállományon belül, amelyet az eszköz pontosan relevánsnak azonosít) ugyanolyan jók, sőt gyakran jobbak, mint a tisztán emberi felülvizsgálat, és szinte biztosan *jobbak*, mint az emberi felülvizsgálat a pontosság tekintetében (azaz az eszköz által azonosított, ténylegesen releváns dokumentumok aránya).¹⁹⁷ És, ők

---

Meyn, *The Haves of Procedure*, 60 WM. & MARY L. REV. 1765, 1791 (2019) (elítelve a teszt homályosságát és az ebből eredő bírói mérlegelést); Gelbach & Kobayashi, *Supra* note 167, 1117. o. (megjegyezve, hogy az arányosság "szubjektivitást és a kiszámíthatóság csökkenését" eredményezi).

¹⁹⁴ *Vö.* Endo, *Supra* note 153, 1354-55. o. (keretet nyújt az arányossági kérdések figyelembevételéhez a felfedezés során); lásd még Ralph C. Losey, *Predictive Coding and the Proportionality Doctrine: A Marriage Made in Big Data*, 26 REGENT U. L. REV. 7, 15-16 (2013) (azzal érvelve, hogy a prediktív kódolás a válasz az arányossági doktrínára); Peck, *Supra* note 182, 3. o. (arra utalva, hogy a technológia megoldást kínál az általa létrehozott felfedezési problémákra).

¹⁹⁵ *Vö.* THE RADICATI GRP., EMAIL STATISTICS REPORT, 2015-2019, 3-4. o. (2015) (becslések szerint az egy felhasználóra jutó üzleti e-mailek száma 2015-2019 között napi 122-ről 126-ra nő, ami négy év alatt mindössze három százalékos növekedést jelent).

¹⁹⁶ *Lásd* Remus, *Supra* note 34, 1707. o. (a meglévő eszközök validálásának általános hiányát és minőségük valószínűsíthető eltéréseit).

¹⁹⁷ A "jól megvalósított" a legfontosabb minősítő itt, és magában foglalja magának az algoritmusnak a minőségét, az azt alkalmazó technológusokat, az adathalmazt és a tágabb munkafolyamatot és a csővezeték mindezek körül. Fontos, hogy a jogi technológiai iparág marketing erőfeszítései, sőt, a növekvő tudományos szakirodalom is gyakran túlértékeli a TAR képességeit. A TAR hatékonyságát vizsgáló empirikus tanulmányok talán legjobb forrása a 2008 és 2010 között a National Institute of Standards and Technology (NIST) által összehívott Text Retrieval Conference (TREC) jogi pálya interaktív feladattanulmányaiból származik. *Lásd általában TREC Legal Track*, <https://trec-legal.umiacs.umd.edu> [<https://perma.cc/SLM3-8GLB>]. A meghívott kereskedelmi és egyetemi résztvevők közötti versenyen valójában csak kevesen értek el ötven százaléknál magasabb F1-statisztikát, és még kevesebben értek el hetven százaléknál magasabb F1-et. Az F1 magyarázatát lásd a 166. lábjegyzetben. Mindent egybevetve, csak kevés pályázó volt egyértelműen jobb, mint az emberi, szemrevételezéses felülvizsgálat. Ez azért fontos, mert a TAR hatékonyságára vonatkozó leggyakrabban idézett állítások közül sokan a TREC eredményein alapulnak. *Lásd pl.* Grossman & Cormack, *Supra* note 14, 2-5. o. (a TREC-ből gyűjtött adatok elemzésén alapuló bizonyítékot kínálva a TAR hatékonyságára és pontosságára). A 2012-ig tartó tudományos tanulmányok és konferenciagyakorlatok számbavételét lásd: PACE & ZAKARAS, *Supra* 175. lábjegyzet, 61-69. pont. Természetesen lehetséges, hogy a technológia fejlődött a közel tízéves TREC-tanulmányok óta. Az újabb tanulmányok lenyűgöző eredményekről számolnak be. *Lásd pl.* Chhatwal et al., *supra* note 165, 1433. o. (kilencven százalékos arányról számoltak be).

a költségek töredékéért.¹⁹⁸ Másképpen fogalmazva, a jól végrehajtott TAR nem biztos, hogy következetesen lényegesen több releváns vagy kiváltságos dokumentumot fog meg, de kevesebb felesleges dokumentumot hoz, és az ügyvédi idő töredékét igényli.¹⁹⁹

Mindez fenntartásokkal jár, és rávilágít a kutatás jövőbeli útjaira. Először is, a TAR költségmegtakarításaira vonatkozó állításokat alátámasztó teljesítménymutatók nem egyértelműek. Nincs tökéletesen pontos "alapigazság", mivel soha nem "tudhatjuk", hogy a 26. szabály értelmében mely dokumentumok relevánsak, mivel ez a jelentés szubjektív és vitatható.²⁰⁰ Mindazonáltal, bár lehetséges, hogy az ezekkel az intézkedésekkel kapcsolatos szkepticizmus lelassítja a TAR előretörését, a jobb fogadás továbbra is az, hogy tovább fog fejlődni, és kiérdemli a bírósági szankciókat.²⁰¹ Másodsor, fontos elismerni, hogy a TAR, noha

---

visszahívás a dokumentumok mindössze negyven százalékának áttekintése alapján, és arra a következtetésre jutott, hogy az automatizálás jobb lehet, mint a lineáris emberi felülvizsgálat). *Lásd azonban* Robert Keeling, Rishi Chhatwal, Peter Gronvall & Nathaniel Huber-Fliflet, *Humans Against Machines: Reaffirming the Superiority of Human Attorneys in Legal Document Review and Examining the Limitations of Algorithmic Approaches to Discovery*, 26 RICH. J.L. & TECH., no. 3, 2020, 2. o. (megkérdőjelezi a TAR hatékonyságával kapcsolatos "uralkodó bölcsességet" a kézi felülvizsgálathoz képest, és kritizálja a tanulmányokat). A TREC-hez hasonló, nagymértékben ellenőrzött vizsgálatok új fordulója megbízhatóbb képet adhatna a jelenlegi teljesítményről.

¹⁹⁸ Grossman & Cormack, *Supra* note 14, 43. o. (a kimerítő kézi felülvizsgálathoz képest "ötvenszeres megtakarítás"). Egyes bíróságok elkezdtek meghallgatni a TAR hatékonyságnövekedéséről szóló tanúvallomásokot. *Lásd* *Dynamo Holdings Ltd. P'ship v. Comm'r*, 143 T.C. 183, 194 (2014) (szakértői tanúvallomással, amely szerint a TAR körülbelül 500 ezer dollárról körülbelül 80 ezer dollárra csökkentené a felfedezési költségeket). A bíróságok is egyre inkább hajlandóak a TAR hatékonysági előnyeit hangoztatni. *Lásd* *Chevron Corp. v. Donziger*, No. 11-0691, 2013 WL 1087236, at *33 n. 255 (S.D.N.Y. Mar. 15, 2013) (elutasítva a megterhelő feltárással kapcsolatos érvet, és megjegyezve, hogy a TAR lehetővé teszi a felülvizsgálatot "az emberi felülvizsgálók költségeinek töredékéért"); *Hyles v. New York City*, No. 10-3119, 2016 WL 4077114, at *3 (S.D.N.Y. Aug. 1, 2016) (megállapítva, hogy "a TAR a legjobb és leghatékonyabb keresési eszköz" a felfedezéshez).

¹⁹⁹ Nem a TAR lesz a költségmegtakarítások egyetlen forrása. Az olcsóbb tárolás azt jelenti, hogy kevesebb erőforrást kell fordítani az ESI-nek a nem hatékony tárolókból (pl. biztonsági szalagokból) való kinyerésére is. *Lásd a* SEDONA KONFERENCIA MUNKAMUNKATERVÉT. ON ELEC. DOKUMENTUMMEGŐRZÉS ÉS -TERMELÉS, A SEDONAI ELVEK: BEST PRACTICES RECOMMENDATIONS AND PRINCIPLES FOR ADDRESSING ELECTRONIC DOCUMENT PRODUCTION 5 (2d ed. 2007) ("[T]he fact that many forms of electronically stored information and media can be searching quickly and accurately by automated methods provides new efficiencies and economies.").

²⁰⁰ *Lásd* Peter Bailey, Nick Craswell, Ian Soboroff, Paul Thomas, Arjen P. de Vries & Emine Yilmaz, *Relevance Assessment: A bírák kicserélhető és számít-e?*, 31 PROC. ANNUAL INT'L ACM SIGIR CONF. ON RES. & DEV. INFO. RETRIEVAL 667 (2008) (arra utalva, hogy a bírák jelentősen eltérnek annak megítélésében, hogy milyen anyagok relevánsak). A legjobb tanulmányok úgy kezelik ezt az aggályt, hogy számos páronkénti összehasonlítást közölnek több kézi (emberi) értékelés és gépi kimenet között. *Lásd* PACE & ZAKARAS, *supra* 176. lábjegyzet, 61-66. o. (a TAR és a kézi felülvizsgálat összehasonlítását végző négy tanulmány módszereit és eredményeit összefoglalva). A TREC-tanulmányok a relevancia egységes mérőszámát egy "témaközpontú hatóság" kijelölésével hozták létre, aki a relevanciakritériumok kidolgozásával a felfedési erőfeszítést irányító vezető ügyvéd szerepét töltötte be, és aki a résztvevők számára elérhető volt. Az így kialakított szabvány tehát nem törekedett interszjektív érvényességre, hanem a teljesítmény megítéléséhez egyetlen, bár szubjektív relevanciastandardot biztosított.

²⁰¹ Az általános tendencia a bírósági elfogadás felé mutat. *Lásd pl.* Moore kontra Publicis Groupe, 287 F.R.D. 182, 187 (S.D.N.Y. 2012) (megállapítva, hogy a TAR "jobban működik, mint a legtöbb alternatíva, ha nem is az összes [jelenlegi] alternatíva"), *elfogadva sub nom.* Moore v. Publicis Groupe SA, No. 11-1279, 2012 WL 1446534 (S.D.N.Y. Apr. 26, 2012); Nat'l Day Laborer Org. Network v. U.S. Immigr. &

az ügyvédek szükségességének csökkentése új tételekkel bővíti a felfedezés költségoldalát, beleértve a szoftvereket, a technológusokat és a peres szakértőket. ²⁰² Ezek az új ráfordítások a kisebb volumenű produkciók esetében a TAR-t gazdaságtalanná tehetik. ²⁰³ Az általánosabb kérdés az, hogy a költségek növekedése kisebb vagy nagyobb lesz-e, mint a lineáris manuális felülvizsgálat elvégzéséhez szükséges ügyvédi idő csökkenése. Az okos pénz arra tippel, hogy kevesebb, de nem lehet biztosan megjósolni, hogy a valóság hol fog kikötni.

Egy utolsó figyelmeztetés még nagyobbat szól: A TAR felsőbbrendűségét hirdető tanulmányok statikus peres rendszert feltételeznek. Ez a feltételezés azonban nem feltétlenül állja meg a helyét. Kezdjük azzal, hogy a költségcsökkentés átformálhatja a feladat igénybevételének és/vagy ellátásának mértékét, és ez a jogban sem kevésbé igaz, mint máshol. ²⁰⁴ A felfedezés fajlagos költségei meredeken csökkenhetnek, de az összköltségek nem feltétlenül csökkennek, ha a bírák egyre kiterjedtebb felfedezési kérelmeket engedélyeznek. Ráadásul a TAR-t hirdető legtöbb tanulmány nem számol a felfedezési szabályok szerinti lehetséges változásokkal. Az ügyek egyre növekvő számában azonban az alsóbb szintű bíróságok küzdenek azzal, hogy kötelezzék-e a feleket az együttműködésre. ²⁰⁵ A korai ügyekben a bíróságok elutasították a magkészletek közzétételének elrendelését, mivel a felek maguk állapotok meg. ²⁰⁶ Ahol azonban konfliktusok merülnek fel, a bíróságoknak

---

Customs Enf't Agency, 877 F. Supp. 2d 87, 109 (S.D.N.Y. 2012) ("[P]arties can (and frequently should) rely on . . . machine learning tools to find responsive documents."); *Dynamo Holdings*, 143

T.C. at 192 ("[W]e megértjük, hogy a technológiai ipar ma már széles körben elfogadottnak tartja a prediktív kódolást az elektronikus felderítés releváns dokumentumokra való korlátozására és az ESI indokolatlan teher nélküli feltárására."); *Rio Tinto PLC v. Vale S.A.*, 306 F.R.D. 125, 126 (S.D.N.Y. 2015) (megállapítva, hogy a TAR "megfelelő esetekben elfogadható módja a releváns ESI felkutatásának"). *De lásd* Progressive Casualty Ins. Co. v. Delaney, No. 11-00678, 2014 WL 3563467, at *11 (D. Nev. 2014) (elutasította a fél kérelmét a TAR használatára, de leginkább azért, mert a fél rosszhiszeműen felhagyott egy elfogadott jegyzőkönyvvel). Az Egyesült Államokon kívüli angol-amerikai jogrendszerekben, többek között az Egyesült Királyságban, Írországban és Kanadában előforduló esetekről lásd Christian, *supra* note 34, 503-10. o. (lásd Christian, *supra* note 34, 503-10. o.).

²⁰² Remus, *Supra* note 34, 1707. o. (megjegyezve, hogy a meglévő tanulmányok nem veszik figyelembe ezen egyéb költségek lehetőségét).

²⁰³ Remus & Levy, *Supra* note 1, 534. o. (azt állítva, hogy a képzés és a felülvizsgálat különösen a kis osztályozások esetében teheti a TAR-t nem hatékonyá); *lásd még* Endo, *Supra* note 34, 855. o. (annak értékelése, hogy a prediktív kódolás minden esetben adóügyi szempontból hatékony-e).

²⁰⁴ *Lásd a fenti* 101-102. lábjegyzetet és a kísérő szöveget. Az alapvető közgazdasági érvelés ezt sugallja: ha a technológia csökkenti egy áru vagy szolgáltatás előállítási költségét, az azt jelenti, hogy növeli a kínálatot, de ha az áru vagy szolgáltatás minőségét is növeli, akkor a kereslet is növekedhet. Például a jobb térdprotézisek olcsóbbá tehetik a térdproblémák kezelését, és nagyobb keresletet eredményezhetnek az ilyen jellegű kezelések iránt. Ha az egy kezelt betegre jutó költség csökken, de több beteget kezelnek, az új technológia következtében az egészségügyi kiadások összértéke nőhet vagy csökkenhet. *Lásd még* John G. Heyburn II & Francis E. McGovern, *Evaluating and Improving the MDL Process*, 38 LITIGATION 26, 28-30 (2012) (a kereslet és a kínálat dinamikus kapcsolatát az MDL-eljárások kezelése során).

²⁰⁵ Az általános jogi szakvéleményeket lásd Kitzer, *Supra* note 117, 206. o.; Christian, *Supra* note 34, 524-25. o.; Tonia Hap Murphy, *Mandating Use of Predictive Coding in Electronic Discovery: An Ill-Advised Judicial Intrusion*, 50 AM. BUS. L.J. 609, 632 (2013).

²⁰⁶ *Lásd Rio Tinto*, 306 F.R.D., 129. o. (a felek által elfogadott TAR protokoll jóváhagyása); *Bridgestone Americas, Inc. v. Int'l Bus. Mach. Corp.*, No. 13-1196, 2014 WL 4923014, at *1 (M.D.

Tenn. July 22,

választani, egyesek erősen ösztönzik a közzétételt, de nem írják elő²⁰⁷, mások pedig megkövetelik a közzétételt, vagy azt a válaszadó fél által a TAR használatának feltételévé teszik.²⁰⁸ Az akadémiai kommentátorok mind közül a legtovább mennek, és azt javasolják, hogy a *kérelmező fél* legyen egyedül felelős a magkészslet összeállításáért és a gépi tanulási modell hangolásáért.²⁰⁹ Az alábbi II.C. szakaszban részletesebben elemezzük ezen álláspontok következményeit, beleértve annak lehetőségét is, hogy a munkadokumentum-doktrína védelmet nyújthat a magkészsletek nyilvánosságra hozatalával szemben. Egyelőre elég annyit megjegyezni, hogy ezen álláspontok mindegyike számos, még nem elemzett hatást gyakorolhat a feltárási költségek eloszlására, beleértve a költségek esetleges *növekedését* bizonyos esetekben.²¹⁰

Ezek fontos fenntartások, de a tágabb értelemben vett következtetés mégis megalapozottnak tűnik. A jelenlegi feltárási szabályok jelentős módosítása nélkül a közeli és középtávon valószínűleg csökkenni fognak a feltárási költségek. Ebből következően az arányossággal kapcsolatos aggályok, amelyek a közelmúltban a peres eljárások reformjának nagy részét ösztönözték, valószínűleg elhalványulnak, különösen azokban az ügyekben, amelyek jelentős költségeit a nagy terjedelmű elektronikus dokumentumok feltárása okozza.

2014) (ugyanez); *In re Actos* (Pioglitazone) Prod. Liab. Litig., No. 11-2299, 2012 WL 7861249, at *4-5 (W.D. La. 2012. július 27.) (ugyanez).

²⁰⁷ *Lásd pl.* *Aurora Coop. Elevator Co. v. Aventine Renewable Energy-Aurora W., LLC*, No. 12-230, 2015 WL 10550240, at *2 (D. Neb. Jan. 6, 2015) (megjegyezve, hogy a 26(b)(1) szabály nem engedélyezi a *nem releváns* dokumentumok felfedését egy magkészsletben, de aztán "ösztönzi" a feleket az együttműködésre); *In re Biomet M2a Magnum Hip Implant Prod. Liab. Litig.*, No. 12-2391, 2013 WL 6405156, at *2 (N.D. Ind. Aug. 21, 2013) (megjegyezve, hogy a 26(b)(1) szabály alapján nincs felhatalmazás, de "sürgeti a Biomet-et, hogy gondolja át a visszautasítását"); *Winfield v. City of New York*, No. 15-05236, 2017 WL 5664852, at *12 (S.D.N.Y. Nov. 27, 2017) ("ösztönzi", de nem követeli meg a közzétételt).

²⁰⁸ *Moore v. Publicis Groupe*, 287 F.R.D. 182, 199 (S.D.N.Y. 2012) (együttműködés elrendelése, beleértve az "iteratív magválasztást" és a "minőségellenőrzési folyamatokat"). A *Progressive* ügyben a bíróság elutasította a TAR használatára vonatkozó kérelmet, mivel az azt támogató fél nem volt hajlandó megosztani a magkészsleteket és más módszertani részleteket. *Progressive Casualty Ins. Co. v. Delaney*, No. 11-00678, 2014 WL 3563467, at *11 (D. Nev. 2014) ("A *Progressive* nem hajlandó részt venni abban a fajta együttműködésben és átláthatóságban, amelyet a saját e-discovery tanácsadója oly érthetően és meggyőzően kifejtett, hogy szükséges ahhoz, hogy a prediktív kódolási protokollt a bíróság vagy az ellenérdekű fél ügyvédje elfogadja a válaszadó ESI keresésének és előállításának ésszerű módszereként."). Legalább egy másik ügyben a bíróság az ítéletéről hozott ítéletében elrendelte a magkészslet közzétételét. *Fed. Hous. Fin. Agency v. HSBC N. Am. Holdings Inc.*, No. 11-6189, 2014 WL 584300 (S.D.N.Y. 2014).

²⁰⁹ *Lásd Kobayashi, Supra* note 169, 1504. o. (azzal érvelve, hogy a keresés előzetes költségeiért a kérelmező félnek kell felelnie).

²¹⁰ Például a jelenlegi munkadokumentum-doktrína és az ügyvédi titoktartás értelmében a kiváltságok (szemben a relevanciával) meghatározását nem lehet a kérelmező félre átruházni. Ennek eredményeképpen, még ha a kérelmező fél kizárólagos felelősséget is kap a magkészslet relevanciájának megállapítására, a válaszadó félnek *akkor is* felül kell vizsgálnia a dokumentumokat a kiváltságok szempontjából, mielőtt átadná a magkészsletet, ami *mindkét* felet jelentős felülvizsgálati munkával terheli. Különösen a kisebb volumenű ügyekben, ahol a prediktív kódolás csak kis hatékonyságnövekedést hoz, az olyan megközelítés, amely mindkét félre felülvizsgálati kötelezettséget ró, *növelheti* a peres eljárások összköltségét.

3. *Twombly* és *Iqbal* újbóli középpontba állítása

Ha az arányosság az elmúlt évtizedekben a reformok lassú csetepatéját hozta létre, akkor a beadványozási szabályok legutóbbi változásai, amelyeket az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságának *Twombly* és *Iqbal* ügyekben hozott véleményei alapoztak meg, inkább egy meglepetésszerű forradalom volt. ²¹¹ A *Twombly* és az *Iqbal* véleményében a Legfelsőbb Bíróság, látszólag a Szövetségi Polgári Eljárási Szabályzat 8. szabályát értelmezve, elsöpörte a szövetségi szabályok 1938-as megalkotása óta uralkodó "notice pleading" rendszert, és helyébe egy olyan rendszert állított, amelyben a felperes panaszának "hihető" igényt kell támasztania a jogorvoslatra annak érdekében, hogy ellenálljon az elutasítási kérelemnek. ²¹² Heves vita alakult ki arról, hogy ez valójában csak egy díszes ruhába öltöztetett valószínűségi követelmény-e, és az alsóbb fokú bíróságok gyakran küszködtek azzal, hogy miként lehetne a Bíróság új mandátumát más módon végrehajtani. ²¹³ Egy hosszú, különböző szigorúságú és kifinomultságú tudományos szakirodalom is megkérdőjelezte, hogy a változásnak van-e jelentősége, és ha igen, milyen mértékben, különösen bizonyos ügytípusok (pl. polgári jogok) esetében. ²¹⁴ És függetlenül attól, hogy a *Twombly* és az *Iqbal* kézzelfogható hatással volt-e a bírósági döntésekre, az új beadványozási rendszer még mindig hatással lehetett a beadványozási gyakorlatra - például arra, hogy sok felperes költséges beruházásokat eszközölt a beadvány benyújtását megelőző nyomozásba az elutasítás elkerülése érdekében. ²¹⁵

A *Twombly/Iqbal* vita normatív középpontjában egy értékítélet áll. kétféle aszimmetria összeütközéséről: aszimmetrikus felfedezési költségek

²¹¹ Lásd Richard L. Marcus, *The Revival of Fact Pleading Under the Federal Rules of Civil Procedure*, 86 COLUM. L. REV. 433, 492-93 (1986) (az értesítéses beadványozás hanyatlását jósolva). Az esetekről lásd *Bell Atlantic Corp. v. Twombly*, 550 U.S. 544 (2007); *Ashcroft v. Iqbal*, 556 U.S. 662 (2009).

²¹² *Twombly*, 550 U.S. 544; *Iqbal*, 556 U.S. 662.

²¹³ Lásd pl. Swanson v. Citibank, N.A., 614 F. 3d 400, 404 (7th Cir. 2010) ("Ahogy mi értjük, a Bíróság ehelyett azt mondja, hogy a felperesnek elegendő részletet kell adnia az ügy tárgyáról ahhoz, hogy egy olyan történetet mutasson be, amely összetartozik. Más szóval, a bíróság azt a kérdést teszi fel magának, hogy megtörténhetek-e ezek a dolgok, nem pedig azt, hogy megtörténtek-e."); Braden v. Wal-Mart Stores, Inc., 588 F. 3d 585, 594 (8th Cir. 2009) ("A hihetőségi standard megköveteli a felperestől, hogy a beadvány benyújtásának szakaszában bizonyítsa, hogy az érdemi siker több mint "puszta lehetőség". Ez azonban nem egy 'valószínűségi követelmény' ". (belső hivatkozások elhagyva)).

²¹⁴ David Freeman Engstrom, *The Twiqbal Puzzle and Empirical Study of Civil Procedure*, 65 STAN. L. REV. 1204-06 (2013) (a *Twombly* és *Iqbal* rendszerszintű hatását elemző tanulmányok áttekintése).

²¹⁵ Lásd Stephen B. Burbank, *Pleading and the Dilemmas of Modern American Procedure*, 93 JUDICATURE 109, 118 (2009) ("A *Twombly* és *Iqbal* talán legproblémásabb lehetséges következménye, hogy megtagadja a bírósághoz való hozzáférést az olyan érdemi követelésekkel rendelkező felperesektől és leendő felperesektől, akik nem tudnak megfelelni a követelményeknek ... mert nincsenek meg az erőforrásaik ahhoz, hogy kiterjedt, a benyújtás előtti vizsgálatot folytassanak, vagy az információs aszimmetriák miatt."). Nincs közvetlen bizonyíték ilyen hatásra. A tanulmányok azonban arra utalnak, hogy a határozatok a beadványozási gyakorlat más aspektusait is befolyásolták, így ez rendkívül valószínűsíthető. Lásd Christina L. Boyd, David A. Hoffman, Zoran Obradovic & Kosta Ristovski, *Building a Taxonomy of Causes of Action in Federal Complaints*, 10 J. EMP. LEG. STUDS. 253, 274 (2013) (előzetes bizonyítékot kínálva arra, hogy a felperesek a *Twombly* után kevesebb kereseti okot hoztak fel). De lásd REBECCA M. HAMBURG & MATTHEW C. KOSKI, SUMMARY OF RESULTS OF FEDERAL JUDICIAL CENTER SURVEY OF NELA MEMBERS, FALL 2009 (2010) (a felmérés eredményeit ismertetve, amelyek szerint a foglalkoztatási diszkriminációval kapcsolatos keresetekben a felperesek ügyvédjei nem számoltak be változásról a beadványaikban szereplő részletesség tekintetében).

és aszimmetrikus információ. Ezek közül az első, amit az imént említettünk, az amerikai felfedezési rendszer rosszul összehangolt ösztönzőiből ered, amelyben a költségek ott vannak, ahol esnek, lehetővé téve a felek számára, hogy a felfedezési kérelmek költségeit az ellenfelekre hárítsák. Azáltal, hogy a *Twombly/Iqbal* hivatkozási szabálya a fél állításait a felfedezés előtti vizsgálatnak veti alá, a *Twombly/Iqbal* a megegyezésre gyakorolt ilyen *in terrorem* hatásokat igyekszik tompítani.²¹⁶ De bármennyire is értékes a perköltségek aszimmetriáinak csökkentése szempontjából, a valószínűségi szűrés az információs aszimmetriákon alapuló ellenérveket is felvet. Egyszerűen fogalmazva, nem minden felperesnek van hozzáférése a szükséges bizonyítékokhoz a beadvány benyújtásának szakaszában, és csak a kényszerítő felfedezés és a kötelező eljárás képes eloszlatni a jogsértéssel kapcsolatos, magántulajdonban lévő információkat. Az eredmény az, hogy a perköltség-aszimmetriák hatásait csak az információs aszimmetriák súlyosbításával lehet enyhíteni, és fordítva. A *Twombly/Iqbal* plauzibilitási hivatkozási szabványa csupán egy választás, mégpedig egy erősen szubjektív választás, amely a két aggály lehetséges összeegyeztetésének spektrumán mozog.

A *Twombly/Iqbal* egyensúlyozási aktus magában foglalhat elosztási megfontolásokat, de nem feltétlenül megoldhatatlan. Az egyik lehetőség a "plauzibilitási" mandátum enyhítése az aszimmetrikus információ által leginkább sújtott esetek alcsoportjában (bár ez megterhelheti a transzszubsztantivitás iránti amerikai elkötelezettséget).²¹⁷ Egy másik részleges megoldás a szakaszos feltárás, amely a joghatósági feltáráshoz hasonlóan a kulcsfontosságú bizonyítási kérdésekre - az ügy "nyaki ütőerére" - irányul a beadvány benyújtásának szakaszában, hogy teszteljék a hihetőséget, de a feltárás nagy részét a későbbi szakaszokra hagyják, miután az elutasítási kérelmet visszaverték.

Azokban az esetekben, amelyekben a dokumentumok feltárása kulcsfontosságú költségtényező, a TAR egy harmadik lehetséges megoldással egészíti ki ezt a választékot. Egy kisszámú, de egyre növekvő tudományos szakirodalom kezdte el vizsgálni ezt a lehetőséget, és a TAR arányosságra gyakorolt hatásáról szóló korábbi vitából kiinduló érvelésnek mostanra már ismerősnek kell lennie.²¹⁸ Az érvelés lényege, hogy a TAR jelentősen csökkenteni fogja az aszimmetrikus feltárási költségeket, mivel ezen aszimmetriák elsődleges forrása - a dokumentumok relevancia és a kiváltságok szempontjából történő felülvizsgálata - a

²¹⁶ *Twombly*, 550 U.S., 559. o. (a plauzibilitásra való hivatkozást azzal indokolja, hogy "el kell kerülni a felfedezés potenciálisan hatalmas költségeit olyan ügyekben, amelyekben nincs "ésszerűen megalapozott remény arra, hogy a [felfedezési] eljárás releváns bizonyítékokat tár fel" a . . . claim"); lásd még Samuel Issacharoff & Geoffrey Miller, *An Information-Forcing Approach to the Motion to Dismiss*, 5 J. LEGAL ANALYSIS 437, 448 (2013) (azt sugallva, hogy a megnövelt hivatkozási normák azt szolgálják, hogy "megelőzzék[] a terméketlen felfedezéssel járó holtteher-veszteségeket"); Jonah B. Gelbach, Note, *Locking the Doors to Discovery? Assessing the Effects of Twombly and Iqbal on Access to Discovery*, 121 YALE L.J. 2270, 2277 (2012) (bemutatva, hogy a *Twombly/Iqbal*-szabványok megakadályozzák a felfedezést egyes olyan ügyekben, amelyek egyébként elérnék azt).

²¹⁷ Lásd pl. *Swanson*, 614 F. 3d at 404-05 (a *Twombly/Iqbal* standard különböző anyagi jogi területekre való alkalmazásának megvitatása); lásd még Andrew Blair-Stanek, *Twombly is the Logical Extension of the Mathews v. Eldridge Test to Discovery*, 62 FLA. L. REV. 1, 38 (2010) (a

Twombly és *Iqbal* polgári jogi és diszkriminációs ügyekre gyakorolt rossz hatásait tárgyalva).
218 Kobayashi, 169. lábjegyzet, 1502. o.

a TAR által legközvetlenebbül csökkentett felfedezési költség.²¹⁹ Ráadásul ezek a felülvizsgálati költségek általában egyenlőtlenül oszlanak meg a kérelmező és a válaszadó felek között, folytatódik az érvelés, mivel a válaszadó félnek a begyűjtött dokumentumok teljes körét át kell vizsgálnia mind a relevancia, mind a kiváltságok szempontjából, mielőtt benyújtja azokat, míg a kérelmező fél csak a kivonatos dokumentumkészletet kapja meg és vizsgálja át.²²⁰

Az arányossággal kapcsolatos állításainkhoz hasonlóan a TAR-nak a költségaszimmetriák csökkentésére irányuló képességére vonatkozó empirikus bizonyítékok sem egyértelműek. Az idő majd eldönti, és jelentős lehetőségeket nyit meg a jövőbeli kutatások előtt. Először is, a TAR-nak a költségaszimmetriák *in terrorem* hatását mérséklő képessége nem biztos, hogy a "v" mindkét oldalán egyenletesen érvényesül, és a válaszadó és a kérelmező felek körében egyaránt jelentős csökkenést eredményez a felfedezési költségekben. A megkereső felek például a TAR-t felhasználhatják arra, hogy a nagyszámú dokumentumot hatékonyabban szétválogassák a felülvizsgálatra. Ha az új algoritmikus eszközök a kérelmező fél költségeit ugyanannyira vagy majdnem annyira csökkentik, mint a válaszadó félét, akkor a költségek aszimmetriája és az általuk alátámasztott *in terrorem* hatás nem biztos, hogy elmozdul. A TAR-nak a költségaszimmetriák csökkentésére irányuló képessége a kisebb tételekkel járó ügyekben is korlátozott lehet. Mivel a TAR megtakarításai a felfedezés mennyiségének csökkenésével együtt csökkennek, van egy pont, ahol a szoftver, a magkészlet-építés és a modellhangolás fix költségei nem érik meg a gyertyát. Ez azért fontos, mert legalábbis bizonyos empirikus bizonyítékok arra utalnak, hogy a költségek aszimmetriája a kisebb tételekkel járó ügyekben lehet a legnagyobb, nem pedig a peres eljárásokban, amelyek a peres eljárások reformjáról szóló vitákban a legjelentősebbek.²²¹

Másodszor, a TAR-nak a költségaszimmetriák hatásainak mérséklésére való képessége - a TAR arányosságra gyakorolt hatásához hasonlóan - attól függ, hogy a bíróságok hogyan szabályozzák a peres felek általi alkalmazását. Amint azt az imént említettük, az alsóbb fokú bíróságok azzal küzdenek, hogy a TAR protokollok végrehajtása során mennyi felek közötti együttműködést követeljenek meg, és egyes tudósok tovább mennek, és a "feladatmegosztási" szabály felé való elmozdulást támogatják, amelyben a kérelmező fél végzi a munkát, és viseli a magkészlet létrehozásának és a modell képzésének költségeit, mint a költségek externalizálásának és a felek közötti ügynökségi költségek korlátozásának módját.²²² A kiváltságok meghatározása azonban, ahogy azt mi is megjegyeztük, nem lehet átruházható, ami a legjobb esetben is csak részlegesen teszi lehetővé a felfedezési feladatoknak a kérelmező félre történő újbóli átruházását.²²³ Az eredmény az, hogy a TAR szűkítheti, de valószínűleg nem tudja ellaposítani a felfedezési költségeket.

Ezek és más kifogások a TAR-nak a perköltségek mérséklésére való képességével kapcsolatban aggodalmak gyümölcsöző utakat biztosítanak a jövőbeli kutatások számára, mind az elméleti, mind a

---

²¹⁹ PACE & ZAKARAS, *Supra* 176. lábjegyzet, 41. o. (becslések szerint a maximális megtakarítás

a dokumentumok felülvizsgálatának gyorsításával és a kapcsolódó munkaerőköltségek csökkentésével érhető el).

220 FED. R. CIV. P. 26(b)(5)(A).

221 *Lásd* LEE & WILLGING, *Supra* 152. lábjegyzet, 42-43. o. (a jelentés szerint a felfedezési költségek medián része a felperesek esetében a tét 1,6%-a, az alperesek esetében pedig 3,3%-a volt).

222 *Lásd a* 209. lábjegyzetet és a kísérő szöveget.

223 *Lásd a* 220. lábjegyzetet.

empirikus, különösen a TAR elterjedésével és a bírósági válaszok kikristályosodásával. A jelenlegi nézőpontból azonban, és a technológiai változások előrejelzésével kapcsolatos megfelelő alázattal, a TAR elterjedése valószínűleg fokozatosan erodálja a bíróság *Twombly/Iqbal* doktrínájának alapjául szolgáló költségaszimmetriákat.

B. Prediktív analitika és fórumválasztás

A fórumválasztás egy második konkrét kontextust kínál a jogi technológia és az eljárás metszéspontjának feltárására. A jogtechnológiai cégek már most is forgalmaznak olyan szoftvereket, amelyek segítenek a peres feleknek kiválasztani a legelőnyösebb fórumot, ahol a jogvitát lefolytathatják. Ennek egyik vezető példája a Ravel Law, amelynek honlapján a következő ügyfélvélemény olvasható: "A Ravel segítségével gyorsan és mélyrehatóan megismerhetem, hogy bizonyos típusú ügyek hogyan alakulnak egy adott joghatóságban, és hogy az adott ügytípusban általában milyen jog érvényesül."²²⁴ Felmérések szerint az utóbbi időben jelentősen megnőtt az adatalapú eredmény-előrejelző eszközök használata az ügyvédi irodák körében.²²⁵ Ebben a szakaszban megpróbáljuk megérteni az eredmény-előrejelző eszközök lehetőségeit és jelentős korlátait is. Ennek során a jogi technológiákban rejlő lehetőségeket az elektronikus felderítés területéhez képest szkeptikusabban fogalmazzuk meg.²²⁶

Még így is, a fórumválasztásra való összpontosítás felbecsülhetetlen lehetőséget kínál arra, hogy megvizsgáljuk a jogi technológia hatását a rendszeren belüli információelosztásra, és feltárjuk, hogy ez hogyan indokolhat eljárási választ.

---

²²⁴ *What People Are Saying*, RAVEL LAW, <https://home.ravellaw.com> [<https://web.archive.org/web/20190207214629/https://home.ravellaw.com/>] (idézi Daniel Newman, Shareholder, Greenberg Traurig). Egy másik példa a Littler Mendelson ügyvédi iroda egyik részvényesétől származik:

Jó úton haladunk afelé, hogy ügyfeleinknek előrejelző elemzést tudjunk nyújtani az ügyek kimeneteléről. Ha az Ön ügye hasonló ahhoz, amelyet egy adott ügyvéd az ország egy bizonyos részén, ugyanannál a bírónál indított, az analitika alapján meg tudjuk jósolni az ügy hosszát, a költségkeretet és a lehetséges kimenetelét. Ez a fajta információ az előrejelzés erejét kínálja, és akkor szolgáljuk a legjobban ügyfeleinket, ha pontosan meg tudjuk jósolni az eredményeket és a költségeket.

Lee Schreter, *In Their Words*: GA. STATE UNIV: GA. STATE NEWS HUB (2018. március 19.), <https://news.gsu.edu/2018/03/19/in-their-words-using-analytics-and-ai-in-legal-practice-2> [<https://perma.cc/SE4Y-PBDS>].

²²⁵ *Lásd* COALITION OF TECHNOLOGY RESOURCES FOR LAWYERS, DATA ANALYTICS IN CORPORATE LEGAL DEPARTMENTS: 2017-2018 TRENDS 6 (2018) (beszámoló arról, hogy az ügyvédi irodák 43%-kal több adatelemzést használnak az eredményelemzés elvégzésére, és 175%-kal nőttek az ilyen eszközökre szánt várható kiadások).

²²⁶ Lehetséges, hogy a prediktív eszközök nem a polgári igazságszolgáltatási rendszeren belüli fórumválasztásnál lesznek a leghasznosabbak, hanem a választottbírói rendszerben, ahol a peres felek legalább bizonyos fokig megtartják a választottbírák kiválasztásának lehetőségét. *Lásd* Catherine A. Rogers, *Arbitrator Intelligence*: N.Y. DISP. RESOL. LAW., Spring 2018, at 41, 42 (megjegyezve a technológiai eszközök használatát a választottbírák kiválasztásakor az információk előny megszerzésére).

1. Forum-Shopping a szövetségi bíróságokon és az ígélet a prediktív Analitika

Az amerikai peres eljárások rendszerének egy hármasság jellemzője a vállalkozói figyelmet a fórumválasztásra, mint jogi technológiai célpontra irányította. Először is, az amerikai föderalizmus rendszere azt jelenti, hogy a pereket több fórumon is meg lehet tárgyalni, és alapvető szervezőelv, hogy az amerikai polgári igazságszolgáltatási rendszerben a felperesek rendelkeznek a "helyszínválasztási privilégiummal", vagyis azzal a joggal, hogy megválaszthassák az ügy elbírálásának alapértelmezett helyét.²²⁷ Ennek ellenére az alperesek mind szövetségi, mind állami szinten kérhetik a törvény által előírt áthelyezést egy új körzetbe, vagy a szövetségi rendszerben a szövetségi rendszerből való teljes kizárást kérhetik a szövetségi rendszerből a common law forum non conveniens indítványával.²²⁸ Az eredmény az, hogy a peres feleknek a "v" mindkét oldalán van beleszólásuk abba, hogy az ügyet hol bírálják el.

Másodszor, a fórumválasztás jelentős hatással lehet az ügy kimenetelére, és így a feleknek erős stratégiai ösztönzői lesznek arra, hogy bizonyos fórumokat válasszanak vagy kerüljenek el a "fórumvásárlás" révén. Az ösztönzők egyik csoportja a pereskedés költsége és kényelme. A fél habozhat a harctól, ha arra kényszerül, hogy egy távoli bíróságon tárgyaljon, vagy egy olyan bíróságon, amely nem jogosítja fel a felet a kulcsfontosságú tanúk kötelező eljárására.²²⁹ A felek szintén előnyben részesíthetik a gyors vagy lassú megoldást, és az ezt elősegítő fórumot. Végül a peres fél által választott fórum befolyásolhatja, hogy melyik jog alkalmazandó. A szövetségi bírósági ügyekben, amelyekben állami jogi követelések szerepelnek, az ügy keletkezésének helye szerinti bíróság befolyásolhatja a jogválasztást, mivel a Legfelsőbb Bíróság *Erie-Klaxon-Van Dusen* keretrendszere szerint a bíróságok jellemzően annak az államnak a jogválasztási szabályát alkalmazzák, ahonnan a polgári peres ügyet eltávolították vagy eredetileg benyújtották.²³⁰

E különbségek némelyike viszonylag olcsón elemezhető a hagyományos jogi megközelítésekkel - az esetek elolvasásával és ügyvédként való gondolkodással. A fórumválasztás azonban a jogalkalmazás szempontjából is fontos lehet. Ha a fejlett prediktív analitika működőképes lesz ezen a téren - ami nagyon nagy "ha", az alább tárgyalt okok miatt -, akkor döntő előnyre tehet szert. Ettől függetlenül

---

²²⁷ *Atl. Marine Constr. Co. v. U.S. Dist. Ct. for the W. Dist. of Tex.*, 571 U.S. 49, 63 (2013).

²²⁸ *Lásd* 28 U.S.C. § 1404; *Piper Aircraft Co. v. Reyno*, 454 U.S. 235, 240-41 (1981).

²²⁹ Klasszikus példaként lásd a *Carnival Cruise Lines, Inc. v. Shute*, 499 U.S. 585 (1991) és a *J. McIntyre Machinery, Ltd. v. Nicastro*, 564 U.S. 873 (2011).

²³⁰ *Klaxon Co. kontra Stentor Elec. Mfg. Co.*, 313 U.S. 487, 487 (1941) (megállapítva, hogy a szövetségi bíróságoknak követniük kell azon államok jogválasztási szabályait, amelyekben székhelyük van); *lásd még* *Van Dusen v. Barrack*, 376

U.S. 612, 633-634 (1964) (a benyújtó állam jogválasztási szabályainak alkalmazása még akkor is, ha az ügyet az 1404(a) § alapján a kényelmi érdekek miatt helyezik át). A *Klaxon* és a *Van Dusen* továbbá biztosítja, hogy ez az eredetileg állami bíróságon benyújtott, eltávolítható ügyekre is igaz legyen. Van azonban két kivétel. Ha az eredeti körzetben a helyszín nem volt megfelelő, akkor a 28 U.S.C.

§ 1406, helyette a célország bíróságának jogválasztási szabályait kell alkalmazni. Ezen túlmenően a célbíróság szabályait kell alkalmazni, ha a keresetet egy fórumválasztási záradékban megjelölt bíróságra utalják át. *Lásd Atl. Marine Constr. Co.*, 571 U.S., 66-67. o. (a felek "az igazságszolgáltatás érdekében" a fórumválasztási kikötésükhöz tartják magukat).

Elektronikusan elérhető a következő címen:

<https://ssrn.com/abstract=3551589>

milyen jog alkalmazandó, egyes joghatóságokban a bírák a felperes-barátabbak lehetnek, mint másokban az elutasításra vagy a gyorsított eljárásra irányuló kérelmek elbírálása során, és az esküdszék, amely a tárgyaláson várakozik, ha ezeket a kérelmeket elutasítják, nagyvonalúbb lehet. ²³¹ Ezeknek a "diszkrecionális" döntéseknek a jelentősége idővel növekedhet egy egyre inkább politizált bírói testületben, amelyet egy egyre polarizáltabb politikai folyamat választ ki,²³² és egy olyan esküdszékben, amelyet az amerikaiak egyre inkább hajlamosak a társadalmi-gazdasági és ideológiai szempontok szerinti válogatásra. ²³³

Az amerikai peres eljárások harmadik jellemzője, amely a prediktív fórumválasztást potenciálisan értékes növekedési területté teszi, az, hogy az amerikai bíróságok nagyjából elfogadják a fórumválasztást a rendszer szerves részeként. Nyilvánvaló kivétel természetesen az Erie-doktrína, amely kifejezetten a szövetségi és állami bíróságok közötti fórumválasztás törvényen alapuló ösztönzőinek visszaszorítására épül. ²³⁴ De az Erie-n túl, és annak ellenére, hogy a bíróságok időnként kirohanva megjegyzik "a forum shopping veszélyét" ²³⁵ vagy "gonosznak" nyilvánítják azt,²³⁶ az alapul szolgáló doktrína története - a Legfelsőbb Bíróságtól lefelé - sokkal inkább alkalmazkodó. ²³⁷ Ez részben az amerikai föderalizmus rendezetlenségéhez való nyers alkalmazkodás. ²³⁸ Részben talán az a megállapítás, hogy más eljárási doktrínák és törvények - köztük a személyes joghatóság, a helyszínre vonatkozó törvényi korlátozások, és, ahogyan az imént említettük, *Van Dusen* azon törekvése, hogy biztosítsa, hogy

---

²³¹ Lásd Debra Lyn Bassett, *The Forum Game*, 84 N.C. L. REV. 333, 350 (2006) (példákat hozva ezekre a "szubjektívebb és személyesebb tényezőkre"); lásd még Mary Garvey Algero, *In Defense of Forum Shopping: A Realistic Look at Selecting a Venue*, 78 NEB. L. REV. 79, 99 (1999) (arra utalva, hogy még ha az alapul szolgáló jog azonos is, egyes bíróságok nagyobb valószínűséggel értelmezik és alkalmazzák a jogot kedvezőbb módon).

²³² Lásd NATHANIEL PERSILY, SOLUTIONS TO POLITICAL POLARIZATION IN AMERICA 5-6 (2015) (a kortárs amerikai politika növekvő polarizációjának magyarázata és a lehetséges megoldások feltárása); Richard L. Hasen, *Polarization and the Judiciary*, 22 ANN. REV. POL. SCI. 261, 262 (2019) (azzal érvelve, hogy a megnövekedett polarizáció mind a bírói kiválasztásra, mind a peres ügyek kimenetelére hatással van).

²³³ Lásd *pl.* BILL BISHOP & ROBERT CUSHING, A NAGY SZORT: WHY THE CLUSTERING OF LIKE-MINDED AMERICA IS TEARING US APART 1, 40 (2008) (a növekvő ideológiai és társadalmi-gazdasági szegregáció következményeinek megállapítása).

²³⁴ *Erie R.R. Co. kontra Tompkins*, 304 U.S. 64, 78 (1938).

²³⁵ *Agency Holding Corp. v. Malley-Duff & Assocs.*, 483 U.S. 143, 154 (1987) (a RICO-ügyekre vonatkozó forum shopping veszélyének megvitatása).

²³⁶ *Wells v. Simonds Abrasive Co.*, 345 U.S. 514, 521 (1953) (Jackson, J., különvéleményt nyilvánítva) (tárgyalva azt, hogy a teljes hitelvi klauzula alkalmazása nem vezet a forum shopping roszához).

²³⁷ Lásd *pl.* *Ferens v. John Deere Co.*, 494 U.S. 516, 527-28 (1990) (elismeri, hogy a felperesek forum shoppingot folytatnak); *Van Dusen v. Barrack*, 376 U.S. 612, 633-34 (1964) (ugyanaz vonatkozik az alperesekre is); *Keeton v. Hustler Mag., Inc.*, 465 U.S. 770, 779 (1984) (az államról államra történő fórumválasztást szokásos peres stratégiaként jellemezve); *Piper Aircraft Co. v. Reyno*, 454 U.S. 235, 250 (1981) (ugyanaz); lásd még *Kermit Roosevelt III, Choice of Law in Federal Courts: From Erie and Klaxon to CFAA and Shady Grove*, 106 NW. U. L. REV. 1, 32-33 (2012) (a forum shoppinggal kapcsolatos normatív ambivalencia leírása). Érdekes módon a forum shoppinggal kapcsolatos amerikai ambivalencia nem érvényesül a globális forum shoppingra. Lásd Pamela K. Bookman, *The Unsung Virtues of Global Forum Shopping*, 92 NOTRE DAME L. REV. 579, 589, 592 (2016) (a kritikuskok azon nézetével szemben, hogy a nemzetközi forum shopping illegitim).

²³⁸ Lásd Friedrich K. Juenger, *Forum Shopping, Domestic and International*, 63 TUL. L. REV. 553, 569 (1989) (azzal érvelve, hogy a föderalizmus lehetővé teszi, sőt meghívja a fórum vásárlás).

a kényelmi okokból történő áthelyezések nem befolyásolják, hogy melyik jog alkalmazandó - ésszerű határokat szabnak a forum shopping lehetőségeinek. ²³⁹ Részben pedig ez egy alapos kontradiktórius rendszer műtárgya lehet, amely a peres stratégiát, beleértve a forum-shoppingot is, a buzgó képviselőt szinonimájának, sőt talán még etikai kötelességnek is tekinti. ²⁴⁰ Bármilyen legyen is az ok, még akkor is, ha a peres felek kényelmi okokból kérik a helyszín áthelyezését, a bíróságok ritkán vizsgálják meg azt a mélyebb stratégiai célt, amelyet ez a kérelem gyakran tükröz.

2. "Működni fog" a prediktív fórumválasztás?

Míg egyesek úgy vélik, hogy a prediktív analitikai módszerek nagy ígéretet hordoznak a peres felek számára, akik a jogvitájukat előnyös fórumra kívánják manőverezni, a korábban tárgyalt NLP kihívásoktól függetlenül komoly kérdések maradnak a jogi technológia azon képességét illetően, hogy beváltsa az ilyen ígéreteket. Ezek az aggályok lehetnek, de nem biztos, hogy leküzdhetetlenek. Legalábbis azt jelzik, hogy erős ellenszélnek kell alakítania az eljárási válaszokkal kapcsolatos gondolkodást.

Kezdje egy konkrét példával: egy már benyújtott ügy alperesének kell-e kérnie, hogy egy másik fórumra helyezték át az ügyet, mivel az alperes azt tervezi, hogy keresetindítás hiányában elutasítja az ügyet. Ebben a helyzetben az alperes tudni szeretné, hogy a 12(b)(6) szabály szerinti kérelmek mekkora hányadának adtak helyt az egyes kerületekben. Egy kifinomultabb megközelítés további rendelkezésre álló adatok alapján szűrnie az ügyeket, például a PACER-ben bejelentett perkód jellege, a felek száma mindkét oldalon, vállalati státuszuk, a benyújtott igények száma, az állami vagy szövetségi jogi kérdések jelenléte, valamint a bíróság és a kijelölt kerületi bíró. ²⁴¹ A gépi tanulási módszerekkel meghatározható, hogy e változók közül melyik, ha egyáltalán van ilyen, fontos előrejelzője a 12(b)(6) szabály szerinti kérelmek eredményének a már tárgyalt ügyek univerzumában. Ha a kerületi bíróság az egyik fontos előrejelző tényező, akkor egy kedvezőbb kerületbe való áthelyezés jó választás lehet.

Ez az egyszerű példa felszínre hoz egy kulcsfontosságú kritériumot arról, hogy mit jelent az, hogy a prediktív analitika "működik": A rendelkezésre álló adatoknak hasznosnak kell lenniük annak megjósolásában, hogy a fontos ügyek kimenetele hogyan változik az egyes körzetekben. Nevezzük ezt *APU-kritériumnak* - annak a követelménynek, hogy a rendelkezésre álló adatok prediktív módon hasznosak legyenek.

---

²³⁹ Lásd Bassett, *Supra* note 231, at 369 (szembeállítva a forum-shoppingra vonatkozó eljárási korlátozásokat a "laissez-faire megközelítéssel"). A személyes joghatósággal kapcsolatos kulcsfontosságú esetekről lásd *Goodyear Dunlop Tires Operations, S. A. v. Brown*, 564 U.S. 915 (2011); *Daimler AG v. Bauman*, 571 U.S. 117 (2014); *Bristol-Myers Squibb Co. v. Superior Ct.*, 137 S. Ct. 1773 (2017).

²⁴⁰ Bassett, *Supra* note 231, 344. o. ("Valójában a fórumkeresés elmulasztása a legtöbb esetben hivatali mulasztásnak minősül.")

²⁴¹ Megjegyzendő azonban, hogy az egyes felperesek által a polgári jogi fedőlap kitöltésekor kiválasztott per jellege (NOS) kódok problémás útmutatóknak bizonyultak. Lásd Christina L. Boyd & David A. Hoffman, *The Use and Reliability of Federal Nature of Suit Codes*, 2017 MICH. ST. L. REV. 997, 1006-07 (megfigyelve, hogy a NOS-kódokat kiválasztó ügyvédek nem rendelkeznek képzéssel vagy szabványosított útmutatással, és kevés ösztönzővel a megfelelő kódok kiválasztására). Ez azt jelenti, hogy egy prediktív elemzőnek valószínűleg túlmintáznia kellene az eseteket annak biztosítása érdekében, hogy ne szűrje ki a releváns állításokat tartalmazó

eseteket.

A fórumok kiválasztására alkalmazott prediktív analitika háromféleképpen nem felelhet meg az APU-kritériumnak. Az első a megfelelő típusú adatok elégtelensége. Míg az ügyek kimenetelének előrejelzése szempontjából releváns változók közül sok elérhető a szövetségi bíróságok PACER e-filing rendszerében található ügyiratokban, a legfontosabb ügyjellemzők megragadása, mondjuk a *Twombly/Iqbal* szerinti elutasítási indítványokra alkalmazott plauzibilitási standard tekintetében, olyan módon változhat, amely az ügy anyagainak szélesebb körű katalógusát igényli - például a panaszokat, az elutasítási indítványt alátámasztó jogi memorandumokat vagy más dokumentumokat. Az egyik probléma az, hogy a PACER keresőfelülete, amely az 1990-es évek közepén kialakított minden kifinomultságával és felhasználóbarátságával rendelkezik, szinte használhatatlanná teszi az adatok szűrésére. A jelentősebb probléma az, hogy még ha lehetséges is lenne a hatékony szűrés, a PACER dokumentumként megállapított díjai gyorsan emelkednének, ha elegendő megfigyelést próbálnánk generálni az életképes gépi tanulási módszerek támogatásához.²⁴² A szövetségi szintű bírósági adatok, ahogyan egy tudós pár emlékezetesen fogalmazott, "a pénz és az ügyetlenkedés fala mögött ülnek"²⁴³.

Létrejöhet-e valamilyen alternatív mechanizmus, amely megkettőzi a PACER hatalmas állományát, és lehetővé teszi az ügyek dokumentumainak intelligens megosztását? A Westlaw, a Lexis és a Bloomberg már most is letölti a PACER ügyiratokról szóló jelentéseket és a mögöttes ügyek dokumentumainak nagy részét. A nagy ügyvédi irodák pedig bizonyára kiterjedt dokumentumgyűjteményekkel rendelkeznek, amelyeket saját munkájuk során iktattak és töltöttek le. Létezik a lázadó RECAP archívum is, amely szabadon hozzáférhetővé tesz minden olyan dokumentumot, amelynek letöltéséért az archívum felhasználói a PACER-nek fizettek.²⁴⁴

Nem lehet azonban tudni, hogy ezek a dokumentumgyűjtemények mennyire reprezentálják az esetek teljes populációját.²⁴⁵ És a baljós gazdasági előrejelzések jó okot adnak arra, hogy kételkedjünk abban, hogy bármelyik ilyen gyűjtemény átfogó lesz. Egy több évvel ezelőtti becslés szerint a PACER teljes tartalmának letöltési költségei

²⁴² Ha egy teljesítményelemzés alapján a peres félnek 20 000 esetben kell letöltenie az információkat, hogy hasznos előrejelzéseket készítsen, és minden egyes esetben átlagosan három dokumentumot tartalmazott átlagosan 1,50 \$ átlagos költséggel, a teljes költség egy esetben meghaladhatja a 90 000 dollárt, nem beleértve az adattudósok foglalkoztatásának költségeit.

²⁴³ Charlotte S. Alexander & Mohammad Javad Feizollahi, *Sárkányokról, barlangokról, fogakról és karmokról*: in: COMPUTATIONAL LEGAL STUDIES: THE PROMISE AND CHALLENGE OF DATA-DRIVEN LEGAL RESEARCH 97 (Ryan Whalen szerk., 2019).

²⁴⁴ *Advanced RECAP Search*, COURT LISTENER <https://www.courtlistener.com/recap> [<https://perma.cc/XSG9-5YLZ>]. Aki lemaradt volna róla, annak a RECAP a "PACER" szó visszafelé írva.

²⁴⁵ Még a Westlaw és a Lexis is rendelkezik hiányosságokkal. *Lásd* McAlister, *supra* 37. lábjegyzet (a jogi adatbázisok hiányosságainak leírása); Elizabeth Y. McCuskey, *Submerged Precedent*, 16 NEV. L.J. 515, 517 (2016) (megállapítva, hogy a Westlaw és a Lexis két szövetségi kerületi bíróság bírói indokolással ellátott határozatainak nagyjából harminc százaléka hiányzik). A Harvard Law School nemes Caselaw Access Projectje azt állítja, hogy kiküszöböli ezeket a hiányosságokat, összeállítva és szabadon hozzáférhetővé téve az amerikai jog történetének minden közzétett döntését. *Lásd* CASELAW ACCESS PROJECT, <https://case.law> [<https://perma.cc/5BV6-XHZA>]. De még ez is elégtelen számos jogi elemző alkalmazáshoz, mivel a közzétett határozatok csak a peres ügyek jéghegyének csúcsát jelentik. *Lásd* Engstrom, *supra* note 214, 1208-09. o. (2013) (közzétett és nem közzétett határozatok tanulmányozása a polgári perekre vonatkozó következtetések levonása

érdekében).

akár 1 milliárd dollár is lehetett volna.²⁴⁶ És ez a becslés nem tartalmazza az adatállomány frissítésének költségeit a szövetségi bíróságokon évente benyújtott több tízmillió további dokumentummal.²⁴⁷ Közgazdasági szempontból a PACER természetes monopóliumot élvez, és úgy tűnik, nem hajlandó feladni ezt a pozíciót, ami megnehezíti az új belépők számára, hogy megvethessék a lábukat.²⁴⁸ Továbbá az adatköltségek nagyságrendje arra utal, hogy még ha egy szervezet hajlandó is lenne beruházni, a végül piacra kerülő eszközök valószínűleg nem lennének széles körben elérhetők. Valójában valószínűbb, hogy a peres ügyekben "nem rendelkezők" kiszorulnak a piacról, különösen mivel az eszköz értéke a peres ügyekben "rendelkezők" számára, és így az ár, amelyet hajlandóak érte fizetni, legalábbis részben az eredményeihez való kizárólagos hozzáféréstől ered. Így fennmarad a lehetőség a közszféra által irányított

---

²⁴⁶ Michael Lissner, *A PACER-adatok ára? Around One Billion Dollars*, FREE L. PROJECT (2016. október 10.), <https://free.law/2016/10/10/the-cost-of-pacer-data-around-one-billion-dollars> [<https://perma.cc/C9HM-C5AG>].

²⁴⁷ John Brinkema & J. Michael Greenwood, *E-Filing Case Management Services in the US Federal Courts: A következő generáció*: INT'L J. CT. ADMIN., Summer 2015, at 3, 3. A probléma még nagyobb állami szinten, ahol a beadványok száma még magasabb. Floridában - hogy véletlenszerűen válasszunk egy viszonylag nagy államot - a pereskedők csak 2018 közepe és 2019 közepe között nagyjából 25,5 millió dokumentumot nyújtottak be, összesen mintegy 119 millió oldalnyi terjedelemben. FL. CTS. E-FILING AUTH. 2018-2019 ÉVES STATISZTIKÁK (2019), https://www.myflcourtsaccess.com/authority/e-Filing_Authority/Resources/2019-2020_Board_Meetings/Annual_Report_2019/Florida_Courts_E-Filing_Authority_Annual_Report-2018-19.pdf [<https://perma.cc/6Y3R-7CKA>].

²⁴⁸ A természetes monopóliumokat a termelés növekedésével csökkenő átlagköltségek jellemzik, ami magas fix és alacsony határköltségeket jelent. A PACER egy ilyen példa, mivel az adatok gyűjtésének és indexelésének fix költségei eltörpülnek az internetes keresés és megosztás határköltségei mellett. *Lásd* Prateek Agarawal, *Natural Monopoly*, INTELLIGENT ECONOMIST, <https://www.intelliconeconomist.com/natural-monopoly> [<https://perma.cc/7DNG-Z8AE>] (2020. február 7.). A PACER potenciális versenyképtelenségének konkretizálása érdekében tegyük fel, hogy a PACER körülbelül 150 millió dollárnyi éves díjat termel. Ez az elmúlt évek felső határa. *Hasonlítsa össze* U.S. CTS., FY 2020 CONGRESSIONAL BUDGET REQUEST: JUDICIARY INFORMATION TECHNOLOGY FUND 11.2 tbl. 11.1 (2019), <https://www.uscourts.gov/about-federal-courts/governance-judicial-conference/congressional-budget-request> [<https://perma.cc/GQJ7-X9BN>] (amely a PACER-t magában foglaló "EPA Program" (az "Electronic Public Access" program) 2019-es és 2020-as pénzügyi évre vonatkozó 147,7 millió dolláros becsült "becsült bevételek és előző évi visszafizetések" összegét jelenti) a U.S. CTS., FY 2022 CONGRESSIONAL BUDGET REQUEST: JUDICIARY INFORMATION TECHNOLOGY FUND 11.2 tbl. 11.1 (2021), <https://www.uscourts.gov/about-federal-courts/governance-judicial-conference/congressional>. -költségvetés-kérelem [<https://perma.cc/7Z6Q-5FNW>] (156,8 millió USD-t jelentett ugyanebben a kategóriában a pénzügyi évre vonatkozóan).

a 2020-as évre, és 144,5 millió dollárra becsülve a 2021-es és 2022-es pénzügyi évre). Ha egy versenyképes belépő "csak" 1 milliárd dollárért 150 millió dolláros bevételt tudna vásárolni, akkor mindaddig nyereséges lenne ezt megtenni, amíg a belépő következő legjobb befektetése 15% alatti, azaz 150 millió dolláros hozamot hozna. Ez természetesen figyelmen kívül hagyja a működési költségeket, de okkal feltételezhető, hogy ezek a költségek, beleértve az adattárházakat és a sávzélességet, alacsonyak lennének. *Lásd* Lissner, *Supra* 246. lábjegyzet, 3. n. (az adattárházak költségét évi 128 000 dollárra becsülve); *Comparing Bandwidth Costs of Amazon, Google and Microsoft Cloud Computing*, ARADOR (2017. május 3.), <https://arador.com/ridiculous-bandwidth-costs-amazon-google-microsoft> [<https://perma.cc/R9ZB-YT3Z>] (a sávzélesség költségei nagyjából 100 dollár/tb/hó). De, amint azt korábban megjegyeztük, a szervezetnek évente további több tízmillió dokumentumot is le kellene töltenie a PACER-ből. És nincs garancia - sőt, bőven van okunk kételkedni - arra, hogy a PACER továbbra is működjön, ha egy versenytárs bekebelezné a bevételi forrását. Ha nem lenne PACER, nem lenne a szövetségi bírósági adatok tömeges forrása. És ez figyelmen kívül hagyja annak lehetőségét, hogy új belépők jelennének meg; ha ezek a belépési költségeket egyszer már lemerítették, az árverseny minden szolgáltatót veszteségesé tehet.

reform, talán a PACER politikáját támadó peres eljárások eredményeként, vagy mert az Igazságügyi Konferencia vagy a Kongresszus közbelép. ²⁴⁹ Ha azonban ez nem történik meg, akkor az adatkorlátozások korlátot szabhatnak a prediktív fórumválasztásnak.

A másik módja annak, hogy a fórumválasztásra alkalmazott prediktív analitika megbukhat az APU-kritériumon, az endogenitás egy sajátos fajtájából ered. A fórumválasztási döntések irányítására szolgáló prediktív analitika használata olyan változásokat okozhat a peres felek viselkedésében, amelyek a kezdeti pontosságot vagy hasznosságot aláássák. Ez a "Lucas-kritika" egyik példája, amely a közgazdász és Nobel-díjas Robert Lucasról kapta a nevét. ²⁵⁰ Egyszerűbben fogalmazva, a peres eljárások kimenetelének szisztematikus mintázatai a peres felek endogén stratégiai viselkedését tükrözik. A prediktív elemzési módszerek alkalmazása által feltárt minták várhatóan viselkedésváltozásokat idéznek elő *maguknak a prediktív elemzési módszereknek a használata következtében*. Ez viszont tönkretelheti éppen azon előrejelzési módszerek jövőbeli pontosságát, amelyek a viselkedés változását előidézték.

Íme egy példa arra, hogyan működhet a Lucas-kritika problémája. A peres felek számára az egyik legfontosabb jellemző az, hogy mennyi idő alatt ér véget egy ügy. Ha a prediktív analitika azt jelzi, hogy egy adott fórum jobb a felek számára, akiknek lehetőségük van annak kiválasztására, akkor a felek ezt a "mágneses" fórumot fogják felkeresni, eltömítve annak ügyiratait, ezáltal lassítva *az* ott folyó pereskedést. A "forrásfórumokon" ennek az ellenkezője fog történni. A Kongresszus elvileg úgy reagálhatna erre az eredményre, hogy növelné a bírói helyek számát a mágnesfórumokon. Ez azonban időbe telne, és feltételezi, hogy a Kongresszus a hatékonyság érdekében cselekedne, ami a bírói állások körüli jelenlegi politikai légkörben nem biztos, hogy reális. ²⁵¹ A forrás-mágnes dinamikájának ez a példája azt mutatja, hogy a viselkedésbeli változások hogyan csökkenthetik endogén módon a megszerzett információ értékét.

²⁴⁹ *Lásd* Re & Solow-Niederman, *Supra* note 3, 285. o. (a "nyilvános opció" jogi technikai eszközre és kísérő adatokra vonatkozó javaslat). A PACER-díjakat vitató peres ügyekről *lásd* *Greenspan v. Admin. Off. Of the U.S. Cts.*, No. 14-2396, 2014 WL 6847460, at *3 (N.D. Cal. 2014); *Fisher v. Duff*, No. 15-5944, 2016 WL 3280429, at *1 (W.D. Wash. 2016); *Fisher v. United States*, 128 Fed. Cl. 780, 783 (2016); *Nat'l Veterans Legal Servs. Program v. United States*, 291 F. Supp. 3d 123, 126 (D.D.C. 2018). Ezek közül a negyedikben a Federal Circuit nemrégiben helybenhagyta az alsóbb fokú bíróság ítéletét, megállapítva, hogy a bíróságok a PACER-t felhatalmazó jogszabály és a 2002. évi E-Government Act megsértésével túlzott díjakat számítanak fel. *Lásd* *Nat'l Veterans Legal Servs. Program v. United States*, 968 F. 3d 1340, 1350 (Fed. Cir. 2020) (megállapítva, hogy a díjakat a "nyilvános hozzáférést biztosító szolgáltatásokkal kapcsolatban felmerült költségekre" kell korlátozni). A bírósági adatok nyitottabbá tételére irányuló felhívások nem újak. *Lásd* Alexander & Feizollahi, *Supra* note 243 (a tudományos és egyéb aktivizmus történetének ismertetése). *Lásd még* Adam R. Pah, David L. Schwartz, Sarah Sanga, Zachary D. Clopton, Peter DiCola, Rachel Davis Mersey, Charlotte S. Alexander, Kristian J. Hammond & Luís A. Nunes Amaral, *How to Build a More Open Justice System*, 369 SCIENCE 134, 136 (2020) ("[O]rganizations outside government should directly purchase and publicize court records.").

²⁵⁰ *Lásd* Robert E. Lucas, Jr., *Econometric Policy Evaluation: CARNEGIE- ROCHESTER CONF. SERIES ON PUB. POL'Y* 19, 41-42 (1976) ("[U]n announced sequences of policy decisions . . . úgy tűnik[], hogy nemcsak a jelenlegi generációs modellek, hanem az elképzelhető jövőbeli modellek képességeit is meghaladják.").

²⁵¹ *Lásd pl.*, Hasen, *Supra* note 232 (a bírói kar fokozódó polarizációjának tárgyalása).

Egy harmadik, szintén endogenitást tükröző probléma a Lucas-kritika problémáját megelőzően jelentkezik. Priest és Klein korszakalkotó cikke óta általános feltételezés, hogy az ítélethozatalra kerülő esetek halmaza szisztematikusan szelektálódik.²⁵² Egyes ügyek még a tárgyalás előtt lezárulnak, és nem valószínű, hogy véletlenszerű, hogy melyek azok.²⁵³ Ésszerű következtetés, hogy azok az ügyek, amelyek esetében megfigyeljük a per kimenetelét, különböznek azoktól az esetektől, amelyek azelőtt rendeződnek, hogy ezeket az eredményeket megfigyelnénk, valamint azoktól az esetektől, amelyekben ezeket az eredményeket soha nem figyelnék meg.

Hogy ezt konkrétabbá tegyünk, tegyük fel, hogy a felek két, nagyjából azonos méretű fórumlehetőséghez, A-hoz és B-hez férnek hozzá. Minden ügy sokszínűségi ügy, és mindegyikben egy "A" és egy "B" fórum fél vesz részt. Előrejelző analitika nélkül tegyük fel, hogy lényegében véletlenszerű, hogy hol tárgyalják az ügyeket abban az értelemben, hogy a felperes csak ott nyújtja be a keresetet, ahol lakik, és az alperesek néhány, de nem minden esetben áthelyezés céljából lépnek fel. Most tegyük fel, hogy néhány alperes hozzáfér a prediktív analitikához. Megállapítják, hogy az A fórumon tárgyalat kártérítési ügyekben az elutasítási kérelmeknek az esetek 60%-ában helyt adnak, de a B fórumon csak 20%-ban. A prediktív analitika segítségével (i) minden kártérítési alperes elutasítja az A fórumról való áthelyezés kérelmezését, és (ii) minden kártérítési alperes a B fórumról való áthelyezést fogja kérelmezni. Röviden, a prediktív analitika megjelenése azt eredményezi, hogy sokkal több kártérítési ügyet tárgyalnak az A fórumon, és sokkal kevesebbet a B fórumon. A 12(b)(6) bekezdés szerinti megítélési arány azonban csak akkor marad háromszor nagyobb az A fórumon, ha az újonnan az A fórumon tárgyalat ügyek hasonlóak a korábban ott tárgyalatkhöz. Ha azonban az elemzések előtt a "B" fórumon indított kártérítési ügyek erősebbek vagy jobban védekeztek, mint az "A" fórumon, akkor a megítélési arány nem lesz 60%. Mivel a felek stratégiai döntései alakítják

---

²⁵² Lásd George Priest & Benjamin Klein, *The Selection of Disputes for Litigation*, 133 J. LEGAL STUD. 1, 4 (1984) (egy olyan modell bemutatása, amelyben a pereskedés meghatározó tényezői tisztán gazdaságiak, mint például a per közvetlen költségei és az eredmény racionális becslései). Újabb felülvizsgálatokról lásd Daniel M. Klerman & Yoon-Ho Alex Lee, *Inferences from Litigated Cases*, 43 J. LEGAL STUD. 209, 211-12 (2014) (a felperes- és alperestámogató jogi normák pereskedésre gyakorolt hatásáról); Jonah B. Gelbach, *The Reduced Form of Litigation Models and the Plaintiff's Win Rate*, 61

J.L. & ECON. 125, 150 (2018) [a továbbiakban Gelbach, *Reduced Form*] (a rugalmasságot bemutató the Priest-Klein framework); Eric Helland, Daniel Kerman & Yoon-Ho Alex Lee, *Maybe there Is No Bias in the Selection of Disputes for Litigation*, 174 J. INSTITUTIONAL & THEORETICAL ECON. 143, 143-

44 (2018) (a New York-i függő díjazású ügyvédek adatainak elemzése); Jonah B. Gelbach, Commentary, *Maybe There is No Bias in the Selection of Disputes for Litigation*, 174 J. INSTITUTIONAL & THEORETICAL ECON. 171, 171 (2018) (azzal érvelve, hogy az adatok "lényegesen kevesebb hasonlóságot jeleznek az elbírált és a rendezett ügyek között", mint korábban hitték).

²⁵³ Ugyanez a logika alkalmazható a tárgyalás előtti peres eljárások más területein is, beleértve például a 12(b)(6) és a gyorsított eljárásra vonatkozó ítéletet. A 12(b)(6) szakasz tekintetében lásd pl. Gelbach, *Supra* note 216, és Issacharoff & Miller, *Supra* note 216; a gyorsított eljárásra vonatkozóan lásd Jonah B. Gelbach, *Rethinking Summary Judgment Empirics: The Life of the Parties*, 162 U. PA. L. REV. 1663 (2014). Más példák közé tartozik az eltávolítás, lásd pl. Kevin M. Clermont & Theodore Eisenberg, *Do Case Outcomes Really Reveal Anything About the Legal System? Win Rates and Removal Jurisdiction*, 83 CORNELL L. REV. 581 (1998), és a szabadalmi peres eljárások, lásd például

Jonathan Masur, *Patent Inflation*, 121 YALE L.J. 470, 514 (2011).

megfigyelt eredmények alapján nehéz lesz olyan egyértelmű és ellenőrizhető feltételeket meghatározni, amelyek mellett a nyeresi arányok kiszámíthatók.

Így míg a Lucas-féle kritika azt sugallja, hogy a kezdetben értékes előrejelzési módszerek olyan viselkedésbeli változásokat idéznek elő, amelyek megsemmisítik az előrejelzés hasznosságát, a Priest és Klein által leírt szelekciós probléma miatt a kezdeti előrejelzések túlságosan pontatlanná válhatnak ahhoz, hogy egyáltalán hasznosak legyenek. Az endogenitás mindkét forrása támogatja az egészséges szkepticizmust a prediktív elemzési módszerek azon képességével kapcsolatban, hogy "működjenek" a fórumválasztási döntések irányításában.

Talán még nincs minden veszve a jogi technológiai vállalkozók számára, mert az elemzők megpróbálhatják közvetlenül modellezni az endogén viselkedést. A közgazdászok által "strukturális viselkedési modelleknek" nevezett modellek sikeres becslése olyan előrejelzéseket tenne lehetővé, amelyek mind a fent leírt Lucas-, mind a Priest-Klein-féle endogenitással szemben robusztusak. ²⁵⁴ Az ilyen becslésnek azonban jellemzően kritikusan vitatható viselkedési és statisztikai feltételezésekre kell támaszkodnia. Ezek azonban ritkán állnak a prediktív elemzési módszerek középpontjában, amelyeket általában a strukturális modellezés fekete dobozos alternatívájának tekintenek. ²⁵⁵ Mégis, legalábbis lehetséges, hogy a prediktív analitikai módszerek elterjedésével és elterjedésével a rendszer elér egy többé-kevésbé stabil egyensúlyt. ²⁵⁶ Ha ez így van, és ha elég sok ember viselkedik úgy, ahogyan a prediktív analitika jelzi - esetleg *éppen* ezen előrejelzések miatt -, akkor az előrejelzésekről kiderülhet, hogy az egyensúlyban igazak. Mindaddig, amíg nem érik nagy sokkok a rendszert, az előrejelzések hasznosak lennének. De összességében a peres felek viselkedésének endogenitása még egy másik kérdést vet fel

---

²⁵⁴ A strukturális modellek "a gazdasági szereplők célja[i] ... és a gazdasági környezet által meghatározott lehetősége[i] ... között világos különbséget tesznek". Hamish Low és Costas Meghir, *The Use of Structural Models in Econometrics*, 31 J. ECON. PERSPS. 33, 33 (2017). A világosan megfogalmazott feltételezések alkalmazásával a strukturális modelleket alkalmazó és becslő kutatók képesek "azonosítani[]" az eredményeket meghatározó mechanizmusokat", ami lehetővé teszi számukra, hogy "elemezzék a kontrafaktuális politikákat, számszerűsítve a konkrét eredményekre gyakorolt hatásokat, valamint a rövid és hosszabb távú hatásokat". *Id.* 33-34. o.

²⁵⁵ A kutató, aki egy változó értékének előrejelzésére összpontosít, implicit módon feltételezi, hogy a viselkedési kapcsolatok meglévő mintázata fennmarad abban az időszakban, amikor az előrejelzést használni fogják. Ez azt jelenti, hogy nem fontos, *hogyan* az előrejelzés *miért* pontos vagy nem pontos - csak maga a pontosság számít. *Lásd pl.*, Kleinberg et al., *supra* note 31, 493. o. ("Machine learning techniques . . . fegyelmezett módot biztosítanak a [változók] előrejelzésére."). Ezzel szemben a strukturális modellezés középpontjában az oksági mechanizmusok tisztázása és számszerűsítése áll, hogy *különböző* feltételek mellett hasznos előrejelzéseket tegyen lehetővé. *Lásd a* 254. lábjegyzetet. Ez nem jelenti azt, hogy nincs átfedés az előrejelzésre és az oksági következtetésekre használt módszerek között; egy értékpapírperekkel kapcsolatos példát lásd Andrew C. Baker & Jonah B. Gelbach, *Machine Learning and Predicted Returns for Event Studies in Securities Litigation*, 5 J.L. FIN. & ACCT. 231, 233 (2020) (kifejtve, hogy "az értékpapír-perekben használt eseményvizsgálatok a mintán kívüli előrejelzési problémáknak tekinthetők").

²⁵⁶ Matematikai értelemben a jósálatok és a fórumválasztások iterációja együttesen "összehúzóási leképezésként" működhet, ami a rendszer stabil egyensúlyi állapothoz való konvergálását eredményezi. *Lásd pl.*, Robert M. Brooks & Klaus Schmitt, *The Contraction Mapping Principle and Some Applications*, ELEC.

J. DIFFERENCIÁLIS EGYENLÍTÉSEK, Monográfia 09, 2009, 2. o. (a kontrakciós leképezés elvének magyarázata olyan módon, amely olyan feltételeket foglal magában, amelyek mellett egy végeredmény "egy iterációs rendszer határértékeként kapható" "egy tetszőleges kiindulási pontból").

jelentős technikai akadály a robotbírák és robotügyvédek világának, amelyet a meglévő jogi szakirodalom nagy része elképzelt.

3. A fórumválasztás és a polgári eljárás jövője

A fentiek alapján szkeptikusan állítható, hogy a prediktív fórumválasztás el fogja nyelni a peres ügyek világát. De legalábbis lehetséges, hogy elég jól fog "működni" ahhoz, hogy egy erős piacot támogasson az alkalmazásához. Milyen következményekkel jár, ha a fórumválasztásra alkalmazott jogi technológiai eszközökről kiderül, hogy előrejelzően hasznosak, még hozzá megbízhatóan? Két lehetőséggel foglalkozunk.

Először is, a robusztus eredmény-előrejelző eszközök megjelenése és az ebből következő digitalizált fórumválasztási játszmák növekedése felélesztheti a bírák - és végül a szabályalkotók és a politikai döntéshozók - aggályait a "manipulálható igazságszolgáltatás" és az "elvtelen játszmák" miatt, amelyek egyébként nagyrészt elmaradtak az amerikai rendszerben.²⁵⁷ Ha a forum-shopping elveszítené legitimitását, mint a pereskedés szerves része, akkor áttörhet egy reformista impulzus.

A szakpolitikai ablakok megnyitása ritkán magától értetődő. Különösen fontos lesz, hogy milyen meggyőző empirikus bizonyítékok állnak rendelkezésre - mondjuk a műholdas peres ügyek volumenéről vagy arról, hogy a peres ügyek "birtokosai" szisztematikusan előnyre tesznek szert a "nem birtokosokkal" szemben.²⁵⁸ Ugyanez igazolja, hogy egyesek szerint aggasztó az a gyakorlat, hogy a bíróságok nyíltan versenyeznek az üzletért, eljárási vagy egyéb répa felajánlásával - ez a jelenség valószínűleg a szabadalmi bíróságok közelmúltbeli reformjait is táplálta.²⁵⁹ A fórumvásárlás értékének megváltozása máshol, például Franciaországban, ahol a "jog Ravelizációjával" kapcsolatos figyelmeztetések kísérték a közelmúltban elfogadott, a bírósági analitikát tiltó, sőt, az alkalmazásukért büntetőjogi szankciókat kiszabó jogszabályokat.²⁶⁰ Bizonyos, hogy a francia reakciót a francia jogállásnak lehet betudni.

---

²⁵⁷ Bassett, *Supra* note 231, 388. o.; Bookman, *Supra* note 237, 579. o.

²⁵⁸ Lásd Ori Aronson, *Forum by Coin Flip*: 45 SETON HALL L. REV. 63, 75-76 (2015) (a forum-shopping során az információgyűjtésre és -felhasználásra több erőforrással rendelkező felek közötti különbségek megvitatása); Michael H. Gottesman, *Draining the Dismal Swamp: The Case for Federal Choice of Law Statutes*, 80 GEO. L.J. 1, 14 (1991) ("Mivel a vállalatok gyakran nagyobb pénzügyi forrásokkal rendelkeznek, mint "áldozat" ellenfeleik, valószínűleg hatékonyabban használják ki ezt a lehetőséget, és aránytalanul sok versenyt nyernek [az általuk választott bíróságon]."); Kevin M. Clermont & Theodore Eisenberg, *Exorcising the Evil of Forum-Shopping*, 80 CORNELL L. REV. 1507, 1511-12 (1995) (a helyszínt áthelyező és a helyben maradó ügyek közötti eredménybeli különbségek leírása).

²⁵⁹ Lásd J. Jonas Anderson, *Court Competition for Patent Cases*, 163 U. PA. L. REV. 631, 634 (2015) (leírja, hogy a bíróságok hogyan versenyeznek a szabadalmi peres felekért eljárási répákkal); Daniel Klerman & Greg Reilly, *Forum Selling*, 89 S. CAL. L. REV. 241, 244 (2016) (annak tárgyalása, hogy a bíróságok hogyan kedveskednek a felpereseknek a peres felek vonzása érdekében); Scott E. Atkinson, Alan C. Marco & John L. Turner, *The Economics of a Centralized Judiciary: Uniformity, Forum Shopping, and the Federal Circuit*, 52 J.L. & ECON. 411, 411-12 (2009) (a Federal Circuit létrehozásának a szabadalmi ügyek eredményének egységességére gyakorolt hatását vizsgálja).

²⁶⁰ Lásd Jason Tashea, *France Bans Publishing of Judicial Analytics and Prompts Criminal Penalty*, A.B.A. J. (2019. június 7., 13:51), <https://www.abajournal.com/news/article/france-bans-and-creates->

mint a polgári törvénykönyvvel rendelkező, a jog előzetes kodifikációja mellett elkötelezett ország. ²⁶¹ A bírói döntési jogon alapuló common law rendszerekben kevésbé fenyeget az a veszély, hogy a prediktív analitika a jog politikájának és meghatározatlanságának jogi realista leleplezését eredményezi, már csak azért is, mert a megfigyelők nagy része már elfogadja a jogi realista nézetet. ²⁶² Ennek ellenére a francia példa tükrözheti azt is, hogy - különösen a demokratikus rendszerekben - egyre nagyobb és általánosabb bizalmatlanság uralkodik az algoritmikus döntéshozatal egész társadalomban történő alkalmazásával szemben. ²⁶³

A forum shopping lefokozása azért lesz fontos, mert valószínűleg előfeltétele lesz egy második lehetséges következménynek: ha a forum shopping valenciája megfordul a bírói vagy a jogalkotói tudatban, akkor bármelyik típusú szereplő lépéseket tehet a rendszer reformja érdekében. A kongresszus - Franciaország mintájára - betilthatja a prediktív analitika alkalmazását a fórumválasztás céljából. A szövetségi bírósági törvényt is felülvizsgálhatná, hogy szűkítse vagy teljesen megszüntesse a pusztán kényelmi okokból történő áthelyezéseket. Mindkét megközelítés azonban nyilvánvaló kihívásokkal jár. Az elsőt nehéz, ha nem lehetetlen lenne ellenőrizni. Az utóbbit nehéz lenne keresztülvinni a jelenlegi vagy bármely más kongresszuson, mivel a helyszínráthelyezés bármilyen korlátozása szisztematikusan hátrányos helyzetbe hozná az alpereseket, gyakran a vállalati alpereseket. ²⁶⁴

---

criminal-penalty-for-judicial-analytics [https://perma.cc/KJG5-A7KG] (beszámoló arról, hogy Franciaország akár öt évig terjedő börtönbüntetést is kiszabott az igazságügyi elemzések közzétételéért). A jogalkotási epizód valamivel összetettebb volt, mint azt az amerikai jogi sajtó sugallta, mivel Franciaország először egy úttörő törvényt fogadott el a teljesen nyílt bírósági adatok létrehozásáról, majd amikor a bírák ellenálltak, törvénybe iktatta a tilalmat. Alschner, *Supra* 78. lábjegyzet (kézirat 12. oldal).

²⁶¹ J. Lyn Entrikin, *The Death of Common Law*, 42 HARV. J.L. & PUB. POL'Y 351, 433-43 (2019) (átfogó áttekintést nyújt a common law és a polgári jogrendszerek közötti különbségekről).

²⁶² *Id.* at 442-43 (megjegyezve a két rendszer közötti különbségeket a "bírói mérlegelési jogkörök" és a "jogfejlődés" terén, ahol a common law rendszerek "fokozatos" és "esetről-esetre" megközelítést követnek, amely magában foglalja a bírói döntéshozatalt, míg a polgári jogi rendszerek azt az elképzelést követik, hogy a bírói döntések "meggyőzőek, de soha nem kötelező erejűek" és "glossza' [a] kodifikált jogon", a kódex pedig az "alapelvek hiteles kijelentését" biztosítja (idézi F.H. Lawson, *A Common Law Lawyer Looks at Codification*, 2 INTER-AM. L. REV. 1, 5 (1960)); lásd még Antonin Scalia, *Common-Law Courts in a Civil-Law System: The Role of United States Federal Courts in Interpreting the Constitution and Laws*, in *A MATTER OF INTERPRETATION* 10 (Amy Gutmann szerk., új kiadás 2018) ("Csak ebben a [20.] században, a jogi realizmus térnyerésével jutottunk el annak elismeréséhez, hogy a bírák valójában "alkotják" a common law-t").

²⁶³ *Lásd általában* FRANK PASQUALE, *THE BLACK BOX SOCIETY: THE SECRET ALGORITHMS THAT CONTROL MONEY AND INFORMATION* (2016) (a magánélet és az átláthatóság problémáinak megvitatása az egyre inkább a technológia által vezérelt társadalomban).

²⁶⁴ *Lásd a* 258. lábjegyzetet és a kísérő szöveget. Ugyanilyen valószínűtlen, és inkább a tudományos kutatás tárgyát képezi egy törvényileg előírt, *véletlenszerű* elosztási rendszer. *Lásd* Aronson, *Supra* note 258, 66. o. (az ügyek joghatóságok közötti elosztását sorsolásos rendszerrel javasolja). Még egy lehetőség, hogy a Kongresszus egy szövetségi jogválasztási törvényt fogadhatna el, hogy csökkentse azt az előnyt, amelyet a felperesek azzal szerezhetnek, hogy a *Van Dusen* szerinti preferált jogválasztás érdekében egy fórumon nyújtanak be keresetet. Megjegyzendő azonban néhány probléma. Sokan megkérdőjelezték, hogy a jogválasztás egyáltalán kodifikálható-e törvényi úton, és a legtöbb javaslat, amely a fórumvásárlással kapcsolatos aggodalmak utolsó fordulójából, az 1990-es évekből származik, a jogi szabályok közötti ütközések bizonyos témákra vagy típusokra szabott, egymással versengő kánonok sűrűjét terjesztette elő. *Lásd pl.* Larry Kramer, *Rethinking Choice of Law*, 90 COLUM. L. REV. 277, 322-40 (1990) (ajánlva

Ehelyett a legvalószínűbb eljárási válasz a hatékony előrejelző fórumválasztási gyakorlatok eszkalálódására a bíraktól, nem pedig a jogalkotóktól fog érkezni. És mivel ez így van, a legvalószínűbb beavatkozás rövid- és középtávon nem a helyszínre vonatkozó szabályok jogszabályi módosítása, hanem inkább a *nyilvánosságra hozatal* rendszere lesz, a peres felek gépi teljesítményeire vonatkozó bírói követelmények révén.

Pontosan hogyan nézne ki ez? Vegyünk fontolóra több lehetőséget. Az áthelyezési kérelemmel szembesülő bírák megkövetelhetnék a felektől, hogy hozzák nyilvánosságra a prediktív analitika használatának tényét. Ennél agresszívebben a feleket kötelezhetnék arra, hogy minden félnek, beleértve a bírót is, ismertessék a modelljeik előrejelzéseit minden egyes fórumra vonatkozóan, amelyet figyelembe vettek. A legagresszívebb lenne az a követelmény, hogy a prediktív elemzést alkalmazó félnek közvetlen hozzáférést kell biztosítani az előrejelzések létrehozásához használt programokhoz és/vagy kódhoz. A nyilvánosságra hozatal viszont új szabályok kidolgozásához vezethetne, akár a bírák által, akár a szabályalkotási folyamaton keresztül, megkülönböztetve a prediktív analitikával felszínre hozott okok típusait. Egyes előrejelzéseket az áthelyezés pozitív indokaként lehetne kezelni, hasonlóan a perköltségek csökkentéséhez. Ennek az időzítéssel kapcsolatos előrejelzések esetében lenne értelme. Végül is lehet, hogy kevésbé költséges olyan körzetben pereskedni, ahol az ügy - minden más tényezőt figyelembe véve - gyorsabban halad. Ezzel szemben az azzal kapcsolatos előrejelzések, hogy ki nyeri meg a diszpozitív indítványokat, egy zéróösszegű változóhoz kapcsolódnak, így az egyik fél számára a kapcsolódó "kényelem" a másik fél számára "kellemetlenséget" jelent. Az ilyen ügyekben az áthelyezés mellett szóló érvek elsősorban elosztási megfontolásokon alapulnak - melyik félnek akarunk kedvezni -, nem pedig hatékonysági alapú érveken. A jelenlegi politikai légkörben a bíró által kialakított közzétételi rendszer realisabb, mint a Kongresszusnak a tárgyalóhelyről szóló törvény módosításai, de egy kontradiktórium alapokon nyugvó rendszerben ez a megoldás sokkal bátorítóbb is. A gépi kimenetek vagy a forráskód kötelező nyilvánosságra hozatala a munkadokumentumok védelmének ingyenesség elleni indoklását érintené.²⁶⁵ Egyelőre azonban érdemes megjegyezni, hogy továbbra is számos további kérdés marad azzal kapcsolatban, hogy egy nyilvánosságra hozatali rendszer politikai szempontból értelmes lenne.

Például egy küszöbkérdés - amelyre később szintén visszatérünk -, hogy a bíró és a peres fél vagy a peres fél és a peres fél közötti információs aszimmetria jelenti-e a kritikus kihívást. Azokban az ügyekben, amelyekben minden oldalon kifinomult, jól finanszírozott felek vannak, talán a kontradiktórium gondoskodik a bíró és a peres fél közötti információhiányról.

---

különböző kánonok sorozata a különböző típusú ügyekre); lásd még LEA BRILMAYER, CONFLICT OF TÖRVÉNYEK: 161-67, 185-89 (1991) (a kölcsönösség értékelése). követelmények, egységes jogszabályok és az American Law Institute által közzétett átdolgozások, mint lehetséges "jogválasztási megoldások"); Gottesman, *Supra* note 258, at 1 (javasolja a jogválasztási szabályok törvényhozási elfogadását a több államra kiterjedő peres eljárásokra). A nagyobb probléma az, hogy az egységes jogválasztási rendszer nem biztos, hogy sokat ér el, ha - amint azt már

korábban említettük - a prediktív joghatósági kiválasztás a leghasznosabbnak az egyre inkább átpolitizált bírói kar és a demográfiailag válogatott esküdtszék ideológiailag befolyásolt döntéseinek kihasználásában bizonyul. *Lásd a 231-233. l. ábjegyzetet és a kísérő szöveget.* Végül is ezek a választások a jog közegében működnek; nem a jogi szabályok közötti választásoktól függenek.

²⁶⁵ A munkadokumentum-doktrínával kapcsolatos kérdésekkel szisztematikusan a II.C. szakaszban foglalkozunk.

aszimmetria. Ha mindkét fél ugyanolyan minőségű előrejelzésekhez fér hozzá, akkor legalább egyiküknek megvan az az ösztönzője, hogy tájékoztassa a bíróságot arról, hogy a prediktív analitika valószínűleg a helyszín megváltoztatására irányuló törekvést motiválja. Így a peres fél és a peres fél közötti információs aszimmetria - amely valószínűleg a *peres fél és a peres fél* erőforrás-aszimmetriájából ered - végső soron a *bíró és a peres fél közötti információs* aszimmetria forrása. Ez az érdekes eredmény azt jelzi, hogy a prediktív fórumválasztás, ha az nemkívánatosnak bizonyul, valószínűleg csak jelentős peres fél erőforrás-egyenlőtlenségek jelenlétében igényel aktív bírói ellenőrzést - vagyis csak akkor, ha a peres ügyek "birtokosai" és "nem birtokosai" állnak szemben egymással.

Egy másik kulcsfontosságú politikai kérdés, hogy a közzététel nem fékezne-e a

a prediktív analitika használata a fórumválasztás során, és hogy kell-e törődnünk vele. A közzététel például arra készíthet néhány alperest - különösen azokat, akiknek már van előzetes tudásuk a "mágneses" körzet kívánatosságáról -, hogy egyáltalán ne használjanak prediktív analitikát. A mi megérzésünk az, hogy ez nem számít: Az alperesek akkor is használnának analitikát, ha a közzétételre kényszerülnének, és ezek azok az esetek, amelyekben az analitika valószínűleg a legértékesebb az alperesek számára. Még így is egyértelműen több gondolkodásra lesz szükség ahhoz, hogy a költségeket (pl. a peres ügyek "birtokosai" és "nem birtokosai" közötti elosztási aggályok) az előnyökkel (pl. a korábbi és potenciálisan társadalmilag hatékony megegyezések²⁶⁶) összevetve dolgozzuk fel. Ez a költség-haszon összehasonlítás, valamint a fentiekben említett számos más kutatási kérdés gyümölcsöző utakat kínál a további vizsgálatokhoz, ahogy a fórumválasztás előrejelző eszközei fejlődnek, és eljárási szabályozásuk egyre világosabbá válik.

C. A kölcsönzött észjárástól a kölcsönzött bitekig: A jogi technológia és a munkatermék-doktrína

Ez a szakasz egy olyan kérdéssel foglalkozik, amely eddig az elemzés háttérében lappangott: a jogi technológiai eszközök, köztük a TAR és a prediktív fórumválasztási eszközök, de a fejlett jogi elemzést végző eszközök kezelése a munkadokumentum-doktrína alapján.

---

²⁶⁶ Tegyük fel, hogy a prediktív analitika megmondja a felhasználóknak, hogy melyik párt hol fog a legnagyobb valószínűséggel nyerni. Az egyik nézet szerint ez nem jelent mást, mint a felperesektől az alperesek felé történő újraelosztást. De ez túl egyszerű. Az átruházás után mindkét fél biztos lehet abban, hogy az alperes fog nyerni, így az ügy valószínűleg megegyezik, ami csökkenti mind a magán-, mind az állami perköltségeket. Feltehetően a felperes számára kedvezőtlen feltételek mellett történne a megegyezés, így most a felperes alkupozíciójának elvesztésével kapcsolatos normatív megfontolások és a korai megegyezéssel kapcsolatos perköltségi megfontolások közötti kompromisszummal állunk szemben. A perrendezési magatartásra gyakorolt ilyen hatások nagymértékben megnehezítik a perrendezési politika változásainak nettó hasznára vonatkozó előrejelzési kísérleteket. *Lásd* Jonah B. Gelbach, *Can the Dark Arts of the Dismal Science Shed Light on the Empirical Reality of Civil Procedure?*, 2 STAN. J. COMPLEX LITIG. 223, 292 (2014) (az empirikus kutatások alkalmazásával kapcsolatos problémák megvitatása az eljárási kérdések változásainak értékelésére); Jonah B. Gelbach, *Rethinking Summary Judgment Empirics: The Life of the Parties*, 162 U. PA. L. REV. 1663, 1668-69 (2014) (empirikus bizonyítékok ismertetése, amelyek összhangban vannak azzal az állítással, hogy a felek a per kontextusában bekövetkező változásokra reagálva változtatják meg a megegyezéssel kapcsolatos követeléseiket).

1. Információ és ellenségeskedés: A jogi technika elosztási rendszerének átfogalmazása Költségek

A jogi technológia, ahogy azt már az I. részben is megjegyeztük, elosztási ~~szempont~~ valószínűleg kétélű kard. Egyfelől csökkentheti a kontradiktórius egyenlőtlenségeket azáltal, hogy erőtbbletet biztosít az alulfinanszírozott ügyvédek számára, és a jelenlegi rendszerben nem vagy rosszul ellátott igénylők kategóriái számára elérhetővé teszi a jogorvoslatot.²⁶⁷ Másrészt a jogi technológia elmélyítheti az elosztási különbségeket, többek között azért, mert a "rendelkezők" jobb helyzetben lehetnek ahhoz, hogy a jogi technológia hatékonyságát kihasználva több jogot alkalmazzanak, és hatékonyabban alkalmazzák a jogot a "nem rendelkezők" ellen, mint fordítva.²⁶⁸

Ezek fontos és érdekes lehetőségek, amelyek a jogi technológiák elterjedésével bizonyára további kutatásokat tesznek majd szükségessé. A jogi technológia teljes tájképének, valamint néhány technikai lehetőségének és korlátainak ismerete azonban lehetővé teszi a jogi technológia várható elosztási következményeivel kapcsolatos célzottabb és konkrétabb állítások megfogalmazását is. A jogi technológia eszköztárának gyakorlatilag minden eszköze arra törekszik, hogy a felhasználóknak az ellenfelüknél jobb információkat adjon - a legjobb fórumról, ahol pereskedni lehet, a legártalmasabb dokumentumokról egy hatalmas produkcióban, a bíró vagy esküdtszék *előtti* győzelem valószínűségéről, valamint a legjobb érvekről, amelyeket bármelyik szereplő elé kell terjeszteni, hogy elérjék a céljukat. Ebből következik, hogy a jogi technológiai eszköztár különböző eszközeinek fejlődésével, és ha csak a "rendelkezők" férhetnek hozzá a legjobbakhoz, akkor az információs aszimmetriák kiszélesedésére lehet számítani - akár egyes peres ügyekben, akár a rendszer egészében -, ami inkább súlyosbítja, mint enyhíti az elosztási aggályokat, és lehetővé teszi, hogy egyes csoportok szisztematikusan győzedelmeskedjenek mások felett.

Vegyünk két konkrét példát. Először is, az e-felfedezéssel kapcsolatos viták egyik kulcskérdése, hogy a TAR növeli vagy csökkenti a játékokat és a visszaéléseket.²⁶⁹ A TAR hívei azt állítják, hogy az emberi szubjektivitás és elfogultság helyettesíthető a

---

²⁶⁷ Lásd a *fenti* 101-105., 131-135. és kísérő szövegeket.

²⁶⁸ *Id.*

²⁶⁹ A felfedezéssel való visszaélés elterjedtségéről szóló régóta tartó vita áttekintéséhez lásd Linda S. Mullenix, *Discovery in Disarray: The Pervasive Myth of Pervasive Discovery Abuse and the Consequences for Unfounded Rulemaking*, 46 STAN. L. REV. 1393 (1994). Empirikus tanulmányok is áttekintették a vitát. Lásd AM. COLL. OF TRIAL LAWS. & INST. AZ AM. LEGAL SYS., INTERIM REPORT ON THE JOINT PROJECT OF THE AMERICAN COLLEGE OF TRIAL LAWYERS TASK FORCE ON DISCOVERY AND INSTITUTE FOR THE ADVANCEMENT OF THE AMERICAN LEGAL SYSTEM 4 (2008), https://iaals.du.edu/sites/default/files/documents/publications/interim_report_final_for_web.pdf [<https://perma.cc/W7BH-A93D>] (beszámoló arról, hogy a megkérdezett ügyvédek 45%-a szerint "szinte minden esetben" előfordul a felfedezéssel való visszaélés); INST. FOR THE ADVANCEMENT OF THE AM. LEGAL SYS., CIVIL CASE PROCESSING IN THE FEDERAL DISTRICT COURTS: A 21ST CENTURY ANALYSIS 46 (2009) (megállapítva, hogy a felfedezési szankciókat az ügyek körülbelül három százalékában nyújtják be, és az ügyek huszonhat százalékában szabnak ki szankciókat); LEE & WILLING, *supra* note 152, 14. o. (ugyanaz).

egy gép "mechanikus objektivitása".²⁷⁰ A TAR a módszerekkel és modellekkel együtt döntéshozatali nyomot is hagy, és a szélesebb körű algoritmikus elszámoltathatósági irodalomból átvéve azt jelenti, hogy a peres feleknek olyan módon kell "megmutatniuk a munkájukat", amely az analóg megközelítésekhez képest növelheti az átláthatóságot.²⁷¹ A TAR azonban növelheti a játéklehetőségeket is.²⁷² Valójában a jobban felkészült felek olyan magkészségeket állíthatnak össze és olyan modellezési döntéseket hozhatnak, amelyekről tudják, hogy kevesebb releváns dokumentumot eredményeznek, és kizárják a különösen káros dokumentumokat. Ezek közül a kódba mélyen beágyazott trükkök közül sok valószínűleg észrevétlen marad, és nem is lesz ellenük kifogás, különösen ott, ahol a másik oldalon kevésbé kifinomult felek ülnek. Még ott is, ahol a kifinomult peres felek előzetesen egyeztetnek a magkészség kialakítására, a statisztikai módszerekre, valamint a back-end értékelési és validálási technikákra vonatkozó protokollról,²⁷³ az algoritmikus kimenetek átláthatatlansága és a gépi tanulási modellek képzésének és hangolásának gyakorlati jellege megfoszthatja a TAR-rendszereket az alapvető "vitathatóságtól".²⁷⁴ Az automatizált felfedezés, amely távolról sem hoz átláthatóságot és "mechanikus objektivitást", több visszaélést szülhet, és kevésbé lesz alkalmas a felügyeletre, mint egy "szemmel látható" felülvizsgálatra épülő analóg rendszer.

A második példa a jogi technológiai eszközök egy olyan típusára összpontosít, amelyről eddig még nem sok szó esett: a jogi elemző eszközök, amelyek segítenek a peres félnek megjósolni az ügy megoldását, nem a fórumvásárlás céljából, hanem azért, hogy tájékoztassák a fél elszámolási számításait és peres stratégiáját, amint az ügy egy adott bíró elé kerül. Ezek az eszközök, ahogyan azt korábban megjegyeztük, jelenleg a legfejlettebbek a technikai, önálló jogi területeken, például az adó- és munkajog területén, de valószínűleg elterjednek, különösen ahogy a kiváltságos adathozzáféréssel rendelkező szervezetek - nagy, ismétlődő intézményi szereplők, mint a Walmart, vagy bizonyos peres ügyekre specializálódott ügyvédi irodák - felhasználják az adatokhoz való kiváltságos hozzáférésüket arra, hogy hatékony elemző eszközöket fejlesszenek ki kevésbé elszigetelt területeken.²⁷⁵ Az elosztási aggályok

²⁷⁰ Remus, *Supra* note 34, 1701. o.

²⁷¹ Az analógia itt az "algoritmikus elszámoltathatóság" irodalmának azon érve, hogy az algoritmikus eszközök átláthatóbbá tehetik a munkáltatók, gyártók, kormányok döntéseit, mint azok analóg változatai. *Lásd pl.*, David Freeman Engstrom & Daniel E. Ho, *Algorithmic Accountability in the Administrative State*, 37 YALE J. ON REGUL. 800, 804 (2020) (azzal érvelve, hogy az "algoritmikus kormányzás" nem kevesebb, hanem több átláthatóságot és elszámoltathatóságot hozhat a közigazgatási államba); Cass R. Sunstein, *Algorithms, Correcting Biases*, 86 SOC. RSCH. 499, 510 (2019) (azzal érvelve, hogy az algoritmusok "példátlan átláthatóságot" kényszerítenek ki azáltal, hogy az embereknek tudatos döntéseket kell hozniuk a politikai kompromisszumokkal kapcsolatban).

²⁷² Az elektronikus felderítés már most is olyan terület, amely sokak szerint tele van visszaélésekkel. Dan H. Willoughby, *Szankciók az elektronikus felderítés megsértéséért: By the Numbers*, 60 DUKE L.J. 789, 790-91 (2010) (a felfedezési szankciókat kérő és odaitélő kérelmek számottevő növekedését állapította meg).

²⁷³ Egyesek szerint a megbízhatósági és minőségellenőrzési intézkedések (pl. konfidenciaintervallumok, előrejelzési pontszám küszöbértékek) vagy csúszósak, vagy az alapigazság (pl. egy alapszintű relevanciaarány) hiányától szenvednek, ami korlátozza a válaszadó fél felvilágosítására való képességüket. *Lásd: Endo, Supra* note 34, 854. o.

²⁷⁴ *Id.* at 863 (részletezve, hogy a prediktív kódolás "fekete doboz" minősége megnehezíti a kevésbé kifinomult peres felek számára a prediktív kódolási folyamat megtámadását); *lásd még* Hildebrandt, *supra* note 128, at 29-30 (a vitathatósági feltételek szükségessége mellett érvelve); Kluttz

& Mulligan, *supra* note 105, at 884-88 (a tervezés "vitathatóságára" összpontosító "validálás és tesztelés" új megközelítéseért kiált).

275 *Lásd a* 140-144. lábjegyzetet és a kísérő szöveget.

ezek az eszközök felvetése a megegyezéssel kapcsolatos hosszú szakirodalomból merít, hangsúlyozva azt az elképzelést, hogy a peres ügyek "birtokosai" pontosabb információkkal rendelkeznek az ügy várható kimeneteléről és a legjobb érvekről, amelyeket a bíró elé kell terjeszteni, hogy eljussanak oda. Ha ez igaz, akkor a jobb információval rendelkezők a kevesebb információval rendelkezőkkel szemben alkupozíciót biztosítanak-e a megegyezéssel kapcsolatban?

Ez egy nehezebb kérdés, mint amilyennek elsőre tűnik. A pereskedés és a megegyezés standard Coase-féle modelljei kevésbé használhatóak, mivel feltételezik, hogy a felek közös ismeretekkel rendelkeznek egymás meggyőződéséről, hogy ki fog nyerni, ha az ügy nem rendeződik. ²⁷⁶ Ez nem írja le a jogi technológia egyoldalú használatát, amelynek célja éppen az, hogy javítsa a (fizető) fél információit. ²⁷⁷ Sokkal találóbbak az egyoldalú aszimmetrikus információval és az egyensúlyi alkudozás valamilyen formájával járó modellek. ²⁷⁸ Vett

---

²⁷⁶ Az elszámoláselmélet áttekintéséhez lásd Andrew F. Daughety & Jennifer F. Reinganum, *Settlement*, in 8 ENCYCLOPEDIA OF LAW AND ECONOMICS 386, 386-71 (Chris W. Sanchirico szerk., 2d ed. 2012).

²⁷⁷ Hacsak nem tudunk olyan mechanizmust létrehozni, amelyen keresztül a legális technológiai termelés mindig hitelesen lenne

a másik félnek, a Coase-féle közös tudás feltételezését nehéz megvédeni. Természetesen a jogi technológiát használó fél egyszerűen megmutathatja a másik félnek a nyomtatott kiadványokat. Ez azonban csak néha állhat az alperes (technológiát használó) érdekeinek szolgálatában. Azokban az esetekben, amikor az alperes nem jelenítette meg az eredményeket, a félperes számára nem biztos, hogy felismerhető, hogy az alperes valóban használt-e technológiát, és csak olyan eredményt kapott-e, amely javítja a félperes alkupozícióját. A feloldás lehetősége is fennáll, ahogyan azt Steven Shavell, *Sharing of Information Prior to Settlement or Litigation*, 20 RAND J. ECON. 183, 188 n. 11 (1989), az általános felfedezéssel összefüggésben. Mindezek alapján, ha a Coase-féle modellek a megfelelőek, akkor a jogi technológia hatása kétértelmű lehet. A peres eljárások "csökkentett formájú" modelljében a megegyezés és a pereskedés mintáiról lásd általában Jonah

B. Gelbach, *The Reduced Form of Litigation Models*, 71 J.L. & ECON. 125 (2018). Az első ilyen jellegű erőfeszítésre irányuló a megegyezés kimenetelének modellezése a kimenetel-előrejelző eszközök jelenlétében, bár olyan helyzetre összpontosítva, amelyben minden résztvevő, mind a peres felek, mind a bíró hozzáfér az előrejelzésekhez, lásd Anthony J. Casey & Anthony Niblett, *Will Robot Judges Change Litigation and Settlement Outcomes? A First Look at the Algorithmic Replication of Prior Cases* (2020. augusztus 14.), https://law.mit.edu/pub/willrobotjudgeschangelitigationandsettlement_outcomes/release/1 [<https://perma.cc/FK4V-7FB2>]. Casey & Niblett olyan példákat hoz fel, amelyekben a bírák nem férnek hozzá az algoritmikus előrejelzésekhez, de mindkét fél igen, amely esetben a megegyezés vagy nő, vagy csökken (az utóbbi esetet "atipikusnak" nevezik). *Id.* Ha a felek és a bírák mind hozzáférnek az algoritmikus előrejelzésekhez, akkor Casey & Niblett modelljének hat változatából ötben a felek azonos információkkal és várakozásokkal rendelkeznek arról, hogy ki fog nyerni a pereskedés esetén, tehát az ügyek 100%-a megegyezik. *Id.* (A 3.6.2. pontban leírt általános vitából levont következtetésünk alapján lehetséges, hogy ez az eredmény nem következik be modelljük hatodik változatában. *Id.*) Ha a valós világ peres ügyeit ilyen szélsőséges körülmények jellemoznék, azt várnánk, hogy a peres folyamat a keresleti levél pillanatáig felbomlik, és egyensúlyban egyáltalán nem kerülne sor ügyek benyújtására. Casey és Niblett azonban nem rendelkezik a demand-letter szakaszról, azaz a felpereseknek pert kell indítaniuk ahhoz, hogy esélyük legyen a megegyezésre. Ennek megfelelően ez az egyébként érdekes modell némileg korlátozottan alkalmas annak megértésére, hogy az algoritmikus előrejelzések hogyan befolyásolhatják a tárgyalás előtti eljárás menetét.

²⁷⁸ *Lásd pl.* Lucian Ayre Bebchuk, *Litigation and settlement under imperfect information*, 15 RAND J. ECON. 404, 414 (1984) (bemutatja, hogy a felek közötti információs aszimmetria hogyan befolyásolhatja a megegyezéssel kapcsolatos döntéseket, illetve hogyan vezethet a megegyezés elmaradásához); Klerman & Lee, *supra*, 252. lábjegyzet, 211- 12. o. (bemutatja, hogy aszimmetrikus információs modellek esetén a felperesek győzelmeinek aránya kiszámítható módon változik a jogi normával, a jogi döntéshozókkal és az ügy jellemzőivel); Ivan Png, *Litigation, Liability, and Incentives for Care*, 34 J. PUB. ECON. 61, 62-63 (1987) (az aszimmetrikus információ szerepének tárgyalása a megegyezéssel kapcsolatos döntésekben); Jennifer Reinganum & Louise L. Wilde, *Settlement, Litigation, and the Allocation of Litigation Costs*, 17 RAND J. ECON. 557, 561-62

(1986) (annak leírása, hogy a kártérítéssel kapcsolatos információs aszimmetria hogyan befolyásolhatja a megegyezést, még akkor is, ha az ítélet valószínűségéről szimmetrikus információ áll rendelkezésre).

ezek a modellek névértéken legalább némi információmegosztást feltételeznek az egyensúlyi helyzetben, így potenciálisan hasznosak lehetnek annak átgondolásában, hogy az egyik fél információjában bekövetkező változások hogyan befolyásolhatják a felek eredményeit. Lényegükre egyszerűsítve és a jelentős összetettséget figyelmen kívül hagyva ezek a modellek azt sugallják, hogy a jobb információkkal felvértezett alperesek jobb peres és egyezségi eredményeket érnek el, mint a kevésbé tájékozott felperesek. Ennek oka az, hogy pontos valószínűségek nélkül a perek sokaságával szembesülő alperesek nem tudják megkülönböztetni az erősebb ügyeket a gyengébbektől, és így a valószínűségek súlyozott átlaga alapján kell megállapodniuk. Az egyes ügyek nyeresi valószínűségére vonatkozó jobb információk birtokában az alperesek perelhetik a gyenge ügyeket, és megegyezhetnek az erősekkel. ²⁷⁹ Bővebben

---

²⁷⁹ Példaként tekintünk a Bebchuk-féle szűrési modellt tájékozott vádlottakkal. *Lásd:* Bebchuk, *Supra* note 278, 406-07. o. Ebben a modellben sok ügy van, és van egy eloszlás a felperes győzelmének valószínűségére a tárgyalás esetén. Így a felperesek egyes ügyeket nagy valószínűséggel megnyernek, míg másokat kisebb valószínűséggel. A felperes egyezségi ajánlatot tesz, és az alperes vagy elfogadja, vagy elutasítja. Ha az alperes elutasítja, az ügy bíróság elé kerül. Az alperes minden esetben tudja, hogy a felperes milyen valószínűséggel fog nyerni, a felperes azonban csak a valószínűségek általános eloszlását ismeri, amelyekkel a felperesek nyernek. Így a felpereseknek a győzelem valószínűségét illetően a tudatlanság fátyla mögött kell megválasztaniuk a megegyezés iránti igényüket. Az olyan alperesek, akiknek erős ügyekkel rendelkező felperesekkel kell szembenéznük, elfogadják az egyezségi kérelmet, míg a gyenge ügyekkel rendelkező felperesek perre mennek.

Annak a lehetőségnek a vizsgálatához, hogy a jogi technológia lehetővé teszi az alperesek számára, hogy hasznosan finomítsák a felperesek nyeresi valószínűségéről alkotott meggyőződésüket, tekintünk az esetek olyan csoportját, amelyben a felperes nyeresi valószínűsége P ; nevezzük ezeket "P-típusú eseteknek". Tegyük fel, hogy a P-típusú ügyek közül néhány olyan altípus, amelyben a felperesek $P_{low < P}$ valószínűséggel nyernének, és néhány olyan altípus, amelyben a felperesek $P_{high > P}$ valószínűséggel nyernének. Feltételezzük, hogy jogi technológia nélkül a P-típusú ügyekben legalább néhány alperes nem tudja megkülönböztetni a P_{low} és a P_{high} ügyeket. Ezen alperesek esetében a P egyenlő a P_{low} és a P_{high} súlyozott átlagával (a súlyok az adott típusú ügyek arányát jelentik). A jogi technológiát használó alperesek mindig meg tudják különböztetni. (Megengedjük, hogy lehetnek olyan alperesek, akik jogi technológia nélkül is ugyanannyit tudnak, mint jogi technológiával. Ha ezek az alperesek a típuseloszlás szélső értékeinél helyezkednek el, akkor a modellt úgy kell tudni felépíteni, hogy a felperesek nyeresi valószínűségének típusainak teljes eloszlását nem befolyásolja a jogi technológia bevezetése, ami egyszerűsíti a vitánk további részét). Így a szűrési modell egyszerű kiterjesztésében a jogi technológia lehetővé teszi az alperesek számára, hogy finomítsák tudásukat arról, hogy mi történne, ha az ügy bírósági tárgyalásra kerülne. Megjegyzendő, hogy itt felmerül az a kérdés, hogy lehetséges vagy kívánatos-e a hiteles önkéntes közzététel. A tájékozott vádlottakkal végzett szűrési modellben a vádlottaknak előnyös, ha tájékozottak, mert csak akkor pereskednek, ha a felperes gyenge. Ezért nem biztos, hogy érdekükben áll, hogy információkat osszanak meg a felperesekkel. Az egyszerűség kedvéért feltételezzük, hogy nem történik információmegosztás.

Feltételezve, hogy az ügýtípusok általános megoszlása ugyanaz a jogi technológiával, mint anélkül, a felperesek ugyanazzal az információval rendelkeznek, mint korábban, és így ugyanazokat a megegyezési ajánlatokat teszik. Most tegyük fel, hogy a P_{low} elég alacsony ahhoz, hogy az alperesek a felperes győzelmének ilyen valószínűségével pereskedjenek, és legyen P elég magas ahhoz, hogy az alperesek ne pereskedjenek ilyen valószínűséggel. Jogi technológia nélkül az alperesek minden P-típusú ügyet rendeznének. Jogi technológiával az alperesek azokat a P-típusú ügyeket fogják perelni, amelyekben a felperes győzelmének valószínűsége P_{low} . A felperesek a jogi technológia következtében rosszabbul járnak, mivel most olyan gyenge ügyekben kell pereskedniük, amelyeket korábban részben az erősebb ügyek megegyezési értékéhez igazodó összegért rendeztek volna. Mi a helyzet a P-típusú ügyek alpereseivel, akiknél a P_{high} valószínűsége a felperes győzelmének? A jogi technológiát használó alperesek továbbra is meg fognak állapodni ezekben az ügyekben, mert $P_{high > P}$, és a jogi technológia nélküli világból tudjuk, hogy a P-típusú ügyek az alperesek szempontjából a legjobbak. Így a P_{high} típusú ügyekben a felpereseket nem érinti a jogi technológia bevezetése. Más szóval, a jogi technológia alperesek általi egyoldalú elfogadása néhány alperest jobb helyzetbe hoz a megfelelő felperesek kárára, és az összes többi felet nem érinti.

Elektronikusan elérhető a következő címen:

<https://ssrn.com/abstract=3551589>

A kutatás nyilvánvalóan szükséges ahhoz, hogy valami szisztematikusat mondjunk erről a pontról, de az intuíciónk - amely vitatható és nem alapul egyetlen elméleti kereten vagy szigorú empirikus teszten - az, hogy a jogi technológia egyoldalú használata várhatóan előnyös az azt használó fél számára, miközben a kevésbé tájékozott ellenfeleknek kárt okoz.

Az elektronikus felderítés kontextusában, ahol a jogi technológia egyértelműbb előnyökkel jár, egyre több szakirodalom tesz javaslatot az elosztási aggályok enyhítésére. A megoldások között szerepel a másik fél TAR-protokolljának hibáinak feltárására vonatkozó etikai kötelezettség létrehozása,²⁸⁰ vagy a szakértői aszimmetriák csökkentése érdekében a felfedezés-központú szakértői csatározások Daubert-korlátozásoknak és a Federal Rule of Evidence 702-nek való alávetése.²⁸¹ Egy másik javaslat, ahogyan azt korábban említettük, a magkészslet-építést és a modellhangolást újra a kérelmező félhez rendelné - ezt "feladatmegosztási" szabálynak nevezik, hogy megkülönböztessék a "költségmegosztási" szabálytól -, mivel így lehetne enyhíteni a rendszert sújtó költség-kivonási és a felek közötti ügynökségi aggályokat.²⁸² Mindegyikre úgy lehet gondolni, mint a jogi technológia folyamatos elterjedése által felvetett elosztási aggályok felfedezésspecifikus foltyára.

Az alábbiakban az a központi állításunk, hogy még ha egy vagy több ilyen siló-specifikus megoldás működne is, a jogi technológia folyamatos elterjedése a peres rendszerben egyre nagyobb nyomást gyakorol majd a kontradiktórius rendszer egy átfogó és kritikusan fontos alapelve: a munka termékére vonatkozó doktrínára, és gyakran a szemüvegen keresztül elemzik majd azt. Különösen, ha a jogi technológia egyenlőtlenül terjed, és úgy látják, hogy jelentős előnyt biztosít, akkor a peres felek a másik fél gépi eredményeit fogják keresni. Milyen címkéket alkalmazott a magkészsletre? A szoftver szerint mennyit ér ez az ügy? A szoftver szerint milyen jogi érvek lennének a legmeggyőzőbbek? Ezekkel a kérdésekkel szembesülve a bírának egyre gyakrabban kell majd eldönteniük, hogy a tiszteletreméltó munkatermelés-szabály hajlik-e, és ha igen, mikor.

---

²⁸⁰ Lásd Remus, *Supra* note 34, at 1716 (leírja a Sedona javaslat, hogy hozzon létre egy szabály 3.4 megsértése nem javasolja a felülvizsgált prediktív kódolási protokollt, amely rögzíti a dokumentumok ismert, hogy válaszadó); lásd még *id.* at 1715 (támogatja a szélesebb kötelezettséget, hogy biztosítsák, hogy az ellenérdekű fél hozzáférjen a szükséges technológiához); Endo, *Supra* note 34, at 863 (ugyanaz).

²⁸¹ Megjegyzendő, hogy ez megnövelheti a felfedezési vitákban való részvétel akadályait. Jelenleg a 702. szövetségi bizonyítási szabály (és a *Daubert*) jellemzően nem vonatkozik a tárgyalás előtti szakaszra - bár egyre többen érvelnek amellett, hogy a prediktív kódolásra is alkalmazni kellene. Lásd például: Daniel K. Gelb, *The Court as Gatekeeper: Preventing Unreliable Pretrial e-Discovery from Jeopardizing a Reliable Fact-Finding Process*, 83 *FORDHAM L. REV.* 1287, 1297 (2014) (azzal érvelve, hogy a bíróságoknak "kapuőrként" kellene eljárniuk az e-kutatási módszerek tekintetében); David J. Waxse & Brenda Yoakum-Kriz, *Experts on Computer-Assisted Review: Why Federal Rule of Evidence 702 Should Apply to Their Use*, 52 *WASHBURN L.J.* 207, 220 (2013) ("[S]earch methodologies such as computer-assisted review should be treated as an expert process subject to Rule 702 and *Daubert* challenges."); lásd még Kitzer, *supra* note 117, at 215 (visszhangozva a *Daubert* és a *FED. R. EVID.* 702 "kapuőr" nézetét).

²⁸² Lásd a 166-170. lábjegyzetet és a kísérő szöveget.

2. Hickman munkatermék-alkuja

Az amerikai peres eljárások rendszere jobb vagy rosszabb esetben is alapvetően kontradiktórius. ²⁸³ Ez a peres felek által vezérelt rendszer gyakorlatilag minden kérdésben, de különösen a felfedezésben szembeállítja a feleket egymással, azáltal, hogy a harcoló feleknek kölcsönös információcseréről kell tárgyalniuk annak érdekében, hogy valamennyi követelés és védekezés, valamint az ezek szempontjából releváns anyagok felszínre kerüljenek. A bírót csak az egyébként nem nyilvános eljárás során felmerülő nézeteltérések feloldására hívják be. Miközben az amerikai jog tele van e kontradiktórius megközelítés és az ügyvédek ebben játszott szerepének dicshimnuszával, a fenntartása érdekében végzett kemény munka nagy részét a polgári eljárás egy csendes, technokrata sarka jelenti: a munkadokumentum-doktrína. Az amerikai Legfelsőbb Bíróságnak a *Hickman kontra Taylor* ügyben hozott véleményében először megfogalmazott, majd ezt követően a szövetségi és állami polgári eljárásjogi szabályokba beillesztett "work product doctrine" (a munka termékére vonatkozó doktrína) védi az ellenfél felfedezésétől azokat a dokumentumokat és egyéb tárgyi és immateriális "dolgokat", amelyeket az ügyvéd irányításával, a peres eljárás előkészítéseként készítettek el. ²⁸⁴ Fontos, hogy bár a doktrína védelme közel abszolút az ügyvédi szellemi benyomások és egyéb "vélemény" munkaadatok védelmében, a doktrína más típusú, "tényadatoknak" nevezett anyagok tekintetében engedhet, amennyiben a kérelmező fél bizonyítani tudja, hogy erre kényszerítő szükség van. ²⁸⁵ A munkadokumentum-doktrína indokoltsága vitatott, de a legtöbb beszámoló két ok közül az egyiket említi. Először is, a munkadokumentum-doktrína egy olyan "magánélet zónát" hoz létre, amelyen belül az ügyvédek zavartalanul működhetnek, és nem kell attól tartaniuk, hogy a kiadványok mások kezébe kerülnek, így lehetővé téve számukra, hogy az ügyfelek buzgó képviselőitől összpontosítsanak. ²⁸⁶ E nézet szerint a peres eljárással kapcsolatos anyagok feltárásának engedélyezése az információk nem megfelelő stratégiai előkészítéséhez és rögzítéséhez vezetne. ²⁸⁷ Sok

---

²⁸³ Lásd ROBERT A. KAGAN, *ADVERSARIAL LEGALISM: THE AMERICAN WAY OF LAW* xi (2001) (az "Adversarial legalism[s]" gyors felemelkedése az amerikai jogrendszer alapjává 2000 után).

²⁸⁴ 329 U.S. 495, 510 (1947).

²⁸⁵ FED. R. CIV. P. 26(b)(3)(A)(ii), 26(b)(3)(B).

²⁸⁶ Lásd *Hickman*, 329 U.S., 510-11. o. ("[I]t lényeges, hogy az ügyvéd bizonyos fokú magánéletben dolgozzon, az ellenérdekű felek és tanácsadókik szükségtelen behatolásától mentesen.")

²⁸⁷ Lásd Jeff A. Anderson, Gena E. Cadieux, George E. Hays, Michael B. Hingerty & Richard J. Kaplan, *The Work Product Doctrine*, 68 CORNELL L. REV. 760, 785 (1983) (a hagyományos nézetnek ad hangot, miszerint a munkadokumentum lehetővé teszi az ügyvédek számára, hogy a tényeket és a jogi elméleteket bizalmasan, és így teljesebben fejlesszék). A work product ösztönző rendszerének egyéb elemzéseihez lásd Ronald J. Allen, Mark F. Grady, Daniel D. Polsby & Michael S. Yashko, *A Positive Theory of the Attorney-Client Privilege and the Work Product Doctrine*, 19 J. LEGAL STUD. 359, 359-60 (1990), amelyek a felfedési szabályok alapjául szolgáló nyitottság és a titoktartás igénye közötti feszültséget írják le, Frank H. Easterbrook, *Insider Trading, Secret Agents, Evidentiary Privileges, and the Production of Information*, 1981 SUP. CT. REV. 309, 313 (1981), aki megjegyzi, hogy a szabadon áramló információ engedélyezése maximalizálja mindkét felhasználó gazdagságát, de csökkenté az információt létrehozó személyek azon képességét, hogy munkájuk hasznát megkapják, James A. Gardner, *Agency Problems in the Law of Attorney-Client Privilege: Privilege and "Work Product" Under Open Discovery* (pt. 2), 42 U. DET. L.J. 253, 270 (1965), aki

felvázolja a különböző módokat.

az ügyvédi ítélkezés "íratlan" maradna, ahogyan Murphy bíró a *Hickman-ügyben* fogalmazott, megfosztva a rendszert a jogi kötelezettségek és a megfelelési lehetőségek tartós és szigorú mérlegelésétől.²⁸⁸ Azok az ügyvédek, akik félnek a kimeneteik feltárásától, szintén minimalizálhatják a negatív aspektusokat, és eltúlozhatják az ügyeik pozitív aspektusait. Ez kölcsönös (és indokolatlan) optimizmust kelt az ügyfelek és még maguk az ügyvédek körében is, ami megakaszthatja a megegyezésre irányuló erőfeszítéseket, és eredménytelenül vezethet a teljes körű perekhez.²⁸⁹

Másodszor, a munka termék szabály véd a másik fél munkáján való ingyenéléstől. szorgalom. Egy "tanult szakma", ahogyan Jackson bíró híres, de kissé rejtélyes módon fogalmazott *Hickman-ügyben* hozott határozatában, nem kényszeríthető arra, hogy "funkcióit ész nélkül vagy az ellenféltől kölcsönzött észjárással lássa el".²⁹⁰ Ez részben úgy értelmezhető, mint a magánélet zónájára vonatkozó indoklás tisztázó kiterjesztése: Az ügyvédek hiányosan készíthetik elő ügyeiket, mert attól tartanak, hogy a nyomozás és elemzés során hátrányos információk kerülnek elő, és akár le is mondhatnak olyan vizsgálatról, amely a másik fél számára hasznos információkat tárhatna fel.²⁹¹

Jackson bírónak a "tanult szakmára" és a "kölcsönzött észjárásra" való hivatkozását azonban nem szabad úgy értelmezni, hogy az csupán annak a gondolatnak az újbóli megfogalmazása, hogy a kulcsfontosságú információk íratlanok maradnak, vagy hogy az ügyvédek túlságosan megemlékeznek az ügy erősségeiről és alulmemorizálják a gyengeségeket. A nyelvi választás szándékos, és egy második, mélyebb érvet testesít meg: a munka termékére vonatkozó doktrína a jól működő kontradiktórius rendszerhez szükséges feltételeket teremti meg azáltal, hogy védi a jogi tehetségből származó megtérülést, és így a jogi tehetségbe való befektetést. Így tekintve a szabadversenyzői korlátozások, az ügyvédi magánélet zónái és még a jogi tehetségek piacának fenntartása sem öncélúak. Sokkal inkább eszközök egy végső és normatív szempontból kielégítőbb cél eléréséhez: egy olyan jogi szakma, amelynek

---

amelyben a korlátlan felfedezés megzavarná a kontradiktórius rendszert, valamint Kathleen Waits, *Work Product Protection for Witness Statements: Time for Abolition*, 1985 WIS. L. REV. 305, 327-36 (1985), aki ellene érvel annak a feltételezésnek, hogy a work-product protection megszüntetése "szörnyűségek parádéjához" vezetne, mivel megszűnne az ösztönzés a teljes körű nyomozásra.

²⁸⁸ *Hickman*, 329 U.S. at 495.

²⁸⁹ Edward H. Cooper, *Work Product of the Rulesmakers*, 53 MINN. L. REV. 1269, 1283 (1969) (azzal érvelve, hogy "az ügyvédek gyorsan hozzászoknának ahhoz, hogy csak a legragyogóbb sikerkilátásokat fogalmazzák meg", ami "indokolatlanul optimista előrejelzéseket" eredményezne, amelyek felfűjné az ügyfelek elvárásait és aláásná az ésszerű megegyezéseket); lásd még Waits, *supra* note 287, 333-35. o. (a tanúvallomásokra vonatkozó munkatermék védelmében, attól való félelem alapján, hogy a felfedezés pontatlan felvételhez vezetne).

²⁹⁰ *Hickman*, 329 U.S., 516. o. (Jackson, J., egyetértésben).

²⁹¹ Lásd Anderson et. al., *supra* note 287, 785. o. (azzal érvelve, hogy a work product védelme nélkül az ügyvédet visszatarthatja az alapos kutatástól az a félelem, hogy az ellenfele többet profitálna belőle, mint az ügyfele); Cooper, *supra* note 289, 1279. o. ("[A] fél, aki kutatott, félne attól, hogy potenciálisan hátrányos információkat fejleszt ki, csak azért, hogy azokat az ellenfelének adja át."); Leland L. Tolman, *Developments in the Law-Discovery*, 74 HARV. L. REV. 940, 1029 (1961) (leírva, hogy a korlátlan felfedezés hogyan áthatja alá a kontradiktórius rendszert); lásd még CAL. CIV. PROC. CODE § 2016(g) (West 1983) (hatályon kívül helyezve 2005) (a work product célja az ügyvédek alapos felkészülésének és az ügyek kedvező és kedvezőtlen aspektusainak vizsgálatára való ösztönzése); OHIO R. CIV. P. 26(A) (ugyanaz).

az egyre sűrűbbé váló jogi és szabályozási rendszerben a megfelelési tanácsadáshoz és a meg nem felelés pontos megállapításához szükséges készség, információ és szakmai tekintély.²⁹² A munkadokumentum-szabály tehát egy mélyen kontradiktórius jogi modell sarokköve, amely a verseny önfenntartó erényeiről szóló feltételezéseken alapul - az ügyvédek státuszának fenntartása, a rendszer igazságkereső képessége és a jogkövetés optimalizálása érdekében egy bonyolult világban.

Mint minden alapvető keretrendszer, a munkadokumentum-doktrína sem mentesült a kritikától. Egyesek azt állítják, hogy az ügyvédek felkészülését olyan erők az ösztönzők, és a felkészülés elmaradásának kockázatai olyan súlyosak, hogy ettől függetlenül felkészülnek.²⁹³ Egy élesebb kritika szerint a maximális felkészülés eleve nem biztos, hogy társadalmilag optimális, és így a munkadokumentum eltörlése csak olyan erőforrásokat szabadíthat fel, amelyeket a jogviták elbírálásán kívül más társadalmi projektekre is jobban lehetne fordítani.²⁹⁴

E válogatott aggályok tetején azonban egy további kritika ül a munkadokumentum-doktrínával kapcsolatban - vagy talán jobban mondva, egy kompromisszum, amely a kezdetektől fogva beépült annak feltételeibe. Egyszerűen fogalmazva, egyes peres felek jobb ügyvédek engedhetnek meg maguknak, mint mások. Ebből következik, hogy egyes peres felek jobb tanácsadásban részesülnek a jogi kötelezettségeik megértésében és a megfelelés optimális szintjének megértésében a növekvő szabályozási államban. Néhány peres fél pedig döntő előnyt élvez majd a többi peres féllel folytatott bírósági küzdelmekben. A New Deal bírái és a 26(b)(3) szabály alkotói nem voltak tudatában ezeknek az aggályoknak.²⁹⁵ De ennek ellenére

---

²⁹² *Lásd Hickman*, 329 U.S., 514-15. o. (Jackson, J., egybehangzóan) ("[I]tűl gyakran figyelmen kívül hagyják, hogy az ügyvéd és az ügyvédi iroda nélkülözhetetlen részei az igazságszolgáltatásunknak. A jogkövető emberek sehova máshová nem fordulhatnak, hogy megtanulják azokat a folyamatosan változó és folyamatosan szaporodó szabályokat, amelyek szerint kell viselkedniük, és hogy jogorvoslatot kapjanak a jogsérelmeikért. A jogi szakma jóléte és hangja ezért elsődleges fontosságú a társadalom számára ")

²⁹³ *Lásd Kathleen Waits, Opinion Work Product: A Critical Analysis of Current Law and a New Analytical Framework*, 73 OR. L. REV. 385, 450 (1994) (azzal érvelve, hogy a tanúk felkészítésének beépített ösztönzői meghaladják az ellenfél segítségének hátrányait); Elizabeth G. Thornburg, *Work Product Rejected: A Reply to Professor Allen*, 78 VA. L. REV. 957, 966 (1992) (azzal érvelve, hogy a work product doktrína csak marginálisan növeli a nyomozásra való ösztönzést); Easterbrook, *Supra* note 287, 359-61. o. (azzal érvelve, hogy egy erősebb bizonyítási privilégium súlyosbíthatja a túlzott befektetés problémáját, miközben az ügyek kimenetele kevésbé lesz pontos); Elizabeth Thornburg, *Rethinking Work Product*, 77 VA. L. REV. 1515, 1528 (1991) [a továbbiakban Thornburg, *Rethinking*] (azzal érvelve, hogy azok az ügyvédek, akik ellenfeleik kutatásaira támaszkodnak, idővel kevésbé lesznek sikeresek és rossz hírnevet szereznek); *de lásd* Ronald J. Allen, *Work Product Revisited: A Comment on Rethinking Work Product*, 78 VA. L. REV. 949, 951-55 (1992) (Thornburg professzorral szemben érvel, de elismeri, hogy bizonyos vizsgálatokra ennek ellenére sor kerülne a munkatermék-doktrína hiányában).

²⁹⁴ *Lásd* Easterbrook, *Supra* note 287, 359-60. o. ("Mivel a felek befektetését nagyrészt a tét nagysága befolyásolja, nem pedig az ügy precedensértéke, előfordulhat, hogy túl sokat fektetnek (a társadalom megtétele szerint) a pereskedésbe."); Thornburg, *Rethinking, Supra* note 293, 1550-51. o. ("[W]ork product immunity costs society in duplicated efforts, repeated disputes, skewed case outcomes, and overuse of attorneys.").

²⁹⁵ *Lásd pl.*, Luke P. Norris, *Labor and the Origins of Civil Procedure*, 92 N.Y.U. L. REV. 462, 466-70 (2017) (azzal érvelve, hogy a szövetségi polgári eljárásjogi szabályok alkotóinak egyik "központi célja" a

zárójelben a munka termék szabály elosztási aggályok - szükséges veszteség a szolgáltatás fenntartása érdekében a megfelelően működő kontradiktórius rendszer és a verseny erényeinek védelme, hogy folyik belőle.

Csak akkor lehet látni a kihívást, amelyet a jogi technológia jelent a kontradiktórius rendszer további legitimitása és működése szempontjából, ha a *Hickman* és az általa az amerikai polgári eljárásjogba beiktatott munkadokumentum-szabály ilyen módon kerül megfogalmazásra és megfelelő alapokra helyezésre. Míg a kommentátorok egy korábbi generációja kijelentette, hogy "tűrhetetlen beavatkozás lenne az alkufolyamatba, ha az egyik fél kihasználhatná a másik félnek a győzelmi esélyeiről és az elfogadható egyezségi összegről alkotott értékelését"²⁹⁶, addig a jogi technológiák gyors fejlődése és aszimmetrikus alkalmazása egészen más irányba vezethet. Ha egyes peres felek hozzáférnek a jogi technológia gyümölcseihez, míg mások nem, a bíróságok egyre inkább azzal az égető kérdéssel fognak szembesülni, hogy - hogy még egyszer utoljára idézzem a szójátékot - a polgári eljárásjogi szabályok ugyanúgy kezeljék-e a "kölcsonzott biteket", mint a "kölcsonzott eszeket".

3. Munkadarabok a digitális korban

Térjünk vissza két alapvető példánkhoz: a TAR körüli felfedezési csaták és a jogi analitikai eszközök használata a felek egyezségi számításainak és peres stratégiájának megalapozására. Hogyan alkalmazandó, illetve hogyan kellene-e alkalmazni a munkadokumentum-szabályt?

Követelheti-e sikeresen a peres fél, különösen az erőforráshiányos, aki nem fér hozzá a teljes jogi technológiai eszköztárhoz vagy a szükséges adatokhoz, a másik fél gépi eredményeit? Kezdjük azzal a kérdéssel, hogy meg lehet-e vagy meg kell-e osztani a féllel a TAR-modell képzéséhez használt magkészletet - ez a kérdés, mint korábban megjegyeztük, megosztotta a szövetségi bíróságokat.²⁹⁷ Egy ilyen kérés célja az lehet, hogy a kérelmező fél felmérhesse a válaszadó fél produkciójának teljességét.

Vagy, ahogyan azt korábban tárgyaltuk, válaszul érkezhethet a bíró azon végzésére, amely engedélyezi a kérelmező félnek, hogy saját címkéket csatoljon a mag- vagy tréningadatokhoz. készletet, vagy akár a modell kiképzésének egy részét vagy egészét is elvégezheti.

A munkadokumentum-szabály első olvasásra azt a következtetést vonhatná le az ember, hogy egy magkészlet tiltott, mivel az ügyvéd ítélőképessége és szakértelme révén jött létre, és ami még elítélőbb, hogy az ügyvéd peres stratégiáját tükrözheti. Legalább egy bíróság legalábbis így döntött egy, a bíróság által kért, majd a másik fél által kért *zártkörű* levéllel összefüggésben.²⁹⁸ Más bíróságok egy része

---

célja az volt, hogy "ellensúlyozó erőt" biztosítson a kevésbé erősek számára, és "biztosítsa, hogy az eljárási szabályok ne tükrözzék és ne növeljék az ipari kapitalizmusban rejlő gazdasági hatalmi egyensúlytalanságokat").

²⁹⁶ Cooper, 289. lábjegyzet, 1283. lábjegyzet.

²⁹⁷ *Lásd a* 205-210. lábjegyzetet és a kísérő szöveget.

²⁹⁸ Winfield kontra New York város, No. 15-05236, 2017 WL 5664852, *12. o. (S.D.N.Y. 2017. november 27.).

elutasították a munka termékére vonatkozó igényeket.²⁹⁹ Ahogy a TAR-kontextusban egyre több a munkával kapcsolatos igény, a működési részletek és az általuk inspirált analógiák is számítanak majd. Egyes bíróságok hajlamosak arra, hogy a magkészleteket a kulcsfontosságú dokumentumok és tanúk véges listáihoz hasonlítsák, amelyeket egy ügyvéd készíthet egy tanúnak a tanúvallomásra való felkészítése érdekében, ami a *Sporck kontra Peil* vezető ügyben kialakult helyzet.³⁰⁰ Számos bíróság arra a következtetésre jutott, hogy ez a "kiválasztási és desztillálási folyamat" feltárhatja az ügyvéd mentális benyomásait és az ügy megértését, és így teljesebb, hajthatatlanabb védelmet indokol, mint "véleményes" munkatermék.³⁰¹ A TAR kontextusában a *Sporck*-analógia különösen erős lehet az olyan maghalmazok esetében, amelyeket az egyes kérdések vagy letéteményesek ügyvédi súlyozásán alapuló "ítélkező" mintavételezéssel hoztak létre, de nem a véletlenszerű mintavételezéssel létrehozott és így a feltárható anyagok teljes köréből származó maghalmazok esetében.³⁰² Ugyanakkor a bíróság még az ítélkező jellegű magkészleteket is közelebbinek tekinthetné a dokumentum-ellenőrző csoportok irányítására használt használati utasításokhoz, hogy biztosítsa a kódolók közötti megbízhatóság egy formáját, ahol a válasz kevésbé egyértelmű³⁰³, vagy hasonlíthatná őket az iratbetekintés során gyűjtött dokumentumok nagyszámú gyorsítótárához. Egyes bíróságok úgy ítélték meg, hogy ezek nem jelentenek kockázatot az ügyvéd mentális benyomásainak közvetítésére vagy más, stratégiailag

²⁹⁹ *Lásd* *Hinterberger v. Catholic Health Sys., Inc.*, No. 08-380, 2013 WL 2250591, at *22 (W.D.N.Y. May 21, 2013) ("[N]em a szkennelési, sem az objektív kódolási munka nem igényelt hozzáférést vagy igényt ilyen bizalmas információkhoz, beleértve az ügyvédi munkadokumentumot is."). Eközben egy nyugat-virginiai bíróságok által hozott hármas határozat megállapította, hogy a prediktív kódolási rendszerben használt keresőkifejezések nem minősülnek munkaterméknek. *Lásd* *Burd v. Ford Motor Co.*, No. 13-20976, 2015 WL 4137915, at *10 (S.D. W. Va. 2015. július 8.) (megállapítva, hogy az alperes iratait átkutató gondnokok által használt keresőkifejezések megosztása nem minősül ügyvédi munkaterméknek); *Burnett v. Ford Motor Co.*, No. 13-14207, 2015 WL 4137847, at *10 (S.D. W. Va. 2015. július 8.) (megállapítva, hogy a letétkelzők által használt keresőkifejezések az ügyvéddel folytatott megbeszélések tartalmának feltárása nélkül nyilvánosságra hozhatók); *Johnson v. Ford Motor Co.*, No. 13-06529, 2015 WL 4137707, at *10 (S.D. W. Va. July 8, 2015) (megállapítva, hogy a keresési kifejezések és a letétkelzők nevei nem számítanak munka terméknek, és összegyűjtve az eseteket), a *kifogásoknak részben helyt adva, részben elutasítva*, No. 13-6529, 2015 WL 6758234 (S.D. W. Va. Nov. 5, 2015).

³⁰⁰ 759 F. 2d 312, 316 (3rd Cir. 1985) (amely szerint az ügyvéd által a dokumentumok kiválasztása a letétbe helyezéshez védett munkatermék, mivel a "kiválasztás és a desztillálás folyamata" "fontos szempontokat tárhat fel [az ügyvéd] ügy megértéséről").

³⁰¹ *Lásd pl.*, *Shelton v. Am. Motors Corp.*, 805 F. 2d 1323, 1328-29 (8th Cir. 1986) (amely szerint a dokumentumválasztás védett munkatermék, mivel az ügyvéd "azonosította, kiválasztotta és összeállította azokat a dokumentumokat, amelyek jelentősek voltak az ügyfele védekezése szempontjából ebben az ügyben"); *In re Allen*, 106 F. 3d 582, 608 (4th Cir. 1997) (megállapítva, hogy az ügyvéd által kiválasztott anyagok véleményezési munkaterméknek minősülnek). A tudósok is csatlakoztak ehhez a vitához. *Lásd pl.*, *Kitzer, supra* note 117, 210. o. (azzal érvelve, hogy a magkészletek a munkatermék-doktrína hatálya alá tartozhatnak); Sean Grammel, Comment, *Protecting Search Terms as Opinion Work Product: Applying the Work Product Doctrine to Electronic Discovery*, 161 U. PA. L. REV. 2063, 2066 (2013) (amellett érvelve, hogy a keresőkifejezések megérdemlik a munkatermék-ként való védelmet).

³⁰² *Lásd* John M. Facciola & Philip J. Favro, *Safeguarding the Seed Set: Why Seed Set Documents May Be Entitled to Work Product Protection*, 8 FED. CTS. L. REV. 1, 9 (2015) (azzal érvelve, hogy csak az ítélkezési mintavétel révén kialakított maghalmazok érdemelhetnek munkatermékvédelmet); Christian, *Supra* note 34, 511-18. o. (azzal érvelve, hogy az ítélkezési maghalmazok a keresőkifejezésekkel analógok).

³⁰³ *Lásd* *Kitzer, supra* note 117, at 211("Teaching the predictive coding software to identify relevant documents is indisputable from teaching contractor attorneys to do the same by using an

instruction manual or examples of relevant documents.").

értékes információk, mert az anyag mennyisége miatt.³⁰⁴ A TAR kontextusában a bíróság akár odáig is elmehet, hogy a magkészletekkel kapcsolatos vitát a "felfedezés a felfedezésről" különálló területére tereli, ahol a szokásos felfedezési szabályok, beleértve a munka termékét is, enyhülnek, amikor egy olyan állítással foglalkoznak, amely ésszerűen megkérdőjelezi a másik fél felfedezéssel kapcsolatos megfelelését.³⁰⁵

Még kevésbé nyilvánvaló, hogy a munkadokumentum-szabály vonatkozik-e a felfedezésen túli jogi technológiai eszközökre, például azokra, amelyek előre jelzik az ügy kimenetelét. Először is, a gépi kimeneteknek, amelyek valószínűségeket kötnek az ügy különböző kimeneteleihez, nem kell dokumentált vagy "kézzelfogható" formát ölteniük, hanem inkább kérdőívek útján kérhetők, így a bírósági vizsgálat a *Hickman-szabály*, vagy talán a 26(b)(4) szabály nem tanúskodó szakértőkre vonatkozó rendelkezése, de talán nem a *Hickman-szabály* 26(b)(3) szabályban történő részleges kodifikációja alá tartozik.³⁰⁶

Alapvetően egy olyan jogi elemző eszköz, amely nem igényel mást, mint hogy az ügyvéd beadja az eddigi beadványokat és iratokat, vagy egy olyan eszköz, amelyet csak egy sor rutinszerű tényállás bevitelével indítanak be, nem jár jelentős ügyvédi ítélőképességgel vagy erőfeszítéssel, legalábbis a szóban forgó konkrét peres ügyben. Az ilyen eszköz a legjobb esetben is csak a 26(b)(3)(A) szabály "ténybeli" munkatermékek számára fenntartott alacsonyabb szintű, minősített védelemre jogosult.³⁰⁷ Amennyiben ez a küszöbérték megállapításra került, a félnek bizonyítania kell, hogy az információra "jelentős szükség van", és "indokolatlan nehézségekbe ütközik" annak máshol történő megszerzése. Míg a bíróságok gondosan megvizsgálják a kényelmetlenségre és az erőforrás-korlátozásra vonatkozó állításokat az alábbiak megítélése során

---

³⁰⁴ *Lásd* Disability Rts. Council of Greater Wash. v. Wash. Metro. Transit Auth., 242 F.R.D. 139, 141-44 (D.D.C. 2007) ("[W]ith the number of those documents said to be totaling into the thousands, it would be difficult to conceive that Plaintiffs' trial strategy could be gleaned by solely by . . . disclosure of the documents selected."); *In re Shell Oil Refinery*, 125 F.R.D. 132, 134 (E.D. La. 1989) ("[I]t nagyon valószínűtlen, hogy [az alperes] képes lenne megismerni [a felperes] 'elméletét az ügyről' vagy gondolatmenetét pusztán annak ismeretében, hogy a 660 000 dokumentumból melyik 65 000 dokumentumot választották ki másolásra."). *Lásd általában* Christian, *Supra* note 34, 516. o. (annak tárgyalása, hogy a szóban forgó dokumentum-előállítás mérete hogyan befolyásolhatja a bírósági számítást a munkajogi szabály alkalmazhatóságának meghatározásakor).

³⁰⁵ Ennek a "folyamatvezérelt felfedezésnek" az áttekintését, valamint a külön kezelés mellett és ellen szóló érveket lásd Craig B. Shaffer, *Deconstructing "Discovery About Discovery"*, 19 SEDONA CONF. J. 215, 220 (2018).

³⁰⁶ A materiális és immateriális munkatermékre vonatkozó szabályokra vonatkozó régi és új kommentárokat lásd Kevin Clermont, *Surveying Work Product*, 68 CORNELL L. REV. 755, 757 (1983), és Michael A. Blaise, *The Uncertain Foundation of Work Product*, 67 DEPAUL L. REV. 35, 54 (2017).

³⁰⁷ Ez azért fontos, mert számos bíróság úgy véli, hogy a "vélemény" munkadokumentum soha nem fedezhető fel, és ezzel a munkadokumentum-doktrína az abszolút kiváltságához közelítővé válik. *Lásd In re Murphy*, 560 F. 2d 326, 336 (8th Cir. 1977) ("[O]pinion work product enjoys a nearly absolute immunity and can be discovered only in very rare and extraordinary circumstances."); *Holmgren v. State Farm Mut. Auto. Ins. Co.*, 976 F. 2d 573, 577 (9th Cir. 1992) ("kényszerítő szükségletet" követel meg az egyébként véleménymunkának minősülő anyag megszerzéséhez); *Duplan Corp. v. Moulinage et Retorderie de Chavanoz*, 509 F. 2d 730, 734 (4th Cir. 1974) ("[N]o relevancia, lényeges szükséglet vagy indokolatlan nehézség bemutatása nem indokolhatja az ügyvéd szellemi benyomásainak, következtetéseinek, véleményeinek vagy jogi elméleteinek kötelező nyilvánosságra hozatalát.").

"nehézségek"³⁰⁸, a fél könnyen meg tudja mutatni a szükséges bizonyítékot, ha egy mély zsebű, ismételt pereskedő fél kiváltságos hozzáférést élvez az adatokhoz, ami az elemzés megismétlését inkább ténybeli lehetetlenné teszi³⁰⁹, mint olyan helyzetet, amely a költségek összegével³¹⁰ vagy a felek relatív erőforrásaival kapcsolatos kényesebb kérdéseket vet fel.³¹¹ A "szükségesség" bizonyítása azonban - legalábbis rövid távon - inkább problémásnak bizonyulhat. Bár a végrehajtások eltérőek, a bíróságok általában megkövetelik, hogy a kérdéses bizonyíték "alapvető" vagy "döntő" legyen a kérelmező fél ügye szempontjából.³¹² Ez egy plasztikus követelmény, de egy olyan követelmény is, amelyet jelentősen ki kellene terjeszteni a gépi kimenetekre, legalábbis a technológia jelenlegi állása mellett.³¹³ E bonyolultsággal szembesülve egyes bíróságok a "nehézségek" és a "szükségesség" tekintetében is megosztották a különbséget a költségmegosztás megkövetelésével. Az egyik különösen találó ügyben, Chicago városának azon gyakorlatát támadták meg alkotmányosan, hogy még a csak pénzbírsággal sújtott szabálysértések esetén is őrizetbe vételeket hajtanak végre,

---

³⁰⁸ A szokásos megfogalmazás szerint a "nehézségek" megkövetelik annak bizonyítását, hogy "lényegesen nehezebb, időigényesebb vagy költségesebb más forrásból beszerezni az információt, mint a kifogást emelő fél tényszerű munkatermékeiből". *Gucci Am., Inc. kontra Guess?, Inc.*, 271 F.R.D. 58, 81 (S.D.N.Y. 2010).

³⁰⁹ *Lásd pl. Castaneda v. Burger King Corp.*, 259 F.R.D. 194, 197 (N.D. Cal. 2009) (megállapítás: "a Burger King Corp.

hogy egy már építés alatt álló étterem felújítás előtti mérése iránti kérelem megfelelt az indokolatlan nehézség követelményének); *Fisher v. Kohl's Dep't Stores, Inc.*, No. 11-3396, 2012 WL 2377200, at *6 (E.D. Cal. June 22, 2012) (indokolatlan nehézséget állapított meg az incidensről szóló jelentés tartalmának biztosításában, amikor mind az egyetlen tanú, mind maga a felperes nem emlékezett az incidensre).

³¹⁰ *Lásd pl. Carr v. C.R. Bard, Inc.*, 297 F.R.D. 328, 334 (N.D. Ohio 2014) (megállapítva, hogy a felperes nem szembesült indokolatlan nehézséggel, mivel a jelentés megismétlése a felperes lehetőségein belül volt); *In re Experian Data Breach Litig.*, No. 15-01592, 2017 WL 4325583, at *3 (C.D. Cal. May 18, 2017) ("A költség vagy kényelmetlenség kimutatása a felperesek számára egy szakértő felbírálásával kapcsolatban ugyanazon elemzés elvégzésére nem elegendő ahhoz, hogy leküzdje a munka termék doktrína védelmét."); *Martin v. Bally's Park Place Hotel & Casino*, 983 F.2d 1252, 1263 (3d Cir. 1993) (megállapítva, hogy egy gépi teszt élvezte a munkatermék-védelmet, mivel az annak előállítását kikényszeríteni kívánó félnek megvolt a "technikai képessége" az elemzés megismétlésére, és az ehhez szükséges "erőforrások" nem lennének "megfizethetetlenek"). A leginkább "nincs"-barát megközelítés a sokszorosítás költségeit az ellenérdekű féltől való anyagbeszerzés költségeihez viszonyítja. *Lásd Sec. & Exchange Comm'n v. Thrasher*, No. 92-6987, 1995 WL 46681 (S.D.N.Y. 1995. február 7.).

³¹¹ *Lásd pl. Burrow v. Forjas Taurus S.A.*, 334 F. Supp. 3d 1222, 1231-32 (S.D. Fla. 2018) (rámutatva, hogy a mozgó fél *viszonylag* kevés ismerettel rendelkezik a kért elemzés reprodukálásához szükséges lépésekről és a szükséges "létesítmények, berendezések, technológia, személyzet és szakértelem" kényszerítő termeléséről).

³¹² Sok bíróság ezt úgy értelmezi, hogy a fél által kért információ "lényeges elem" az ügyében, vagy "nagy bizonyító erejű a vitatott kérdésekben", és máshol nem található meg. *Fletcher kontra Union Pac. R.R.*, 194 F.R.D. 666, 671 (S.D. Cal. 2000); *Nat'l Cong. for Puerto Rican Rts. v. City of N.Y.*, 194 F.R.D. 105, 110 (S.D.N.Y. 2000). Fontos, hogy a "szükséglet" jellemzően elkülönül a nehézségi állapottól, és az információ fontosságához kapcsolódik a fél ügyének viteléhez, és különösen a szükséges bizonyítási eszközökhöz. *Lásd pl. Local 703 v. Regions Fin. Corp.*, No. 12-1561, 2012 WL 13027572, at *4 (S.D. Cal. Sep. 11, 2012) (megállapítva, hogy "a kért konkrét információra nincs jelentős szükség, azon túlmenően, hogy [az ellenérdekű fél] nyomozási költségeit [az ellenérdekű fél] hátán lovagolva csökkentse") (a belső idézeteket kihagyták). Ez a gépi kimenetekre való alkalmazást nehézkessé teszi. Egy kimenet-előrejelző eszköz eredményei segíthetik a fél peres eljárásának folytatását, például azáltal, hogy tájékoztatják a peren kívüli megegyezéssel kapcsolatos számításait, de ez nem bizonyíték, amelyet a tárgyaláson be kell mutatni.

³¹³ *Lásd a 66-97. lányszöveget és a kísérő szöveget (az NLP-alapú jogi technológiai*

eszközök jelenlegi korlátait vizsgálva, különösen azokat, amelyek eredményjósást végeznek).

a bíróság kötelezte a felpereseket egy olyan letartóztatási adatbázis bemutatására, amely még nem képezte szakértői vallomás vagy bizonyíték alapját, de annak közzétételét ahhoz a feltételhez kötötte, hogy a város fizesse meg az összeállítás költségeinek felét.³¹⁴

A 26(b)(3) szabály feltételei még további bonyolultságot eredményeznek. Még azokban az esetekben is előfordulhat, hogy a fejlett jogi elemző eszközök még abban az esetben sem élveznek majd eleve munkavédelmi védelmet, ha megállapítást nyer, hogy nem "a peres eljárásra való tekintettel" hozták létre őket.³¹⁵ Az olyan jogi elemző eszközök, amelyek előre jelzik az ügy kimenetelét, jelentős ügyvédi erőfeszítéssel járhatnak a fejlesztésük során - beleértve a hónapok vagy akár évek intenzív, ügyvédi erőfeszítéseit a számítással használható jogi ontológiák és címkézési adatok kézi megalkotására³¹⁶ -, de a későbbi alkalmazásuk során a beadványok és dokumentumok bevitelén és egy billentyűleütésen túl alig vagy egyáltalán nem kell erőfeszítést tenniük. A jogi ontológiák fejlesztésével, valamint az ML-modellek képzésével és hangolásával kapcsolatos valódi munka mérföldekkel korábban, az adott ügytől távolabb történik. Igaz, az *FTC kontra Grolier ügyben*, amely a Legfelsőbb Bíróság egyik ritka, a *Hickman-ügy* óta a munkadokumentumokkal kapcsolatos vizsgálata, egyértelműen kimondta, hogy a munkadokumentumok védelme túlmutat azon a konkrét peres ügyön, amelyhez az anyagokat készítették.³¹⁷ A kérdés az, hogy meddig. Az időbeli közelség nem számított a *Grolier-ügyben*. Amint azt Brennan bíró egyetértő véleménye kifejtette, a kormányzati szervek által indított "lényegében hasonló" végrehajtási eljárások százaihoz vagy akár ezreihez kapcsolódó anyagok, vagy a magánszektorbeli biztosítókkal, gyártókkal és munkáltatókkal szemben álló "gyakran visszatérő típusú" ügyek áradata még jóval azután is feltárhatja a jelenlegi eljárások szempontjából releváns mentális folyamatokat és taktikai megközelítéseket, hogy ezek a perek már véget értek.³¹⁸ Egy jogi analitikai eszköz azonban nem csak időbeli értelemben érzi magát távol egy adott ügytől. Bár elismerten nem más célra tervezték, mint hogy az ügyfeleknek peres ügyekben tanácsot adjon, egy ilyen eszköz már

---

³¹⁴ *Portis kontra City of Chi.*, No. 02-3139, 2004 WL 1535854, *6. o. (N.D. Ill., 2004. július 7.).

³¹⁵ Az általános szabály az, hogy egy dokumentumot "a peres eljárásra való tekintettel" készítettek, ha azt "a peres eljárás kilátásba helyezése miatt" készítették vagy szerezték be. A bíróságok azonban eltérően szigorúan alkalmazzák ezt a szabályt. *Vö. United States v. Adlman*, 134 F. 3d 1194, 1202 (2nd Cir. 1998) (megállapítva, hogy a dokumentumot "a peres eljárás kilátásba helyezése miatt kellett elkészíteni vagy megszerezni"); *In re Sealed Case*, 146 F. 3d 881, 884 (1998) ("[A]z ügyvédnek legalább szubjektív meggyőződése kellett, hogy legyen arról, hogy a peres eljárás valós lehetőség, és ennek a meggyőződésnek objektíve ésszerűnek kellett lennie."); *United States v. Davis*, 636 F. 2d 1028, 1040 (5th Cir. 1981) (csak akkor alkalmazza a munka termék védelmét, ha a dokumentum létrehozásának "elsődleges motíváló célja az volt, hogy segítse a lehetséges jövőbeli peres ügyeket").

³¹⁶ Lásd a *fenti* 66-97. lábjegyzeteket és a kísérő szöveget.

³¹⁷ 462 U.S. 19 (1983). A másik figyelemre méltó munkajogi ügy a *United States v. Nobles*, 422 U.S. 225, 238-39 (1975), amely világossá tette, hogy a *Hickman* által a munkajogban biztosított védelem kiterjed az ügyvédek számára munkát végző nem ügyvédekre is, ami egyike a *Hickman* után felmerült számos kétértelműségnek. *Blaise, Supra* 306. lábjegyzet, 54. pont.

318 *Grolier*, 462 U.S., 30-31. o. (Brennan, J., egyetértő).

nem egy adott peres ügy közepette vagy annak előrevételével jött létre, hanem inkább csak a legáltalánosabb értelemben vett jövőbeli peres ügyekben való felhasználásra.³¹⁹

A 26(b)(3) szabály szövegén kívülre lépve, a bírósági hajlandóság a munkadokumentum-szabály hatályának szűkítésére abból a tényből eredhet, hogy a jogi technikai eszközök kényelmetlenül illeszkednek a szabály több kulcsfontosságú normatív alapjához. Például a jogi technikai eszközök kevésbé veszélyeztetik azt, hogy a kényszerű nyilvánosságra hozatal miatt az ügyvédek árnyalják az eredményeket - azaz túlhangsúlyozzák a pozitívumokat, vagy alulhangsúlyozzák a negatívumokat -, ami a "magánélet zónája" nézet központi eleme. Hasonlóképpen, az ingyenezéssel, a "kölcsonzött észjárással" és a jogi tehetségek piacának fenntartásával kapcsolatos aggályok kevésbé érvényesülnek a szoftverberuházások esetében. Sőt, épp ellenkezőleg: a technológiai beruházásokat jutalmazó szabály ugyanúgy zsugoríthatja a jogi tehetségek piacát, legalábbis az emberi tehetségeket, mint amennyire erősíti azt. Végül pedig ott van az a korábban hosszasan kifejtett tény,³²⁰ hogy a jogi technológiai eszközök - legalábbis egyelőre - nem elsősorban magasabb rendű jogi megismerési feladatokat látnak el. Számos jogi technológiai eszköz olyan előnyök megszerzéséről szól, amelyek kívül esnek a peres ügyek elbírálásának, az ügyvéd-ügyfél kommunikációnak és a jogkövetésnek a hagyományos magján. Egy olyan tisztán gépi kimenet, amely összehasonlítja az X fórumon való győzelem valószínűségét az Y fórummal szemben, főként "külső" tényezők alapján - beleértve az ügyiratok terhelését, vagy a bíró és az esküdtszék politikai és ideológiai hajlamát -, valószínűleg nem úgy tűnik a bírának, mint olyan típusú információtermelés, amelyet a munka termék szabályának előmozdítására terveztek. A kommentátorok már régóta követelik a munkadokumentum-doktrína megnyirbálását - az üzleti tanácsadás³²¹ vagy a megfelelés³²² kivonását a hatálya alól. Ahogy az elosztással kapcsolatos aggályok növekednek, a jogi technikai eszközök is hasonló nyomást gyakorolhatnak.

A fenti elemzés a legjobb esetben is csak néhány lehetséges törésvonal felületesebb feltérképezése a kiterjedt doktrinális tájban. Több gondolkodásra van szükség. Különösen azért, mert az itt kínált három esettanulmány közül egyértelműen a munkadokumentum-doktrína jövője a joker, mind a 26(b)(3) szabály

³¹⁹ *Vö. Prater kontra Consol. Rail Corp.*, 272 F. Supp. 2d 706, 708 (N.D. Ohio 2003) (megállapítva, hogy a munkavállalók ismétlődő stresszre vonatkozó panaszairól szóló tanulmány, bár az ügyvéd utasítására készült, üzleti és nem jogi munka volt, annak ellenére, hogy a korábbi perek és a jövőbeli perek kockázata motiválta). Egy másik analóg eset a *United States v. Textron Inc. & Subsidiaries*, 577 F. 3d 21, 25-26 (1st Cir. 2009), amelyben az en banc First Circuit szembesült egy vállalat munka termékre vonatkozó igényével egy IRS azon törekvése ellen, hogy megszerezzék a vállalat elemzését a "peres eljárások veszélyeinek százalékos arányairól", egy olyan valószínűség-számításról, amely azt valószínűsíti, hogy az adóügyi álláspontjai érvényesülnének, ha az IRS megtámadja őket, és amelyet a könyvvizsgálók arra használnak, hogy elegendő tartalmat képezzenek. Az Első Kerületi Bíróság elutasította a munka termékére vonatkozó igényt, megállapítva, hogy a dokumentumokat nem "a pereskedés miatt" hozták létre, hanem inkább a könyvvizsgálói és az értékpapír-bejelentési követelményeknek való megfelelés rendes folyamata során hozták volna létre.

³²⁰ *Lásd a 66-97. lábjegyzeteket és a kísérő szöveget.*

³²¹ *Lásd pl. Michele DeStefano Beardslee, Taking the Business Out of Work Product*, 79 *FORDHAM L. REV.* 1869, 1874 (2011).

322 *Lásd pl. Christine Parker, Lawyer Deregulation via Business Deregulation: 6 INT'L J. LEGAL PROF. 175, 188 (1999).*

értelmezési bizonytalanságok miatt, valamint azért is, mert képes a kontradiktórius rendszer nagy részét átformálni a TAR-központú felfedezési vitákon túl is. A munkadokumentum-doktrína meghajlítása a jogi technológia által áthatott világnak való megfelelés érdekében szintén jelentős költségeket fog okozni, amelyeket a kommentátorok még csak most kezdenek azonosítani. A gépi inputok és outputok bíróságilag kikényszerített megosztása, akár a TAR kontextusában, akár azon túl, tompíthatja a kontradiktórius rendszer egyenlőtlenségeit, de ezáltal az ügyvédek "ellehetetlenítheti[] az erős és hatékony ügyfélképviselő biztosításában", és gyengítheti a kontradiktórius rendszer által biztosított számos védelmet.³²³

A bíróságok - és idővel a szabályalkotók és a jogalkotók - számára az lesz a kihívás, hogy miként lehet egyensúlyt teremteni ezen aggályok között, még hozzá egy olyan eljárási szabályrendszerben, amelyet egy nagyon eltérő, analóg korszakban dolgoztak ki és dolgoztak ki. A III. részben visszalépünk az esettanulmányoktól, és az esettanulmányokat átfogva felteszünk néhány szélesebb körű kérdést, amelyeket a bírának és a politikai döntéshozóknak fel kell tenniük, amikor felügyelik ezt a folyamatot, és segítenek megrajzolni az amerikai kontradiktórium jövőbeli útját.

III. A JOGI TECHNOLÓGIA ÉS A "MI KONTRADIKTÓRIUMUNK"

A világ jogrendszerei közül az amerikai rendszert sokáig kivételesnek tartották az ügyvédek által dominált, kontradiktórius eljárás iránti elkötelezettségében. Valóban, gazdag tudományos irodalom részletezi, hogy az amerikai kontradiktórius eljárás miként tér el a világ nagy részén uralkodó bíróközpontú megközelítéstől,³²⁴ megvitatja, hogy miért és mikor gyökerezett meg az amerikai elkötelezettség a bírói ellenőrzéssel szemben a kontradiktórius eljárás mellett,³²⁵ és felsorolja a kontradiktórius eljárás erényeit és hibáit.³²⁶ E vizsgálatok túlnyomó része azonban az amerikai pereskedés múltjára és jelenére összpontosít. A jogi technológia előretörése alkalmat ad arra, hogy más, a jövőbe tekintő kérdéseket tegyünk fel: Hogyan hajlik majd az amerikai kontradiktórium, ha egyáltalán hajlik majd az újonnan digitalizált polgári igazságszolgáltatási rendszerben? És milyen szerepet fognak játszani ebben a folyamatban a bírák - és idővel a szabályalkotók és a jogalkotók is? Ebben a befejező részben a II. rész szűkebb körű esettanulmányaiból indulunk ki, és a teljes jogi technológiai eszköztárat áttekintve néhány záró gondolatot fogalmazunk meg ezekről a létfontosságú kérdésekről.

Mint korábban is, fontos elismerni vizsgálatunk korlátait. A jogi technológiával és az amerikai pereskedés jövőjével kapcsolatos megfigyeléseinkre ugyanazok a fenntartások vonatkoznak, mint a technológiai innováció esetleges voltára vonatkozóan, amelyeket korábban már említettünk. A jogi technológia technikai pályájának előrejelzése elég nehéz feladat.

---

³²³ Remus, *Supra* note 34, 1715, 1717-18; lásd még Endo, *Supra* note 34, 859. o. (a kontradiktórius rendszerbe épített védelem vizsgálata).

³²⁴ Lásd John H. Langbein, *The German Advantage in Civil Procedure*, 52 U. CHI. L. REV. 823, 843-64 (1985) (az aktív bíraskodás komparatív előnyeit tárgyalva).

Lásd AMALIA D. KESSLER, *INVENTING AMERICAN EXCEPTIONALISM: THE ORIGINS OF AMERICAN ADVERSARIAL LEGAL CULTURE, 1800-1877*, 151-99. o. (2017).

³²⁶ Lásd általában KAGAN, *Supra* note 283 (egy könyvnyi érvelés a kontradiktórius

Elektronikusan elérhető a következő címen:

<https://ssrn.com/abstract=3551589>

megközelítés előnyeiről és hátrányairól).

Ennek hatásait egy kiterjedt peres rendszerre előre megjósolni már-már vakmerőséggel határos. Ráadásul a magasabb technológiai színvonalú és a peres eljárásokra összpontosító jogi technológiai alkalmazásokra való összpontosításunk nyilvánvalóan kizárja a potenciálisan fontos eszközöket, köztük az alacsonyabb technológiai színvonalúakat, amelyek az ismétlődő követeléstípusokat (pl. a személyi sérülései károkat) vagy az online jogi tanácsadást és a barkácsvitarendezési eszközöket értékelik, amelyek lehetővé teszik a peres felek számára, hogy egyedül járjanak el, vagy teljesen elkerüljék a hivatalos bíraskodást. Amint azt már említettük, ezek az alkalmazások önmagukban is fontosak, és a formális perrendszert is alakíthatják azáltal, hogy szűkítik annak területét, és nyomást gyakorolnak az alkalmazkodásra. Másokra bízunk a jogi technológiáknak a vizsgálatunk középpontjában álló formális bírósági kereteken kívüli hatásairól szóló spekulációkat.³²⁷

Ezzel a megállapítással kiemelünk két szintetikus felismerést, amelyek a II. rész esettanulmányaiból a jogi technológia polgári igazságszolgáltatási rendszerbe való beépítéséről derülnek ki. Az első felismerés a szellemi tulajdon és a polgári eljárásjog egyre szorosabb összefonódására vonatkozik. A III.A. szakasz a szellemi tulajdonjog és a polgári eljárás nagyon különböző elemzési alapjait veszi górcső alá, és nagyjából megtippeli, hogy a köztük lévő feszültségeket hogyan fogja alakítani és alakítani az eljárási innováció a digitalizált peres rendszerben. A második felismerés a kontradiktórius és az inkvizitórius eljárási modellek mellett szóló, egymással versengő érveket veszi sorra. A III.B. szakasz ezért röviden - bizonyára túlságosan is röviden - újraértékeli a német előnyöket, amelyeket John Langbein a polgári eljárásban talált.³²⁸ Ezek a meglátások néhány szélesebb körű fogalmi keret kezdetét kínálják, amelyek tájékoztathatják a bírák, a politikai döntéshozók és a tudósok gondolkodását, miközben segítik a jogi technológia polgári igazságszolgáltatási rendszerbe való beépítésének folyamatát.

A. Polgári eljárásra vonatkozó IP

Az egyik kezdeti felismerés az, hogy ahogy a jogi technológia a peres rendszer középpontjába kerül, egyre inkább össze fogja vonni a polgári eljárást és a szellemi tulajdonban hagyományosabban hangzó aggályokat. Valójában a polgári eljárás kapuőrei, beleértve a bírákat, de idővel a szabályalkotókat és a jogalkotókat is, egy olyan árnyék innovációs politika felett fognak elnökölni, amely a szellemi tulajdonra vonatkozó megfontolásokat beépíti a jelenlegi polgári eljárásjogi keretekbe.³²⁹

Ez az innovációs és IP-keretezés elsőre aligha nyilvánvaló. Végül is a polgári eljárás és az IP nagyban különbözik egymástól. A polgári eljárás célja a peres eljárás megszervezése egy sor meta-érték, köztük a

hatékonyság kiegyensúlyozása révén,

³²⁷ Az informatika és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés fejlődő területének áttekintését lásd: NAT'L SCI. FOUND., COMPUTING, DATA SCIENCE AND ACCESS TO JUSTICE (2019), <https://docs.google.com/document/d/1m8G-0JqZjTfdurDHkYxYp2GYUOZ9LA5oBJFAIP7Fa4A/edit> [<https://perma.cc/R773-XEE5>].

³²⁸ *Lásd általában* Langbein, *fentebb*, 324. lábjegyzet.

³²⁹ A jogi technológia szempontjából a szellemi tulajdon legjelentősebb formái a szabadalmak, a szerzői jogok és az üzleti titkok. A védjegyek, amelyek elsősorban a fogyasztók összetéveszthetőség elleni védelmére összpontosítanak, nem tartoznak ebbe az elemzésbe.

pontosság, méltányosság és hozzáférés. Határozottan, bár tökéletlenül, de inkább a formális bíraskodás keretein belüli magatartás szabályozására összpontosít, mintsem a világban tanúsított elsődleges magatartásra. A szellemi tulajdon ezzel szemben arra törekszik, hogy a tudásjavak alkotóit alkotásaikra vonatkozó ideiglenes kizárólagos jogokkal jutalmazza.³³⁰ Elsősorban az alkotók upstream, elsődleges magatartásának szabályozására összpontosít azért, hogy egyensúlyt teremtsen az innovációra való ösztönzés és a kizárólagosság költségei között.³³¹ Eltekintve az optimális ösztönzők kialakításának általános céljától, a polgári eljárásjog és a szellemi tulajdonjog nem is állhatna távolabb egymástól.

A jogi technológia elkövetkező forradalma azonban egyre nagyobb átfedést hoz a kettő között. Egyrészt a bíróságoknak egyre inkább a hagyományos szellemi tulajdonjoggal kapcsolatos aggályokkal kell majd foglalkozniuk, most már egy olyan technikai területen, amely közvetlenül érinti saját funkcióikat. Könnyen belátható példa erre az algoritmikus és egyéb szoftvereszközök optimális felderíthetősége a peres eljárásokban.³³² Eddig ezek az ügyek leggyakrabban büntetőjogi kontextusban merültek fel - például az üzleti titok bizonyítási kiváltságának alkalmazása az óvadékkal, büntetés kiszabással és feltételes szabadlábra helyezéssel kapcsolatos döntések meghozatalához használt bűnügyi kockázatértékelő eszközök technikai belsejének nyilvánosságra hozatalának megakadályozására.³³³ A polgári ügyekben eljáró bírák azonban egyre gyakrabban fognak hasonló kérdésekkel szembesülni - például amikor a felfedési vitába keveredett peres fél az ellenfél saját tulajdonú TAR-eszközének forráskódját kéri. Az üzleti titkokon túl a bíróságok minden bizonnyal foglalkozni fognak a jogi technológiai eszközök gyártóinak a szabadalmi vagy szerzői jogok megsértését állító kereseteivel is - és így meg kell küzdeniük a szoftverek védhetőségével kapcsolatos bizonytalansággal, amely az amerikai szellemi tulajdonjogot sújtja.

---

³³⁰ Bár az innováció ösztönzése nem az egyetlen célja a különböző szellemi tulajdonjogi rendszereknek, mégis ez az egyik elsődleges cél. *Lásd* Bonito Boats, Inc. kontra Thunder Craft Boats, Inc., 489 U.S. 141, 151 (1989) (amely szerint a szabadalmi törvények célja éppen az, hogy növeljék az innováció építőköveként működő, könnyen elérhető ötletek körét); Harper & Row, Publishers, Inc. kontra Nation Enters., 471 U.S. 539, 546 (1985) ("A szerzői jog által biztosított jogok célja, hogy a tudás tárházához hozzájárulónak méltányos díjazást biztosítsanak munkájukért."); Kewanee Oil Co. v. Bicon Corp., 416 U.S. 470, 485 (1974) (az üzleti titokjogra mint a szabadalmi jog alternatív rendszerére utalva az innováció ösztönzése céljából).

³³¹ Papíron az IP valóban hatással van a végfelhasználókra. *Lásd* 35 U.S.C. § 271 (a "jogsértés" meghatározása, amely a szabadalmaztatott találmányok "felhasználását" is magában foglalja a gyártással és értékesítéssel együtt); 18 U.S.C. § 2319 (a szerzői jogok mérsékelt mértékű megsértésének büntetőjogi szankcionálása). A gyakorlatban azonban a szellemi tulajdonhoz fűződő jogokat - különösen a szabadalmi és üzleti titok védelmét - leggyakrabban a versenytársakkal vagy más ilyen "mély zsebekkel" szemben érvényesítik, nem pedig a végső fogyasztókkal szemben.

³³² *Lásd pl.* Sonia K. Katyal, *The Paradox of Source Code Secrecy*, 104 CORNELL L. REV. 1183, 1274-79 (2019) (az üzleti titkok védelmének problémáit tárgyalja, miközben lehetővé teszi a forráskód felfedését).

³³³ *Lásd* Rebecca Wexler, *Life, Liberty, and Trade Secrets: Intellectual Property in the Criminal Justice System*, 70 STAN. L. REV. 1343, 1368 (2018) (annak leírása, hogy egyes, a visszaesés előrejelzésére használt aktuáriusi eszközök mentesülhetnek a bizonyítási szabályok alól); Natalie Ram, *Innovating Criminal Justice*, 112 NW. U. L. REV. 659, 704 (2018) (megjegyezve, hogy a büntetőjogi algoritmusok fejlesztői a szabadalmak alternatívájaként "üzleti titok védelmére törekedtek"); Sonia K. Katyal,

Private Accountability in the Age of Artificial Intelligence, 66 UCLA L. REV. 54, 117-120 (2019) (a büntető igazságszolgáltatásban az algoritmusok által felvetett "jelentős polgári jogi aggályokról" és az üzleti titok által képviselt akadályról értekezve).

általában. ³³⁴ A szellemi tulajdon-jog e területeinek mindegyikén hozott döntések hozzájárulnak a jogi technológia költségszerkezetének és a rendszeren belüli eloszlásának kialakításához. ³³⁵

Ezek a viták azonban, bár közelebb hozzák egymáshoz a polgári eljárásjogot és a szellemi tulajdonjogot, nem jelentik az egyetlen, sőt nem is a legfontosabb metszéspontot. A II. rész esettanulmányai ugyanis azt sugallják, hogy egy hasonlóan fontos és talán még fontosabb összeütközés középpontjában a jogi technológiai eszközök inputjainak és outputjainak nyilvánosságra hozatalával kapcsolatos viták állnak majd, nem a szellemi tulajdonjogokkal kapcsolatos vitákban, hanem sokkal inkább a más típusú jogokat elbíráló peres jogviták szélesebb körében. Ez a tény azért jelentős, mert azt jelenti, hogy a polgári eljárás a jogi technológiáknak a polgári igazságszolgáltatási rendszerbe való beépülésének döntő fontosságú első éveiben a jogi technológiák első vonalbeli szabályozójaként fog működni, és kritikusan alakítja majd a peres felek általi használatát, valamint az előállításhoz és terjesztéshez szükséges piacát. ³³⁶ Ez különösen azért van így, mert a jogi technológiai eszközök értékük nagy részét kizárólagosságukból nyerik - vagyis abból, hogy az egyik peres fél rendelkezik velük, a másik pedig nem -, és a polgári eljárásjogi szabályok vagy megerősíthetők, vagy alááshatják ezt a kizárólagosságot. ³³⁷ Ennek eredményeképpen az eljárásbeli döntések meghozatalakor a bírák és a politikai döntéshozók egyfajta árnyék innovációs politikát folytatnak, mérlegelve a kizárólagosság előnyeit és költségeit.

Konkrét példák bőven akadnak - és a II. rész esettanulmányaiban is elszórtan találhatóak. Amikor egy peres fél egy felfedezési vitába keveredve követeli a nyilvánosságra hozatalt

---

³³⁴ A szoftverek szabadalmazthatóságával kapcsolatos bizonytalanság a természeti törvények, az ötletek és az alkalmazások közötti különbségtételből adódik. *Lásd* Gottschalk v. Benson, 409 U.S. 63, 67 (1972) ("[A]n idea of itself is not patentable."); *Ass'n for Molecular Pathology v. Myriad Genetics, Inc.*, 569 U.S. 576, 580 (2013) (megállapítva, hogy egy természeti törvény nem szabadalmaztható); *Alice Corp. Pty. v. CLS Bank Int'l*, 573 U.S. 208, 216 (2014) ("A természeti törvények, a természeti jelenségek és az elvont ötletek nem szabadalmazthatók."). A Legfelsőbb Bíróság különösen azt állapította meg, hogy a matematikai eljárások túlságosan absztraktak, kivéve, ha a találmány "feltalálói koncepciót" tartalmaz egy valós alkalmazásba való beépítésén keresztül. *Mayo Collab. Servs. v. Prometheus Labs., Inc.*, 566 U.S. 66, 72-73 (2012); *Alice*, 537 U.S., 217-18. o.). Ebből következik, hogy önmagukban a számítógépes algoritmusok gyakran nem szabadalmazthatók. *Vö.* *Bilski v. Kappos*, 561 U.S. 593, 612 (2010) (egy üzleti eljárásra vonatkozó szabadalom elutasítása). Fontos, hogy a szoftverek tökéletlen védhetősége miatt az üzleti titok bizonyítási kiváltságához folyamodnak. *Lásd* Ram, *Supra* 333. lábjegyzet, 703-04. o. (kifejtve, hogy a büntetőjogi algoritmusok alkotói gyakran kérik az üzleti titok védelmét).

³³⁵ *Lásd* a 147. lábjegyzetet és a kísérő szöveget.

³³⁶ Mint már említettük, Franciaország már tett lépéseket a jogi technológiák szabályozására. *Lásd* a 260-263. lábjegyzetet és a kísérő szöveget. Az Egyesült Államokban azonban hasonló törvényi szabályozás nem tűnik valószínűnek. *Lásd* Sam Skolnik, *France's Judicial Analytics Ban Unlikely to Catch on in U.S.*, BLOOMBERG L. (június 5, 2019, 12:26 PM) <https://news.bloomberglaw.com/us-law-week/frances-judicial-analytics-ban-unlikely-to-catch-on-in-u-s> [<https://perma.cc/8J55-TFK9>] (idézi a jogi tech szakértőket, akik szerint a francia szabályozásnak korlátozott hatása lesz az államokban).

³³⁷ Nem világos, hogy a kizárólagosság pontosan milyen mértékben befolyásolja a jogi technológia értékét. Általánosságban elmondható, hogy a ritkaság általában növeli egy áru értékét. *Lásd* Michael Lynn, *Scarcity Effects on Value: A Quantitative Review of the Commodity Theory Literature*, 8 PSYCH. & MKTG. 43, 46-47 (1991) ("[A] szűkösség növeli mindannak az értékét, amit birtokolni lehet."). A szoftvertermékek azonban különösen sikeresen küzdenek le a szűkösség elve által okozott problémát. Vasilis Kostakis & Andreas Roos, *New Technologies Won't Reduce Scarcity, but Here's Something That Might*, HARV. BUS. REV. (2018. június 1.), <https://hbr.org/2018/06/new-technologies-wont-reduce-scarcity-but-heres-something-that-might> [<https://perma.cc/W82R-HT6P>]. Az is lehet, hogy a technológia olyan nyira előnyös, hogy a kihagyás költsége, ha más felek rendelkeznek vele, meghaladja a

technológia másokkal való megosztásának hátrányait.

az ellenfél magkészletének megismerése érdekében, hogy vitassa az iratbetekintés teljességét, az eljáró bírónak kell eldöntenie, hogy a teljes magkészlet, csak a pozitívan megjelölt dokumentumok (amelyek, mint korábban említettük, az egyetlen "releváns" dokumentumok a 26(b)(2) szabály értelmében), vagy egyáltalán egyik dokumentum megosztására sem kötelezhet. Amint azt a II.A. szakasz megmutatta, a bíróságok eltérően ítélik meg, hogy milyen szintű közzétételt követelnek meg, és milyen körülmények között. ³³⁸De nem nehéz belátni, hogy a kérdésben hozott ítéletek gyarapodása hogyan fogja meghatározni a TAR-eszközök értékét a peres felek számára, és ezáltal a további innovációra való ösztönzést. ³³⁹

A TAR-inputok kötelező megosztása visszavetheti a technológia fejlődését - vagy meggyőzheti a peres feleket, hogy egyáltalán ne használják, mert vagy kevés előnnyel jár, vagy, ami még rosszabb, azzal a kockázattal jár, hogy nem válaszadó és bizalmas dokumentumok kerülnek az ellenfél kezébe. ³⁴⁰Ezzel szemben, ha a bírói döntések a kötelezővé tételre irányuló kérelmekről, amelyek a kért felderítést a TAR használatától teszik függővé, ahogyan azt a bírák már elkezdtek tenni, ösztönözni fogják a TAR használatát, és ezzel együtt növelni fogják az azt előállító piacot. Az

e kérdésekben hozott bölcs döntéseknek - akár kifejezetten, akár hallgatólagosan - mérlegelniük kell a TAR hasznosságát (pl. a perköltségek csökkentésének lehetőségét) a költségeivel (pl. a kontradiktórius egyenlőtlenségek, a felfedezéssel való visszaélés) szemben. Hasonló kérdések fogják meghatározni a jogi technológiai eszköztár más részeinek, különösen az eredmény-előrejelző eszközöknek a fejlesztését és használatát. Amint azt a II.B. szakaszban kifejtettük, a bírósági igények a kimenetel-előrejelző motorok eredményei iránt - akár a fórumválasztással vagy jogválasztással kapcsolatos viták, például a félnek a helyszín áthelyezésére irányuló kérelmei, akár a gyorsított eljárásban történő ítélelhozatalra irányuló diszpozitív kérelmek kapcsán - csökkenteni fogják ezen eszközök értékét a peres felek számára, potenciálisan korlátozva használatukat és lassítva fejlődésüket. Hasonlóképpen, ha a bírák rákényszerítik az ellenfeleket, hogy megosszák a gépi eredményeket - például azáltal, hogy a felek válaszokat adnak az ezeket kérő vitás kérdőívekre -, akkor ezen eszközök értéke és használata, valamint az

előállításuk piaca jelentősen csökkenhet. Ahogy a jogi technikai eszközök egyre kifinomultabbá válnak, ezek és más

---

³³⁸ *Lásd a fenti* 205-208., 296-297. és kísérő szövegeket.

³³⁹ *Lásd* Christian, *Supra* note 34, 510. o. (megjegyezve, hogy annak bírósági eldöntése, hogy a TAR bemenetei, különösen a magkészletek, kiváltságok alá tartoznak-e, és ha igen, mikor, "akadályozhatja a prediktív kódolási technológia elfogadhatóságát a polgári peres eljárásokban").

³⁴⁰ Itt több tényező is szerepet játszik, amelyek közül néhány még a bírósági döntések ellenére is a piac létezését sürgetheti. Egyes "rendelkezők" szerint az, hogy egyszerűen csak tudják, mit mond egy eszköz, nem elegendő ahhoz, hogy a "nem rendelkezők" veszélyt jelentsenek. *Lásd* Victoria Hudgins, *They Come in Peace: Miért üdvözlí a jogi kutatási piac a nonprofit belépőket*, LAW.COM (2020. július 21., 11:30), <https://www.law.com/legaltechnews/2020/07/21/they-come-in-peace-why-the-legal-research-market-welcomes-nonprofit-entrants> [<https://perma.cc/RVN3-2RRG>]. Sok esetben a technológia csak azt mondja meg a felhasználónak, hogy hol keressen és mire figyeljen. Ezért egy olyan forgatókönyv, amelyben mindkét fél rendelkezik például egy eredmény-előrejelző eszközzel (vagy annak kimenetével), előnyösebb lenne, mint egy olyan forgatókönyv, amelyben egyik fél sem rendelkezik vele. Mindkét félnek tudnia kell, hogy mit kell tennie a kimenettel a hasznossági nyereség maximalizálása érdekében. A birtokosok biztosak abban, hogy

jobban finanszírozott erőforrásaik segítségével a legtöbbet tudják kihozni az adatokból. Igaz, ez még mindig azt jelentheti, hogy a jogi technológiai eszközök inputjainak és outputjainak közzétételére vonatkozó kötelezettség még mindig növelheti az igazságossági szakadékot a rendelkezők és a nem rendelkezők között.

a konfliktusok kiélezik a polgári eljárásjogi értékek és az eszközök előállítására és használatára irányuló ösztönzők közötti feszültséget.

E feszültségek feloldásában a szellemi tulajdon sokat kínál a polgári eljárásjog számára, mivel kész szókincset és ismerős fogalmi kereteket biztosít a jogi technológia előnyei (hatékonyság, pontosság) és a kizárólagosságból eredő elosztási és egyéb költségek közötti kompromisszumok formalizálásához és mérlegeléséhez. Az előnyök jelentősek, mivel a jogi technológia által érintett számos eljárási doktrína nem veszi kifejezetten figyelembe az innovációs ösztönzők és a kizárólagos jogok társadalmi költségei közötti kompromisszumokat, amelyek a szellemi tulajdonjogok alapvető elemzési építőkövei. A munkadokumentum-doktrína vagy a polgári eljárásjog bármely más része egyszerűen nem erre a szélesebb körű, innovációra összpontosító vizsgálatra készült. A jövőben azonban a bírák a szellemi tulajdon területén először megállapított megfontolásokat a polgári eljárás területére is átvihetik. A hatékonyság kérdései például már nem korlátozódnak a peres eljárásokra, hanem - ha csak hallgatólágosan is - a piaci hatásokra is kiterjednek.

Ahogy a jogi technológiák elterjednek a polgári igazságszolgáltatási rendszerben, további szabályozási lehetőségek nyílnak meg. Az innovációs és szellemi tulajdonjogi keret valóban segít elképzelni más lehetséges beavatkozásokat, mint a bíró által irányított, más feladatokra épített eljárási eszközökkel való bajlódást. Amint azt a szellemi tulajdonjogokkal foglalkozó egyre növekvő szakirodalom világossá teszi, az üzleti titoktartás és a hagyományos szellemitulajdon-védelem csak két kar az innovációs politikák széles portfóliójában, amely magában foglalja a díjakat, támogatásokat és adókedvezményeket is, amelyeket közzétételi követelményekkel vagy más feltételekkel lehet párosítani.³⁴¹ Ha a jogi technológia elterjedése megnyitja az elosztási szakadékokat, lehetővé téve a "rendelkezők" számára, hogy szisztematikusan győzedelmeskedjenek a "nem rendelkezők" felett, akkor elképzelhető az elosztási költségek mérséklésére összpontosító politikák széles skálája anélkül, hogy veszélyeztetné a jogi technológia robusztus piacát. Valójában éppen ott, ahol a hagyományos szellemi tulajdonjogok nem vezetnek társadalmilag optimális eredményre, a díjak és az állami támogatások előnyben részesíthetők a hagyományos szellemi tulajdonjogokkal szemben.³⁴² A lehetőségek között szerepel egy államilag finanszírozott, nyílt forráskódú jogi technológiai platform, amelynek célja, hogy a peres ügyekben "nem rendelkezők" számára alapvető eszközkészletet biztosítson, vagy akár egy bírósági felderítési részleg, amely technológus magisztrátusokkal vagy jogi asszisztensekkel felügyeli vagy akár végzi is az elektronikus felderítést.³⁴³

---

³⁴¹ *Lásd pl.* Daniel J. Hemel & Lisa Larrimore Ouellette, *Innovation Policy Pluralism*, 128 YALE L.J. 544, 544 (2019) (megállapítva, hogy a szellemitulajdon-védelem elemei kombinálhatók olyan ösztönzőkkel, mint a díjak, adókedvezmények és állami támogatások); Ram, *Supra* 333. lábjegyzet, 700-01. o. (az üzleti titok védelmén túlmutató, az innovációt elősegítő szakpolitikai mechanizmusok leírása).

³⁴² *Lásd pl.* , Daniel J. Hemel & Lisa Larrimore Ouellette, *Beyond the Patents-Prizes Debate*, 92 TEX. L. REV. 303, 376, 381 (2013) (e támogatások gazdasági előnyeinek leírása a szabadalmi monopóliumok holtteher-vesztéséhez képest).

³⁴³ *Lásd Re & Solow-Niederman, Supra* 3. lábjegyzet, 285. o. (megjegyezve az "állami opció" jogi technológia vagy állami támogatás vagy adatszolgáltatás lehetőségét, mint "intézményi ellensúlyt a tulajdonosi adatkészletekkel szemben"). Az adatokhoz való hozzáférés az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés kérdésévé válásának módjairól szóló kiváló és szélesebb

körű bevezetést lásd: Alexander & Feizollahi, *Supra* note 243.

Természetesen a jogi technológia jövőjéről való gondolkodásban az IP-analógiának vannak korlátai. A szellemi tulajdonjog elsősorban az innováció előállítására, nem pedig annak felhasználására összpontosít.³⁴⁴ A jogi technológia kontextusában azonban a munkatermék és más szabályok a felhasználónak, nem pedig a feltalálónak biztosítanak kizárólagosságot.³⁴⁵ A szellemi tulajdonjog kritikusai régóta kifogásolják azt is, hogy a szellemi tulajdonjog nem ösztönzi kellőképpen a társadalmi előnyök - például a környezeti előnyök³⁴⁶ - előállítását, vagy túlságosan is törődik az objektív társadalmi értékkel nem rendelkező találmányokkal, ahogyan azt egy olyan jogi technológiai eszközről is mondhatjuk, amely elősegíti az azt egyedülállóan birtokló peres felek pusztá haszonszerző magatartását.³⁴⁷

Röviden, a szellemi tulajdon és innováció keretrendszerének számos részletét még ki kell dolgozni. A lehetséges következmények azonban jelentősek: A jogi technológia közelgő forradalma megköveteli majd a bíraktól és a döntéshozóktól, hogy a hatékonyság, pontosság, méltányosság és hozzáférés hagyományos panteonjába egy új fedezeti értéket építsenek be. Az innovációs ösztönzők, nem csak ezek a hagyományos eljárási értékek, a metaszintű eljárási számítás központi elemévé válnak.

B. A jogi technológia és a német (hátrányos) előnyök

Ha a polgári eljárás és a szellemi tulajdon házassága lenne minden, ami a jogi technológiáknak a peres eljárások rendszerébe való beépítésének felügyeletéhez szükséges, akkor a folyamat és a szükséges analitika kezelhetőnek tűnhetne. Például az elektronikus felderítésben

---

³⁴⁴ Lásd a 329. lábjegyzetet; U.S. CONST. art. I, § 8, cl. 8. pont (a Kongresszus felhatalmazása "a tudomány és a hasznos művészetek fejlődésének előmozdítására azáltal, hogy a szerzőknek és feltalálónak korlátozott ideig kizárólagos jogot biztosít írásaik és felfedezéseik felhasználására"). Lásd általában 1 PETER

S. MENELL, MARK A. LEMLEY & ROBERT P. MERGES, *INTELLECTUAL PROPERTY IN THE NEW TECHNOLOGICAL AGE 2020* (2020) (a szövetségi szellemi tulajdon-jog áttekintése).

³⁴⁵ E látszólagos következtetlenség és annak ellenére, hogy a jogi technológia polgári eljárásjogi szemszögből történő szabályozása valószínűleg közvetlenül a jogi technológia felhasználóit célozná, a politikák a jogi technológiát létrehozó szervezetek ösztönzőit is befolyásolnák. Valójában a munkatermékre vonatkozó indoklás furcsán hasonlít a szellemi tulajdonjogok innovációs indoklásához: arra ösztönzi a valamit előállító felet, hogy a másolás elleni védekezés helyett a lehető legtöbb erőfeszítést tegye bele. Érdekes átfedés a kettő között, hogy a szerzői jog egyik motivációjaként az "alkotók munkájának védelme" szerepel. VHT, Inc. kontra Zillow Grp., Inc., 918 F. 3d 723, 739 (9th Cir. 2019).

³⁴⁶ Lásd Christopher Buccafusco & Jonathan S. Masur, *Intellectual Property Law and the Promotion of Welfare* 13 (Univ. of Chi. Pub. Law & Legal Theory, Working Paper No. 607, 2017) ("[T]he same patent rules that are helpful for pharmaceuticals might be harmful for environmental technologies."); Hemel & Ouellette, *supra* note 341, 555-56, 575-76. o. (kifejtve, hogy a piaci intézmények nem megfelelően jutalmazhatják a környezetvédelmi innovációkat); Hemel & Ouellette, *supra* note 342, 328-29. o. (megállapítva, hogy a szabadalmak nem hatékonyak a társadalmi érték és a magánhozamok összekapcsolásában).

³⁴⁷ A bíróságok általában nem követelik meg, hogy a szabadalmaztatott találmányok különösen hasznos funkciót töltsenek be. Lásd *Juicy Whip, Inc. v. Orange Bang, Inc.*, 292 F. 3d 728, 745 (Fed. Cir. 2002) ("[A]n találmány megtévesztő jellege nem befolyásolja annak hasznosságát"). A modernebb irányzat szerint a találmány hasznossága olyannyira

feltéve, hogy a találmányra jellemző funkciót lát el (különleges hasznosság), amely a valóságban is alkalmazható (lényeges hasznosság). A találmánynak nem kell jól teljesítenie, és a találmánynak nem kell feltétlenül javítania a nyilvánosságot. A találmány egyszerűen csak nem lehet, hogy egyáltalán nem tölti be az állítólagos funkcióját. *Grunenthal GmbH kontra Alkem Labs. Ltd.*, 919 F. 3d 1333, 1345 (Fed. Cir. 2019); Gene Quinn, *Understanding the Patent Law Utility Requirement*,

Elektronikusan elérhető a következő címen:

<https://ssrn.com/abstract=3551589>

IPWATCHDOG, <https://www.ipwatchdog.com/2015/11/07/understanding-the-patent-law-utility-requirement/id=63007> [<https://perma.cc/8CVM-6F9T>].

kontextusban, annak meghatározása, hogy mikor kell kötelezni a felek együttműködését vagy a gépi eredmények megosztását, a peres eljárások költségmegtakarítását, a szerencsejátékok és a felfedezéssel való visszaélés méltányossági költségeit, valamint a peres félnek a TAR használatára való ösztönzését mérlegelő, követhető vizsgálaton fog alapulni.

A II. rész esettanulmányai azonban egy másik átfogó keretet és egy második kihívást is sugallnak, amely szélesebb körű és összetettebb. A jogi technológia integrálása a polgári igazságszolgáltatási rendszerbe a rendszeren belüli optimális információelosztásról szóló explicit vagy implicit döntésekkel is jár, mind horizontálisan, a peres felek és a peres felek között, mind vertikálisan, a bírák és a peres felek között. Az információk e két tengely mentén történő elosztásának meghatározásával a bírák és a politikai döntéshozók segítenek a rendszeren belüli kontradiktórius és bírói ellenőrzés egyensúlyának kialakításában, és ezáltal az amerikai kontradiktórius eljárás jövőbeli irányát alakítják.

Bár sokféleképpen lehet ezt a keretezést konceptualizálni, jó kiindulópont lehet, ha figyelembe vesszük - ahogyan azt az amerikai eljárás tanulmányozói már régóta teszik - az amerikai kontradiktórium és a világ nagy részén, különösen a kontinentális Európában uralkodó, bíróközpontúbb megközelítés közötti ellentétet.³⁴⁸ Az úgynevezett "német előny" a polgári eljárásban, amelyet Langbein ikonikus 1985-ös tanulmánya fémjel, számos gazdag aspektusból áll. A lényege azonban az, hogy a bíróközpontú "inkvizítori" megközelítés, amelyben a bírák felügyelik az ügyek tény- és kérdésfejlődésének ütemét, szakaszolását és érdemi irányát, jobb alternatívát kínál a kontradiktórius ellenőrzés által meghatározott amerikai rendszerrel szemben.³⁴⁹ Ez az összehasonlítás vált a peres rendszerekben a kontradiktórius és a bírói ellenőrzés optimális keverékéről való gondolkodás központi szervező keretévé. Ez az uralkodó szemlélet - hogy csak egy példát említsek - az amerikai polgári eljárásban a "vezetői bíráskodás" irányába mutató, sokat vitatott tendencia erényeinek és hibáinak mérlegeléséhez, amelynek során az amerikai bírák folyamatosan egyre beavatkozóbb megközelítést alkalmaznak, különösen az összetett peres ügyekben, a peres eljárások ütemének, tartalmának és jellegének irányításával.³⁵⁰

A német összehasonlítás új aktualitást nyer a pereskedés világában a jogi technológiával átítatott, mert ez egy olyan alapvető fogadást tesz nyilvánvalóvá, amely minden peres rendszer kialakításának alapját képezi a pereskedő és peres fél közötti, valamint a bíró és peres fél közötti információs aszimmetriák fontosságával kapcsolatban.³⁵¹ A bíró-központú, inkvizítoriális

³⁴⁸ Langbein, 324. lábjegyzet.

³⁴⁹ *Id.*, 847. o. (a kontinentális rendszer "inkvizítori buzgalmát" szembeállítva az "igazságot legyőző amerikai kontradiktórius ténygyűjtés túlkapásaival, [amelyek] a megismerhető tények elhomályosítását okozzák").

³⁵⁰ Resnik, *Supra* note 39; lásd még Nora Freeman Engstrom, *The Lessons of Lone Pine*, 129 YALE L.J. 2, 60 (2019) (a szakirodalom áttekintése és a vezetői bíráskodás tartósságának megállapítása). A hagyományos bírói szereppel kapcsolatban lásd Abram Chayes, *The Role of the Judge in Public Law Litigation*, 89 HARV. L. REV. 1281, 1286 (1976).

³⁵¹ Csak egy általunk ismert elemzés kapcsolja össze a jogi technológiát a kontradiktórius és az inkvizíciós rendszer közötti választással, de ez is csak futólag, amikor azt az érvet hozza fel, hogy az ügyvédi érdekvényesítésből való kiábrándulás és annak vélt képessége az elfoglaltság

mozgósítására és a befolyásolására

megközelítés azon az intuíción alapul, hogy a bíró és a peres fél közötti információs aszimmetriák nem lesznek olyan jelentősek vagy olyan következményekkel járnak, mint a peres fél és a peres fél közötti információs aszimmetriák.³⁵² A bírák talán nem tudnak annyit, mint a felek, de ettől függetlenül felügyelhetik a peres eljárás menetét, irányíthatják a bizonyítékok szakaszos és célzott beszerzését és a tanúkihallgatást, miközben keresik a "nyakszirtet", amely lehetővé teszi az ügy korai és végleges lezárását.³⁵³ Következésképpen az inkvizitóriális megközelítés azon a további nézeten alapul, hogy a peres felek és a peres felek közötti aszimmetriák jelentősek - és hogy a szabályozatlan kontradiktórius eljárás, amelyben a peres felek magukra vigyáznak, és egyesek több és jobb ügyvédet engedhetnek meg maguknak, a hatékonyság és a méltányosság szempontjából jelentős költségekkel jár.³⁵⁴ E nézet szerint az eljárás bírói ellenőrzése védelmet jelent a kontradiktórium túlkapásaival szemben.

Ezzel szöges ellentétben az amerikai rendszer arra az elképzelésre épül, hogy a bíró és a peres fél közötti aszimmetriák jelentősek, és hogy az eljárás feletti bírói ellenőrzés túl sok hatástalanságot és hibát eredményez. A pereskedők jobban ismerik az ügyüket, mint a bírák, ezért csak a felelősséget és az ösztönzést összehangoló pártatlan ténygyűjtés képes következetesen elérni a tények teljes körű szellőztetését.³⁵⁵ Nem kell tagadni a részrehajló ellenőrzés költségeit ahhoz, hogy ezt a nézetet valljuk. Sokkal inkább az, hogy egy vak bíró, aki a show-t irányítja, költségei meghaladják az olyan világban kialakult egyenlőtlenségek társadalmi költségeit, amelyben egyes peres felek több és jobb tanácsadót engedhetnek meg maguknak, mint mások.

A peres eljárások ilyen módon történő kialakítása erőteljesen megragadja a tétet. a jogi technológia előretörése. A jövő egyik kulcskérdése az lesz, hogy a jogi technológia elterjedése a polgári igazságszolgáltatási rendszerben elmozdítja-e az alapvető alkukat.

---

a tudatlanság a kontradiktórius rendszereket inkvizitóriális irányba terelheti. *Lásd:* Re & Solow-Niederman, *Supra* note 3, 275. o. A szerzők azonban megjegyzik, hogy a mesterséges intelligencia azon képessége, hogy "elhúzza a bírósági függőnyt", ugyanúgy alááshatja a bírákat és az inkvizitóriusabb megközelítést. *Id.*

³⁵² Langbein, *Supra* note 324, 843. o. (megjegyezve, hogy "a bíró aktív szerepe jelentős korlátokat szab annak a sérelemnek a mértékére, amelyet a rossz ügyvédi munka okozhat a peres félnek").

³⁵³ *Id.* 830-31. o. (megjegyezve a "jugular" gondolatot és azt a tényt, hogy egy német bíróság "sorrendszabályok nélkül működik", és különösen a tárgyalás előtti és a tárgyalás közötti különbségtétel nélkül); *id.* 846. o. (megjegyezve, hogy "a sorrend bírósági ellenőrzése a tényállás összegyűjtésének azon vizsgálati módokra való korlátozását szolgálja, amelyeket a legvalószínűbbnek tartanak az ügy megoldására").

³⁵⁴ *Id.* 343. o. ("[V]erélyes ellenfélrendszerünkben nagyon kevés olyan harcos van, aki hasonló képességű harcosokat tudna összemérni ... . [T]a bíró aktív szerepe [Németországban] jelentős korlátokat szab annak a sérelemnek a mértékére, amelyet a rossz ügyvédi munka okozhat a peres félnek."); *lásd még* William W. Schwarzer, *Managing Civil Litigation: The Trial Judge's Role*, 61 JUDICATURE 400, 405-06 (1978) (a probléma egy másik klasszikus megfogalmazása). Egy további állítás szerint az inkvizitórius megvédi a peres feleket saját ügyvédjüktől, mérsékelve az ügyvéd-ügyfél ügynöki költségeket. *Lásd* E. Donald Elliott, *Managerial Judging and the Evolution of Procedure*, 53 U. CHI. L. REV. 306, 330-32 (1986) (a kontradiktórius rendszerben az ügyvédi tevékenység megbízó-ügynök problémájának tárgyalása).

³⁵⁵ *Lásd pl.* Robert G. Bone, *Who Decides? A Critical Look at Procedural Discretion*, 28 CARDOZO L. REV. 1961, 1991 (2007) ("A kontradiktórius tényfeltárás iránti elkötelezettség mögött álló hagyományos feltételezés az, hogy az ellenfelek közötti verseny valószínűleg kideríti az

igazságot."). Természetesen Bone vitatja ezt a feltételezést, "túlzottan optimistának" nevezve azt. *Id.*

amely a kontradiktórius ellenőrzés iránti amerikai elkötelezettség alapját képezi, akár általános, akár egyes eszközök vagy peres ügýtípusok esetében.

Ez azt is lehetővé teszi számunkra, hogy elképzeljünk egy sor lehetséges jövőképet a jogi technológia elterjedésével. A 2. táblázat konkretizálja ezt azáltal, hogy stilizált formában ábrázolja a peres felek és peres felek, valamint a bíró és peres felek közötti információs aszimmetriák négy különböző kombinációját, amelyek idővel kialakulhatnak, ahogy a jogi technológiák piaca formát ölt. Minden egyes kombináció esetében feltehetjük a kérdést, hogy az eljárásnak hogyan, vagy ha igen, hogyan kellene alkalmazkodnia. Vegyük először a 2. táblázat északnyugati kvadránsát - egy teljesen demokratizált rendszert, amelyben a peres felek és a bírák egyaránt hozzáférnek a teljes jogi technológiai eszköztárhoz.³⁵⁶ Ebben a forgatókönyvben kevés elosztási aggály merül fel, és a kontradiktórius és a bírói ellenőrzés közötti választás kevésbé válik hangsúlyossá, mivel minden fél ugyanolyan mértékben átlátható a bizonyítékkészletet, a különböző fórumokon az ügy kimenetelének valószínűségét, sőt még a kijelölt bíró saját (látens) hajlamát is a hasonló korábbi ügyekben. Az biztos, hogy ez a jövő nem problémamentes. Amint azt az I.C. szakaszban említettük, egyesek aggódhatnak amiatt, hogy egy ilyen rendszerben elhatalmasodik az automatizálási torzítás - a rendszer szereplőinek a gépi eredményekre való túlzott támaszkodása -, és a rendszer elveszíti a társadalmi változásokhoz való alkalmazkodási képességét, illetve a nehéz ügyekben a méltányos elvek alkalmazását. Mások aggódhatnak továbbá amiatt, hogy az információk kiegyenlítődése miatt megnövekedett egyezségek száma csökkenti vagy akár torzítja is a peres ügyek azon körét, amelyeken a prediktív eszközöket ki lehet képezni és frissíteni lehet,³⁵⁷ megakasztja a jogi normák nyilvános kidolgozását,³⁵⁸ vagy csökkenti a peres felek társadalmi szempontból értékes, de magánjellegűen költséges feltáró tevékenységét.³⁵⁹ Összehasonlítva más lehetőségek, azonban az északnyugati jövő ideális kiindulópontot jelenthet.

---

³⁵⁶ Megjegyzendő, hogy ez a helyzet a Casey & Niblett, *Supra* note 277-ben modellezett helyzet.

³⁵⁷ *Hasonlítsa össze* Alarie et al., *Supra* note 93, 254. o. ("Ezek a technológiák növelik a megegyezés valószínűségét, míg a bíróságra kerülő ügyek valószínűsége csökken, kivéve talán a legbizonytalanabb eseteket, ahol a további jogi fejlődés lesz a legértékesebb."), a Casey & Niblett, *Supra* note 277. (megjegyzi, hogy aggodalomra ad okot mind "a bírósági precedensek előállításának csökkenése", mind pedig a szelektív torzítás, mivel "csak a szoros és talán zavaró tényállású ügyek kerülnek bíróság elé", ami olyan múltbeli ügyek halmazát eredményezi, amelyek alapján előrejelző eszközöket lehet képezni, amelyek "nem feltétlenül tükrözik a peres ügyek teljes képét").

³⁵⁸ *Lásd a* 126. lábjegyzetet és a kísérő szöveget. Az átható elszámolás klasszikus kritikájához lásd Owen M. Fiss, *Against Settlement*, 93 YALE L.J. 1073, 1075 (1984). A vita teljes körű kifejtését lásd általában Symposium, *Against Settlement: Twenty-Five Years Later*, 78 FORDHAM L. REV. 1117 (2009).

³⁵⁹ *Lásd* Zambrano, *Supra* 150. lábjegyzet, 72. o. (a szakirodalom áttekintése, amely bemutatja, hogy a felfedezési költségek hogyan befolyásolják a rendszer azon képességét, hogy igazságos eredményeket érjen el).

2. táblázat: Jogi technológia és információs aszimmetriák: Négy jövő

	Szűkebb bíró-peres információs aszimmetriák	Szélesebb körű bírói információs aszimmetriák
Szűkebb peres fél- peres fél információs aszimmetriák	<p><i>Demokratizálódás:</i> A peres felek és a bíró egyaránt teljes körű hozzáférést élveznek a jogi technológiák eredményeihez; a rendszer folyamatosan közelít a teljes és teljes körűen elosztott információhoz; jelentős átláthatóság, a tárgyalás előtti egyezségek lehetséges növekedése.</p>	<p><i>A kétoldalú peres fél elsőbbisége:</i> A pereskedők teljes és egyenlő hozzáférést élveznek a jogi technológiai eredményekhez; a bírák nem - és nem is fognak (kellene?) visszahúzódni.</p>
Szélesebb körű információs aszimmetriák a peres fél és a peres fél között	<p><i>A bírák és a pereskedő "rendelkezők" hatalommegosztása:</i> Az információ a "rendelkezők" kezében összpontosul, de a bírák is rendelkeznek technológiával, és védhetik a nem rendelkezőket.</p>	<p><i>Az egyoldalú pereskedő felsőbbrendűség:</i> Az információ a "birtokosok" kezében összpontosul, akik az ellenfelek és a bírák felett egyaránt uralkodnak; peres disztópia.</p>

Most lépünk át a 2. táblázat északkeleti kvadránsába, ahol a peres felek a "v" mindkét oldalán széles körben használnak jogi technológiai eszközöket, de a bírák nem.³⁶⁰ Ebben a rendszerben a vertikális (bíró-peres fél), de nem a horizontális (peres fél-peres fél) információs aszimmetriák széles skálája jellemző. Az első forgatókönyvhöz hasonlóan a technológiai kapacitás felek közötti egyenlőtlen eloszlásából eredő elosztási hatásokkal kapcsolatban is kevés aggályunk van. Az ügyek kimenetelére vonatkozó azonos információkkal felvértezve, valamint a rendszerből számúzva a tárgyalásokat megakasztó optimizmus és információs aszimmetriák, a racionális felek gyorsan egyezsége jutnak.³⁶¹ Ebben a világban kevésbé indokolt a jogi technológia inputjainak vagy outputjainak kötelező megosztását célzó eljárás választás. Bár még mindig aggódhatunk a jogi normák nyilvános kidolgozásának elvesztése miatt, vagy a rendszer azon képessége miatt, hogy frissítse a peres ügyek olyan halmazát, amely szelekciós torzításban szenvedhet, a rendszer mégiscsak

³⁶⁰ Megjegyzendő, hogy ez az a helyzet, amelyet a Casey & Niblett, *Supra* note 277-ben (amely azt a helyzetet vizsgálja, amelyben "a felek hozzáférnek a peres ügyek előrejelzésére szolgáló eszközökhöz (de a bírák és más döntéshozók nem)") egy rövid függelékben tárgyalnak. Ez az a világ, amelyet Eugene Volokh is megjósolt, aki szerint a jogi technológia valószínűleg

előbb jut el az ügyvédekhez, mint a bírákhoz. Volokh, *Supra* note 3, 1151. o., 1151. o.

361 *Lásd* Alarie et al., *supra* note 93, 233. o. (megjegyezve, hogy az információs aszimmetriák megszüntetése megszüntetik a "pazarló peres eljárásokra fordított kiadásokat").

mégis elértek valamit, ami közel áll a Hickman-ideálhoz: "az összes releváns tény kölcsönös ismerete"³⁶².

Megjegyzendő azonban, hogy ez nem feltétlenül jelenti a status quo megőrzését eljárási szempontból. Egy olyan világban, amelyet a jogi technológia kétoldalú peres fél általi ellenőrzése határoz meg, határozottan állítható, hogy a bírói ellenőrzés - beleértve az amerikai rendszert egyre inkább jellemző "vezetői bíraskodást" - erodálódni fog, sőt, erodálódnia *kell*. Egyesek számára az egyenlő jogi technológiai feltételek üdvözlendő lehetőséget biztosítanak a túlzó bírói jelenlét visszaszorítására, amely - ahogy Judith Resnik már régen meggyőzően megjegyezte - gyakran "a nyilvánosság előtt zajlik, a jegyzőkönyvön kívül, írásbeli, indokolt vélemények benyújtására vonatkozó kötelezettség nélkül, és a fellebbviteli felülvizsgálat hatókörén kívül".³⁶³ Ha ez a nézet érvényesül, a demokratizált, de peres félközpontú jogi technológia valószínűleg tovább távolítja az amerikai rendszert a protogermán, inkvizítori modelltől.

Dél felé fordulva a 2. táblázat délnyugati kvadránsában egy olyan rendszert találunk, amelyet széles horizontális, de szűk vertikális információs aszimmetria jellemez. Gyakorlati szempontból ezt a jövőt nehezebb meglátni, és a valóságban is ez a legkevésbé valószínű. Különösen olyan jogi technológiai eszköztárra lenne szükség, amely a költségvetési gondokkal küzdő bíróságok számára elérhető és elfogadható, de a peres felek nagy csoportjai számára nem. A délnyugati jövő körvonalainak vizsgálata mégis tanulságos. Az egyik lehetőség az, hogy egy ilyen rendszer kevesebb elosztási aggályt vet fel, mivel a bíró jó helyzetben lesz ahhoz, hogy kiegyenlítse a peres felek játékterét, legalábbis akkor, ha egy domináns peres fél pusztán bérhajzás céljából alkalmazza a jogi technológiai eszközöket. Megjegyzendő, hogy a vezetői bíraskodás mellett szóló érvek itt erősek. Az előző forgatókönyvvel szöges ellentétben a válasz itt a *több* vezetői bíraskodás és az eljárás lefolytatása feletti *nagyobb* bírói ellenőrzés lehet.

Az összes forgatókönyv közül a legaggasztóbb - egyfajta peres disztópia - a délkeleti kvadráns, egy olyan rendszer, amelyet *mindkét* dimenzióban (pereskedő pereskedő, bíró pereskedő) nagy aszimmetria jellemez. A pereskedők egy viszonylag szűk csoportja - valószínűleg a jól szituáltak - egyoldalúan irányítaná a jogi technológia információs előnyeit, és így a peres eljárások bérleti díját kereshetné, kihasználva az ügyek kimenetelének kiváltságos ismeretét a legelőnyösebb fórum kiválasztására, a felfedési eljárás kijátszására annak érdekében, hogy a legkedvezőbb információkat kapja meg.

³⁶² *Hickman kontra Taylor*, 329 U.S. 495, 507 (1947). Casey és Niblett némileg bonyolítja ezt a rózsás képet azzal, hogy megjegyzi, hogy bizonyos körülmények között (pl. a peres felek helyett, hogy az előrejelző eszközök által korrigálandó szokásos optimista torzításban szenvednének az esélyeikkel kapcsolatban, ehelyett mindketten az algoritmikus előrejelzésnél magasabb nézeteket vallanak a felperes esélyeiről) a jobb információ csökkentheti a hatékony megegyezés valószínűségét. Casey & Niblett, 277. lábjegyzet.

³⁶³ Resnik, *supra* note 151, at 378, 380; lásd még Langbein, *supra* note 324, at 861 (megjegyezve, hogy a vezetői bíraskodás terjedését "nem kísérte a kontinentális stílusú figyelem a peres felek védelmére a jelentősen megnövekedett bírói szerepben rejlő veszélyekkel szemben"); Todd D. Peterson, *Restoring Structural Checks on Judicial Power in the Era of Managerial Judging*, 29 U.C. DAVIS L. REV. 41, 78 (1995) (hasonló érvelés és a felek "autonómiáját" fenyegető veszély hangsúlyozása). *Lásd általában* Engstrom, *Supra* 150. lábjegyzet, 60. o. (a szakirodalom összefoglalása).

a káros bizonyítékokat titokban tartják, és olyan nyerő jogi érveket dolgoznak ki, amelyek tükrözik az egyes bírák látens hajlamait. A jogi technológia "birtokosai" szisztematikusan győzedelmeskednének a "nem rendelkezők" felett, akár a tárgyalást megelőzően a tárgyaláson a diszpozitív indítványok feletti versengésben, akár a megegyezésből származó többlet megragadásában.

Itt a legerősebb az eljárásjogi válasz, a jogi technikai eszközök kötelező megosztása, a peres felek gépi teljesítményére vonatkozó bírósági követelmények vagy mindkettő révén. Megjegyzendő azonban, hogy az innovációra való ösztönzés itt lehet a legerőteljesebb - és várhatóan a technológiai fejlődési pálya túlságosan kifinomult lesz, vagy az adatokhoz kiváltságos hozzáféréssel rendelkező peres szereplők jelentős erőfeszítéseket tesznek az előnyöket biztosító, védett eszközök kifejlesztése érdekében. Itt a szellemi tulajdon és az innováció keretezése segít kijelölni a kompromisszumokat, és még más lehetséges jogorvoslati lehetőségek felé is utat mutat. Először is, az eljárási beavatkozások kiegyenlíthetik a versenyfeltételeket, de csak úgy, hogy közben a peres felek ösztönzik a jogi technológia használatát, így megfosztva a rendszert annak potenciális pontosság-növelő és költségcsökkentő előnyeitől. Másrészt a helyes politikai döntés valójában az innováció elfojtása lehet, ha a társadalmi egyenlőtlenségek költségei meghaladják a hatékonyság és a pontosság javulásában rejlő előnyöket. Másodsor, és ahogyan azt már korábban említettük, a jogalkotók, akiket aggaszt, hogy a peres eljárások rendszere a délnyugati kvadráns felé halad, megfontolhatják a jogi technológiai eszközök "nyilvános opció" készletének finanszírozását, vagy jelentős lépéseket tehetnek az adatok hozzáférhetőségének javítása érdekében, a "tulajdonosi adatállományok intézményi ellensúlyaként"³⁶⁴.

Természetesen ez a négy jövő nem valószínű, hogy az igazságszolgáltatási rendszer minden szintjén, mindenfajta peres eljárásra érvényes. A bírák és a politikai döntéshozók számára a legfontosabb kihívás, és a polgári eljárásnak a transzszubsztanciális jelleg iránti elkötelezettségét tekintve a legfontosabb nyomás az lesz, hogy miként lehet a különböző peres ügytípusokra változatos választ adni az aggályok enyhítésére ott, ahol azok a legélesebben jelentkeznek.

***

A II. rész esettanulmányainak áttekintése segít egy tágabb tájat látni, és egy szélesebb látószögű keretet a jogi technológia polgári igazságszolgáltatási rendszerbe való beépítéséről való gondolkodáshoz. Ennek ellenére sem a szellemi tulajdon és innováció, sem az információs aszimmetria keretét nem kezeljük átfogóan. Ezek a keretek nem merítik ki a jogi technológia polgári igazságszolgáltatási rendszerbe való beépülésének konceptualizálási lehetőségeit sem. Egyik sem mond semmit a bíró és az esküdtszék közötti hatalommegosztásról, ami az elmúlt évtizedekben vívott eljárási harcok egy másik frontja, különösen a gyorsított eljárású ítélezés körül. De együttesen megragadnak néhány alapvető rejtélyt, amelyekkel a bírácoknak és a döntéshozóknak a jövőben szembe kell nézniük. Ahogy ezek a szereplők az elkövetkező években átalakítják a polgári eljárást, sokféle döntést fognak hozni - arról, hogy

Elektronikusan elérhető a következő címen:

<https://ssrn.com/abstract=3551589>

mennyi

---

364 Re & Solow-Niederman, 3. lábjegyzet, 366. o.

az innováció jó vagy rossz dolog, mennyi kizárólagosságot kell engedélyezni, és milyen aszimmetriákat és egyenlőtlenségeket kell tolerálni - ez segít meghatározni a rendszeren belüli ellenséges és nem ellenséges értékek egyensúlyát, és ezzel együtt az amerikai pereskedés jövőbeli menetét. A két keret tehát nagyjából útitervet nyújt előttünk álló munkához, ahogy az újonnan digitalizált peres eljárásrendszer részletei a figyelem középpontjába kerülnek.

KÖVETKEZTETÉS

Ez a cikk mellett érvelt, hogy a jogi technológia valószínűleg átformálja az amerikai peres eljárások rendszerét, nem csupán azáltal, hogy megváltoztatja az ügyvédek munkáját, hanem azáltal is, hogy a rendszer több eljárási sarokkővét is átállítja. Útközben számos olyan empirikus és egyéb kérdést vetettünk fel, de csak részben válaszoltunk meg, amelyek az amerikai peres eljárások következő korszakának kialakulásával kapcsolatban meg fogják hálálni a kutatást. Mindazonáltal reméljük, hogy az ebben a cikkben kínált meglátások - a jogi technológia valószínűsíthető pályájának józan számbavételétől kezdve az eszközök és szabályok esettanulmányain át a rendszertervezéssel kapcsolatos szintetikusabb gondolatainkig - segíthetik a bírák, a politikai döntéshozók és a tudósok gondolkodását, amikor felügyelik a jogi technológia további mozgását a polgári igazságszolgáltatási rendszer középpontjába.

****